Töö number **2019-0077**
Tellija **Kohila Vallavalitsus**
Konsultant **Skepast&Puhkim OÜ**
Laki põik 2, 12915 Tallinn
Telefon: + 372 664 5808
e-post: info@skpk.ee
Registrikood: 11255795

Kuupäev **13.04.2021**

Kohila valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegiline hindamine (KSH)

Aruande eelnõu

Versioon	**1 (avalikustamisele)**
Kuupäev	**13.04.2021**
Koostanud	**Eike Riis, Raimo Pajula, Aide Kaar, Moonika Lipping, Jüri Hion, Ingo Valgma, Marju Kaivapalu, Anni Konsap**

Esikaane foto: Sutlema mõisa väravatorn (Kohila Vallavalitsus)

Projekti nr 2019-0077

SKEPAST&PUHKIM OÜ
Laki põik 2
12915 Tallinn
Registrikood 11255795
Tel: +372 664 5808
E-mail: info@skpk.ee
www.skpk.ee

Sisukord

KOKKUVÕTE 7
1. SISSEJUHATUS 14
2. KAVANDATAVA TEGEVUSE SISU JA EESMÄRGID 15
2.1. ÜP sisu ja peamised eesmärgid 15
2.2. KSH eesmärk ja ulatus ning läbiviimise põhimõtted 16
2.3. ÜP ja KSH aruande koostamise osapooled 17
3. SEOSED LAIEMATE KESKKONNAKAITSE EESMÄRKIDE JA OLULISEMATE STRATEEGILISTE PLANEERINGUTEGA 19
3.1. Seos laiemate keskkonnakaitse ja jätkusuutliku arengu eesmärkidega 19
3.2. Seos asjakohaste strateegiliste planeerimise dokumentidega 20
4. EELDATAVALT OLULISELT MÕJUTATAVA KESKKONNA KIRJELDUS 22
5. MÕJU PROGNOOSIMISE MEETODITE (HINDAMISMETOODIKA) KIRJELDUS 23
6. VÕIMALIKU MÕJU EELHINNANG NATURA 2000 VÕRGUSTIKU ALADELE 24
6.1. Natura 2000 võrgustiku alad ja nende kaitse-eesmärgid 24
6.2. Mõju eelhindamine Natura 2000 võrgustiku aladele 27
6.2.1. Võimalik mõju Kurtna-Vilivere loodusalale 27
6.2.1. Võimalik mõju Linnuraba loodusalale 27
6.2.1. Võimalik mõju Lümandu loodusalale 29
6.2.1. Võimalik mõju Mahtra loodusalale 30
6.2.2. Võimalik mõju Rabivere loodusalale 31
6.2.3. Võimalik mõju Rahaaugu loodusalale 32
6.2.4. Võimalik mõju Tammiku loodusalale 33
6.3. Natura eelhindamise tulemused ja järeldus 34
7. HINNANG KAVANDATAVA TEGEVUSEGA KAASNEVALE KESKKONNAMÕJULE 35
7.1. Mõju kaitstavatele loodusobjektidele 35
7.1.1. Mõju kaitsealadele 35
7.1.2. Mõju hoiualadele 36
7.1.3. Mõju püsielupaikadele 37
7.1.4. Mõju kaitsealustele liikidele ja kivististele 37
7.1.5. Mõju kaitstavatele looduse üksikobjektidele 38
7.1.6. Mõju kohaliku omavalitsuse tasandil kaitstavatele loodusobjektidele 38
7.2. Mõju vääriselupaikadele 39
7.3. Mõju taimestikule 39
7.4. Mõju loomastikule 40
7.5. Mõju rohevõrgustikule 41
7.6. Mõju põhjaveele 42
7.6.1. Põhjavee kaitstus 42
7.6.2. Põhjavee kasutamine 46
7.7. Mõju pinnaveekogudele ja maaparandussüsteemidele 47
7.8. Mõju maavaradele ja maardlatele 50
7.9. Mõju väärtuslikule põllumajandusmaale 52
7.10. Mõju kultuuripärandile 53
7.10.1. Kultuurimälestised 54
7.10.2. XX sajandi arhitektuuripärandi objektid 55
7.10.3. Maaehituspärandi objektid 56
7.10.4. Militaarpärandi objektid 57
7.10.5. Mõju maastikele 57
7.10.6. Miljööväärtuslikud alad 60

7.10.7. Pärandkultuuriobjektid 61
7.10.8. Kalmistud ja matmispaigad 61
7.10.1. Kultuuriteenuste osutamisega seotud taristu 62
7.11. Mõju asustusele ja rahvastikule 63
7.12. Mõju sotsiaalsele taristule 64
7.13. Mõju ettevõtlusele 65
7.14. Mõju inimese tervisele ja heaolule 66
7.14.1. Joogivee kvaliteet 66
7.14.2. Välisõhu kvaliteet 67
7.14.2.1. Saasteainete heited ja lõhnaained 67
7.14.2.2. Müra mõju 71
7.14.3. Vibratsioon 77
7.14.4. Pinnaste radoonisisaldus 79
7.14.5. Valgusreostuse vältimine 80
7.15. Mõju taristule 81
7.15.1. Teedevõrk 81
7.15.2. Raudteed 84
7.15.3. Sademevee ärajuhtimine 87
7.15.4. Soojavarustus 88
7.15.5. Elektrivõrk 88
7.15.6. Sidevõrk 89
7.15.7. Tuletõrje veevarustus 90
7.16. Mõjudega arvestamisest taastuvenergeetika kavandamisel 90
7.16.1. Tuuleenergeetika 91
7.16.2. Päikeseenergeetika 92
7.16.3. Muud taastuvenergiaallikad 92
7.17. Hinnang jäätmemajandusele 93
7.18. Keskkonnaohtlike objektide ja ohtlike ettevõtetega arvestamine 93
7.19. Üleujutustega arvestamine 96
7.20. Hinnang kliimamuutustega arvestamisele 96
7.21. Hinnang riigikaitseliste ehitistega arvestamisele 98
7.22. Mõjude omavahelised seosed ja piiriülese mõju võimalikkus 99
8. ÜLEVAADE ALTERNATIIVSETEST ARENGUSTSENAARIUMIDEST 101
8.1. Alternatiivsed lahendused raskeliikluse ümbersuunamiseks Kohila alevist 101
8.2. Tõenäoline areng juhul, kui üldplaneeringut ellu ei viida või tehakse seda osaliselt 103
9. OLULISE EBASOODSA KESKKONNAMÕJU VÄLTIMISEKS JA LEEVENDAMISEKS KAVANDATUD MEETMED 104
9.1. Natura 2000 võrgustiku aladega arvestamine 104
9.2. Meetmed kaitstavate loodusobjektide kaitseks 104
9.3. Meetmed vääriselupaikade kaitseks 104
9.4. Meetmed taimestiku ja loomastiku kaitseks 105
9.5. Meetmed põhjavee kaitseks 105
9.6. Meetmed pinnaveekogude ja maaparandussüsteemide kaitseks 107
9.7. Meetmed maardlate ja maavarade kaitseks 108
9.8. Meetmed väärtusliku põllumajandusmaa kaitseks 109
9.9. Meetmed kultuuripärandi kaitseks 109
9.10. Meetmed kalmistu arendamiseks ja kaitseks 110
9.11. Meetmed inimese tervise ja heaolu kaitseks 110
9.11.1. Joogivee kvaliteet 110
9.11.2. Välisõhu kvaliteet 111
9.11.3. Vibratsioon 113

9.11.4. Radoonirisk 114
9.11.5. Valgusreostus 114
9.12. Meetmed taristu arendamiseks 114
9.12.1. Teedevõrk 114
9.12.2. Raudteed 115
9.12.3. Sademevee ärajuhtimine 115
9.12.4. Soojavarustus 116
9.12.5. Elektri- ja sidevõrk 116
9.12.6. Taastuvenergeetika 117
9.12.7. Tuletõrje veevarustus 118
9.13. Meetmed jäätmekäitluse arendamiseks 118
9.14. Meetmed keskkonnaohtlike objektide ja ohtlike ettevõtetega arvestamiseks 118
9.15. Meetmed üleujutustega arvestamiseks 119
9.16. Meetmed kliimamuutustega arvestamiseks 119
9.17. Meetmed riigikaitseliste ehitistega arvestamiseks 119
10. OLULISE KESKKONNAMÕJU SEIREKS KAVANDATUD MEETMED JA MÕÕDETAVAD INDIKAATORID 121
11. KSH ARUANDE EELNÕU MENETLEMISE TULEMUSED 123
11.1. Ülevaade KSH aruande eelnõu avalikustamise tulemustest 123
11.2. Ülevaade KSH aruande eelnõu kooskõlastamise ja arvamuse andmise tulemustest 124
12. KSH LÄBIVIIMISEL KASUTATUD MATERJALID 125

Kasutatud lühendeid

AÕKS	atmosfääriõhu kaitse seadus
DP	detailplaneering
EELIS	Eesti Looduse Infosüsteem
EKV	ehituskeeluvöönd
eRT	elektrooniline Riigi Teataja
KeHJS	keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadus
KeMÜ	Eesti Keskkonnamõju Hindajate Ühing
KeÜS	keskkonnaseadustiku üldosa seadus
KKR	keskkonnaregister
KLIS	keskkonnalubade infosüsteem
KMH	keskkonnamõju hindamine
KSH	keskkonnamõju strateegiline hindamine
KOV	kohalik omavalitsus
LKA	looduskaitseala
LKS	looduskaitseseadus
LS	lähteseisukohad
MP	maakonnaplaneering
PlanS	planeerimisseadus
SE21	Säästev Eesti 21
VeeS	veeseadus
VTK	väljatöötamise kavatsus
VPM	väärtuslik põllumajandusmaa
VV	Vabariigi Valitsus
ÜP	üldplaneering
ÜVK	ühisveevärk ja -kanalisatsioon

Kokkuvõte

Käesolev keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) aruanne on koostatud Kohila valla üldplaneeringule (ÜP), millega määratakse valla ruumilise arengu eesmärgid ja tingimused arengute elluviimiseks vähemalt järgnevaks 10. aastaks. ÜP eesmärgiks on ruumiliste eelduste loomine esteetilise miljöö ja tipptasemel kogukonnakultuuriga ning kodu, perekonda ja tervist väärtustava heade ühendustega turvalise elamispaiga loomiseks, kus pakutakse kvaliteetseid avalikke teenuseid, soositakse ettevõtlikust, hoolitakse inimesest ja looduskeskkonnast.

ÜP loob võimalused uute tegevuste kavandamiseks, säilitades samaaegselt olemasolevad keskkonnaväärtused. Peamiseks märksõnaks arengu suunamisel on „tihendamine". Olemasoleva kompaktse asutusega aladel suunatakse arengut (sh elamuarendust, avalikke teenuseid ja äritegevust) eeskätt nende tihendamise läbi, et pikas perspektiivis hoida ära negatiivseid mõjusid elu- ja looduskeskkonnale, sotsiaalsele taristule ning transporditaristule. Tiheasustuse laienemist nähakse ette vaid Rapla maakonnaplaneeringuga määratud linnalise asustuse piirkonnas (Kohila–Prillimäe arengutelg). Tootmine suunatakse samuti juba välja kujunenud tootmispiirkondadesse. Hea elukeskkonna ja esteetilise miljöö loomiseks pööratakse suurt rõhku täiendavate puhke- ja virgestusalade planeerimisele, jalg- ja jalgrattateede võrgustiku ja kultuuriteenuste arendamisele. Nende ruumiline paiknemine lähtub samuti alade kompaktsuse säilitamise põhimõttest. Hajaasustuses toetab ÜP hajusalt elamise põhimõtte säilimist.

ÜP annab suunised edaspidiseks maakasutuseks ja loob eeldused kaalutlusotsuste tegemiseks, andes ette tingimused seal kus vaja, kuid olles piisavalt paindlik ka uutele võimalustele. Kindla tegevuse lubamine konkreetses asukohas saab suuresti põhinema kohaliku omavalitsuse kaalutlusotsusel.

ÜP lahenduse väljatöötamisega paralleelselt viidi läbi KSH, mille eesmärgiks oli arvestada keskkonnakaalutlusi strateegilise planeerimisdokumendi koostamisel ja kehtestamisel, tagada kõrgetasemeline keskkonnakaitse ja edendada säästvat arengut ning minimeerida võimalused arendusteks, millega kaasneb oluline ebasoodne mõju keskkonnale. KSH käigus kirjeldati, analüüsiti ja hinnati ÜP elluviimisega kaasneda võivaid keskkonnamõjusid, tehti ettepanekuid soodsaima lahendusvariandi valikuks ning kavandati keskkonnameetmed olulise ebasoodsa keskkonnamõju ennetamiseks ja leevendamiseks. Hindamisel võeti arvesse ÜP ulatust, täpsusastet ja sisu.

KSH läbiviimise aluseks oli ÜP LS ja KSH VTK dokumendis ning ÜP lisas „Ülevaade Kohila vallast" esitatud teave. Hindamisel lähtuti asjakohastest õigusaktidest, strateegilistest planeerimisdokumentidest ja arengukavadest, juhendmaterjalidest, keskkonnamõju hindamise alastest teadmistest ning üldtunnustatud hindamismetoodikast.

Põhimõttelisi terviklikke alternatiivseid arengustsenaariume ÜP koostamise käigus ei tekkinud. Kaaluti erinevaid lahendusi maakasutuse ja ehitustingimuste osas, sh asukohapõhiseid alternatiivseid võimalusi, kuid nende näol ei ole tegemist alternatiivsete arengustsenaariumidega KeHJS § 40 mõistes. Erinevate lahenduste kaalumine toimus valdavalt planeerimisprotsessi aruteludel ja töökoosolekutel, mille tulemusena leiti ka sobivamad lahendused. Kus asjakohane, on lahenduse kujunemist kirjeldatud ka KSH aruande vastavas peatükis. Eraldiseisvalt kaaluti KSH käigus erinevaid lahendusi raskeliikluse ümbersuunamiseks Kohila alevist (Kernu-Kohila tee ümbersõit), milleks tingis vajaduse esialgselt (Rapla maakonnaplaneeringuga) kavandatud asukohas tuvastatud konflikt kaitstava loodusobjektiga ning soov leida parim lahendus rohevõrgustiku seisukohast. Kokku kaaluti kolme võimalikku lahendust, mille tulemusena kujundati välja looduskeskkonna seisukohast eelistatud variant.

Mõju hindamise tulemusena selgus, et kui ruumiotsuste tegemisel ning tegevuste kavandamisel ja elluviimisel järgitakse ÜP-s seatud maakasutus- ja ehitustingimusi ning KSH aruandes toodud keskkonnameetmeid, siis ei too ÜP kohase maakasutuse rakendamine eeldatavalt kaasa olulisi negatiivseid keskkonnamõjusid.

Alljärgnevalt on toodud kokkuvõtlik ülevaade KSH tulemustest ning olulisemad järeldused.

- **Natura eelhindamise** käigus tuvastati, et ühegi Kohila valla alal või piiril paikneva loodusala (Kurtna-Vilivere loodusala, Linnuraba loodusala, Lümandu loodusala, Mahtra loodusala, Rabivere loodusala, Rahaaugu loodusala, Tammiku loodusala) puhul ei kavandata ÜP-ga alale või selle vahetusse naabrusse maakasutust, infrastruktuuriobjekte ning muid rajatisi või tegevusi, mis võiksid alade terviklikkust negatiivselt mõjutada või avaldada ebasoodsaid mõjusid ala kaitse-eesmärgiks olevate elupaikade või liikide seisundile.
- ÜP lahenduse koostamisel on arvestatud **kaitstavate loodusobjektide** ja nende kaitse-eesmärkidega. KSH läbiviimisel kaaluti erinevaid lahendusi perspektiivse Kernu-Kohila ümbersõidu kulgemise osas, kuna esialgselt näidatud asukohas tuvastati konflikt II kaitsekategooriasse kuuluva liigiga ning võimalik olulise negatiivse mõju esinemine (elupaikade kadu). Erinevate lahenduste kaalumise tulemusena kujundati välja kaitstava liigi seisukohast eelistatud variant. Kui Kernu-Kohila ümbersõit rajatakse perspektiivis kaitstava liigi seisukohast eelistatud trassile (asukohaalternatiiv 2), siis võivad liigile tee ehitus- ja kasutusperioodil avalduda küll mõningased häiringud, kuid elupaikade hülgamist ning olulist negatiivset mõju see tõenäoliselt kaasa ei too.

  ÜP-ga tehakse ettepanek analüüsida järgmiste objektide eeldusi kohaliku omavalitsuse tasandil kaitstavate loodusobjektide hulka arvamiseks: Kapa männik Kohila alevis ja Eesti Vabariik 100 tammik Masti külas. Loodusobjekti kohaliku kaitse alla võtmise menetluse algatab ja selle viib läbi kohalik omavalitsus vastavalt looduskaitseseaduses sätestatud korrale.
- Maakasutuse muudatusi ning tegevusi, millega võiks kaasneda negatiivne mõju **vääriselupaikadele**, ÜP-ga ei kavandata. Edaspidi on soovitav vältida maakasutuse muutmist ja arenduste kavandamist nii vääriselupaiga alal kui ka arendusi ja raadamist vääriselupaiga piiril, kuna servaefekti tõttu avaldaksid ka piirile rajatud arendused sellele negatiivseid mõjusid.
- ÜP-ga seotud mõjud **taimestikule** avalduvad lokaalselt, üksikute arendusalade puhul ning valla kui terviku mõistes on mõjud väheolulised. Kõrge loodusliku väärtusega taimekoosluste kadu ÜP kohase maakasutuse realiseerumise tagajärjel ei toimu, samuti puudub mõju taimestiku liigirikkusele. Edaspidi tuleb tegevuste arendamisel võimalusel vältida suuremaid raadamist nõudvaid arendusi metsaaladel, sooaladel ja niidualadel.
- Kuna muudatused maakasutuses toimuvad enamasti asulates ja tiheasustusaladel, siis looduslikke elupaiku seal ei ole ning alade väärtus **loomastiku** aspektist on madal. Arvestatavat loodusmaastike kadu ning teisenemist ei toimu.

  ÜP kontekstis on loomastikule suurema mõjuga perspektiivne Kernu-Kohila tee ümbersõit, mis killustab loomastiku elupaiku ning loob uue häiringuallika. Kaalutud kolmest ümbersõidu asukohaalternatiivist on loomastiku seisukohast eelistatuim alternatiiv 2, mis ei poolita olemasolevat metsaala ning omab seetõttu vähimat mõju loomastiku elupaikadele. Tugevat mõju loomastikule avaldavad Rail Balticu raudtee ja riigimaantee nr 15 Tallinn-Rapla-Türi Luige-Rapla lõigu perpektiivne rekonstrueerimine, kuid nendega kaasnevat mõju hinnatakse ja meetmed mõjude leevendamiseks kavandatakse ÜP-st eraldiseisvalt (taristuprojektidega).
- ÜP-ga täpsustatakse Rapla maakonnaplaneeringuga määratud **rohevõrgustikku** ja selle kasutustingimusi Kohila valla tasandil – korrigeeritakse rohevõrgustiku piire ja selle koosseisus olevaid alasid ning täiendatakse seda väiksemate rohealade, uute rohekoridoride ja sinivõrgustiku aladega ning puhkefunktsioonist lähtuvalt. Täpsustamine aitab parandada võrgustiku üldist sidusust ja toimimist ning sel on positiivne mõju taimestikule ja loomastikule, kuna seab inimtegevustele piiranguid ning aitab kindlustada looduslike alade säilimist.

  ÜP kontekstis avaldab rohevõrgustikule negatiivset mõju perspektiivne Kernu-Kohila ümbersõit, mis läbib võrgustiku alasid. Rohevõrgustiku seisukohast tuleks eelistada trassi asukohaalternatiivi 2, kuna sel juhul on puutumus võrgustikuga kõige väiksem. Kuna perspektiivne ümbersõit ei ole eeldatavalt suure liiklustihedusega, siis tugevat barjääriefekti sellega ei kaasne. Rail Balticu raudtee ja riigimaantee nr 15 Tallinn-Rapla-Türi

rekonstrueerimisega kaasnevat mõju rohevõrgustikule hinnatakse ja leevendusmeetmed kavandadakse ÜP-st eraldiseisvalt (taristuprojektidega).

- Kohila valla territoorium paikneb suures osas kaitsmata ja nõrgalt kaitstud **põhjaveega** alal, mis tähendab, et tegevuste kavandamisel tuleb arvestada põhjavee kõrge ja väga kõrge reostustundlikkusega. Põhiliseks koormusallikaks põhjaveele on põllumajandustegevus, mittenõuetekohased reoveepuhastid ning reovee kogumissüsteemiga ühendamata majapidamised. Põhjavee reostumise vältimise seisukohast on oluline keskkonnanõuete täitmine, samuti reovee kogumis- ja puhastussüsteemide korrastamine ja nõuetele vastavuse kontroll. Kui keskkonnanõuded on täidetud, siis olulist negatiivset mõju põhjaveele eeldada ei ole.

  ÜP kajastab olemasolevaid **reoveekogumisalasid** vastavalt Kohila valla ÜVK arengukavale, muudatusi siinkohal ei kavandata. ÜVK arendamise kava ülevaatamisel tuleb hinnata, kas planeerimis- ja ehitustegevuse tulemusena toimunu vastab hoonestatud ala reoveekogumisalade määramiseks kehtestatud tingimustele ja kriteeriumitele ning vajadusel tuleb reoveekogumisaladega kaetavate alade ulatust korrigeerida. Kinnitatud reoveekogumisalade piiride muutmine toimub veeseaduses sätestatud korras.

  Kohila valla **joogiveevarud** on piisavad, vaba põhjavee kogus ületab veevõttu. ÜP kohase maakasutuse realiseerumisega joogivee liigvähenemist näha ei ole.

- **Pinnaveekogude** äärsete alade arendamisel on suund eeskätt looduslike aladel, puhke- ja virgestustegevustel ning ühiskondlikul kasutusel, äri- ja tootmisalasid ei planeerita. Pinnaveekogudega seotud piirangud tulenevad peamiselt õigusaktidest. Kui tegevuste kavandamisel lähtutakse pinnaveekogude ning ranna ja kalda kaitset ja kasutamist reguleerivatest õigusaktidest, strateegilistest dokumentidest ning vesikonnapõhisest veemajanduskavast, siis olulist negatiivset mõju pinnaveekogudele eeldada ei ole. Veekogude äärde tegevuste kavandamisel tuleb silmas pidada ka veekogumi seisundile seatud eesmärki, et mitte ohustada selle saavutamist. ÜP-ga kavandatav maakasutus veekogudele lisakoormust ei avaldada. ÜP seab eesmärgiks looduskeskkonna säilimise ja väärtustamine kõikide arendusotsuste tegemisel.

  ÜP-ga ei kavandata objekte ja tegevusi, mis võiksid muuta **kalade rändetingimusi**. Kalade rändetingimuste tagamiseks tuleb teha koostööd riigiasutuste ja kohaliku omavalitsusega kohapõhiste lahenduste leidmiseks.

  Keila jõe ääres Kohila alevis tehakse planeeringuga ettepanekud **ehituskeeluvööndi vähendamiseks**, et elavdada atraktiivse elu- ja puhkekeskkonna loomist. Vähendamine on lubatud, kui see ei avalda negatiivset mõju ranna ja kalda kaitse eesmärkidele. Ehituskeeluvööndi vähendamine võib toimuda vaid Keskkonnaameti nõusolekul.

  ÜP-ga kavandatakse maakasutuse muudatusi ka **maaparandussüsteemidega** hõlmatud aladel. Kuivendatud maa-alade kasutamisel tuleb tagada maaparandussüsteemide jätkusuutlik funktsioneerimine. ÜP tingimused maaparandussüsteemi aladel ehitamiseks tagavad maaparandussüsteemide toimimise.

  ÜP-ga määratud **supluskohtade** kasutusele võtmisel tuleb silmas pidada, et need peavad vastama sotsiaalministri 03.10.2019 määruse nr 63 „Nõuded suplusveele ja supelrannale" nõuetele. Supluskohtade nõuetekohase kasutamisega ei kaasne ümbritsevale keskkonnale olulist negatiivset mõju. Asjatundlikult rajatud ning hooldatud suplus- ja puhkekohad avaldavad positiivset mõju valla elanike ja külaliste tervisele ning heaolule.

- **Maardlatele** ning nende piirkonda ei kavandata ÜP-ga selliseid muudatusi maakasutuses, infrastruktuuriobjekte või tegevusi, mis halvendaks maavara kaevandamisväärsena säilimist, maavarale juurdepääsu olemasolevat olukorda või avaldaks negatiivset mõju maardlates asuvate maavarade kvaliteedile. Edaspidi tuleb tegevuste kavandamisel maardlate piirkonnas lähtuda maavara kaevandamisväärsena ja maavarale olemasoleva juurdepääsu säilitamise põhimõttest.

ÜP kohaselt on maavara kaevandamine ja töötlemine võimalik üksnes ÜP-ga kavandatud mäetööstuse maa-ala juhtotstarbega aladel. Arvestada tuleb, et kaevandamine tuleb tagada ka teistel kaevandamisloaga hõlmatud mäeeraldistel kaevandamisloa kehtivuse lõpuni.

- ÜP kohane maakasutus toob kaasa **väärtusliku põllumajandusmaa** kogupindala mõningase vähenemise, kuid see jääb ebaolulisele tasemele (alla 3%). ÜP lahendus ning maakasutus- ja ehitustingimused tagavad väärtusliku põllumajandusmaa säilimise ja sihtotstarbelises kasutamises hoidmise võimalikult suures ulatuses ning loovad eeldused jätkusuutlikuks põllumajandustegevuseks.
- Planeeringulahendus arvestab **kultuuripärandi** objektidega. ÜP lahenduse ja seatud tingimustega on kultuurimälestiste, XX sajandi arhitektuuripärandi ja maaehituspärandi objektide säilimine ja kaitse tagatud. Arheoloogiamälestisi (kivikalmed, asulakohad, kultusekivid jms) asub arvukalt kogu valla piires kõikides valla asulates. Nende aladel võib uute arheoloogiliste leidude ilmsikstuleku tõenäosus olla suur ning ehitus- ja kaevetöödel tuleb seal arvestada kultuuriväärtusega leidude ja arheoloogilise kultuurkihi ilmsikstuleku võimalusega.

  Kohila vallas asub üks nõukogude perioodist pärinev militaarpärandi objekt, mis on halvas seisus. KSH aruandes on toodud soovitused selle säilitamiseks ja kaitseks.

  Planeeringulahendus arvestab Rapla maakonnaplaneeringus käsitletavate väärtuslike maastike piiridega ning ÜP-ga seatud tingimused loovad eeldused traditsioonilise asustusstruktuuri ja maastikumustri säilitamiseks.

  ÜP lahendus ja tingimused loovad võimalused valla territooriumil määratletud miljööväärtuslike alade hoidmiseks ja väärtustamiseks.

  Pärandkultuuriobjektide säilimine ja kaitse sõltub eelkõige maaomaniku teadlikkusest, väärikusest ja soovist, kuna need ei ole riikliku kaitse all. Kohalik omavalitsus on pärandkultuuriobjektide säilitamise ja kaitse vajadust teadvustanud ÜP koostamise käigus ning see on ÜP-s kogukondliku kokkuleppena fikseeritud.
- ÜP lahenduse elluviimise mõju **asustusele ja rahvastikule**, **sotsiaalsele taristule** ning **ettevõtlusele** on eeldatavalt positiivne. Maakasutuse korrastamine ja perspektiivse maakasutuse määramine annab nii maaomanikele kui elanikele parema kindlustunde. Asustuse arendamine alade tihendamise põhimõttel vähendab survet sotsiaalsele taristule, transporditaristule ning looduskeskkonnale. Jalg- ja jalgrattateede võrgustiku väljaarendamisega paranevad oluliselt erinevate elanikkonnagruppide liikumisvõimalused, teenuste ja kohtade kättesaadavus ning liiklemise ohutus. Äritegevuseks uute alade planeerimine ning tootmistegevuseks ruumiliste eelduste loomine toetab ettevõtluse arengut ning seeläbi ka uute töökohtade tekkimist. Negatiivsete mõjudena võib ettevõtlustegevus mõjutada looduskeskkonda ning põhjustada häiringuid inimesele (müra, õhusaaste). Negatiivseid mõjusid saab ennetada/leevendada tegevuse asukoha hoolikal kaalutlemisel, läbi keskkonnanõuete täitmise ja leevendusmeetmete rakendamise.
- ÜP-ga kavandatava maakasutuse realiseerumisega ei kaasne olulist negatiivset mõju elanike **joogivee kvaliteedile**, kui tegevuse kavandamisel ja läbiviimisel järgitakse veekaitsenõudeid, sh välditakse pinnase- ja põhjaveereostuse tekkimist ning reostuse tekkimisel likvideeritakse see operatiivselt ja asjatundlikult. Salvkaevude reostustundlikkuse tõttu ei ole soovitav rajada uusi salvkaeve joogiveeallikatena.
- Praeguste teadmiste põhjal ei ole ÜP kohase maakasutusega eeldada olulist negatiivset mõju **välisõhu kvaliteedile**. Mis võivad välisõhu kvaliteeti mõjutada, on tulevikus rajatavad uued tootmisettevõtted ja taristuobjektid ning olemasolevate arendused. Tootmispiirkondade lähedusse, mille arendamist ÜP-ga soodustatakse, uusi tundlikke alasid ei kavandata, kuid paiguti piirnevad need olemasolevate elamualadega, kus ajas on esinenud ka probleeme välisõhu kvaliteediga. Tootmistegevuste arendamisel tuleb lähtuda eelkõige inimese tervise ja heaolu kaitse põhimõttest. Silmas tuleb pidada, et tundlikumate alade ja objektide lähedusse lubataks vaid selliseid tegevusi, millega kaasnevad häiringud inimese tervisele ja heaolule on väheolulised.

Olemasolevate tootmisalade kõrvale ei ole jällegi soovitav lubada uusi tundlikumaid alasid ja objekte, kui on näha, et tootmistegevus ei suuda tagada neile nõuetekohast välisõhu kvaliteeti. Tegevuste läbiviimisel tuleb vajadusel rakendada häiringuid leevendavaid meetmed.

Liiklusest lähtuvaid häiringuid (eeskätt müra) on oodata eelkõige Tallinn-Rapla-Türi maantee ning perspektiivse Rail Balticu raudteetrassi osas, mille äärde ÜP-ga üldjuhul tundlikemaid alasid ei kavandata. Edaspidi on soovitav vältida müratundlike alade ja hoonete kavandamist tsooni, kus mürauuringu tulemuste kohaselt on eeldada ülenormatiivset müratasetet. Alternatiivina tuleb kavandamisel hinnata liiklusmüra tasemeid ja vajadusel kavandada meetmed mürahäiringu leevendamiseks.

Keskkonnahäiringuid põhjustavate tegevuste lubamise üle otsustamisel on oluline lähtuda konkreetsest asukohast ja mõistlikkuse printsiibist, võttes sealjuures arvesse lähiala elanike arvamusi jm asjakohaseid nüansse, et tagada tasakaal erinevate huvide ja õiguste vahel.

- Maapinna kaudu leviv **vibratsioon** võib olla tajutav eeskätt raudteede läheduses, samuti võib seda põhjustada kaevandamine juhul, kui teostatakse lõhkamisi. Kuna ÜP-ga kavandatakse maakasutuse muudatusi ka raudteede äärde, siis nende alade arendamisel tuleb rakendada ettevaatuspõhimõtet ning Tallinn-Rapla-Viljandi raudteele lähemale kui 40 m ning Rail Balticu trassile lähemale kui 100 uusi hooneid ja rajatisi üldjuhul mitte ehitada[1]. Kui seda siiski kavandatakse, tuleb koostada vibratsioonihinnang ja vajadusel kavandada vibratsiooni vähendavad meetmed. Vibratsiooniaspekt tuleb üle vaadata ka mäeeraldiste kavandamisel, kus plaanitakse lõhkamistöid.
- **Radoonisisaldus** Kohila valla pinnastes ulatub madalast (<10 kBq/m^3) normaalseni (10-50 kBq/m^3). Aladel, kus radooni (Rn) sisaldus pinnaseõhus ületab lubatud piirväärtuse 50 kBq/m^3 ning sellega piirnevatel normaalse radoonisisaldusega 30-50 kBq/m^3 aladel tuleb teha detailsemad radooniriski uuringud enne elamute ja ühiskondlike hoonete projekteerimist ning vajadusel rakendada radoonikaitse meetmeid. Sellega saab ennetada/leevendada radoonist tulenevaid ebasoodsaid mõjusid inimese tervisele. Kohila vallas on uuringud asjakohased valla lõunaosas Rabivere ja Mälivere külade aladel, mis jäävad Rapla piiri lähistele.
- Kohila valla **sõiduteede võrgustik** on suuresti välja kujunenud ning olulist parandamist ei vaja, välja arvatud mõned probleemsed kohad asulates, sh endistes suvilapiirkondades. Nende lahendamiseks nähakse ette uusi teelõike. ÜP-ga markeeritakse ka vajadus Kernu-Kohila tee ümbersõidu rajamiseks, mis perspektiivis suunab Kohila alevi põhjaosas asuvale tootmisalale suunduva raskeliikluse eemale elamualadest, mida see täna läbib. ÜP täpsusastmes integreeritakse planeeringusse ka riigitee nr 15 Tallinna-Rapla-Türi Luige-Rapla lõigu perspektiivne rekonstrueerimine 2+1, osaliselt 2+2 lahendusega sõiduteeks. ÜP-ga kavandataval on positiivne mõju liiklusohutuse, liiklemise mugavuse ning teelt lähtuvate häiringute vähendamise seisukohast.

  Rail Balticu lisandumisega perspektiivis toimuvad muudatused olemasolevas teedevõrgus, sh muutuvad maanteedelt maha- ja pealesõidud, millega omakorda harjumuspärased marsruudid ja juurdepääsuvõimalused. Elanike jaoks võib see tähendada mõningast teekonna pikenemist, vajadust ümberharjumiseks ning põhjustada teatud ebamugavust, kuid olulise negatiivse mõju esinemiste näha ei ole.

  ÜP-ga kavandavate **jalg- ja jalgrattateedega** lahendatakse ära täna täielikult puuduvad ühendused, paraneb erinevate sihtkohtade ja teenuste kättesaadavus ning mitmekesistuvad liikumisvõimalused, millel on otsene positiivne mõju liiklusohutusele ja inimese heaolule. Asulasisesed ning suurema kasutusintensiivsusega asulaid nende lähialadega ühendatavad jalg- ja jalgrattateed on soovitav valgustada. Arvestada tuleb võimaliku valgusreostusega ning vajadusel kavandada leevendusmeetmed. Piirkondades, kus maastiku iseloom ning asustuse ja

[1] Rail Balticu projekteerimisel on teostamisel vibratsioonihinnang, mille tulemustest lähtuvalt võib mõjuala ulatus täpsustuda

taristuobjektide paiknemine seda võimaldavad, tuleb eelistada jalgratta- ja jalgteede rajamist eemale mootorsõidukiliiklusest.

- Mõlema **raudteega** on ÜP koostamisel, sh maakasutus- ja ehitustingimuste seadmisel, arvestatud. Samuti on arvestatud raudtee toimimiseks vajaliku taristu – kohalike peatuste, parklate ning ülekäikude – asukohtadega. Täiendavalt vajab analüüsimist tarastamise ja raudteeülekäikude vajadus Vilivere piirkonnas, kus asustus on raudtee lähedal. ÜP seletuskirjas on toodud asjakohased tingimused müratundlike hoonete kavandamiseks raudteest lähtuva müra mõju piirkonda (kehtivad mõlema raudtee korral). Rongiliiklus võimaldab elanikele keskkonnasäästliku eluviisi praktiseerimist. Selleks on eelkõige vaja tõhustada jalgratta- ja jalgteede ühendusi rongijaamadega/-peatustega, samuti tagada rongijaamades ja -peatustes turvalised parkimisvõimalused nii autodele kui ka kergliiklusvahenditele.
- **Sademevee ärajuhtimise** kavandamisel on oluline lähtuda kavandatava tegevuse iseloomust, konkreetsest keskkonnast ja piirkonna reostatuse tasemest. Eelistada tuleb säästvaid lahendusi, mille kohaselt on esmatähtis kokku kogutava sademevee hulga piiramine.
- ÜP-s kajastavate **tuletõrje veevõtukohtade** osas tuleb tagada, et need on tehniliselt korras, aastaringselt ligipääsetavad ning neis on pidevalt tagatud piisav veekogus või vooluhulk tulekahju kustutamiseks. Kui tuletõrje veevarustuseks määratud veevõtukohtade seisund ei ole teada, tuleb see üle vaadata, et anda hinnang kasutatavusele.
- Kohila vallas ei ole suurt potentsiaali **tuuleenergeetika** arendamiseks, kuid kavandada saab väiketuulikuid majapidamiste või väiksemate ettevõtete tarbeks. Lubatud on arendada ka **päikeseparke**. Tegevuse kavandamisel, sh asukohavalikul tuleb arvestada keskkonnast tulenevate piirangute ja väärtustega, naabrite heaolu tagamise ning riigikaitseliste piirangutega. Tuuliku kavandamisel tuleb hinnata ka varjutuse mõju ning päikesepargi puhul koostada visuaalse mõju analüüs.
- Planeeringuga määratakse Aespa alevikku **jäätmekäitluse** maa-ala perspektiivis jäätmete kogumispunkti rajamiseks kodumajapidamistes tekkivate jäätmete liigiti kogumiseks, millega luuakse ka valla põhjaosas võimalus jäätmete äraandmiseks kodukoha lähedal. Puudu on komposteerimisväljakutest, kuid ÜP-ga neid konkreetsetesse asukohtadesse ei kavandata. Edaspidi on see võimalik tootmise juhtotstarbega maa-alal või juhtotstarbeta alal, lähtudes ÜP-s seatud tingimustest. Jäätmekäitluskoha rajamise ja kasutamisega ei tohi kaasneda olulist negatiivset mõju pinnasele, pinna- ja põhjaveele ning olulisi häiringuid ümberkaudsetele aladele müra, õhusaaste ja lõhnahäiringute näol. Komposteerimisväljaku kavandamisel tuleb see planeerida piisavalt kaugele tiheasustusaladest.
- Kohila valla territooriumil asub üks likvideerimata **jääkreostusobjekt** (RAS KOIL masuudihoidla ja vastuvõtusõlm Kohila alevis, paberivabriku piirkonnas), millel on oht reostada lokaalselt pinnast ning põhja- ja pinnavett. ÜP-ga kavandatakse alale segafunktsiooniga maa-ala, loodusliku haljasmaa ja parkmetsa ning tootmisala juhtotstarvet. Alade arendamisel tuleb arvestada, et jääkreostuse alal ei ole lubatud arendada uusi tegevusi enne, kui reostus on nõuetekohaselt likvideeritud. Reostuse likvideerimisel tuleb juhinduda õigusaktides sätestatud nõuetest.
- **ÜP arvestab ohtliku ettevõtte** (Salutaguse Pärmitehase) paiknemisega, selle ohualasse maakasutuse muudatusi ei kavandata. Täiendavaid ohtlikke ettevõtteid ÜP-ga ei planeerita. Edaspidi tuleb maakasutuse planeerimisel ja ehitiste projekteerimisel ohtliku käitise mõjualasse juhinduda kemikaaliseadusest tulenevatest erinõuetest. Tähelepanu tuleb pöörata ka kaitstavate loodusobjektide ja muude looduskeskkonna väärtuste ning kultuuriväärtuse paiknemisele ja tagada selline vahemaa või võtta kasutusele muud asjakohased meetmed, mis välistavad neile olulise negatiivse mõju avaldumise.
- **Üleujutusohu** piirkondi ja üleujutusohuga seotud riskipiirkondi ning suure üleujutusalaga siseveekogusid Kohila vallas ei ole, kuid Kohila alevis Kohila paisjärve ääres esineb kevadeti ajutisi üleujutusi. ÜP-ga on piirkonda kavandatud puhke- ja virgestuse maa-ala ning

perspektiivne jalg- ja jalgrattatee. Alale, kus esineb üleujutusprobleeme, tuleb uute ehitiste kavandamist hoolikalt kaaluda. Kui kavandamine osutub vajalikuks, tuleb arvestada võimalike üleujutustega kaasnevate riskidega ning vajadusel rakendada meetmeid ehitiste kaitseks. Arvestada tuleb, et üleujutusprobleemidega alale rajatava kasutamine võib periooditi olla häiritud.

- ÜP koostamisel on arvestatud võimalike **kliimamuutustega** läbi maakasutuse kavandamise ning maakasutus- ja ehitustingimuste. Silmas tuleb aga pidada, et planeerimise meetmed on vaid üks osa kliimamuutustega kohanemise meetmetest. Kliimamuutustega toimetulek sõltub muuhulgas sotsiaalmajanduslikest protsessidest, tehnilisest ja sotsiaalsest taristust, omavalitsusüksuse haldusvõimekusest, indiviidide teadlikkusest kliimamuutustest ning võimekusest ja võimalustest nendega arvestamisel.
- ÜP kavandatavad muudatused maakasutuses ei mõjuta **riigikaitseliste ehitiste** töövõimet. Uusi riigikaitselisi ehitisi ÜP-ga ei kavandata.

Olulise ebasoodsa keskkonnamõju vältimise ja leevendamise meetmed ning seiremeetmed

KSH läbiviimisel kavandati erinevate valdkondade lõikes keskkonnameetmed olulise negatiivse keskkonnamõju ennetamiseks ja leevendamiseks (KSH aruande ptk 9). Olemuselt on need pigem suunised edasiste tegevuste kavandamiseks, et tulevikus ära hoida olulise negatiivse keskkonnamõju tekkimist.

KSH käigus töötati välja ka meetmed keskkonnaseisundi ja seda mõjutavate tegurite järjepidevaks jälgimiseks (KSH aruande ptk 10). Nende eesmärgiks on teha varakult kindlaks, kas ÜP elluviimisega kaasneb oluline negatiivne keskkonnamõju ning vajadusel rakendada ebasoodsat keskkonnamõju vältivaid ja leevendavaid meetmeid.

Ruumiline planeerimine loob eeldused Kohila valla arendamiseks kokkulepitud raamides ja tingimustel, kuid ressursid tegevuse elluviimiseks tuleb leida tuginedes ÜP-le, asjakohastele arengudokumentidele ning poliitilistele kokkulepetele.

1. Sissejuhatus

Kohila valla üldplaneeringu (ÜP) koostamine ja keskkonnamõju strateegiline hindamine (KSH) algatati Kohila Vallavolikogu 27. märts 2018 otsusega nr 11[2].

KSH eesmärgiks on arvestada laiemalt erinevaid keskkonnast tulenevaid kaalutlusi Kohila valla ÜP koostamisel ja kehtestamisel, tagada kõrgetasemeline keskkonnakaitse ja jätkusuutlik areng ning kaasata laiemat avalikkust. KSH peab minimeerima võimalused arenduseks, millega kaasneb oluline ebasoodne mõju keskkonnale.

KSH käsitlusala on ÜP-ga hõlmatav ala ehk Kohila valla haldusterritoorium. Vajadusel, sõltuvalt eeldatavalt mõjutatavast keskkonnaelemendist ja mõju ulatusest, arvestatakse keskkonnamõju hindamisel ka ala väljaspool planeeringuala. KSH täpsusaste vastab ÜP täpsusastmele.

KSH läbiviimise aluseks on Kohila valla ÜP lähteseisukohad ja KSH väljatöötamise kavatsus (ÜP LS ja KSH VTK). ÜP LS ja KSH VTK koos esitatud ettepanekutega on avalikustatud ÜP koostamise korraldaja (Kohila Vallavalitsuse) veebilehel.

KSH aruande koostamisel on lähtutud keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS-e) §-st 40[3].

[2] Kättesaadav: https://kohila.kovtp.ee/uldplaneering
[3] eRT: https://www.riigiteataja.ee/akt/116112010013?leiaKehtiv

2. Kavandatava tegevuse sisu ja eesmärgid

2.1. ÜP sisu ja peamised eesmärgid

ÜP annab ruumilise väljundi Kohila valla arengukavas 2018-2025[4] seatud strateegilistele eesmärkidele. Sellest tulenevalt on ÜP eesmärgiks ruumiliste eelduste loomine esteetilise miljöö ning tipptasemel kogukonnakultuuriga ning kodu, perekonda ja tervist väärtustava heade ühendustega turvalise elamispaiga loomiseks, kus pakutakse kvaliteetseid avalikke teenuseid, soositakse ettevõtlikust, hoolitakse inimesest ja looduskeskkonnast. Kohila valla ruumiline areng peab tagama elanike arvu kasvu ning erinevate eluvaldkondade tasakaalustatud arengu pealinnapiirkonnas.

Kohila valla ruumilise arengu eesmärgid on:

- kasutajasõbraliku ning turvalise elukeskkonna eelduste loomine;
- kogukondlikke väärtusi kandva ruumilise struktuuri olemasolu tagamine ning säilitamine;
- esteetilise miljöö arengu tagamine;
- keskkonnasäästlike ja energiatõhusate lahenduste soodustamine, eelistades olemasoleva hoonestatud keskkonna mõõdukat laiendamist või tihendamist;
- varem kasutuses olnud või ebapiisavalt kasutatud alade otstarbekam kasutamine;
- heade transpordiühenduste loomine naabervaldade ning pealinnapiirkonnaga.

Ruumilise arengu eesmärkide elluviimiseks on üldplaneeringus:

- elamualade planeerimisel arvestatud rahvastikuprognoosiga;
- elamualade planeerimisel arvestatud lasteaedade ja põhikoolide kavandamisega, et näha ette võimalikud asukohad tulenevalt elanike arvust;
- täpsustatud Rapla maakonnaplaneeringuga 2030+ määratud linnalise asustusega ala piire;
- täpsustatud elamualade teenindamisega ettenähtud laste mänguväljakute ja haljasalade paiknemist, suhet planeeritud elamumaadesse ning sidumist kergliiklusteede võrgustikuga;
- kavandatud suuremad puhke- ja virgestusalad, mis ühendavad erinevaid piirkondi. Puhke- ja virgestusalad on kavandatud asutustatud aladel;
- analüüsitud olemasolevate äri- ja tootmisalade paiknemist ja ulatust, vajadusel ette nähtud tootmisalade laienemine või uute tootmisalade kavandamine;
- võimalusel eraldatud tootmisalad elamualadest puhveraladega;
- määratud ehitustingimused piirkondade kaupa. Hoonestuse- ja ehitustingimuste määramisel olemasolevates külakeskustes analüüsitud külade väljakujunenud hoonestuslaadi ja peetud oluliseks olemasolevate väärtuste säilitamist. Miljööväärtuslikes külades arvestatud väljakujunenud krundi suuruse, hoonestuslaadi ja maakasutusega.
- analüüsitud olemasolevaid ja potentsiaalseid miljööväärtuslikke alasid, seatud nende säilimiseks vajalikud tingimused. Määratud ajaloolise väärusega maastikumustrid ja vaatekoridorid;
- ette nähtud Keila jõe ehituskeeluvööndi vähendamise vajadus ja põhjendus aladel, kus on olemasolev väljakujunenud elamupiirkond ja väljakujunenud ehitusjoon;
- täpsustatud rohevõrgustiku piire, arvestades väljakujunenud olukorraga ja menetluses olevate või kehtestatud detailplaneeringutega;
- täpsustatud perspektiivsete jalg- ja jalgrattateede vajadust ja paiknemist;
- määratud avaliku kasutusega teed, sh avaliku kasutusega erateed;
- arvestatud kavandatud suuremahuliste transpordiprojektidega – Rail Balticu raudtee, Tallinn-Rapla-Türi maantee rekonstrueerimise ning maakonnaplaneeringuga kavandatud Kohila alevi ümbersõiduga.

[4] eRT: https://www.riigiteataja.ee/akt/412102018038?leiaKehtiv

2.2. KSH eesmärk ja ulatus ning läbiviimise põhimõtted

ÜP koostamise raames on läbi viidud keskkonnamõju strateegiline hindamine (KSH), mille eesmärk on arvestada laiemalt erinevaid keskkonnast tulenevaid kaalutlusi Kohila valla ÜP koostamisel ja kehtestamisel, tagada kõrgetasemeline keskkonnakaitse ja jätkusuutlik areng.

KSH annab vajalikku teavet parima planeeringulahenduse väljatöötamiseks, minimeerib võimalused arendusteks, millega kaasneb oluline ebasoodne mõju keskkonnale ning kaasab laiemalt avalikkust.

KSH käigus on kirjeldatud, analüüsitud ja hinnatud ÜP elluviimisega kaasneda võivaid olulisi keskkonna-, majanduslikke, sotsiaalseid ja kultuurilisi mõjusid, tehtud ettepanekuid soodsaima lahendusvariandi valikuks ning ebasoodsate keskkonnamõjude vähendamiseks ja leevendusmeetmete rakendamiseks. Keskkonnamõjude laiapõhjalise hindamise kaasabil on eesmärgiks jõuda üldplaneeringuni, mis arvestab lisaks Kohila valla ning Rapla maakonna strateegilistele dokumentidele ka üleüldiselt Eestis asetleidvate ühiskondlike protsessidega.

KSH käsitlusala on ÜP-ga hõlmatav ala ehk Kohila valla haldusterritoorium. Vajadusel, sõltuvalt eeldatavalt mõjutatavast keskkonna elemendist ja mõju ulatusest, on arvestatud keskkonnamõju hindamisel ka ala väljaspool planeeringuala.

KSH läbiviimise aluseks on Kohila valla ÜP LS ja KSH VTK ning dokument „Ülevaade Kohila vallast", mis on ÜP ja seeläbi ka KSH aruande lahutuseks osadeks.

ÜP LS ja KSH VTK sisu:

- ÜP eesmärk (ptk 1);
- Kohila valla lühiülevaade (ptk 1);
- ÜP ülesanded (ptk 2);
- ÜP lahenduse väljatöötamise alused (ptk 1);
- ÜP käigus koostatavad uuringud (ptk 1);
- ametkondade esialgsed seisukohad ja ettepanekud ÜP koostamiseks (ptk 1);
- KSH eesmärk ja ulatus (ptk 2);
- mõjutatava keskkonna ülevaade (ptk 2);
- ÜP koostamise aluseks olev seadusandlus ja strateegilised arengudokumendid (ptk 3);
- detailplaneeringud (ptk 4);
- ülevaade eeldatavast keskkonnamõjust (ptk 5);
- ÜP koostamise põhimõtted (ptk 6);
- ÜP joonised (ptk 7);
- koostöö ja kaasamine (ptk 7 ja ptk 9);
- ajakava (ptk 8);
- koostöö ja kaasamise käigus laekunud ettepanekud (ptk 10).

Dokumendi „Ülevaade Kohila vallast" sisu:

- planeeringuala paiknemine, asustus ja rahvastik, sotsiaalne taristu, ettevõtlus;
- turism ja puhkealad;
- reljeef ja geoloogiline ehitus;
- kaitstavad loodusobjektid;
- Natura 2000 võrgustiku alad;
- vääriselupaigad;
- taimestik ja loomastik;
- rohevõrgustik;
- põhja- ja pinnavesi;
- maaparandussüsteemid;
- üleujutusohuga alad;
- väärtuslikud põllumajandusmaad;
- maavarad ja maardlad;
- kultuuriväärtused;

- taristu;
- taastuvenergeetika;
- jäätmemajandus;
- keskkonnaohtlikud objektid ja ohtlikud ettevõtted;
- riigikaitselased ehitised;
- radoon.

KSH aruande koostamisel on lähtutud keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS-e) §-st 40.

2.3. ÜP ja KSH aruande koostamise osapooled

Kohila valla ÜP ja KSH aruanne on koostatud koostöös Kohila Vallavalitsuse ja Skepast&Puhkim OÜ konsultantidega (vt Tabel 1 ja Tabel 2).

Tabel 1. Kohila Vallavalitsuse töörühm

Nimi	Ametikoht
Sille Rõõmus	Vallaarhitekt
Nele Leitaru	Keskkonnanõunik
Varje Kajaste	Maanõunik
Rein Ailt	Arhitekt

Tabel 2. Skepast&Puhkim OÜ töörühm

Nimi	Valdkonnad/teemad
Anni Konsap BSc geograafia, MA õigusteadus	ÜP koostamise projektijuht ja planeerija; KSH eksperdirühma liige, valdkonnad: seos asjakohaste planeerimisdokumentidega, asustus ja rahvastik, sotsiaalne taristu, ettevõtlus
Kadri Vaher Ruumilise keskkonna planeerija tase 7, MA urbanistika, MSc keskkonnatehnoloogia	Planeerija
Mildred Liinat Ruumilise keskkonna planeerija tase 7, MSc arhitektuur	Arhitekt-planeerija
Ivan Gavrilov MSc Arhitektuur ja linnaehituslik planeerimine	Arhitekt-planeerija
Piret Kirs MA maastikuarhitekt	Planeerija ja maastikuarhitekt
Kati Kraavi MSc kinnisvaraplaneerimine	GIS-spetsialist ja kartograaf
Eike Riis MSc bioloogia, keskkonnamõju hindamise litsents nr KMH0154 (kehtiv kuni 19.09.2021)	KSH juhtekspert ja KSH eksperdirühma liige, valdkonnad: taristu (raudteed)

Nimi	Valdkonnad/teemad
Moonika Lipping BSc keskkonnakaitse (vastab 3+2 magistrile), MA kommunikatsioonijuhtimine	KSH projektijuht ja KSH eksperdirühma liige, valdkonnad: väärtuslik põllumajandusmaa, inimese tervis ja heaolu (õhusaaste, müra, vibratsioon), taristu (teedevõrk, tuletõrje veevarustus), üleujutusalad, kliimamuutused
Aide Kaar MA keskkonnakaitse, keskkonnamõju hindamise litsents KMH0123 (kehtiv kuni 03.05.2022)	KSH eksperdirühma liige, valdkonnad: taristu (sademevee ärajuhtimine)
Raimo Pajula MSc geoökoloogia	KSH eksperdirühma liige, valdkonnad: Natura 2000 võrgustiku alad, kaitstavad loodusobjektid, vääriselupaigad, rohevõrgustik, taimestik ja loomastik
Jüri Hion BSc keskkonnatehnoloogia (vastab 3+2 magistrile)	KSH eksperdirühma liige, valdkonnad: inimese tervis ja heaolu (radoon, valgusreostus), taristu (soojavarustus, elektri- ja sidevõrk), taastuvenergeetika, jäätmemajandus, keskkonnaohtlikud objektid ja ohtlikud ettevõtted, riigikaitselased ehitised
Ingo Valgma DrEng, mäendus	KSH eksperdirühma liige, valdkonnad: inimese tervis ja heaolu (joogivee kvaliteet), põhjavesi, maavarad ja maardlad
Marju Kaivapalu MSc keemia ja keskkonnakaitse tehnoloogia	KSH eksperdirühma liige, valdkonnad: inimese tervis ja heaolu (suplusvesi), pinnaveekogud ja maaparandussüsteemid, kultuuriväärtused

KSH juhtekspert Eike Riis vastab KeHJS-e § 34 lg 4 sätestatud nõuetele. KSH juhtekspert Eike Riis ning eksperdirühma liikmed Aide Kaar ja Raimo Pajula on Eesti Keskkonnamõju Hindajate Ühingu (KeMÜ)[5] liikmed ning lähtuvalt ühingu põhikirjast järgivad oma töös keskkonnamõju hindaja head tava[6].

[5] KeMÜ on keskkonnamõju hindamisega tegelevate isikute vabatahtlik ühendus, mille eesmärk on keskkonnamõju hindamise süsteemi parendamine Eestis ja rahvusvaheliselt.
[6] http://www.eaia.eu/kemu/heatava

3. Seosed laiemate keskkonnakaitse eesmärkide ja olulisemate strateegiliste planeeringutega

3.1. Seos laiemate keskkonnakaitse ja jätkusuutliku arengu eesmärkidega

Strateegilise planeerimise kontekstis on olulisemaks dokumendiks **„Eesti Keskkonnastrateegia aastani 2030"**[7], millega pannakse paika Eesti keskkonnakaitse ja keskkonnakasutuse raamistik. Strateegia määratleb Eesti pikaajalised arengusuunad looduskeskkonna hea seisundi hoidmiseks, lähtudes samas keskkonna valdkonna seostest majandus- ja sotsiaalvaldkonnaga ning nende mõjudest ümbritsevale looduskeskkonnale ja inimesele. Keskkonnastrateegia põhisuunad on loodusvarade säästlik kasutamine ja jäätmetekke vähendamine, maastike ja looduse mitmekesisuse säilitamine, kliimamuutuste leevendamine, välisõhu ning inimese hea tervise ja elu kvaliteedi tagamine.

Kohila valla ÜP koostamisel on arvesse võetud Eesti keskkonnastrateegia põhisuundi. Nende saavutamisse panustab ÜP läbi:

- loodukeskkonda väärtustava ja loodust säästva maakasutuse;
- Natura 2000 võrgustiku alade kaitse tagamise, kaitstavate loodusobjektide, vääriselupaikade säilitamise ning loodusliku ja poollooduslikku taimkatte säilitamise maksimaalses võimalikus ulatuses;
- sidusa ja toimiva rohevõrgustiku tagamise;
- väärtusliku põllumajandusmaa säilitamise ja sihipärases kasutuses hoidmise maksimaalses võimalikus ulatuses;
- maavarade kaevandamisväärsena ning maavarale juurdepääsu olemasoleva olukorra säilimist tagava maakasutuse;
- pinna- ja põhjavee saastamist ära hoidva ning piisavat põhjaveevaru tagava arengu korraldamise;
- inimese tervist hoidva ning heaolu ja turvalisust toetava välisruumi kujundamise;
- nii olemasoleva kultuurikeskkonna säilitamise ja väärtustamise kui ka kultuurivaldkonna edasiseks arenguks eelduste loomise;
- nii olemasolevate puhkealade säilitamise kui ka täiendavate alade loomise, puhke- ja virgestusvõimaluste mitmekesistamise ja kättesaadavuse parandamise;
- taastuvenergeetika arendamise soodustamise;
- kliimamuutustega arvestamise tegevuste kavandamisel.

Eesti keskkonnastrateegia põhisuundi on arvestatud nii maakasutuse planeerimisel kui maakasutus- ja ehitustingimuste seadmisel.

Eesti keskkonnastrateegia põhineb omakorda riiklikul strateegial **„Säästev Eesti 21"**[8] (SE21), mille näol on tegemist ühiskondlikul kokkuleppega Eesti jätkusuutlikuks arendamiseks. Kuna strateegia on koostatud kooskõlas vastavate ülemaailmsete ja Euroopa Liidu suunisdokumentidega, siis on ka Eesti keskkonnastrateegias juba arvestatud laiema konteksti ja eesmärkidega. SE21 eesmärk on ühendada globaalsest konkurentsist tulenevad edukuse nõuded säästva arengu põhimõtete ja Eesti traditsiooniliste väärtuste säilitamisega. SE21 põhieesmärgid on Eesti kultuuriruumi elujõulisus, inimese heaolu kasv, sotsiaalselt sidus ühiskond ning ökoloogiline tasakaal.

Kohila ÜP koostamisel on arvesse võetud SE21 eesmärke. Nende saavutamisse panustab ÜP läbi:

- olemasoleva kultuurikeskkonna säilitamise, väärtustamise ja kättesaadavuse parandamise ning kultuurivaldkonna edasiseks arenguks eelduste loomise;

[7] https://www.envir.ee/sites/default/files/elfinder/article_files/ks_loplil_riigikokku_pdf.pdf
[8] https://www.envir.ee/sites/default/files/elfinder/article_files/se21_est_web_1.pdf

- multifunktsionaalsete alade arenguks ja mitmekesiste teenuste tekkeks kodukoha lähedal eelduste loomise;
- liiklemise võimaluste mitmekesistamise ja liiklemise ohutuse parandamise;
- rekreatiivsete ressurside väärtustamise ja kasutamise soodustamise;
- olemasoleva elu- ja ettevõtluskeskkonna parendamise ja edasisteks arenguteks eelduste loomise;
- looduskeskkonna ja loodusliku mitmekesisuse säilitamise ja väärtustamise.

Rahvusvahelised ja Euroopa Liidu keskkonnakaitse eesmärgid kajastuvad vastavates Eesti siseriiklikes õigusaktides, strateegiates ja arengukavades. Sellest tulenevalt on rahvusvahelisi ja Euroopa Liidu keskkonnakaitse eesmärke ning muid keskkonnakaalutlusi strateegilise planeerimisdokumendi koostamisel ÜP ja selle KSH tasandil arvesse võetud ka kaudselt, läbi vastavate siseriiklike dokumentide. Siseriiklikele asjakohastele dokumentidele on viidatud vastavalt vajadusele KSH aruandes erinevate teemade juures.

3.2. Seos asjakohaste strateegiliste planeerimise dokumentidega

Kõrgemalseisvatest arengudokumentides on olulisimaks üleriigiline planeering Eesti 2030+ ning maakonnatasandi planeeringud Rapla maakonnaplaneering 2030+ ja Rail Baltic teemaplaneering.

Üleriigiline planeering **Eesti 2030+** seab linnade ja teiste suuremate asulate planeerimisel oluliseks nende kompaktsuse säilitamise, sisestruktuuri tihendamise ning seni kõrvale jäänud maade taaskasutusele võtmise. Vähemalt linnakeskustes tuleks keskenduda kvaliteetse, esteetiliselt ja arhitektuurselt nauditava ning tiheda teeninduskohtade võrgustikuga avaliku linnaruumi väljakujundamisele. Peale linnade tihendamise tuleb üleriigilise planeeringu kohaselt näha ette ka uusi ehituspiirkondi, milleks on eelkõige linnade lähitagamaal paiknevad teised suuremad asulad oma sotsiaalse taristuga. Samuti saab kasutusele võtta linnade lähialad, kus ühendamine tehnilise taristuga on lihtsam. Vältida tuleb tiheasustuse kandumist muus mõttes väärtuslikele aladele (kaitsealad, rohevõrgustiku tuumalad ja koridorid, väärtuslikud põllumaad jms).

Liikuvuse osas seab üleriigline planeering linnade lähialade sidustamise seisukohalt oluliseks kergliikluse (jalgsiliiklus, jalgrattaliiklus jms) olukorra parandamine. Otstarbekas on ühendada jalg- ja jalgrattateed piirkonniti võrgustikuks. Kergliiklusteed peavad siduma suuremad elamupiirkonnad töökohtade, matkaradade, spordirajatiste, haridusasutuste ja muude teenuste osutamise ja vaba aja veetmise kohtadega (kaubanduskeskused, linnasüda jm) ning tähtsamate transpordisõlmedega (rongi- ja bussipeatused jm). Toimepiirkondade omavahelisel sidustamisel ja suuremate keskuste vaheliste liikumisvõimaluste tagamisel on tähtis roll reisirongiliiklusel. Regionaalne raudteeühendus peab toimima mh Tallinna–Viljandi liinidel. Keskenduda tuleb maanteevõrgu kvaliteedi parandamisele ja liikluse turvalisuse tagamisele. Seetõttu peab peamine teedevõrgu arendamise ajend olema just liiklusohutus.

Rapla maakonnaplaneering 2030+ annab suunised kolmes põhilises teemavaldkonnas: asustuse suunamine, loodus- ja kultuuriväärtused ja tehnilised võrgustikud.

Asustuse suunamisel toob maakonnaplaneering välja järgmised võtmekomponendid: keskused ja toimepiirkonnad, linnalise asustuse alad ning maaline piirkond. Kohila valla territooriumil on linnalise asustusega alaks märgitud Kohila alev ja selle ümbrus (aleviga piirnevad külad), Aespa ja Prillimäe alevik ning Salutaguse küla keskuse ümbrus.

Maakonnaplaneering suunab asustust ka keskuste võrgustiku määramisega, kus igale keskuse tasandile vastavad soovituslikud teenused, mida keskus võiks elanike heaolu arvestades pakkuda. Isetoimiv polüfunktsionaalne keskus eeldab, et teenuste ja töökohtade kättesaadavus kohapeal on piisav selleks, et valdav osa elanikest ei peaks igapäevaselt pendeldama suurematesse keskustesse.

Asustuse edasist arengut suunatakse kas hajususe või kompaktsuse põhimõttel: hajaasustatud maalistes piirkondades olemasolevat asustusstruktuuri jälgivana ning olemasolevates keskustes tihendamise põhiselt, mis tagab keskuste suurema kompaktsuse. Kompaktse asustuse võimalikku

laienemist – linnalise asustuse alasid – nähakse ette vaid suuremates keskustes, kus on tõenäoline kompaktse ja mitmekülgse linnalise elukvaliteedi tekkimine.

Tehnilise taristu osas toob maakonnaplaneering välja Rail Baltic teemaplaneeringu trassi, mida täpsemalt käsitab Rapla maakonnaplaneering **„Rail Baltic raudtee trassi koridori asukoha määramine"**. Rail Baltic maakonnaplaneering määrab raudtee trassi koridori (350 m) asukoha Kohila valla territooriumil. Üldplaneeringu koostamisel on seatud ülesandeks teha muudatusi maakasutuse kavandamisel ning analüüsida Rail Balticu Kohila peatuse asukoha sobivust, selle võimalusi seoses elanike ja kaupade liikumisega.

ÜP koostamisel lähtuti Kohila valla arengu kavandamisel üleriigilise planeeringuga Eesti 2030+, Rapla maakonnaplaneeringuga, Kohila valla arengukava eesmärkidega asustuse arengusuundade kavandamisel. Neist lähtuvalt seati Kohila valla asustuse arengueesmärgiks olemasolevate kompaktse asustusega alade tihendamine ning kompaktse asustuse laienemist maakonnaplaneeringuga määratud linnalise asustuse piirkonnas, milleks Kohila vallas on Kohila – Prillimäe arengutelg. ÜP lahendusena on kavandatud alade kompaktsuse säilitamine ning laialivalguse vältimine, et mitte tuua pikas perspektiivis kaasa negatiivseid mõjusid sotsiaalsele taristule, transporditaristule ning elukeskkonnale, sh looduskeskkonnale. Sellest arengustsenaariumist lähtuvalt on täpsustatud ka tootmisalade paiknemist, ehitustingimusi, jalg- ja jalgrattateede kavandamist jms.

ÜP koostamisel on aluseks võetud 2005. aastal kehtestatud Kohila valla üldplaneering ning 2013. aastal vastu võetud Vilivere arenguala osaüldplaneering. Kehtiva üldplaneeringu elluviimise analüüsi tulemusel on ka uue üldplaneeringu arengusuundade valikul arvestatud, et tagada ruumilise arengu järjepidevus, valla jaoks sobivate praktikate jätkumine ning ÜP kehtivuse ajal toimunud arengutega arvestamise. Vilivere osaüldplaneeringu lahendus on omavalitsuse jaoks endiselt asjakohane, mistõttu on selle planeeringu lahendusega võimalikult palju arvestatud uue ÜP maakasutuse ja ehitustingimuste seadmisel.

4. Eeldatavalt oluliselt mõjutatava keskkonna kirjeldus

Eeldatavalt oluliselt mõjutatava keskkonna kirjeldus on toodud Kohila valla ÜP LS ja KSH VTK dokumendis ja dokumendis „Ülevaade Kohila vallast" (vt ÜP lisadest). Kuna eelnimetatud dokumendid on ÜP ja seeläbi ka KSH aruande lahutamatuks osaks, siis nende sisu käesolevasse dokumenti ei dubleerita.

ÜP LS ja KSH VTK on kajastatud seisuga 2018 (uuendatud oktoober 2019) ning dokument „Ülevaade Kohila vallast" seisuga detsember 2019. KSH läbiviimisel on arvestatud, et dokumentides toodud info võib ajas muutuda. KSH aruandes on märgitud andmeallikad ja nende kasutamise ajaline seis.

5. Mõju prognoosimise meetodite (hindamismetoodika) kirjeldus

ÜP koostamise käigus hinnatakse eeldatavalt olulisi keskkonnamõjusid. Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse kohaselt on keskkonnamõju oluline, kui see võib eeldatavalt ületada mõjuala keskkonnataluvust, põhjustada keskkonnas pöördumatuid muutusi või seada ohtu inimese tervise ja heaolu, kultuuripärandi või vara[9].

KSH käigus vaadeldakse ÜP lahenduse elluviimisega kaasnevaid mõjutusi:

- **looduskeskkonnale** (Natura 2000 võrgustiku alad, kaitstavad loodusobjektid, rohevõrgustik, loodusväärtuslikud alad ja objektid, põhja- ja pinnavesi, üleujutusalad, jääkreostus, maavarad ja maardlad);
- **ajaloolis-kultuurilisele keskkonnale**;
- **tehiskeskkonnale** (jäätmemajandus, taristu, liikluskorraldus);
- **sotsiaalmajanduslikule keskkonnale** (avalik ruum, ettevõtluskeskkond, väärtuslikud põllumajandusmaad);
- **teenuste ja töökohtade kättesaadavusele ning inimese tervisele** (müra, välisõhu kvaliteet, võimaliku radooni ja mitteioniseeriva kiirguse oht jne).

KSH käigus hinnatakse ÜP elluviimisest tulenevat võimalikku olulist keskkonnamõju Kohila valla haldusterritooriumil. **Hindamisel arvestatakse** nii otseseid kui kaudseid mõjusid, mõju iseloomu, suurust, ulatust, esinemise tõenäosust, kestvust (lühi- ja pikaajalisus), sagedust, pöörduvust ning toimet. Muuhulgas arvestatakse võimalikke koosmõjusid, mõjude kumuleerumist ning väljastpoolt planeeringuala tulenevaid olulisi mõjusid. Analüüsitakse ja hinnatakse nii negatiivseid kui positiivseid mõjusid. Hindamise tulemusena tehakse vajadusel ettepanekud meetmete rakendamiseks oluliste ebasoodsate mõjude vältimiseks ja leevendamiseks.

Keskkonnamõju strateegilisel hindamisel juhindutakse asjakohaste õigusaktide nõuetest ja juhendmaterjalidest. Peamised KSH menetlust suunavad õigusaktid on keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadus (KeHJS)[10] ning planeerimisseadus (PlanS)[11]. Mõjude olulisuse tuvastamisel ja hindamisel juhindutakse eelkõige kehtivate asjakohastes keskkonnakaitselistes õigusaktides (direktiivid, seadused ja määrused) määratud normidest ja sätestatud nõuetest, valdkondlikest arengukavadest, kaitsekorralduskavadest jms aga ka vastava valdkonna eksperdi arvamusest. Hindamise läbiviimisel kasutatakse Keskkonnaministeeriumi juhendmaterjali „Keskkonnamõju strateegilise hindamise juhend" jt asjakohaseid metoodilisi juhendeid[12] ning võetakse arvesse keskkonnamõju hindamise alaseid teadmisi ja üldtunnustatud hindamismetoodikat.

ÜP ja KSH protsessi käigus luuakse vajadusel alternatiivseid planeeringulahendusi, mille seast valitakse sobivaim, kõikide eluvaldkondade arengut soosiv lahendus. Alternatiivide täpne sisu selgub protsessi käigus.

[9] Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 2. eRT: https://www.riigiteataja.ee/akt/104072017045
[10] eRT: https://www.riigiteataja.ee/akt/101092015012?leiaKehtiv
[11] eRT: https://www.riigiteataja.ee/akt/110112015009?leiaKehtiv
[12] vt Keskkonnaministeeriumi koduleht: http://www.envir.ee/et/ksh-juhendid-ja-uuringud

6. Võimaliku mõju eelhinnang Natura 2000 võrgustiku aladele

KSH erisused Natura 2000 võrgustiku alal on sätestatud KeHJS-i §-ga 45[13]. KSH käigus peab eelkõige arvestama ala kaitse eesmärki ja ala terviklikkust. Strateegilise planeerimisdokumendi võib kehtestada juhul, kui seda lubab Natura 2000 võrgustiku ala kaitsekord ning strateegilise planeerimisdokumendi kehtestaja on veendunud, et kavandatav tegevus ei mõju kahjulikult selle Natura 2000 võrgustiku ala terviklikkusele ega mõjuta negatiivselt ala kaitse eesmärki.

Natura hindamisel on metoodiliseks aluseks „Juhised Natura hindamise läbiviimiseks loodusdirektiivi artikli 6 lõike 3 rakendamisel Eestis"[14].

Kohila valla ÜP KSH käigus hinnatakse võimalikku mõju Natura 2000 võrgustiku aladele kõigepealt eelhindamise etapis. Eelhindamise eesmärk on välja selgitada ja tuvastada projekti või kava võimalik mõju Natura 2000 alale (kas eraldi või koos teiste projektide või kavadega) ning hinnata, kas on võimalik objektiivselt järeldada, et kavandatava tegevuse ebasoodne mõju on välistatud.

Ala kaitse-eesmärgid on saavutatud, kui ala terviklikkus on säilitatud ja kaitse-eesmärkidele ei avaldu olulisi ebasoodsaid mõjusid. Ala terviklikkuse all mõeldakse eelkõige ala ökoloogiliste funktsioonide (liigisiseste ja -vaheliste suhete, toiduahela jt funktsioonide) toimimist viisil, mis tagab pikas perspektiivis liigi isendite piisava arvukuse neile sobivates elupaikades ning elupaigatüüpide normaalse suktsessiooni, vastupidamise välistele mõjudele ja jätkuva uuenemise ning taoline ala vajab minimaalset inimesepoolset abi väljastpoolt süsteemi.

Kui oluline mõju ei ole teada ja pole piisavalt informatsiooni järelduste tegemiseks mõju puudumise kohta või tõenäoliselt kaasneb oluline mõju, siis tuleb jätkata asjakohase hindamise etapiga. ÜP staadiumis on asjakohast hindamist võimalik läbi viia juhul, kui eelhindamise tulemusena tuvastatud kavandatavate ebasoodsat mõjuga tegevuste kohta on piisava täpsusega informatsiooni mõju määratlemiseks ja hindamiseks. Kui ÜP staadiumis puudub kavandatava eeldatavalt ebasoodsa mõjuga tegevuse kohta piisav teave Natura asjakohase hindamise[15] läbiviimiseks, siis märgitakse eelhindamise järeldustes ära, et asjakohase hindamisega tuleb liikuda ÜP-le järgnevasse tegevuse kavandamise etappi.

Teave Kohila valla ÜP-ga kavandatava ruumilise lahenduse kohta ning tingimused arengute elluviimiseks on toodud ÜP seletuskirjas ja joonistel.

Kohila valla ÜP-ga kavandatav ei ole Natura 2000 võrgustiku alade kaitsekorraldusega otseselt seotud või selleks vajalik.

6.1. Natura 2000 võrgustiku alad ja nende kaitse-eesmärgid

Kohila valla alale jääb praktiliselt täielikult Rahaaugu loodusala. Osaliselt jäävad valla alale Kurtna-Vilivere loodusala, Linnuraba loodusala, Lümandu loodusala, Mahtra loodusala, Rabivere loodusala ja Tammiku loodusala. Linnualasid Kohila valla alal ning selle naabruses ei esine.

[13] eRT: https://www.riigiteataja.ee/akt/104052017005?leiaKehtiv
[14] KeMÜ (koostajad A. Aunapuu, R.Kutsar, K. Eschbaum), Tallinn 2019, https://www.envir.ee/sites/default/files/KKO/KMH/natura_hindamise_juhend_taiendatud_2020
[15] Natura asjakohase ehk sisulise hindamise eesmärgiks on: 1) eelhindamise käigus tuvastatud Natura alale avalduva tõenäoliselt olulise negatiivse mõju detailne hindamine lähtudes ala kaitse-eesmärkidest, struktuurist ja funktsioonist ning tagada Natura-ala kaitse-eesmärkide saavutamine kavandatavast tegevusest hoolimata; 2) leevendavate meetmete väljatöötamine, mis peavad tagama Natura-ala kaitse-eesmärkide saavutamise kavandatavast tegevusest hoolimata. Asjakohase hindamine annab vastuse, kas alale avaldub oluline mõju või mitte. Tegevuse mõjud loetakse oluliseks, kui tegevuse elluviimise tulemusena kaitse-eesmärkide seisund halveneb või tegevuse elluviimise tulemusena ei ole võimalik kaitse-eesmärke saavutada.

Natura 2000 võrgustiku loodusalad

- **Kurtna-Vilivere loodusala** (EE0020318) pindala on 71,1 ha, millest Kohila valda Vilivere küla alale jääb 32,9 ha. Kaitstavateks elupaigatüüpideks on loodusdirektiivi I lisas nimetatud elupaigatüübid jõed ja ojad (3260), kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad - 6210), lamminiidud (6450), vanad loodusmetsad (*9010) ning okasmetsad oosidel ja moreenikuhjatistel (sürjametsad - 9060). Kaitse-eesmärgiks on ka loodusdirektiivi II lisas nimetatud liigid saarmas (*Lutra lutra*) ja paksukojaline jõekarp (*Unio crassus*), mille isendite elupaiku kaitstakse.

  Kurtna-Vilivere loodusala on siseriiklikult kaitstud Kurtna-Vilivere hoiualana ja Saunaküla maastikukaitsealana. Ala kaitse korraldamiseks pole kaitsekorralduskava koostatud.

- **Linnuraba loodusala** (EE0020312) pindala on 3393,6 ha, millest Kohila valda Adila külasse jääb 253,3 ha. Ala kaitse-eesmärgiks on loodusdirektiivi I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid huumustoitelised järved ja järvikud (3160), jõed ja ojad (3260), lamminiidud (6450), puisniidud (*6530), rabad (*7110), siirde- ja õõtsiksood (7140), nokkheinakooslused (7150), liigirikkad madalsood (7230), vanad loodusmetsad (*9010), vanad laialehised metsad (*9020), rohunditerikkad kuusikud (9050), soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080) ning siirdesoo- ja rabametsad (*91D0). Kaitse-eesmärgiks on ka loodusdirektiivi II lisas nimetatud liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse: saarmas (*Lutra lutra*), kaunis kuldking (*Cypripedium calceolus*), läikiv kurdsirbik (*Drepanocladus vernicosus*), eesti soojumikas (*Saussurea alpina ssp. esthonica*) ja püst-linalehik (*Thesium ebracteatum*).

  Linnuraba loodusala on siseriiklikult kaitstud Linnuraba looduskaitsealana. Ala kaitse korraldamiseks on koostatud Linnuraba looduskaitseala kaitsekorralduskava aastateks 2011-2020.[16]

- **Lümandu loodusala** (EE0020317) pindala on 106,9 ha, millest Kohila valda Lümandu külasse jääb 89,8 ha. Ala kaitse-eesmärgiks on loodusdirektiivi I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid jõed ja ojad (3260), puisniidud (*6530), allikad ja allikasood (7160), lubjarikkad madalsood lääne-mõõkrohuga (*7210), nõrglubja-allikad (*7220), liigirikkad madalsood (7230), vanad loodusmetsad (*9010), rohunditerikkad kuusikud (9050), soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080), siirdesoo- ja rabametsad (*91D0) ning lammi-lodumetsad (*91E0). Ala eesmärgiks on ka loodusdirektiivi II lisas nimetatud liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse: kaunis kuldking (*Cypripedium calceolus*) ja eesti soojumikas (*Saussurea alpina ssp. esthonica*).

  Lümandu loodusala on siseriiklikult kaitstud Lümandu maastikukaitsealana. Ala kaitse korraldamiseks on koostatud Lümandu maastikukaitseala kaitsekorralduskava aastateks 2015-2024.[17]

- **Mahtra loodusala** (EE0020324) pindalaga 7609,9 ha jääb Kohila valla kagupiirile. Kohila valda (Pahkla külasse) jääb loodusalast vaid 0,2 ha. Ala kaitse-eesmärgiks on loodusdirektiivi I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid huumustoitelised järved ja järvikud (3160), jõed ja ojad (3260), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510), puisniidud (*6530), rabad (*7110), siirde- ja õõtsiksood (7140), nokkheinakooslused (7150), allikad ja allikasood (7160), nõrglubja-allikad (*7220), liigirikkad madalsood (7230), vanad loodusmetsad (*9010), vanad laialehised metsad (*9020), rohunditerikkad kuusikud (9050), soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080), siirdesoo- ja rabametsad (*91D0) ning lammi-lodumetsad (*91E0). Ala eesmärgiks on ka loodusdirektiivi II lisas nimetatud liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse: harilik võldas (*Cottus gobio*), kaunis kuldking (*Cypripedium calceolus*), roheline

[16] Linnuraba looduskaitseala kaitsekorralduskava aastateks 2011-2020. Keskkonnaamet. https://infoleht.keskkonnainfo.ee/GetFile.aspx?fail=205693213

[17] Lümandu maastikukaitseala kaitsekorralduskava aastateks 2015-2024. Keskkonnaamet. https://www.keskkonnaamet.ee/sites/default/files/kaitse_planeerimine/lymandumka_kkk_2015_2024_1.pdf

kaksikhammas (*Dicranum viride*), soohiilakas (*Liparis loeselii*), eesti soojumikas (*Saussurea alpina ssp. esthonica*) ja madal unilook (*Sisymbrium supinum*).

Mahtra loodusala on siseriiklikult kaitstud Mahtra looduskaitsealana. Ala kaitse korraldamiseks on koostatud Mahtra looduskaitseala kaitsekorralduskava aastateks 2015-2024.[18]

- **Rabivere loodusala** (EE0020316) pindala on 2169,1 ha ja sellest enamus (1829 ha) jääb Kohila valda Mälivere, Rabivere, Kadaka, Rootsi, Hageri, Põikma, Pihali ja Adila külade aladele. Ala kaitse-eesmärgiks on loodusdirektiivi I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid huumustoitelised järved ja järvikud (3160), kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad - 6210), lood (alvarid - *6280), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510), puisniidud (*6530), rabad (*7110), rikutud, kuid taastumisvõimelised rabad (7120), siirde- ja õõtsiksood (7140), nokkheinakooslused (7150), liigirikkad madalsood (7230), vanad loodusmetsad (*9010), vanad laialehised metsad (*9020), rohunditerikkad kuusikud (9050), soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080) ning siirdesoo- ja rabametsad (*91D0). Ala eesmärgiks on ka loodusdirektiivi II lisas nimetatud liik eesti soojumikas (*Saussurea alpina ssp. esthonica*), mille isendite elupaiku kaitstakse.

  Rabivere loodusala on siseriiklikult kaitstud Rabivere maastikukaitsealana. Ala kaitse korraldamiseks on koostatud Rabivere maastikukaitseala kaitsekorralduskava aastateks 2011-2020.[19]

- **Rahaaugu loodusala** (EE0020319) pindalaga 473,1 ha jääb praktiliselt kogu ulatuses Kohila valda, sellest väljapoole jääb vaid 0,6 ha suurune ala. Loodusala paikneb Angerja ja Urge küla aladel. Ala kaitse-eesmärgiks on loodusdirektiivi I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid jõed ja ojad (3260), niiskuslembesed kõrgrohustud (6430), lamminiidud (6450), siirde- ja õõtsiksood (7140), liigirikkad madalsood (7230), vanad loodusmetsad (*9010), rohunditerikkad kuusikud (9050), siirdesoo- ja rabametsad (*91D0) ning lammi-lodumetsad (*91E0). Ala eesmärgiks on ka loodusdirektiivi II lisas nimetatud liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse: saarmas (*Lutra lutra*) ja eesti soojumikas (*Saussurea alpina ssp. esthonica*).

  Rahaaugu loodusala on siseriiklikult kaitstud Nabala-Tuhala looduskaitsealana. Ala kaitse korraldamiseks on koostatud Angerja must-toonekure püsielupaik ja Rahaaugu hoiuala kaitsekorralduskava 2014-2023[20]. Nabala-Tuhala looduskaitseala kaitse korraldamiseks pole kaitsekorralduskava veel koostatud.

- **Tammiku loodusala** (EE0010105) pindala on 381,3 ha, millest Kohila valda Pahkla küla alale jääb 170 ha. Ala kaitse-eesmärgiks on loodusdirektiivi I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid sinihelmikakooslused (6410), allikad ja allikasood (7160), liigirikkad madalsood (7230), vanad loodusmetsad (*9010), vanad laialehised metsad (*9020), rohunditerikkad kuusikud (9050), soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080) ning siirdesoo- ja rabametsad (*91D0). Ala eesmärgiks on ka loodusdirektiivi II lisas nimetatud liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse: kaunis kuldking (*Cypripedium calceolus*), eesti soojumikas (*Saussurea alpina ssp. esthonica*) ja püst-linalehik (*Thesium ebracteatum*).

  Tammiku loodusala on siseriiklikult kaitstud Nabala-Tuhala looduskaitsealana. Nabala-Tuhala looduskaitseala jaoks pole kaitsekorralduskava veel koostatud.

Natura 2000 võrgustiku linnualad

Natura 2000 linnualasid valla alal ega selle naabruses ei ole.

[18] Mahtra looduskaitseala kaitsekorralduskava aastateks 2015-2024. Keskkonnaamet. https://www.keskkonnaamet.ee/sites/default/files/kaitse_planeerimine/mahtra_lka_kkk_2015_2024_1.pdf
[19] Rabivere maastikukaitseala kaitsekorralduskava aastateks 2011-2020. Keskkonnaamet. https://infoleht.keskkonnainfo.ee/GetFile.aspx?fail=21811097
[20] Angerja must-toonekure püsielupaik ja Rahaaugu hoiuala kaitsekorralduskava 2014-2023. Keskkonnaamet.

6.2. Mõju eelhindamine Natura 2000 võrgustiku aladele

6.2.1. Võimalik mõju Kurtna-Vilivere loodusalale

Kurtna-Vilivere loodusala lõunapoolne lahustükk jääb suuremas osas rohevõrgustiku alale, põhjapoolne lahustükk rohevõrgustikust välja. Loodusalal ning selle naabruses ei kavandata ÜP-ga maakasutuse muudatusi, mis võiksid põhjustada alale negatiivseid mõjusid. Loodusala lõunapoolsele lahustükile on kavandatud perspektiivne matkarada. Kohaliku omavalitsuse sooviks on rajada looduslik matkarada, kus raiet teha ei ole plaanis. Kuna teadaolevalt matkaraja rajamine ei nõua raiet ega raadamist, siis ebasoodsad mõjud loodusalale puuduvad. Loodusala põhjapoolsel lahustükil Vilivere külas planeeritakse väikesel alal maa juhtotstarbeks loodusliku haljasmaa ja parkmetsa maad, mis ei põhjusta alale negatiivseid mõjusid.

Kokkuvõttes ebasoodsad mõjud Kurtna-Vilivere loodusalale ja selle terviklikkusele seoses ÜP-ga puuduvad.

Tabel 3. Mõju Kurtna-Vilivere loodusala kaitse-eesmärkidele

Kaitse-eesmärk	Võimalik mõju
Elupaigatüübid	
Jõed ja ojad (3260)	Elupaiga alal ja naabruses puuduvad igasugused planeeringuga kavandatavad tegevused ning muudatused maakasutuses. Ebasoodsad mõjud elupaiga seisundile puuduvad.
Kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad - 6210)	Elupaiga alal kavandatakse väga väikesel alal maa juhtotstarbe muutmist loodusliku haljasmaa ja parkmetsa maaks, millega seoses elupaigale negatiivseid mõjusid ei kaasne. Muid maakasutuse muudatusi ega rajatisi elupaiga alale ei kavandata. Ebasoodsad mõjud elupaiga seisundile puuduvad.
Lamminiidud (6450)	Elupaiga alal ja naabruses puuduvad igasugused planeeringuga kavandatavad tegevused ning muudatused maakasutuses. Ebasoodsad mõjud elupaiga seisundile puuduvad.
Vanad loodusmetsad (*9010)	Elupaiga ala läbib perspektiivne matkarada. Teadaoleva info põhjal ei nõua matkaraja rajamine raiet ega raadamist ning ebasoodsad mõjud elupaigatüübile puuduvad. Muud planeeringuga kavandatavad tegevused ning muudatused maakasutuses elupaiga alal ja naabruses puuduvad. Ebasoodsad mõjud elupaiga seisundile tõenäoliselt puuduvad.
Okasmetsad oosidel ja moreenikuhjatistel (sürjametsad - 9060)	Elupaiga ala läbib perspektiivne matkarada. Teadaoleva info põhjal ei nõua matkaraja rajamine raiet ega raadamist ning ebasoodsad mõjud elupaigatüübile puuduvad. Muud planeeringuga kavandatavad tegevused ning muudatused maakasutuses elupaiga alal ja naabruses puuduvad. Ebasoodsad mõjud elupaiga seisundile tõenäoliselt puuduvad.
Liigid	
Saarmas (*Lutra lutra*)	Liigi elupaigaks oleva Keila jõe alal ja naabruses puuduvad planeeringuga kavandatud tegevused ning muudatused maakasutuses. Ebasoodsad mõjud liigi seisundile puuduvad.
Paksukojaline jõekarp (*Unio crassus*)	Liigi elupaigaks oleva Keila jõe alal ja naabruses puuduvad planeeringuga kavandatud tegevused ning muudatused maakasutuses. Ebasoodsad mõjud liigi seisundile puuduvad.

6.2.1. Võimalik mõju Linnuraba loodusalale

Linnuraba loodusalast (3393,6 ha) jääb Kohila valda suhteliselt väikene osa (253,3 ha). ÜP kohaselt jääb kogu Kohila valda jääv osa loodusalast rohevõrgustiku tugialale. Maakasutuse muudatusi, rajatisi ega tegevusi loodusalal ning selle naabruses ei kavandata. Ebasoodsad mõjud loodusalale ja selle terviklikkusele seoses ÜP-ga puuduvad.

Tabel 4. Mõju Linnuraba loodusala kaitse-eesmärkidele

Kaitse-eesmärk	Võimalik mõju
Elupaigatüübid	
Huumustoitelised järved ja järvikud (3160)	Elupaik Kohila valla alal ja selle naabruses puudub. Lähimad elupaiga alad on Kodila-Linnuraba rabalaukad, mis paiknevad enam kui 5 km kaugusel Kohila vallast. Ebasoodsad mõjud elupaiga seisundile puuduvad.
Jõed ja ojad (3260)	Elupaik asub Kohila valla piiril Kasari jõe alal. Elupaiga alal ja naabruses puuduvad igasugused planeeringuga kavandatavad tegevused ning muudatused maakasutuses. Ebasoodsad mõjud elupaiga seisundile puuduvad.
Lamminiidud (6450)	Elupaiga alal ja naabruses puuduvad igasugused planeeringuga kavandatavad tegevused ning muudatused maakasutuses. Ebasoodsad mõjud elupaiga seisundile puuduvad.
Puisniidud (*6530)	Elupaiga alal ja naabruses puuduvad igasugused planeeringuga kavandatavad tegevused ning muudatused maakasutuses. Ebasoodsad mõjud elupaiga seisundile puuduvad.
Rabad (*7110)	Elupaik Kohila valla alal ja selle vahetus naabruses puudub. Lähim elupaiga ala asub Aigitse soos 0,7 km kaugusel valla piirist. Ebasoodsad mõjud elupaiga seisundile puuduvad.
Siirde- ja õõtsiksood (7140)	Elupaiga alal ja naabruses puuduvad igasugused planeeringuga kavandatavad tegevused ning muudatused maakasutuses. Ebasoodsad mõjud elupaiga seisundile puuduvad.
Nokkheinakooslused (7150)	Elupaik Kohila valla alal ja selle naabruses puudub. Ebasoodsad mõjud elupaiga seisundile puuduvad.
Liigirikkad madalsood (7230)	Elupaiga alal ja naabruses puuduvad igasugused planeeringuga kavandatavad tegevused ning muudatused maakasutuses. Ebasoodsad mõjud elupaiga seisundile puuduvad.
Vanad loodusmetsad (*9010)	Elupaiga alal ja naabruses puuduvad igasugused planeeringuga kavandatavad tegevused ning muudatused maakasutuses. Ebasoodsad mõjud elupaiga seisundile puuduvad.
Vanad laialehised metsad (*9020)	Elupaiga alal ja naabruses puuduvad igasugused planeeringuga kavandatavad tegevused ning muudatused maakasutuses. Ebasoodsad mõjud elupaiga seisundile puuduvad.
Rohunditerikkad kuusikud (9050)	Elupaik Kohila valla alal ja selle naabruses puudub. Ebasoodsad mõjud elupaiga seisundile puuduvad.
Soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080)	Elupaiga alal ja naabruses puuduvad igasugused planeeringuga kavandatavad tegevused ning muudatused maakasutuses. Ebasoodsad mõjud elupaiga seisundile puuduvad.
Siirdesoo- ja rabametsad (*91D0)	Elupaiga alal ja naabruses puuduvad igasugused planeeringuga kavandatavad tegevused ning muudatused maakasutuses. Ebasoodsad mõjud elupaiga seisundile puuduvad.
Liigid	
Saarmas (*Lutra lutra*)	Liigi elupaigaks oleva Kasari jõe alal ja naabruses puuduvad planeeringuga kavandatud tegevused ning muudatused maakasutuses. Ebasoodsad mõjud liigi seisundile puuduvad.
Kaunis kuldking (*Cypripedium calceolus*)	Liigi elupaigad Kohila valla alal ja selle naabruses puuduvad. Ebasoodsad mõjud liigi seisundile puuduvad.
Läikiv kurdsirbik (*Drepanocladus vernicosus*)	Liigi elupaigad Kohila valla alal ja selle vahetus naabruses puuduvad. Ebasoodsad mõjud liigi seisundile puuduvad.
Eesti soojumikas (*Saussurea alpina ssp. esthonica*)	Liigi elupaikade alal ja naabruses puuduvad igasugused planeeringuga kavandatavad tegevused ning muudatused maakasutuses. Ebasoodsad mõjud liigi seisundile puuduvad.
Püst-linalehik (*Thesium ebracteatum*)	Liigi elupaigad Kohila valla alal ja selle naabruses puuduvad. Ebasoodsad mõjud liigi seisundile puuduvad.

6.2.1. Võimalik mõju Lümandu loodusalale

Lümandu loodusala jääb ÜP kohaselt kogu ulatuses rohevõrgustiku tugialale. Maakasutuse muudatusi, rajatisi ega tegevusi loodusalale ning selle naabrusesse ei kavandata. Ebasoodsad mõjud loodusalale ja selle terviklikkusele seoses ÜP-ga puuduvad.

Tabel 5. Mõju Lümandu loodusala kaitse-eesmärkidele

Kaitse-eesmärk	Võimalik mõju
Elupaigatüübid	
Jõed ja ojad (3260)	Elupaiga alal ja naabruses puuduvad igasugused planeeringuga kavandatavad tegevused ning muudatused maakasutuses. Ebasoodsad mõjud elupaiga seisundile puuduvad.
Puisniidud (*6530)	Elupaiga alal ja naabruses puuduvad igasugused planeeringuga kavandatavad tegevused ning muudatused maakasutuses. Ebasoodsad mõjud elupaiga seisundile puuduvad.
Allikad ja allikasood (7160)	Elupaiga alal ja naabruses puuduvad igasugused planeeringuga kavandatavad tegevused ning muudatused maakasutuses. Ebasoodsad mõjud elupaiga seisundile puuduvad.
Lubjarikkad madalsood lääne-mõõkrohuga (*7210)	Elupaiga alal ja naabruses puuduvad igasugused planeeringuga kavandatavad tegevused ning muudatused maakasutuses. Ebasoodsad mõjud elupaiga seisundile puuduvad.
Nõrglubja-allikad (*7220)	Elupaiga alal ja naabruses puuduvad igasugused planeeringuga kavandatavad tegevused ning muudatused maakasutuses. Ebasoodsad mõjud elupaiga seisundile puuduvad.
Liigirikkad madalsood (7230),	Elupaiga alal ja naabruses puuduvad igasugused planeeringuga kavandatavad tegevused ning muudatused maakasutuses. Ebasoodsad mõjud elupaiga seisundile puuduvad.
Vanad loodusmetsad (*9010)	Elupaiga alal ja naabruses puuduvad igasugused planeeringuga kavandatavad tegevused ning muudatused maakasutuses. Ebasoodsad mõjud elupaiga seisundile puuduvad.
Vanad laialehised metsad (*9020)	Elupaiga alal ja naabruses puuduvad igasugused planeeringuga kavandatavad tegevused ning muudatused maakasutuses. Ebasoodsad mõjud elupaiga seisundile puuduvad.
Rohunditerikkad kuusikud (9050)	Elupaiga alal ja naabruses puuduvad igasugused planeeringuga kavandatavad tegevused ning muudatused maakasutuses. Ebasoodsad mõjud elupaiga seisundile puuduvad.
Soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080)	Elupaiga alal ja naabruses puuduvad igasugused planeeringuga kavandatavad tegevused ning muudatused maakasutuses. Ebasoodsad mõjud elupaiga seisundile puuduvad.
Siirdesoo- ja rabametsad (*91D0)	Elupaiga alal ja naabruses puuduvad igasugused planeeringuga kavandatavad tegevused ning muudatused maakasutuses. Ebasoodsad mõjud elupaiga seisundile puuduvad.
Lammi-lodumetsad (*91E0)	Elupaiga alal ja naabruses puuduvad igasugused planeeringuga kavandatavad tegevused ning muudatused maakasutuses. Ebasoodsad mõjud elupaiga seisundile puuduvad.
Liigid	
Kaunis kuldking (*Cypripedium calceolus*)	Liigi elupaikade alal ja naabruses puuduvad igasugused planeeringuga kavandatavad tegevused ning muudatused maakasutuses. Ebasoodsad mõjud liigi seisundile puuduvad.
Eesti soojumikas (*Saussurea alpina ssp. esthonica*)	Liigi elupaikade alal ja naabruses puuduvad igasugused planeeringuga kavandatavad tegevused ning muudatused maakasutuses. Ebasoodsad mõjud liigi seisundile puuduvad.

6.2.1. Võimalik mõju Mahtra loodusalale

Mahtra loodusala jääb Kohila valla kagupiirile. Kohila valda (Pahkla küla alale) jääb loodusalast vaid 0,2 ha suurune kitsas ala, mis tuleneb sellest, et valla ja loodusala piirid ei lange täpselt kokku. Valla alaga kattuv osa loodusalast jääb rohevõrgustiku alale. Loodusalal, selle piiril ega naabruses ei kavandata Üp-ga maakasutuse muudatusi, tegevusi ning rajatisi. Ebasoodsad mõjud loodusalale ja selle terviklikkusele seoses ÜP-ga puuduvad.

Tabel 6. Mõju Mahtra loodusala kaitse-eesmärkidele

Kaitse-eesmärk	Võimalik mõju
Elupaigatüübid	
Huumustoitelised järved ja järvikud (3160)	Elupaik Kohila valla alal ja selle naabruses puudub. Ebasoodsad mõjud elupaiga seisundile puuduvad.
Jõed ja ojad (3260)	Elupaik Kohila valla alal ja selle naabruses puudub. Ebasoodsad mõjud elupaiga seisundile puuduvad.
Aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510)	Elupaik Kohila valla alal ja selle naabruses puudub. Ebasoodsad mõjud elupaiga seisundile puuduvad.
Puisniidud (*6530)	Elupaik Kohila valla alal ja selle naabruses puudub. Ebasoodsad mõjud elupaiga seisundile puuduvad.
Rabad	Elupaik jääb valla piirist 0,1 km kaugusele. Elupaiga läheduses puuduvad igasugused planeeringuga kavandatavad tegevused ning muudatused maakasutuses. Ebasoodsad mõjud elupaiga seisundile puuduvad.
Siirde- ja õõtsiksood (7140)	Elupaik Kohila valla alal ja selle naabruses puudub. Ebasoodsad mõjud elupaiga seisundile puuduvad.
Nokkheinakooslused (7150)	Elupaik Kohila valla alal ja selle naabruses puudub. Ebasoodsad mõjud elupaiga seisundile puuduvad.
Allikad ja allikasood (7160)	Elupaik Kohila valla alal ja selle naabruses puudub. Ebasoodsad mõjud elupaiga seisundile puuduvad.
Nõrglubja-allikad (*7220)	Elupaik Kohila valla alal ja selle naabruses puudub. Ebasoodsad mõjud elupaiga seisundile puuduvad.
Liigirikkad madalsood (7230)	Elupaik jääb valla piirist 0,1 km kaugusele. Elupaiga läheduses puuduvad igasugused planeeringuga kavandatavad tegevused ning muudatused maakasutuses. Ebasoodsad mõjud elupaiga seisundile puuduvad.
Vanad loodusmetsad (*9010)	Elupaik asub Kohila valla piiril ning väikesel alal ka valla alal. Elupaiga alal ja naabruses puuduvad igasugused planeeringuga kavandatavad tegevused ning muudatused maakasutuses. Ebasoodsad mõjud elupaiga seisundile puuduvad.
Vanad laialehised metsad (*9020)	Elupaiga alal ja naabruses puuduvad igasugused planeeringuga kavandatavad tegevused ning muudatused maakasutuses. Negatiivne mõju elupaigale ja selle soodsale seisundile puudub.
Rohunditerikkad kuusikud (9050)	Elupaik esineb valla alal ja piiril. Elupaiga naabruses puuduvad igasugused planeeringuga kavandatavad tegevused ning muudatused maakasutuses. Ebasoodsad mõjud elupaiga seisundile puuduvad.
Soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080)	Elupaik esineb valla piiril. Elupaiga naabruses puuduvad igasugused planeeringuga kavandatavad tegevused ning muudatused maakasutuses. Ebasoodsad mõjud elupaiga seisundile puuduvad.
Siirdesoo- ja rabametsad (*91D0)	Elupaik esineb valla piiril. Elupaiga naabruses puuduvad igasugused planeeringuga kavandatavad tegevused ning muudatused maakasutuses. Ebasoodsad mõjud elupaiga seisundile puuduvad.
Lammi-lodumetsad (*91E0)	Elupaik Kohila valla alal ja selle naabruses puudub. Ebasoodsad mõjud elupaiga seisundile puuduvad.
Liigid	

Harilik võldas (*Cottus gobio*)	Liigi elupaiku valla alal ega naabruses ei leidu. Ebasoodsad mõjud liigi seisundile puuduvad.
Kaunis kuldking (*Cypripedium calceolus*)	Liigi lähim elupaik asub valla piirist 125 m kaugusel. Liigi elupaikade läheduses puuduvad igasugused planeeringuga kavandatavad tegevused ning muudatused maakasutuses. Ebasoodsad mõjud liigi seisundile puuduvad.
Roheline kaksikhammas (*Dicranum viride*)	Liigi elupaiku valla alal ega naabruses ei leidu. Ebasoodsad mõjud liigi seisundile puuduvad.
Soohiilakas (*Liparis loeselii*)	Liigi elupaiku valla alal ega naabruses ei leidu. Ebasoodsad mõjud liigi seisundile puuduvad.
Eesti soojumikas (*Saussurea alpina ssp. esthonica*)	Liigi elupaiku valla alal ega naabruses ei leidu. Ebasoodsad mõjud liigi seisundile puuduvad.
Madal unilook (*Sisymbrium supinum*)	Liigi elupaiku valla alal ega naabruses ei leidu. Ebasoodsad mõjud liigi seisundile puuduvad.

6.2.2. Võimalik mõju Rabivere loodusalale

Rabivere loodusala paikneb ÜP kohaselt kogu ulatuses rohevõrgustiku tugialal. Loodusalal ning selle naabruses ei kavandata maakasutuse muutusi, rajatisi ega tegevusi.

Rabivere loodusala naabrusest möödub kavandatav Rail Balticu raudtee, mille osas on käesoleva KSH aruande koostamise seisuga käimas projekteerimine ja keskkonnamõjude hindamine. Raudtee ja sellega seonduvad infrastruktuuriobjektid kavandatakse loodusala piirkonnas selliselt, et olulised mõjud loodusalale ja selle kaitse-eesmärkidele oleksid välistatud. ÜP-ga kavandatavate tegevustel ja Rail Balticu raudtee rajamise koostoimes pole ette näha selliseid kumulatiivseid mõjusid, mis võiks avaldada negatiivseid mõjusid Rabivere loodusalale.

Ebasoodsad mõjud Rabivere loodusalale ja selle terviklikkusele seoses ÜP-ga puuduvad.

Tabel 7. Mõju Rabivere loodusala kaitse-eesmärkidele

Kaitse-eesmärk	Võimalik mõju
Elupaigatüübid	
Huumustoitelised järved ja järvikud (3160)	Elupaiga alal ja naabruses puuduvad igasugused planeeringuga kavandatavad tegevused ning muudatused maakasutuses. Ebasoodsad mõjud elupaiga seisundile puuduvad.
Kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad - 6210)	Elupaiga alal ja naabruses puuduvad igasugused planeeringuga kavandatavad tegevused ning muudatused maakasutuses. Ebasoodsad mõjud elupaiga seisundile puuduvad.
Lood (alvarid - *6280)	Elupaiga alal ja naabruses puuduvad igasugused planeeringuga kavandatavad tegevused ning muudatused maakasutuses. Ebasoodsad mõjud elupaiga seisundile puuduvad.
Aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510)	Elupaiga alal ja naabruses puuduvad igasugused planeeringuga kavandatavad tegevused ning muudatused maakasutuses. Ebasoodsad mõjud elupaiga seisundile puuduvad.
Puisniidud (*6530)	Elupaiga alal ja naabruses puuduvad igasugused planeeringuga kavandatavad tegevused ning muudatused maakasutuses. Ebasoodsad mõjud elupaiga seisundile puuduvad.
Rabad	Elupaiga alal ja naabruses puuduvad igasugused planeeringuga kavandatavad tegevused ning muudatused maakasutuses. Ebasoodsad mõjud elupaiga seisundile puuduvad.
Rikutud, kuid taastumisvõimelised rabad (7120)	Elupaiga alal ja naabruses puuduvad igasugused planeeringuga kavandatavad tegevused ning muudatused maakasutuses. Ebasoodsad mõjud elupaiga seisundile puuduvad.

Ssiirde- ja õõtsiksood (7140)	Elupaiga alal ja naabruses puuduvad igasugused planeeringuga kavandatavad tegevused ning muudatused maakasutuses. Ebasoodsad mõjud elupaiga seisundile puuduvad.
Nokkheinakooslused (7150)	Elupaiga alal ja naabruses puuduvad igasugused planeeringuga kavandatavad tegevused ning muudatused maakasutuses. Ebasoodsad mõjud elupaiga seisundile puuduvad.
Liigirikkad madalsood (7230)	Elupaiga alal ja naabruses puuduvad igasugused planeeringuga kavandatavad tegevused ning muudatused maakasutuses. Ebasoodsad mõjud elupaiga seisundile puuduvad.
Vanad loodusmetsad (*9010)	Elupaiga alal ja naabruses puuduvad igasugused planeeringuga kavandatavad tegevused ning muudatused maakasutuses. Ebasoodsad mõjud elupaiga seisundile puuduvad.
Vanad laialehised metsad (*9020)	Elupaiga alal ja naabruses puuduvad igasugused planeeringuga kavandatavad tegevused ning muudatused maakasutuses. Negatiivne mõju elupaigale ja selle soodsale seisundile puudub.
Rohunditerikkad kuusikud (9050)	Elupaiga alal ja naabruses puuduvad igasugused planeeringuga kavandatavad tegevused ning muudatused maakasutuses. Ebasoodsad mõjud elupaiga seisundile puuduvad.
Soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080)	Elupaiga alal ja naabruses puuduvad igasugused planeeringuga kavandatavad tegevused ning muudatused maakasutuses. Ebasoodsad mõjud elupaiga seisundile puuduvad.
Siirdesoo- ja rabametsad (*91D0)	Elupaiga alal ja naabruses puuduvad igasugused planeeringuga kavandatavad tegevused ning muudatused maakasutuses. Ebasoodsad mõjud elupaiga seisundile puuduvad.
Liik	
Eesti soojumikas (*Saussurea alpina ssp. esthonica*)	Liigi elupaikade alal ja naabruses puuduvad igasugused planeeringuga kavandatavad tegevused ning muudatused maakasutuses. Ebasoodsad mõjud liigi seisundile puuduvad.

6.2.3. Võimalik mõju Rahaaugu loodusalale

Rahaaugu loodusala paikneb ÜP kohaselt kogu ulatuses rohevõrgustiku alal. Loodusalal ning selle piiril ei kavandata maakasutuse muudatusi, rajatisi ega tegevusi. ÜP-s käsitletav perspektiivne Kohila alevi põhjapoolne ümbersõit paikneb lähimas punktis loodusalast 0,2 km kaugusel. Kuna ümbersõit paikneb võrreldes loodusalaga kõrgema reljeefiga aladel, ei kaasne sellega mõjutusi loodusalale ja selle kaitse-eesmärgiks olevate soo- ja lamminiidu elupaikade veerežiimile. Samuti puuduvad seoses ümbersõidu rajamisega muud otsesed või kaudsed negatiivsed mõjud alale. Loodusala piirist 1,3 km kaugusel idas asub ÜP-ga kavandatav spordi- ja puhkerajatiste maa, mille kasutusega seoses mõjud loodusalale ja selle kaitse-eesmärkidele puuduvad. Võimalik müra ja muud häiringud loodusalale ja selle kaitse-eesmärkidele ebasoodsaid mõjusid ei avalda.

Ebasoodsaid mõjusid Rahaaugu loodusalale ja selle terviklikkusele seoses ÜP-ga puuduvad.

Tabel 8. Mõju Rahaaugu loodusala kaitse-eesmärkidele

Kaitse-eesmärk	Võimalik mõju
Elupaigatüübid	
Jõed ja ojad (3260)	Elupaiga alal ja naabruses puuduvad igasugused planeeringuga kavandatavad tegevused ning muudatused maakasutuses. Ebasoodsad mõjud elupaiga seisundile puuduvad.
Niiskuslembesed kõrgrohustud (6430)	Elupaiga alal ja naabruses puuduvad igasugused planeeringuga kavandatavad tegevused ning muudatused maakasutuses. Ebasoodsad mõjud elupaiga seisundile puuduvad.
Lamminiidud (6450)	Elupaiga alal ja naabruses puuduvad igasugused planeeringuga kavandatavad tegevused ning muudatused maakasutuses. Ebasoodsad mõjud elupaiga seisundile puuduvad.

Siirde- ja õõtsiksood (7140)	Elupaiga alal ja naabruses puuduvad igasugused planeeringuga kavandatavad tegevused ning muudatused maakasutuses. Ebasoodsad mõjud elupaiga seisundile puuduvad.
Liigirikkad madalsood (7230)	Elupaiga alal ja naabruses puuduvad igasugused planeeringuga kavandatavad tegevused ning muudatused maakasutuses. Ebasoodsad mõjud elupaiga seisundile puuduvad.
Vanad loodusmetsad (*9010)	Elupaiga alal ja naabruses puuduvad igasugused planeeringuga kavandatavad tegevused ning muudatused maakasutuses. Ebasoodsad mõjud elupaiga seisundile puuduvad.
Rohunditerikkad kuusikud (9050)	Elupaiga alal ja naabruses puuduvad igasugused planeeringuga kavandatavad tegevused ning muudatused maakasutuses. Ebasoodsad mõjud elupaiga seisundile puuduvad.
Siirdesoo- ja rabametsad (*91D0)	Elupaiga alal ja naabruses puuduvad igasugused planeeringuga kavandatavad tegevused ning muudatused maakasutuses. Ebasoodsad mõjud elupaiga seisundile puuduvad.
Lammi-lodumetsad (*91E0)	Elupaiga alal ja naabruses puuduvad igasugused planeeringuga kavandatavad tegevused ning muudatused maakasutuses. Ebasoodsad mõjud elupaiga seisundile puuduvad.
Liigid	
Saarmas (*Lutra lutra*)	Liigi elupaigaks oleva Angerja oja alal ja naabruses puuduvad igasugused planeeringuga kavandatavad tegevused ning muudatused maakasutuses. Samuti ei kaasne liigile seoses planeeringuga olulisi häiringuid. Loodusalast idasse kavandatakse ÜP-ga spordi- ja puhkerajatiste maad, mille kasutusega seoses liigile häiringuid ei avaldu, kuna liigi elupaigad jäävad antud alast minimaalselt 2,5 km kaugusele, mis on piisav vahemaa välistamaks müra ja muude häiringute mõjud liigile. Ebasoodsad mõjud liigi seisundile puuduvad.
Eesti soojumikas (*Saussurea alpina ssp. esthonica*)	Liigi elupaikade alal ja naabruses puuduvad igasugused planeeringuga kavandatavad tegevused ning muudatused maakasutuses. Ebasoodsad mõjud liigi seisundile puuduvad.

6.2.4. Võimalik mõju Tammiku loodusalale

Tammiku loodusalast (381,3 ha) jääb Kohila valda alla poole ehk 170 ha suurune ala. Loodusala paikneb ÜP kohaselt kogu ulatuses rohevõrgustiku tugialal. Loodusalal ning selle naabruses ei kavandata maakasutuse muudatusi, rajatisi ega tegevusi. Loodusala piirist 1,5 km kaugusel edelas paikneb ÜP-ga kavandatav spordi- ja puhkerajatiste maa, mille kasutusega seoses mõjud loodusalale ja selle kaitse-eesmärkidele (elupaigatüübid ja taimeliigid) puuduvad. Võimalik müra loodusalale negatiivseid mõjusid ei avalda, kuna kaitse-eesmärgiks pole loomaliike.

Ebasoodsaid mõjusid loodusalale ja selle terviklikkusele seoses ÜP-ga ei avaldu.

Tabel 9. Mõju Tammiku loodusala kaitse-eesmärkidele

Kaitse-eesmärk	Võimalik mõju
Elupaigatüübid	
Sinihelmikakooslused (6410)	Elupaik Kohila valla alal ja selle naabruses puudub. Ebasoodsad mõjud elupaiga seisundile puuduvad.
Allikad ja allikasood (7160)	Elupaiga alal ja naabruses puuduvad igasugused planeeringuga kavandatavad tegevused ning muudatused maakasutuses. Ebasoodsad mõjud elupaiga seisundile puuduvad.
Liigirikkad madalsood (7230)	Elupaiga alal ja naabruses puuduvad igasugused planeeringuga kavandatavad tegevused ning muudatused maakasutuses. Ebasoodsad mõjud elupaiga seisundile puuduvad.
Vanad loodusmetsad (*9010)	Elupaiga alal ja naabruses puuduvad igasugused planeeringuga kavandatavad tegevused ning muudatused maakasutuses. Ebasoodsad mõjud elupaiga seisundile puuduvad.

Vanad laialehised metsad (*9020)	Elupaik Kohila valla alal ja selle naabruses puudub. Ebasoodsad mõjud elupaiga seisundile puuduvad.
Rohunditerikkad kuusikud (9050)	Elupaiga alal ja naabruses puuduvad igasugused planeeringuga kavandatavad tegevused ning muudatused maakasutuses. Ebasoodsad mõjud elupaiga seisundile puuduvad.
Soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080)	Elupaik Kohila valla alal ja selle naabruses puudub. Ebasoodsad mõjud elupaiga seisundile puuduvad.
Siirdesoo- ja rabametsad (*91D0)	Elupaik Kohila valla alal ja selle naabruses puudub. Ebasoodsad mõjud elupaiga seisundile puuduvad.
Liigid	
Kaunis kuldking (*Cypripedium calceolus*)	Liigi elupaikade alal ja naabruses puuduvad igasugused planeeringuga kavandatavad tegevused ning muudatused maakasutuses. Ebasoodsad mõjud liigi seisundile puuduvad.
Läikiv kurdsirbik (*Drepanocladus vernicosus*)	Liigi elupaik Kohila valla alal ja selle naabruses pole registreeritud. Ebasoodsad mõjud liigi seisundile puuduvad.
Eesti soojumikas (*Saussurea alpina ssp. esthonica*)	Liigi elupaikade alal ja naabruses puuduvad igasugused planeeringuga kavandatavad tegevused ning muudatused maakasutuses. Ebasoodsad mõjud liigi seisundile puuduvad.
Püst-linalehik (*Thesium ebracteatum*)	Liigi elupaikade alal ja naabruses puuduvad igasugused planeeringuga kavandatavad tegevused ning muudatused maakasutuses. Ebasoodsad mõjud liigi seisundile puuduvad.

6.3. Natura eelhindamise tulemused ja järeldus

Natura eelhindamise käigus tuvastati, et ühegi Kohila valla alal või valla piiril paikneva loodusala (**Kurtna-Vilivere loodusala, Linnuraba loodusala, Lümandu loodusala, Mahtra loodusala, Rabivere loodusala, Rahaaugu loodusala, Tammiku loodusala**) puhul ei kavandata ÜP-ga alale või selle vahetusse naabrusse maakasutust, infrastruktuuriobjekte või muid rajatisi või tegevusi, mis tõenäoliselt võiksid ala terviklikkust negatiivselt mõjutada või avaldada selle kaitse-eesmärgiks olevate elupaikade või liikide seisundile ebasoodsaid mõjusid.

Kurtna-Vilivere loodusalale on ette nähtud perspektiivne matkarada. Kohaliku omavalitsuse sooviks on rajada looduslik matkarada, kus raiet teha ei ole plaanis. Kuna teadaolevalt matkaraja rajamine ei nõua raiet ega raadamist, siis ebasoodsad mõjud loodusalale ja selle kaitse-eesmärgiks olevatele elupaigatüüpidele puuduvad.

Kõikide ÜP alusel kavandatavate edasiste arenduste puhul tuleb silmas pidada ettevaatusprintsiipi, mille kohaselt tuleb Natura mõjusid hinnata igal juhul kui arendusega on võimalus negatiivsete mõjude avaldamiseks Natura alale. Silmas tuleb pidada, et veerežiimi mõjutamise kaudu või müra ja muude häiringute tõttu võivad mõjud avalduda ka tegevuste puhul, mis ei toimu Natura alal ega vahetult selle piiril.

Natura alade kaitse on siseriiklikult tagatud nende alal paiknevate kaitsealade ja hoiualade kaitserežiimiga ning Natura alade kaitse üldiste põhimõtetega.

7. Hinnang kavandatava tegevusega kaasnevale keskkonnamõjule

7.1. Mõju kaitstavatele loodusobjektidele

7.1.1. Mõju kaitsealadele

Mahtra looduskaitseala

Mahtra looduskaitseala jääb Kohila valla kagupiirile. Kohila valda (Pahkla külasse) jääb alast vaid 0,2 ha suurune kitsas ala, mis tuleneb sellest, et valla ja kaitseala piirid ei lange täpselt kokku. Valla alaga kattuv osa kaitsealast jääb ÜP kohaselt rohevõrgustiku alale. Kaitsealal, selle piiril ja naabruses ei kavandata maakasutuse muudatusi, tegevusi ning rajatisi. Negatiivsed mõjud kaitsealale ja selle kaitse-eesmärgiks olevatele kooslustele, elupaigatüüpidele ja liikidele seoses ÜP-ga puuduvad.

Nabala-Tuhala looduskaitseala

Nabala-Tuhala looduskaitseala kogupindalaga on 4628,7 ha asub osaliselt (1357 ha ulatuses) Kohila valla kirdeosas. Looduskaitseala Kohila valla alale jääv osa paikneb ÜP kohaselt kogu ulatuses rohevõrgustiku alal. Kaitsealal ja selle piiril ei kavandata maakasutuse muudatusi, rajatisi ning tegevusi. Kaitsealast ca 160 m kaugusel paikneb ÜP-ga kavandatav spordi- ja puhkerajatiste maa, kuid selle kasutusega seoses puuduvad otsesed mõjud kaitsealale ja selle kaitse-eesmärgiks olevatele elupaigatüüpidele. Negatiivsed mõjud kaitsealale ja selle kaitse-eesmärkidele seoses ÜP-ga puuduvad. Võimaliku müra ja häiringute mõju kaitse-eesmärgiks olevatele linnuliikidele tuleb hinnata ala konkreetse kasutuse kavandamisel.

Linnuraba looduskaitseala

Linnuraba looduskaitsealast (3393,7 ha) jääb Kohila valda suhteliselt väikene osa (253,3 ha). ÜP kohaselt jääb kogu Kohila valda jääv osa kaitsealast rohevõrgustiku tugialale. Maakasutuse muudatusi, tegevusi ning rajatisi kaitsealal ega selle naabruses ei kavandata. Samuti ei kavandata piirkonda müra ega muid häiringuid põhjustavaid tegevusi. Negatiivsed mõjud kaitsealale ja selle kaitse-eesmärgiks olevatele elupaigatüüpidele ja liikidele seoses ÜP-ga puuduvad.

Mahtrametsa looduskaitseala

Mahtrametsa looduskaitsealast (78 ha) jääb Kohila valda 38,3 ha. Maakasutuse muudatusi, tegevusi ning rajatisi kaitsealal ja selle naabruses ei kavandata. Negatiivsed mõjud kaitsealale ja selle kaitse-eesmärgiks olevatele metsakooslustele seoses ÜP-ga puuduvad.

Aandu looduskaitseala

Aandu looduskaitseala paikneb ÜP kohaselt rohevõrgustiku astmelaua alal. Kaitsealal ja selle piiril maakasutuse muudatusi, rajatisi ning tegevusi ei kavandata. Negatiivsed mõjud kaitsealale ja selle kaitse-eesmärgiks olevatele metsakooslustele ja kaitstavale taimeliigile seoses ÜP-ga puuduvad.

Rabivere maastikukaitseala

Rabivere maastikukaitseala paikneb ÜP kohaselt kogu ulatuses rohevõrgustiku tugialal. Kaitsealal ning selle naabruses ei kavandata maakasutuse muudatusi, rajatisi ja tegevusi.

Rabivere maastikukaitseala naabrusest möödub kavandatav Rail Balticu raudtee, mille osas on käesoleva KSH aruande koostamise ajal käimas projekteerimine ja keskkonnamõjude hindamine. Raudtee ja sellega seonduvad infrastruktuuriobjektid kavandatakse kaitseala piirkonnas selliselt, et olulised mõjud kaitsealale ja selle kaitse-eesmärkidele oleksid välistatud.

ÜP-ga kavandatava ja Rail Balticu raudtee rajamise koostoimes ei ole ette näha selliseid kumulatiivseid mõjusid, mis võiksid avaldada negatiivseid mõjusid Rabivere maastikukaitsealale.

Kokkuvõttes ÜP-ga Rabivere maastikukaitsealale ning selle kaitse-eesmärgiks olevatele elupaigatüüpidele ja kaitstavale taimeliigile negatiivseid mõjusid ei avaldu.

Lümandu maastikukaitseala

Lümandu maastikukaitseala jääb ÜP kohaselt kogu ulatuses rohevõrgustiku tugialale. Maakasutuse muudatusi, tegevusi ning rajatisi kaitsealal ja selle naabruses ei kavandata. Negatiivsed mõjud kaitsealale ja selle kaitse-eesmärkideks olevatele elupaigatüüpidele, liikidele ja maastikukompleksile seoses ÜP-ga puuduvad.

Saunaküla maastikukaitseala

Saunaküla maastikukaitseala jääb ÜP kohaselt suuremas osas rohevõrgustiku alale. Kaitseala lõunapoolsele lahustükile on kavandatud perspektiivne matkarada. Kohaliku omavalitsuse sooviks on rajada looduslik matkarada, kus raiet teha ei ole plaanis. Kuna teadaolevalt matkaraja rajamine ei nõua raiet ega raadamist, siis olulised negatiivsed mõjud alale ja selle kaitse-eesmärgiks olevatele metsaelupaigatüüpidele puuduvad. Muid maakasutuse muudatusi, tegevusi ning rajatisi kaitsealal ja selle naabruses ei kavandata. Negatiivsed mõjud kaitsealale ja selle kaitse-eesmärkideks olevale rannavallile, metsakooslustele ja elupaigatüüpidele seoses ÜP-ga tõenäoliselt puuduvad.

Seli-Angerja servamoodustised

Seli-Angerja servamoodustised jäävad Kohila valda väikesel (14,7 ha suurusel) alal. Kaitstav ala jääb ÜP kohaselt kogu ulatuses rohevõrgustiku alale. Kaitsealal ning selle naabruses maakasutuse muudatusi, tegevusi ja rajatisi ei kavandata. Negatiivsed mõjud kaitsealale seoses ÜP-ga puuduvad.

Mõju kaitstavatele parkidele ja puistutele

Kaitstavate parkide ning puistute (**Lohu mõisa park**, **Pahkla mõisa park**, **Sutlema mõisa park**, **Tohisoo mõisa park**, **Kapa männik**, **Saueaugu kasesalu**, **Nõmme kasesalu**, **Reinu kasesalu**) alal ning piiril ei kavandata ÜP-ga sellist maakasutuse muudatusi, mis seaks ohtu parkide kaitseväärtused.

Kaitstavast **Saueaugu kasesalust** möödub lähimas punktis 35 m kauguselt riigitee nr 15 Tallinna-Rapla-Türi perspektiivis rekonstrueeritav Luige-Rapla lõik (lahendatakse ÜP-st eraldiseisvalt). Kuna kaitstavale puistule tee rekonstrueerimisega otseseid füüsilisi mõjusid ei avaldu (puistu säilib kogu ulatuses), samuti ei ole tõenäolised olulised kaudsed mõjud, siis kaitstavale puistule olulisi negatiivseid mõjusid antud arenduse korral ei kaasne.

Kokkuvõttes seoses ÜP rakendamisega kaitstavatele parkidele ja puistutele negatiivsed mõjud puuduvad.

Mõju kavandatavatele kaitsealadele

Kohila valla kaguosale kavandatakse **Seli-Angerja maastikukaitseala**, mis kattub suures osas kaitstavate Seli-Angerja servamoodustistega. Kavandatav kaitseala jääb ÜP kohaselt kogu ulatuses rohevõrgustiku alale. Kavandataval kaitsealal ning selle naabruses maakasutuse muudatusi, tegevusi ja rajatisi ei kavandata. Negatiivsed mõjud kavandatavale kaitsealale seoses ÜP-ga puuduvad.

7.1.2. Mõju hoiualadele

Kurtna-Vilivere hoiuala (Rapla)

Maakasutuse muudatusi, tegevusi ning rajatisi hoiualal ja selle naabruses ei kavandata. Negatiivsed mõjud kaitsealale, selle kaitse-eesmärkideks olevatele elupaigatüüpidele ning liikidele seoses ÜP-ga puuduvad.

Kurtna-Vilivere hoiuala (Harju)

Maakasutuse muudatusi, tegevusi ning rajatisi hoiualal ja selle naabruses ei kavandata. Negatiivsed mõjud kaitsealale, selle kaitse-eesmärkideks olevatele elupaigatüüpidele ning liikidele seoses ÜP-ga puuduvad.

7.1.3. Mõju püsielupaikadele

Must-toonekure (I kaitsekategooria) kaitseks on Kohila vallas moodustatud **Aespa must-toonekure püsielupaik**. Väike-konnakotka (I kaitsekategooria) kaitseks on moodustatud **Krimmi väike-konnakotka püsielupaik**. Kohila valla naabrusse (140 m piirist) jääb **Lümandu must-toonekure püsielupaik** ja **Lümandu metsise püsielupaik** (150 m valla piirist).

Kaitstavate linnuliikide püsielupaikade alal ning vahetus läheduses ei kavandata ÜP-ga maakasutuse muudatusi, infrastruktuuriobjekte ega muid rajatisi ja tegevusi, mis avaldaks püsielupaikadele füüsilisi mõjusid või häiringuid linnuliikidele. Negatiivsed mõjud püsielupaikadele puuduvad.

7.1.4. Mõju kaitsealustele liikidele ja kivististele

Mõju I kaitsekategooria liikidele

Kõik I kaitsekategooria linnuliikide pesapaigad paiknevad kaitsealadel või on kaitstud püsielupaikadena. I kaitsekategooria loomaliikidele elupaikade lähikonnas maakasutuse muudatusi ning rajatisi ei kavandata, samuti ei kavandata ÜP-ga piirkonnas häiringuid põhjustavaid arendusi. ÜP rakendumisel negatiivsed mõjud I kaitsekategooria kaitstavatele loomaliikidele puuduvad.

Ainus valla alal registreeritud I kaitsekategooria taimeliigi (ogane astelsõnajalg) elupaik paikneb väljaspool kaitstavaid alasid, kuid asub kavandatava rohevõrgustiku alal. ÜP-ga elupaiga alale muudatusi ei kavandata. Negatiivsed mõjud I kaitsekategooria taimeliigile puuduvad.

I kaitsekategooria seene- ja samblikuliike ei ole Kohila valla alal registreeritud.

Mõju II kaitsekategooria liikidele

Suurem osa II kaitsekategooria loomaliikide elupaiku paikneb kaitstavatest aladest väljaspool. Nende puhul on sageli tegemist käsitiivaliste elupaikadega, mis asuvad asulates ning veekogude alal. Väljaspool kaitsealasid leidub ka kahepaiksete (harivesilik), kanakulli, põldtsiitsitaja, metsise ning kaitstava kalaliigi tõugja elupaiku.

Strateegilise vajadusena on ÜP-s käsitletud perspektiivset Kernu-Kohila tee ümbersõitu (ümbersõit Kohila alevist, alevi põhjaosas). Ümbersõit on ette nähtud Rapla maakonnaplaneeringuga, kuid selles kavandatud asukohas möödub trass kaitsealuse liigi[21] elupaikade vahetust läheduses ja kohati neist läbi, mis selliselt võib põhjustada elupaikade hülgamist ja liigile olulisi negatiivseid mõjusid. Oluliste negatiivsete mõjude välistamiseks kaaluti ÜP ja selle KSH raames kahte alternatiivset asukohaalternatiivi (alternatiiv 2 ja alternatiiv 3, alternatiivide võrdluse kohta vt täpsemalt ptk 0). Kaitstava liigi seisukohast tuleks eelistada alternatiivi 2, kus trass kulgeb maakonnaplaneeringus määratud koridorist ida pool. Selliselt kulgedes jääb see küll ühe elupaiga lähedale ning liigile võivad avalduda tee ehitus- ja kasutusperioodil mõningased häiringud (teele lähimat elupaiga osa võib hakata inimpelglik liik vältima), kuid elupaikade hülgamist ning seega ka olulisi negatiivseid mõjusid see tõenäoliselt kaasa ei too.

Keila jõe alal paiknevad käsitiivaliste elupaigad (toitumisalad), mille puhul võivad jõe äärsed maakasutuse muutused ja arendused põhjustada liigile mõningaid mõjusid. Antud mõjud võivad olla tingitud maastiku muutustest jõe kallastel, arendustega seotud valgusreostusest ning õhuliinide ja muude võimalike objektidega, mis võivad põhjustada nahkhiirtele kokkupõrkeid. Olulised negatiivsed mõjud nahkhiirtele seoses ÜP-ga siiski tõenäoliselt puuduvad.

Kokkuvõttes, kui Kernu-Kohila tee ümbersõidu osas valitakse asukoha alternatiiv 2, on II kategooria loomaliikide elupaikade säilimine tagatud ning seoses ÜP lahendusega neile olulised mõjud puuduvad.

[21] Kaitstavat liiki ei täpsustata, kuna tulenevalt LKS § 53 lõikest 1 on II kaitsekategooria liigi isendi täpse elupaiga asukoha avalikustamine massiteabevahendites keelatud.

II kaitsekategooria kaitstavate taimeliikide elupaigad paiknevad valdavas osas kaitstavatel aladel. Väljaspool kaitstavaid alasid on registreeritud järgmiste taimeliikide elupaiku: eesti soojumikas, kaunis kuldking, väike käopõll, sile tondipea, püst-linalehik, koldjas selaginell, palu-karukell, madal unilook, kõrge kannike, kärbesõis, kuninga-kuuskjalg ja roheline kaksikhammas. Nimetatud liikide elupaigad jäävad valdavas osas rohevõrgustiku alale ning maakasutuse muudatusi või rajatisi, mis võiks elupaigad ohtu seada, ÜP-ga ei kavandata. Negatiivsed mõjud II kaitsekategooria taimeliikidele puuduvad.

II kaitsekategooria seene- ja samblikuliike ei ole Kohila valla alal registreeritud.

Mõju III kaitsekategooria liikidele

Enamus III kaitsekategooria loomaliikide elupaiku paikneb kaitstavatel aladel. Väljaspool kaitstavaid alasid on registreeritud hiireviu, sookure, väike-kärbsenäpi, laanepüü, nõmmelõokese, väänkaela, rabakonna, rohukonna, hingi, tähnikvesiku ja teelehe-mosaiikliblika elupaiku. III kaitsekategooria loomaliikidele elupaikade alal ning vahetus naabruses maakasutuse muudatusi ning rajatisi ei kavandata, samuti ei kaasne ÜP lahendusega olulisi häiringuid kaitstavatele liikidele. Negatiivsed mõjud III kaitsekategooria loomaliikidele puuduvad.

Valdav osa III kaitsekategooria taimeliikide registreeritud elupaikadest asub kaitstavatel aladel. Väljaspool neid on registreeritud järgmiste III kategooria taimeliikide elupaiku: soo-neiuvaip, kahkjaspunane sõrmkäpp, kahelehine käokeel, pruunikas pesajuur, harilik käoraamat, aas-karukell, suur-käopõll, sulgjas õhik. Suurem osa nimetatud liikide elupaikadest jääb rohevõrgustiku alale. Teadaolevate III kaitsekategooria taimeliikide elupaikade alal ning vahetus naabruses ei kavandata maakasutuse muudatusi ja rajatisi. ÜP rakendumisel olulised negatiivsed mõjud III kaitsekategooria kaitstavatele taimeliikidele puuduvad.

III kaitsekategooria seene- ja samblikuliike ei ole Kohila valla alal registreeritud.

7.1.5. Mõju kaitstavatele looduse üksikobjektidele

Kohila valla territooriumil on registreeritud 18 kaitstavat looduse üksikobjekti, neist seitse on põlispuud, kuus rändrahnud, neli karstialad ja karstivormid ning üks allikas[22].

Ühegi kaitstava looduse üksikobjekti alale ei ole ÜP-ga kavandatud maakasutust, mis võiks selle püsimise või seisundi ohtu seada, samuti ei ole kavandatud üksikobjektide alale ning naabrusse infrastruktuuriobjekte ja muid rajatisi.

Kokkuvõttes ei avaldu ÜP-ga seoses kaitstavatele looduse üksikobjektidele negatiivseid mõjusid. Üksikobjektide kaitset tagab ka nende kaitse alla võtmise järel moodustuv 50 m raadiusega piiranguvöönd, kui kaitse alla võtmise otsusega ei kehtestata piiranguvööndi väiksemat ulatust.

7.1.6. Mõju kohaliku omavalitsuse tasandil kaitstavatele loodusobjektidele

Kohaliku omavalitsuse tasandil kaitstavaid loodusobjekte Kohila valla territooriumil registreeritud ei ole. ÜP-ga tehakse ettepanek analüüsida järgmiste objektide eeldusi kohaliku omavalitsuse tasandil kaitstavate loodusobjektide hulka võtmiseks:

- Kapa männik Kohila alevis (Männiku tn 22 ja Kapa männiku katastriüksustel);
- Eesti Vabariik 100 tammik Masti külas (Mastimaa katastriüksusel).

Kapa männik jääb ÜP kohaselt rohevõrgustiku haljasalale, alal ja naabruses ei kavandata ÜP-ga selliseid maakasutuse muudatusi, rajatisi ning tegevusi, mis võiks nimetatud ala ja selle võimalikud kaitseväärtused ohtu seada.

[22] Keskkonnaregister, seisuga 20.08.2020

Loodusobjekti kohaliku kaitse alla võtmise menetluse algatab ja selle viib läbi kohalik omavalitsus vastavalt looduskaitseseaduses sätestatud korrale.

Meetmed kaitsealuste loodusobjektide kaitse tagamiseks on toodud ka ptk-is 9.2.

7.2. Mõju vääriselupaikadele

Keskkonnaregistri[23] andmetel on 20.08.2020 seisuga Kohila valla territooriumil 54 vääriselupaika. Keskkonnaministri 04.01.2007 määruse nr 2[24] alusel on kõik avalik-õigusliku isiku omandis olevas metsas ja riigimetsas asuvad vääriselupaigad kaitstud. Keskkonnaregistrisse kantud avalik-õigusliku isiku omandis olevas metsas ja riigimetsas asuvas vääriselupaigas on keelatud raie, va erandkorras tehtav raie ja kujundusraie Keskkonnaameti nõusolekul. Eraomanikule kuuluvas metsas on vääriselupaiga kaitsmine vabatahtlik. ÜP-ga ei kehtestata vääriselupaikade osas täiendavaid regulatsioone.

ÜP kohaselt jääb suurem osa vääriselupaikadest rohevõrgustiku alale. Ligikaudu kolmandik vääriselupaikadest paikneb kaitstavatel aladel. Vääriselupaikade alal ei kavandata maakasutust, mis võiks nende püsimise või seisundi ohtu seada. Samuti ei kavandata vääriselupaikade alale ning naabrusse infrastruktuuriobjekte ega muid rajatisi. ÜP kohase maakasutuse realiseerumisega vääriselupaikadele negatiivseid mõjusid ei avaldu.

Edaspidi on vääriselupaiga alal (nii avalik-õigusliku isiku omandis olevas metsas, riigimetsas kui erametsas) soovitav vältida maakasutuse muutmist ning mitte kavandada selle alale arendusi. Samuti on soovitav vältida arendusi ja raadamist vääriselupaiga piiril, kuna servaefekti tõttu avaldaksid ka piirile rajatud arendused negatiivseid mõjusid)tuule- ja valgusrežiimi muutumine , häiringud vääriselupaiga linnustikule).

Meetmed vääriselupaikade kaitse tagamiseks on toodud ka ptk-is 9.3.

7.3. Mõju taimestikule

Kohila valda iseloomustab vaheldusrikas taimkate ning loodusliku ja poollooduslikku taimkattega alade suhteliselt suur osakaal. Metsad katavad valla pindalast 44%, lisanduvad sood, niidud, pargid ja aiad.

Arendussurve vallas on mõõdukas ja pigem lokaalne. See avaldub eelkõige suuremate asulate sees ja ümbruses ning arendamine toimub eeskätt olemasolevate asustusalade tihenemise kaudu. Suurematesse asulatesse (eeskätt Kohila alevis) kavandatakse ka uusi arendusalasid. Uutele arendusaladele ei jää reeglina väärtuslikku taimkatet. Küll levivad Kohila alevist itta kavandatavatel segafunktsiooniga aladel ja alevist põhja kavandataval tootmismaal majandusmetsad, mis tähendab et Kohila alevi piirialadel arendamisel leiab aset mõningane pool-loodusliku taimkattega alade kadu. Metsaalale kavandatakse väiksemal alal maakasutuse muudatusi ka Aespa alevikus (segafunktsiooniga maa).

ÜP-ga ei kavandata uusi mäetööstusmaid, samuti ei kavandata alasid tuuleenergeetika arendamiseks. Ka uute tootmis- ja ärimaade hulk on suhteliselt väike. Suuremad tootmisalade laiendused on kavandatud Kohila alevi piirkonda, Salutagusel laieneb tootmismaa põllumaa arvel. Samal ajal arvatakse mitmed praegused tootmismaad antud juhtotstarbe alt välja, millega seoses võib jällegi eeldada praeguse taimkatte säilimist neil aladel.

Suurimaks ÜP-ga kavandatavaks infrastruktuuriobjektiks on perspektiivne Kohila alevi põhjapoolne ümbersõit, millega kaasneb suhteliselt suur raadamise vajadus. ÜP koostamisel kaalutud kolmest ümbersõidu asukohaalternatiivist (vt täpsemalt ptk 0) on taimestiku seisukohast eelistatuim

[23] Keskkonnaregister, seisuga 20.08.2020
[24] eRT: https://www.riigiteataja.ee/akt/115092017010?leiaKehtiv

alternatiiv 2, kuna sel puhul on metsaalade raadamisvajadus oluliselt väiksem kui teiste alternatiivide korral.

Oluline raadamisvajadus kaasneb perspektiivis Tallinn-Rapla-Türi maantee rekonstrueerimisega osaliselt 2+2 ja osaliselt 2+1 sõidurajaga maanteeks. Kõige suurem raadamise vajadus kaasneb aga Rail Balticu raudtee ja sellega kaasneva taristu rajamisega. Kaks viimast arendust ei ole kavandatud ÜP-ga, vaid sellesse üle võetud ja nende mõjusid ei saa käsitleda ÜP lahenduse mõjudena.

ÜP-ga on kavandatud rohevõrgustiku täpsustamine, millega haaratakse rohevõrgustikku loodusliku taimkattega alasid ja arvatakse välja põllumaid. Sellel on taimestikule positiivne mõju, sest seab inimtegevustele piiranguid ning aitab kindlustada looduslike alade säilimist.

Valdav osa väärtuslikuma taimkattega alasid on Kohila valla alal kaitstud olemasolevate kaitsealadega või hõlmatud rohevõrgustikku. Looduslikke elupaigatüüpe, vääriselupaiku ja muid kõrge väärtusega taimekooslusi ÜP-ga kavandatud arendusaladele ei jää. Seetõttu ei avalda võimalikud edasised arendused looduslikele taimekooslustele reeglina mõjusid. Edasisel tegevuste arendamisel tuleb võimalusel vältida suuremaid raadamist nõudvaid arendusi metsaaladel või sooaladel, samuti niidualadel.

Kokkuvõttes avalduvad ÜP-ga seotud mõjud taimestikule lokaalselt üksikute arendusalade puhul ning valla kui terviku mõistes on mõjud taimkattele väheolulised. Kõrge loodusliku väärtusega taimekoosluste kadu ÜP kohase maakasutuse realiseerumise tagajärjel ei toimu, samuti puudub mõju taimestiku liigirikkusele.

Meetmed taimestiku kaitseks on toodud ka ptk-is 9.4.

7.4. Mõju loomastikule

Planeeringualal on suhteliselt vaheldusrikas maastik metsade, soode, rohumaade ja põllualadega, mis pakub elupaiku pea kõikidele Eestis levinud ulukiliikidele. Vaheldusrikas maastik pakub elupaiku nii mosaiik-, ava-, metsa- kui ka soomaastike linnuliikidele, samuti teistele loomarühmadele.

ÜP-ga kavandatav maakasutus (maa juhtotstarbed) muudab maastikupilti väga vähesel määral ning vaid lokaalselt, arendusaladel. Muutused toimuvad enamasti asulates ja tiheasustusaladel, kus looduslikke elupaiku ei ole ning mille väärtus loomastiku aspektist on madal. Arvestatavat loodusmaastike kadu ning teisenemist seoses elamu-, äri- ja tootmismaade lisandumisega ei toimu. Asulatest kaugemal paiknevatel loodus- ja põllumajandusmaastike aladel ei kavandata praktiliselt üldse maakasutuse muudatusi, mis põhjustaks mõjusid loomastikule. Valdaval osal valla alast ei suurene loomastikule avalduvate häiringute hulk.

ÜP-ga kavandatava osas on olulisima mõjuga objektiks perspektiivne ümbersõit Kohila alevist (Kernu-Kohila ümbersõit), mis killustab loomastiku elupaiku ning loob uue häiringuallika. ÜP koostamisel kaalutud kolmest asukohaalternatiivist (vt täpsemalt ptk 0) on loomastiku seisukohast eelistatuim alternatiiv 2, mis ei poolita olemasolevat metsaala ning omad seetõttu vähimat mõju loomastiku elupaikadele. Kuna ümbersõidu liiklustihedus ei ole eeldatavalt väga kõrge, siis tugevat barjääriefekti tõenäoliselt ei kaasne. Eeldatavalt ei vaja ümbersõit ka tarastamist. Juhul, kui siiski on vajalik tee tarastada, tuleb loomade liikumine tagada loomapääsude või ökoduktidega.

ÜP-sse on üle võetud perspektiivne Rail Balticu raudtee, mille osas on käesoleva KSH aruande koostamise seisuga käimas projekteerimine ja keskkonnamõju hindamine. Rail Baltic on loomastikule väga suure mõjuga, mis ületab ÜP-ga kavandatu summaarsed mõjud. Planeeringusse on üle võetud ka riigimaantee nr 15 Tallinn-Rapla-Türi Luige-Rapla lõigu perspektiivne rekonstrueerimine, millega kaasneb tee laiendamine osaliselt 2+2 sõidurajaga maanteeks ja osaline tarastamine. Nimetatud raudtee ja maantee projekteerimise käigus toimub ka loomastikule avalduvate mõjude leevendamine ökoduktide ja loomapääsude rajamise teel, millega tagatakse loomade liikumise ja rännete võimalus ning loomapopulatsioonide sidusus.

ÜP-ga on kavandatud rohevõrgustiku tugialade ja koridoride laiendamine looduslike alade arvelt ning rohevõrgustiku tihendamine, millel on loomastikule positiivne mõju, sest see seab piiranguid inimtegevusele ning aitab kindlustada looduslike alade säilimise.

Kuna arendussurve ja häiringute tase on vallas madal ning loomastiku jaoks väärtuslikumad looduslikud elualad on kaitstud kaitstavate alade ja rohevõrgustiku tingimustega, siis ei ole loomastiku aspektist edasiste arenduste puhul reeglina vajalik rakendada täiendavaid meetmeid. Erandiks on perspektiivne Kohila alevi põhjapoolne ümbersõit, mille puhul tuleb vajadusel rakendada leevendavaid meetmeid loomapääsude näol.

Kokkuvõttes (arvestamata Rail Baltic raudtee ja Tallinn-Rapla-Türi maantee arendusi) avaldub ÜP realiseerumisega loomastikule väheoluline negatiivne mõju, mis avaldub eelkõige lokaalselt infrastruktuuriobjektide (Kohila põhjapoolne ümbersõit) ja muude suuremate arenduste piirkonnas. Valdaval osal valla territooriumist ning loomastiku elualadest negatiivne mõju puudub.

Meetmed loomastiku kaitseks on toodud ka ptk-is 9.4.

7.5. Mõju rohevõrgustikule

Kohila valla rohevõrgustik on algselt määratletud Rapla maakonnaplaneeringu teemaplaneeringuga „Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused". Rapla maakonnaplaneeringuga 2030+ on täpsustatud teemaplaneeringuga määratud rohevõrgustiku piire ja tingimusi, lähtudes nii maakonna arengusuundumustest kui rohevõrgustiku sidususe ja edaspidise toimimise vajadustest.

Kohila valla rohevõrgustiku üldine tihedus ja sidusus on rahuldav ning olulisi võrgustiku toimimist mõjutavaid katkestusi ei esine. Suurima konflikti moodustavad võrgustikku lõikavad infrastruktuuriobjektid, eelkõige Tallinn-Rapla-Türi maantee ja Tallinn-Rapla-Viljandi raudtee. Kuna maanteed on suuremas osas tarastamata, siis ei katkesta konfliktkohad täna siiski rohevõrgustiku toimimist. Kuna Tallinn-Rapla-Türi maantee on aga suure liiklustihedusega, avaldab see rohevõrgustikule siiski arvestatavat barjäärefekti.

ÜP koostamise protsessis toimus rohevõrgustiku korrigeerimine[25]. Suurimaks muutuseks on rohevõrgustiku elementide piiride korrigeerimine arvestades maastiku iseloomu. Rohevõrgustiku alade servadest lõigati välja põllumajandusmaid ja muid võrgustikku vähemsobivaid alasid, samal ajal laiendades rohealasid loodusmaastike (valdavalt metsade) arvel. Võrgustikku liideti ka kaitstavate liikide elupaiku. Rohevõrgustiku sidususe parandamiseks loodi mitmeid uusi ühendusi rohealade vahel, samuti liideti rohevõrgustikku nn astmelaudu ehk väiksemaid rohealasid. Uudse lähenemisena täiendati rohevõrgustiku ribastruktuure sinivõrgustikuga, hõlmates võrgustikku Keila jõe. Planeeringu käigus tehtud muudatused ja täiendused rohevõrgustiku konfiguratsioonis omavad sellele positiivset mõju.

Rohevõrgustiku sidususe parandamiseks luuakse valla keskosas Kohilast läänes põhja pool paikneva rohekoridori ja lõuna poole jääva tugiala vahele uus rohekoridor laiusega *ca* 800-900 m. Nimetatud alale jäävad mitmed Natura elupaigad. Koridori kõrvale tehakse ettepanek astmelaua moodustamiseks, mis hõlmab Aandu looduskaitseala. Valla kirdeosas moodustatakse uus rohekoridor, et tekiks sidusus valla kirdenurgas oleva maakonnaplaneeringuga määratud tugiala ning lõuna poole jääva naabervalla rohestruktuuride vahel. Korrigeeritud on ka tugiala piiri, mis kattub Nabala-Tuhala looduskaitsealaga.

Rohevõrgustikku täiendati arvestades puhkefunktsiooni, mis on oluline eeskätt linnalise asustusega aladel ja tiheasustusaladel ning nende vahetus läheduses. Puhkealad määrati Kohila alevis ja Aespa alevikus.

Enamus ÜP-ga kavandatavatest maakasutuse muudatustest ei avalda negatiivset mõju rohevõrgustiku sidususele ja toimimisele. ÜP-ga kavandatavast on ainsaks suurema negatiivse

[25] Kohila valla rohevõrgustiku analüüs, Skepast&Puhkim OÜ, 2020

mõjuga objektiks perspektiivne ümbersõit Kohila Kohila alevist, mis lõikab rohevõrgustiku alasid ning vähendab võrgustiku sidusust. ÜP koostamisel kaalutud kolmest trassi asukohaalternatiivist (vt täpsemalt ptk 0) on rohevõrgustiku seisukohast sobivaim alternatiiv 2, kuna see ei poolita Kohilast läände ja loodesse jäävat rohekoridori. Ümbersõit lõikab siiski rohekoridori Kohilast põhjas ulatudes ca 0,3 km sügavuselt 1,2 km laiuse koridori sisse. Kuna koridori laiusest enamus jääb puutumata, siis koridori funktsionaalsus ja võrgustiku sidusus olulisel määral ei vähene. Kuna perspektiivne ümbersõit ei ole eeldatavalt suure liiklustihedusega, siis väga tugevat barjääriefekti see rohevõrgustikule siiski ei avalda. Seega on antud objekti mõju rohevõrgustikule pigem väikese tugevusega. Üldjuhul ei tohi maanteed rohevõrgustiku aladel tarastada ja kui see siiski on möödapääsmatu, tuleb rohevõrgustiku toimimiseks rakendada leevendavaid meetmeid loomapääsude või ökoduktide näol.

Kohila valla ÜP-sse on üle võetud perspektiivne Rail Balticu raudtee, mille osas on käesoleva KSH koostamisega paralleelselt käimas projekteerimine ja keskkonnamõju hindamine. Rail Baltic omab rohevõrgustikule tugevat mõju, lõigates rohevõrgustiku elemente väga pikal trassil. Rail Balticu raudteega kaasnev mõju ületab ÜP-ga kavandatu summaarsed mõjud. Planeeringusse on üle võetud ka perspektiivne riigimaantee nr 15 Tallinn-Rapla-Türi Luige-Rapla lõigu rekonstrueerimine, millega kaasneb tee laiendamine osaliselt 2+2 sõidurajaga maanteeks ja osaline tarastamine. Nimetatud raudtee ja maantee projektide koostamisel toimub ka rohevõrgustikule avalduvate mõjude leevendamine ökoduktide ja eri loomarühmadele mõeldud loomapääsude rajamise kaudu, millega luuakse eeldused loomade liikumise ja rännete võimaluseks ning rohevõrgustiku sidususe tagamiseks.

ÜP käigus täpsustati rohelise võrgustiku kasutustingimusi, võttes aluseks Rapla maakonnaplaneeringus 2030+ esitatud tingimused. ÜP-ga kehtestatakse tingimused rohevõrgustiku aladel, millest tuleb juhinduda edasiste arenduste ja tegevuse kavandamisel. Tingimused on piisavad rohevõrgustiku alade säilimise ja võrgustiku toimimise tagamiseks ning täiendavaid meetmeid ei ole tarvis rakendada.

Kokkuvõttes (arvestamata Rail Baltic raudtee ja Tallinn-Rapla-Türi maantee arendusi) on ÜP lahenduse realiseerumise mõju rohevõrgustikule summaarselt neutraalne. Mõningane negatiivne mõju avaldub rohevõrgustikule perspektiivse Kohila põhjapoolse ümbersõidu piirkonnas, kuid suuremal osal valla alast on mõju rohevõrgustikule pigem positiivne, kuna paraneb võrgustiku konfiguratsioon ja sidusus. ÜP-ga tehtud muudatused ja täiendused rohevõrgustiku konfiguratsioonis parandavad rohevõrgustiku sidusust ja toimimist. Täpsustatud rohevõrgustiku kasutustingimused toetavad rohealade säilimist ning võrgustiku toimimist. Koos Rail Balticu raudtee ja Tallinn-Rapla-Türi maantee arendustega avaldub ÜP lahenduse rakendumisel rohevõrgustikule summaarselt väheoluline negatiivne mõju. Antud mõju on tingitud eelkõige Rail Balticu raudtee kui uue joonobjekti rajamisest ning asjaolust, et ökoduktid ja muud loomapääsud ei suuda objekti negatiivseid mõjusid rohevõrgustikule täiel määral leevendada.

7.6. Mõju põhjaveele

7.6.1. Põhjavee kaitstus

Õhukese pinnakatte ja karstialade suure osakaalu tõttu asub Kohila vald suures osas kaitsmata ja nõrgalt kaitstud põhjaveega alal, vähesel määral esineb ka keskmiselt kaitstud alasid (vt Joonis 1).

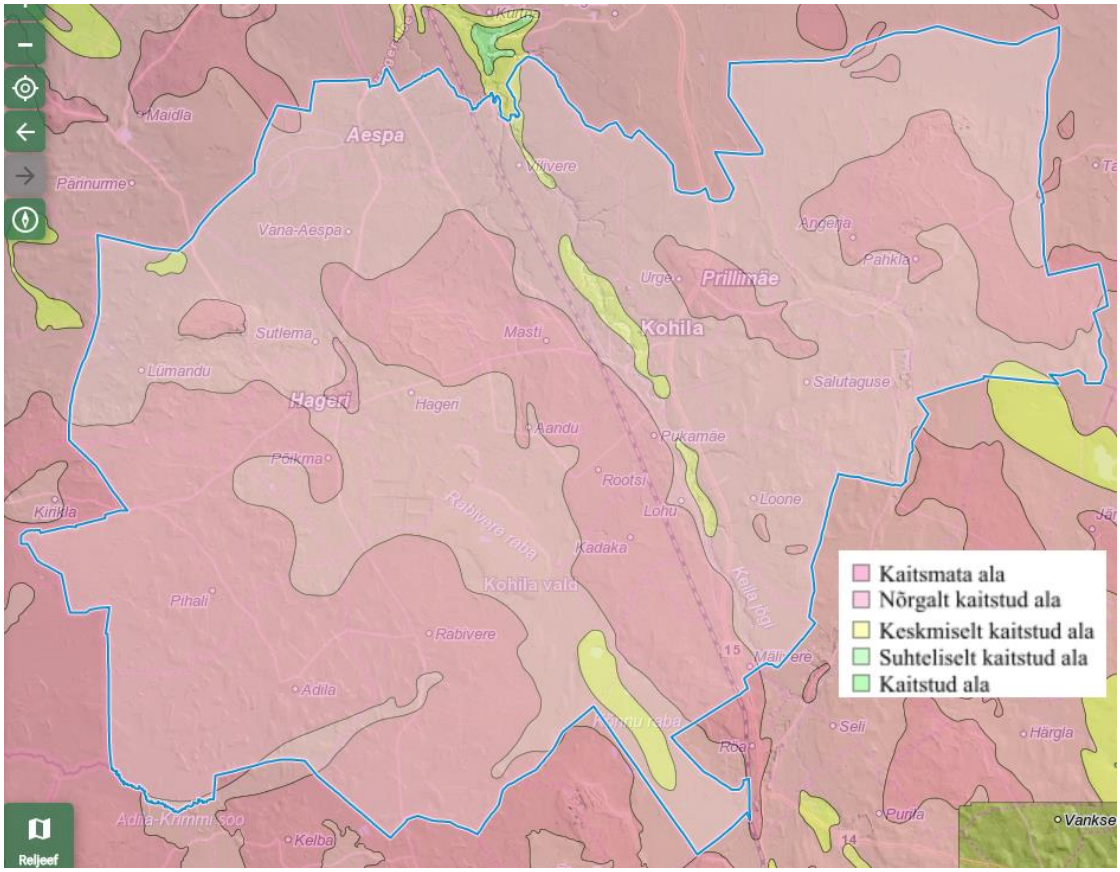

Joonis 1. Põhjavee kaitstus Kohila valla territooriumil. Valla territooriumi piir tähistatud sinise joonega. Allikas: Maa-ameti 1:50 000 geoloogiline baaskaart (põhjavee kaitstus)[26]

Põhjavee kaitstuse kategooriast sõltub reoveekogumisala moodustamise nõue, kütusehoidlate asukohavaliku nõuded ja põhjaveehaarde sanitaarkaitseala ulatus[27]. Nõuded on rangemad vähem kaitstud aladel.

Põhjavee kaitse ja kasutamise abinõud vesikondade põhiselt on sätestatud veemajanduskavades (Kohila valla territooriumil on asjakohane Lääne-Eesti vesikonna veemajanduskava 2015-2021). Alljärgnevalt on lähtudes veemajanduskavast esitatud olulisemad põhjavee koormusallikad, millele tuleb ÜP-ga kavandatava maakasutuse seisukohast Kohila valla territooriumil enam tähelepanu pöörata.

Hajukoormus

Hajukoormuse seisukohalt on oluline maakasutus põhjaveekogumi alal. Lääne-Eesti vesikonna veemajanduskava kohaselt põhjustavad hajukoormust põllu- ja metsamajandus, maavarade kaevandamine, turbatööstus, loodusliku äravoolurežiimi muutmine, sademevee äravool, transport ning ühiskanalisatsioonita hajaasustus. Põhjavee toitainetega saastumise peamine põhjus on enamasti vajalike sõnnikuhoidlate puudumine, sõnnikulaotamise halb või väär korraldus ja laotusseadmete tehniline puudulikkus, sõnniku laotamise kontsentreerumine loomapidamishoonetele lähematele põldudele, asulate ja elamute reoveekäitluse puudumine, reovee juhtimine otse pinnasesse või pinnavette. Koormusallikateks on ka saastunud alad, nt suletud prügilad, jääkreostusega olemasolevad käitised või tootmisterritooriumid, kus tootmine on lõppenud, suured taristuobjektid, kus kasutatakse kemikaale jäätõrjeks või veetakse ohtlikke aineid.

[26] Maa-ameti geoloogilise baaskaardi kaardirakendus (põhjavee kaitstus), seisuga 06.08.2020
[27] VeeS, eRT: https://www.riigiteataja.ee/akt/106052020044

Lääne-Eesti vesikonnas esineb hajukoormusest kõige rohkem põllumajandusliku taustaga koormust. Põllumajanduslik hajuskoormus ohustab eelkõige maapinnalähedaste põhjaveehaarete vee kvaliteeti kaitsmata põhjaveega aladel, eeskätt suurte põllumassiivide keskele ja nende äärtele jäävates erakaevudes. Põhitähelepanu tuleb pöörata mürkkemikaalide, sõnniku ja väetiste kasutamise keskkonnanõuetest kinnipidamisele. Oluline on ka ohtlike ainete põhjavette sattumise vältimine ning saastuse leviku takistamine. Kui keskkonnanõuded on täidetud, siis olulist negatiivset mõju eeldada ei ole.

Kogumissüsteemidega ühendamata majapidamised on põllumajanduskoormusega võrreldes vähem tähtis koormusallikas, mõju piirdub tiheasustusaladega. See aga ei tähenda, et hajaasustusalal asuvate eramajapidamiste reovee kogumissüsteemid ei pea vastama nõuetele. Tähelepanu tuleb pöörata reovee kohtkäitlussüsteemide nõuetekohasusele, rekonstrueerimise vajadusele ning järelevalve tõhustamisele kohtkäitluse üle.

Punktkoormus

Lääne-Eesti vesikonna veemajanduskavas loetakse väga olulisteks punktreostusallikateks reoveepuhasteid, mille reostuskoormus on suurem kui 2000 inimekvivalenti (ie). Kohila vallas on väljastatud keskkonnaluba vee erikasutuseks kokku 12 reoveepuhastile, millest 2000 ie ületab Kohila reoveepuhasti (6567 ie)[28,29]. 2021. Aastal lisandub sellele Aespa veetöötlusjaam Aespa ja Vilivere piirkonna elanike teenindamiseks (käesoleva KSH aruande koostamise seisuga ehitamisel).

Oluline on tagada:

- reoveepuhastite tehniline korrasolek;
- puhasti võimsuse vastavus puhastamist vajavale reoveehulgale;
- suublasse juhitava heitvee vastavus kehtestatud nõuetele ja
- keskkonnaloaga antud tingimuste täitmine.

Reoveekogumisalasid teenindavate reoveepuhastite vastavust tuleb muuhulgas analüüsida ÜVK arendamise kava koostamise ja ülevaatamise käigus ning vajadusel näha ette ressursid puhastite rekonstrueerimiseks või laiendamiseks.

Olulisteks punktkoormusallikateks loetakse ka nõuetele mittevastavaid sõnniku- ning silohoidlaid. ÜP lahenduse kohaselt on tootmise maa-alal muuhulgas lubatud põllumajanduse-, metsa-, jahi- ja kalamajandushooned. Suured loomapidamiskompleksid ja vedelsõnnikuhoidlad on potentsiaalseteks punktreostusallikateks pinna- ja põhjaveele. Halva hooldamise korral on punktreostusallikaks lihaveiste talvised söötmisalad, kus loomade kontsentratsioon pinna kohta on suur. Reostuse vältimise üheks abinõuks on ehitiste kontroll. Saastust aitab tuvastada seirekaevude rajamine nende vahetusse lähedusse ja/või olemasolevate puurkaevude kasutamine veeseisundi muutuste seireks. Seisundi muutusel saab rakendada operatiivselt saaste leviku takistamise meetmeid. Punktreostusallikate nõuetele vastavusse viimisel on oluline reovee puhastusseadmete ja lautade sõnniku- ning silohoidlate korrastamine.

Keskkonnanõuded tuleb täita ka muude võimalike punktreostusallikate osas (kütusehoidlad, kemikaalide laod, trafoalajaamad). Sellised objektid ohustavad põhjavett peamiselt nende vahetus ümbruses, kõige sagedasem on üksikkaevude (salvkaevude ja madalate puurkaevude) reostumine. Keskkonnakaitseliste nõuete järgimisega (kõvakatete rajamine, reovee nõuetekohane puhastamine, heit- ja sademevee kontrollitud juhtimine suublasse keskkonnaloa alusel) on võimalik põhjavee saastamist vältida.

KSH aruande koostamise seisuga asub Kohila valla territooriumil üks likvideerimata jääkreostusobjekt[30] (vt täpsemalt ptk 7.18). Jääkreostuse alal ei tohi lubada arendada uusi tegevusi enne, kui reostus on nõuetekohaselt likvideeritud.

[28] Kohila valla ühisveevärgi ja –kanalisatsiooni arendamise kava aastateks 2016-2027. Infragate Eesti AS, 2015
[29] Keskkonnaregister, seisuga 08.09.2020
[30] Keskkonnaregister, seisuga 08.09.2020

Reoveekogumisalad ja nende laiendamine

Veeseaduse (VeeS)[31] kohaselt kannab kohaliku omavalitsuse üksus reoveekogumisala piirid ÜP-le koos perspektiivis ühiskanalisatsiooniga kaetava alaga, mis ei ole reoveekogumisalaks määratud või sellega hõlmatud. ÜP kajastab olemasolevaid reoveekogumisalasid vastavalt ÜVK arengukavale, muudatusi siinkohal ei kavandata. ÜP-ga täpsustatakse valla tiheasutusalasid ja nende piire, mis perspektiivis ei kattu olemasolevate reoveekogumisaladega. ÜVK arendamise kava ülevaatamisel tuleb hinnata, kas planeerimis- ja ehitustegevuse tulemusena toimunu vastab hoonestatud ala reoveekogumisalade määramiseks kehtestatud tingimustele ja kriteeriumitele. Seejuures tuleb arvestada piirkonna põhjavee kaitstust ja sotsiaalmajanduslikke tingimusi. Vastavalt ülevaatamise tulemustele tuleb vajadusel reoveekogumisaladega kaetavate alade ulatust korrigeerida. Kinnitatud reoveekogumisalade piiride muutmine toimub veeseaduses sätestatud korras.

VeeS kohaselt on kohaliku omavalitsuse üksus kohustatud tagama reoveekogumisalal ühiskanalisatsiooni olemasolu reovee reoveepuhastisse juhtimiseks, välja arvatud reoveekogumisalal koormusega alla 2000 inimekvivalendi ning kui reoveekogumisalal ühiskanalisatsiooni rajamine toob kaasa põhjendamatult suuri kulutusi. Sellisel juhul võib reovee kogumiseks kasutada lekkekindlaid kogumismahuteid. Reoveekogumisalal koormusega alla 2000 inimekvivalendi ei ole ühiskanalisatsiooni väljaehitamine kohustuslik, kuid ühiskanalisatsiooni ja reoveepuhasti olemasolu korral tuleb need hoida tehniliselt heas korras, et tagada reovee nõuetekohane kogumine ja puhastamine. Sellisel juhul võib suublasse juhtida bioloogiliselt või süvapuhastatud reovett[32].

Väljaspool reoveekogumisalasid, kus puudub ühiskanalisatsioon või ei ole seda perspektiivis ette nähtud, tuleb rakendada lokaalseid reovee käitlemise lahendusi. Reovesi tuleb juhtida kinnistesse ja vettpidavatesse kogumismahutitesse või rakendada muid kohtkäitluslahendusi, kui looduslikud ja piirkondlikud tingimused seda võimaldavad.

Kanalisatsioonirajatiste kavandamine

Nõrgalt kaitstud ja kaitsmata põhjavee ala olemasoluga tuleb arvestada kanalisatsioonirajatiste kavandamisel ning muude pinnast ja põhjavett ohustada võivate objektide või tegevuste kavandamisel, samuti nende seisukorra tagamisel.

Kohaliku omavalitsuse üksus on kohustatud korraldama asulareovee kogumise ja selle puhastamise enne heitveena suublasse juhtimist VeeS alusel kehtestatud heitvee saasteainesisalduse piirväärtusteni või veeseaduses nimetatud reovee puhastusastmeteni[33]. Asulareovee hulka ei arvata tööstuse või muu tootmise reovett, mida käideldakse tööstusreoveepuhastis.

Omapuhasti ehk reovee kohtpuhasti on puhasti, mille projekteeritud reostuskoormus on kuni 50 inimekvivalenti. Puhasti asukoha valikul tuleb lähtuda veeseaduses toodud tingimustest[34]. Nõuded omapuhastile olenevad põhjaveekihi kaitstuse tasemest ning on toodud keskkonnaministri 08.11.2019 määruses nr 61 „Nõuded reovee puhastamise ning heit-, sademe-, karjääri- ja jahutusvee suublasse juhtimise kohta, nõuetele vastavuse hindamise meetmed ning saasteainesisalduse piirväärtused".

Uue reoveepuhasti kavandamisel on soovitav küsida ekspertarvamus keskkonnatingimuste osas, millega tuleb reoveepuhasti projekteerimisel ja ehitamisel arvestada. Kui kehtestatud nõudeid ei ole võimalik täita, tuleb paigaldada hermeetiline kogumismahuti ja tagada nõuetekohane reovee väljavedu selleks ette nähtud purgimiskohta.

Veeseaduse nõuete kohaselt on Kohila vallal kehtestatud oma halduspiirkonnas reovee kohtkäitluse ja äraveo eeskiri, millega on kehtestatud ka nõuded olemasolevate reoveepuhastite hooldamiseks. Kohaliku omavalitsuse üksusel peab olema võimalik veenduda, et reoveepuhasti on regulaarselt ja nõuetekohaselt hooldatud.

[31] VeeS § 99 lg 3, eRT: www.riigiteataja.ee/akt/106052020044
[32] VeeS § 124, eRT: www.riigiteataja.ee/akt/106052020044
[33] VeeS § 128 lg 6 ja lg 7, eRT: www.riigiteataja.ee/akt/106052020044
[34] VeeS § 102, eRT: www.riigiteataja.ee/akt/106052020044

ÜP-ga uusi reoveepuhasteid planeeritud ei ole. Looduskaitseseaduse kohaselt[35] on tehnovõrgu ja -rajatise ehitamine ranna või kalda ehituskeeluvööndis keelatud, kui selle asukoht ei ole kavandatud kehtestatud detailplaneeringuga või kehtestatud üldplaneeringuga. Seega ei saa võimalike uute reoveepuhastite heitvee suublasse juhtimiseks torustikku kavandada ilma selleks planeeringut koostamata.

Üldised tingimused/meetmed põhjavee hea seisundi ja varude tagamiseks on toodud ka ptk-is 9.5.

7.6.2. Põhjavee kasutamine

Veevõtul on veemajanduse eesmärk põhjaveevaru taastumise tagamine. Joogiveena kasutatakse vallas Ordoviitsium-Kambriumi (O-C) ning Kesk-Ordoviitsium (O) põhjaveekogumite põhjavett.[36] Lääne-Eesti vesikonna veemajanduskava 2015-2021 kohaselt ei ole ükski Lääne-Eesti vesikonna põhjaveekogum halvas koguselises seisundis ega ohustatud[37].

Keskkonnaministri 06.04.2006 käskkirjaga nr 402[38] on kinnitatud Rapla maakonna põhjaveevarud aastani 2021 ning 01.08.2008 käskkirjaga nr 1002[39] Salutaguse Pärmitehase AS veehaarde põhjavee tarbevaru.

Tabel 10. Kinnitatud põhjaveevarud, veevõtt ja kasutamises olev vaba põhjavee kogus Kohila vallas. Allikas: 2018. aasta põhjaveevaru bilanss

Põhjavee-maardla	Põhjavee-maardla piirkond	Veekihi geo-loogiline indeks	Põhjavee-varu, m3/ööp	Otstarve	Veevõtt, m3 ööp		Kasutamises olev vaba põhjavee-kogus, m3/ööp
					2017. a	2018. a	
Kohila	Kohila	O-C	900	Joogivesi	0	0	900
	Kohila	O	510	Joogivesi	90	99	411
	Paberi-vabrik	O	1200	Tootmisvesi	78	80	1120
Salutaguse	Salutaguse Pärmitehas AS	Cm-V	1000	Tootmisvesi	840	740	260

Aespa ja Vilivere piirkonna joogiveega varustamiseks on 2018. aastal rajatud uus veehaare, mille põhjavee tarbevaruks aastani 2042 on taotletud 500 m3/ööp (veevajadus 432 m3/ööp)[40].

Valla joogiveevarud on piisavad ja vaba põhjavee kogus ületab veevõtu. ÜP-ga ei kavandata tegevusi, mille puhul saab näha ette veetõtu olulist suurenemist ning põhjavee liigvähenemist.

Uute tööstusobjektide kavandamise varases staadiumis tuleb analüüsida konkreetse tehnoloogilise lahenduse veevajadust arvestades (põhja)veevarusid. Üldpõhimõtte kohaselt peavad tööstusettevõtted tehnoloogilise vee allikana kasutama pinnavett. Erandeid selles üldpõhimõttes tehakse sisulise vajaduse korral nt toiduainete tööstuse jms ettevõtetele. Uute veehaarete rajamisel tuleb silmas pidada, et Kambriumi-Vendi põhjaveekogumi varude piires Salutaguse põhjaveemaardlas on kasutuses üle 80% kinnitatud põhjaveevarudest.

[35] LKS § 38 lg 5 p 8, eRT: https://www.riigiteataja.ee/akt/106052020017?leiaKehtiv
[36] Kohila valla ühisveevärgi ja –kanalisatsiooni arendamise kava aastateks 2016-2027. Infragate Eesti AS, 2015
[37] Lääne-Eesti vesikonna veemajanduskava 2015-2021. Keskkonnaministeerium 2016
[38] https://www.envir.ee/sites/default/files/2006_kk_raplamaa.pdf
[39] https://www.envir.ee/sites/default/files/2008_kk_1002_salutaguse.pdf
[40] Ordoviitsiumi-Kambriumi veekihi põhjaveevaru arvutus Aespa arvestuspiirkonnas. OÜ Inseneribüroo Steiger, 2020

Maavarade kaevandamisloa taotluste (ja vajadusel KSH) käigus täpsustatakse tingimused, mida tuleb järgida väljapumbatava vee veekogusse juhtimisel, lõplikud tingimused vee suublasse juhtimiseks määratakse vee erikasutusloaga. Kaevandamise mõju vähendamiseks on võimalik rakendada meetmeid karjäärist väljapumbatavate veekoguste vähendamiseks ja põhjaveetaseme alandamise vähendamiseks (servade kinnikatmine, veealune kaevandamine). Kaevandamisloa taotlemise käigus täpsustatakse vajadusel leevendusmeetmed, mis on vajalikud karjäärist ärajuhitava põhjavee koguste vähendamiseks.

Nõuded puur- ja salvkaevudele

Puurkaevude, puuraukude ja salvkaevude projekteerimine, rajamine, kasutusele võtmine, konserveerimine ja lammutamine toimub vastavalt ehitusseadustikus (EhS) sätestatule. Puurkaevu või -augu rajamist kavandav isik (taotleja) peab rajatava puurkaevu või -augu asukoha kooskõlastama kohaliku omavalitsuse üksusega.

Salvkaevu rajamise, ümberehitamise ja lammutamise kord ning nõuded salvkaevu konstruktsiooni kohta on sätestatud keskkonnaministri määrusega. Salvkaevu konstruktsioon peab tagama põhjavee kaitstuse reostuse eest ja välistama saastunud vee sissevoolu salvkaevuga avatavasse põhjaveekihti.

Kui puurkaevude, puuraukude ja salvkaevude projekteerimine, rajamine, kasutusele võtmine, konserveerimine ja lammutamine toimub õigusaktides sätestatud korras, siis ei kaasne sellega olulist negatiivset keskkonnamõju.

Vt ka ptk 7.14.1 „Mõju joogivee kvaliteedile".

Tingimused/meetmed põhjaveevarude tagamiseks on toodud ka ptk-is 9.5.

7.7. Mõju pinnaveekogudele ja maaparandussüsteemidele

Keskkonnaregistri[41] andmetel on Kohila valla territooriumil registreeritud 54 pinnaveekogu: üheksa järve, neli jõge, seitse oja, kaks peakraavi, üheksa kraavi ja 23 allikat. Üksikasjalik ülevaade pinnaveekogudest on toodud ÜP lisaks olevas dokumendis „Ülevaade Kohila vallast".

Kohila valla väärtuseks on valda tervikuna läbiv Keila jõgi, mille kallastele on ajalooliselt koondunud asustus, kuid ka mitmed äri- ja tootmisalad. ÜP-ga on seatud eesmärgiks Kohila alevis Keila jõe ümbruse arendamine kõrge kvaliteediga avalikuks ruumiks, kus asuvad jõepromenaad, puhke- ja virgestusalad ning peamiselt ühiskondlikud hooned, sh perspektiivne Kohila rahvamaja ja ujula. Äri- ja tootmisalade laiendusi veekogude äärde ette nähtud ei ole.

Veekogude kaldatsoonis toimuvad arendustegevused ja veekogu kasutamine ei tohi halvendada veekogude olemasolevat keskkonnaseisundit. Tegevuste kavandamisel ja läbiviimisel tuleb järgida õigusaktides sätestatud piiranguid ja tingimusi. Pinnaveekogudega seotud piirangud tulenevad peamiselt looduskaitseseadusest, veeseadusest ja keskkonnaseadustiku üldosa seadusest. Konkreetsete tegevuste kavandamisel tuleb lähtuda pinnaveekogude kaitset ja kasutamist reguleerivatest õigusaktidest ning strateegilistest dokumentidest (sh peaasjalikult Rapla maakonnaplaneeringust 2030+, millega on seatud tingimused ÜP koostamisel pinnavee hea seisundi ja varude tagamiseks ning Lääne-Eesti vesikonna veemajanduskavast 2015-2021, mis sätestab abinõud pinnavee kaitseks).

2018. aasta veekogumite seisundi koondhinnangu[42] kohaselt on Keila, Kasari, Vasalemma ja Maidla jõgede seisund *kesine* ning Angerja oja (Angerja jõgi) seisund *hea*. Veekogumite seisundiinfokohasel on eesmärk kõik pinnaveekogumid saada heasse koondseisundisse hiljemalt 2021. aastaks. Tegevuste kavandamisel tuleb silmas pidada veekogumi seisundile seatud eesmärki, et mitte ohustada selle saavutamist. Ennetada tuleb uute koormusallikate tekkimist. ÜP-ga kavandatav

[41] Keskkonnaregister, seisuga 15.07.2020
[42] https://www.keskkonnaagentuur.ee/et/eesmargid-tegevused/vesi/pinnavesi/veekogumite-seisundiinfo

maakasutus ei avaldada lisakoormust. ÜP seab eesmärgiks looduskeskkonna säilimise ja väärtustamine kõikide arendusotsuste tegemisel.

Oluline on selliste tegevuste keskkonnamõju (eel)hindamine, mille puhul on kahtlus, et need võivad veekogumi seisundit halvendada. Keila, Kasari, Vasalemma ja Maidla jõgede valgaladel edasiste arenduste planeerimisel ja ehituslubade väljastamisel tuleb jälgida, et kavandatud tegevused ei avaldaks lisakoormust.

Veekaitsenõuete täitmisel olulist negatiivset keskkonnamõju pinnaveekogudele eeldada ei ole. Elamualade arendamisel veekogude äärsetel aladel ei ole veekogude seisundile olulist negatiivset mõju, kui kanalisatsiooni- ja sademevee kanalisatsioonilahendused on nõuetekohased.

ÜP-ga arvatakse Keila jõe Kohila alevit läbiv lõik ja selle kallastel olev loodusliku taimestiku vöönd rohevõrgustikku toetava sinivõrgustiku koosseisu. Üldised tingimused rohevõrgustiku toimimise tagamiseks on toodud ÜP seletuskirjas. Tingimuste kohaselt välditakse rohevõrgustiku elementide killustamist, uute objektide kavandamist ja tarastamist. Kõik toodud meetmed aitavad lisaks looduskaitseseadusega sätestatud ehituskeeluvööndi nõudele tagada veekogude head seisundit läbi nende loodusliku ilme säilitamise. Veekogu ääres nn sinivõrgustiku alal tuleb õueala tarastamisel arvestada kallasraja avaliku läbipääsu tagamisega.

Ehituskeeluvööndi ulatuse muutmine

ÜP-ga kavandatakse ehituskeeluvööndi ulatuse vähendamist Keila jõe ääres Kohila alevis, et elavdada atraktiivse elu- ja puhkekeskkonna loomist. Ehituskeeluvööndit võib vähendada, arvestades kalda kaitse eesmärke ning lähtudes taimestikust, reljeefist, kõlvikute ja kinnisasjade piiridest, olemasolevast teede- ja tehnovõrgust ning väljakujunenud asustuses. See võib toimuda vaid Keskkonnaameti nõusolekul, kes hindab ehituskeeluvööndi vähendamise vastavust ranna ja kalda kaitse eesmärkidele eeltoodust lähtuvalt.

Veekogude kasutamine

Avalikus kasutuses oleva veekogu kasutamist veekogu või kaldakinnisasja omanik piirata ega takistada ei tohi[43]. Veekogu avalik kasutamine kätkeb selliseid tegevusi, mis veekogu seisundit eelduslikult oluliselt ei mõjuta ja veekogu omaniku huve ei kahjusta.

Veekogusid, mis ei ole avalikult kasutatavad, võib kasutada üksnes omaniku loal[44]. Seejuures kehtib veekogu kasutamisel samasugune eeldus kui võõra maatüki kasutamise korral – luba veekogu avalikuks kasutamiseks saab igaüks eeldada seni, kuni veekogu omanik ei ole veekogu piiranud või tähistanud viisil, millest saab järeldada tema tahet veekogu kasutamist keelata või piirata. Omanik võib veekogu kasutamise keelata ka vahetu suulise suhtluse teel. Lisaks on omanikul võimalik seada veekogu kasutamisele tingimusi või keelata veekogu teatud viisidel kasutamine.

ÜP-ga ei ole ette nähtud uute tehisveekogude rajamist. Eeldada võib, et ammenduvate karjääride korrastamisel uued tehisveekogud valda tekivad. Siinjuures on oluline eelistada veekogude määramist avalikult kasutatavaks, et kohalikel elanikel oleks takistusteta võimalik neid puhkeotstarbel kasutada.

Veekogu kallasrada peab igaühel olema lubatud kasutada. Kohaliku omavalitsuse üksus peab planeeringutega tagama juurdepääsu kallasrajale ning kalda omanik või valdaja peab tagama kallasrajale juurdepääsu planeeringuga kehtestatud tingimustel[45]. Kallasraja sulgemine otsustatakse

[43] KeÜS § 37 lg 5, eRT: https://www.riigiteataja.ee/akt/121122019002?leiaKehtiv
[44] KeÜS § 37 lg 7, eRT: https://www.riigiteataja.ee/akt/121122019002?leiaKehtiv
[45] KeÜS § 38, eRT: https://www.riigiteataja.ee/akt/121122019002?leiaKehtiv

ÜP-ga ning sulgemisel tuleb võimaldada sellest möödapääs[46]. ÜP-ga on antud tingimused juurdepääsu tagamiseks (ÜP seletuskirjas). Kallasraja sulgemist ÜP-ga ette nähtud ei ole.

Supluskohad

Avalikke supluskohti Kohila vallas ei ole. Head (looduslikud) eeldused nende kavandamiseks puuduvad. Ujumiskohana kasutatakse Alesti järve, mille äärde on rajatud puhkeala. Samuti mitmeid kohti Keila jõe ääres, populaarne on Posti tänava ujumiskoht Kohila alevis. Järvede, veehoidlate ja tiikide poolest on maakond väga vaene. Seetõttu on need vähesed olemasolevad ujumiskohtadena väga hinnatud.

Üldplaneeringus on näidatud olemasolevad ja perspektiivsed supluskohad, mis on kohalike kogukondade jaoks väärtuslikud ning antud tingimused supluskohtadele. ÜP põhikaardil on supluskohad määratud Kohila alevisse Keila jõe äärde ja Angerja külasse Alestijärve äärde.

Supelrannad/supluskohad peavad vastama sotsiaalministri 03.10.2019 määruse nr 63 „Nõuded suplusveele ja supelrannale"[47] nõuetele. Vastavalt looduskaitseseadusele (§ 42 lg 3) kehtestab supelranna kasutamise ja hooldamise korra kohalik omavalitsus.

Supluskohtade nõuetekohase kasutamisega ei kaasne ümbritsevale keskkonnale olulist negatiivset mõju. Asjatundlikult rajatud ning hooldatud suplus- ja puhkekohad avaldavad positiivset mõju valla elanike ja külaliste tervisele ning heaolule.

Kalade rändetingimuste tagamine

Vallast alguse saav Kasari jõgi on karpkalalaste elupaigana kaitstav veekogu. Keila jõgi Keila joast suubumiseni merre, Vasalemma jõgi Ruila paisust suubumiseni merre ning Angerja oja Sookruusi teest suubumiseni Pirita jõkke kuuluvad lõhe, jõeforelli, meriforelli ja harjuse kudemis- ja elupaikade nimistusse. Keila jõgi eeltoodud lõigul on ka lõheliste elupaigana kaitstav veekogu[48].

ÜP-ga ei kavandata objekte ega tegevusi, mis võiksid kalade rändetingimusi muuta.

Kalade rändetingimuste tagamiseks tuleb teha koostööd riigiasutuste ja kohaliku omavalitsusega kohapõhiste lahenduste leidmiseks. Vooluveekogude tõkestusrajatiste likvideerimine või kalade rändetingimuste parandamine muul viisil (kalapääsud) tuleb lahendada juhtumipõhiselt, lähtudes vastavatest uuringutest, tehnilistest alternatiividest ning mõju igakülgsest, tasakaalustatud ja objektiivsest hindamisest (sh sotsiaalmajanduslik ja kultuuriline mõju).

Peakraavide ja kraavide ning maaparandussüsteemide toimimise tagamine

Kohila valla territooriumil asub hulganisti maaparandussüsteemide maa-alasid[49]. Maaparandusseaduse tähenduses on maaparandussüsteem maa-ala, millel paikneb reguleeriv võrk - veejuhtme võrk liigvee vastuvõtmiseks (kuivendusvõrk) või vee jaotamiseks (niisutusvõrk)[50].

ÜP-ga kavandatakse maakasutuse muudatusi ka maaparandussüsteemidega hõlmatud aladele. Maaparandussüsteemi aladel tegevuste kavandamisel tuleb lähtuda maaparandusseaduses sätestatud korrast. Silmas tuleb pidada, et kavandatava tegevusega ei tohi kahjustada drenaaži või maaparandussüsteemi nõuetekohast toimimist. ÜP seletuskirjas käsitletud tingimused maaparandussüsteemi aladel ehitamiseks tagavad maaparandussüsteemide toimimise.

Valla territooriumil asuvad peakraavid ja kraavid kuuluvad reeglina maaparandussüsteemide koosseisu või on nende eesvoolud. Silmas tuleb pidada, et kinnisasja omanik peab taluma oma kinnisasjale teist kinnisasja teeniva eesvoolu ehitamist ja selle paiknemist seal, kui teise kinnisasja koosseisu kuuluvat maatulundusmaad ei ole ilma eesvooluta võimalik sihipäraselt kasutada või kui

[46] KeÜS § 39, eRT: https://www.riigiteataja.ee/akt/121122019002?leiaKehtiv
[47] eRT: https://www.riigiteataja.ee/akt/108102019004
[48] Kohila valla ÜP lisa „Ülevaade Kohila vallast"
[49] Maa-ameti maaparandussüsteemide kaardirakendus, seisuga 15.07.2020
[50] eRT: https://www.riigiteataja.ee/akt/MaaParS

selle ehitamine teise kohta põhjustab ülemääraseid kulutusi (MaaParS § 20). ÜP-ga ei kavandata tegevusi, mis võiksid negatiivselt mõjutada peakraavide ja kraavide seisukorda.

Maaparandussüsteemide ja nende eesvoolude muutmist põhjustavad tegevused, sh lisavee juhtimine maaparandussüsteemi eesvoolu või kuivenduskraavi on vajalik kooskõlastada Põllumajandusametiga.

Mõju allikatele

Kohila valla territooriumil on registreeritud 23 allikat[51]. ÜP lahendus arvestab teadaolevate allikate asukohtade ja veekaitsevööndi ulatusega, sinna maakasutuse muudatusi ette nähtud ei ole.

Tegevuste edasisel kavandamisel tuleb arvestada, et kõikide allikate kalda piiranguvööndi ulatus on 50 m, ehituskeeluvööndi ulatus 25 m ja veekaitsevööndi ulatus 10 m. Tegevused, mis veekaitsevööndis on keelatud, on toodud veeseaduses[52].

Sillad ja paadisillad

ÜP-ga on kavandatud sild Vilivere-Kallaste tee ühendamiseks, jalgsild Posti tänava supluskoha juurde, jalgsild Vanade-Noorte saarele, jalgsild Pukamäe külla ja sild Loone külas. Uusi paadisildu ja lautreid ÜP-ga ei kavandata. KSH käigus saab anda üldiseid soovitusi, millega nende kavandamisel (rajamisel, taastamisel) edaspidi arvestada.

Veekogu kaldatsoonis toimuvad arendustegevused ja veekogu kasutamine ei tohi halvendada veekogu seisundit. Looduskaitseseaduse § 38 kohaselt ei tohi paadisilda rajada rannale või kaldale, kui see on vastuolus ranna ja kalda kaitse eesmärkide ja veeseaduse § 8 lõikega 2. Tagatud peab olema avalik juurdepääs kallasrajale ning kallasrajal vaba liikumine (Keskkonnaseadustiku üldosa seaduse § 38[53]).

Sildade ja paadisildade rajamisega võib kaasneda vajadus veekogu süvendamiseks. Süvendamise ja kaadamisega kaasneb setete paiskamine veesambasse, mis avaldab ajutiselt (ehitusperioodil) mõju veekogu elustikule. Mõju võib siiski lugeda lokaalseks ja suures osas taastuvaks.

Sildade ja paadisildade rajamisel lähtetingimuste väljastamisel tuleb kaaluda keskkonnamõju hindamise vajalikkust vastavalt KeHJS-ses sätestatule. Kui tegevusega kaasneb veekogu süvendamine alates mahust 100 m^3, on vajalik anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhinnang[54] ning veekogu süvendamisel alates pinnase mahust 500 m^3 viia läbi keskkonnamõju hindamine[55].

Sildade, paadisildade ja lautrite rajamisel tuleb arvestada, et vajalik võib olla koostada ehitusgeoloogilised uuringud ja rakendada geotehnilisi erimeetmeid seoses pinnase stabiilsuse tagamisega.

Paadisildade ja lautrite kasutamisel tuleb arvestada asjakohaste veekaitsenõuetega.

Meetmed pinnaveekogude ja maaparandussüsteemide kaitseks on toodud ka ptk-is 9.6.

7.8. Mõju maavaradele ja maardlatele

Kohila valda jääb 10.08.2020 seisuga osaliselt või täielikult neli kruusa-, kaks lubjakivi- ja kaks turbamaardlat, mäeeraldisi on registreeritud kaheksa[56]. Lähima 5-10 aasta perspektiivis on

[51] Kohila valla ÜP Lisa „Ülevaade Kohila vallast"
[52] VeeS § 119, eRT: https://www.riigiteataja.ee/akt/121122019017?leiaKehtiv
[53] eRT: https://www.riigiteataja.ee/akt/121122019002?leiaKehtiv
[54] VV 29.08.2005 määrus nr 224 § 11 lg 7, eRT: https://www.riigiteataja.ee/akt/128012020006
[55] KeHJS § 6 lg 1 p 17, eRT: https://www.riigiteataja.ee/akt/13277900?leiaKehtiv
[56] Maa-ameti maardlate kaardirakendus, seisuga 10.08.2020

tõenäoline kruusa- ja liivakarjääride varude intensiivne täiendav kasutuselevõtt seoses Rail Balticu rajamisega.

Ülevaate maardlate ja mäeeraldiste paiknemisest Kohila valla territooriumil annavad Joonis 2 ja Tabel 11. Detailsed andmed on esitatud ÜP lisas „Ülevaade Kohila vallast".

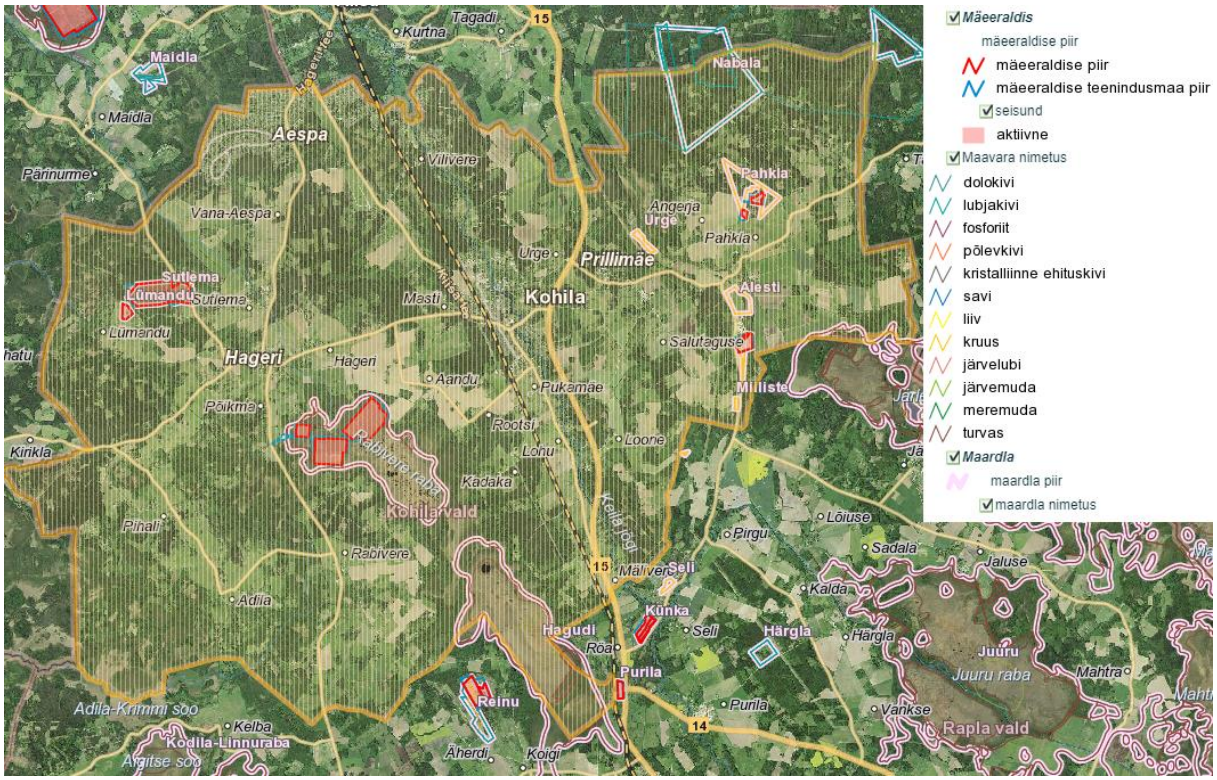

Joonis 2. Maardlad ja mäeeraldised Kohila valla territooriumil. Allikas: Maa-ameti maardlate kaardirakendus, seisuga 10.08.2020

Tabel 11. Kohila vallas asuvad maardlad ja mäeeraldised, seisuga 10.08.2020[57]

Maardla	Mäeeraldis	Maavara
Lümandu	Lümandu kruusakarjäär	Ehituskruus
Hagudi	Rabivere tootmisala	Põllumajandus- ja kütteturvas
Sutlema	Sutlema I lubjakivikarjäär	Ehituslubjakivi
Sutlema	Sutlema II lubjakivikarjäär	Täitekruus, ehituslubjakivi
Sutlema	Sutlema III lubjakivikarjäär	Täitekruus, ehituslubjakivi
Pahkla	Pahkla kruusakarjäär	Ehituskruus
Alesti	Alesti liivakarjäär	Täiteliiv
Alesti	Alesti II kruusakarjäär	Ehituskruus, täiteliiv

ÜP kohaselt on maavara kaevandamine võimalik üksnes ÜP-ga kavandatud mäetööstuse maa-ala juhtotstarbega aladel. Kohila valla ÜP-ga määratakse mäetööstuse maa-ala juhtotstarve Sutlema lubjakivikarjäärile. Arvestada tuleb, et kaevandamine tuleb tagada ka teistel kaevandamisloaga hõlmatud mäeeraldistel kuni kaevandamisloa kehtivuse lõpuni. Edaspidi toimub uute maardlate kasutuselevõtmine maavara väljamise eesmärgil juhtumipõhiselt ja õigusaktides sätestatud korras. Turba kaevandamiseks on lubatud kaevandamisluba taotleda üksnes kaevandamisega rikutud ja

[57] Maa-ameti maardlate kaardirakendus, seisuga 10.08.2020

mahajäetud turbaalade nimekirja või kaevandamiseks sobivate turbaalade nimekirja kantud alal või maardlal[58].

Muudatusi maakasutuses, mis võiksid halvendada maavara kaevandamisväärsena säilimist või maavarale juurdepääsu olemasoleva olukorda, ÜP-ga ei kavandata. Samuti ei kavandata maardlate aladele ning nende lähipiirkonda tegevusi, mis võiks avaldada negatiivset mõju maardlates asuvate maavarade kvaliteedile.

Rapla maakonnaplaneeringus 2030+ on määratletud maavarade kaevandamise üldised põhimõtted (vt ptk 9.7).

Kui tegevuste kavandamisel juhindutakse maakonnaplaneeringus määratud põhimõtetest, ÜP seletuskirjas toodud tingimustest ning KSH aruandes toodud meetmetest, siis ÜP kohase maakasutuse realiseerumisel olulist negatiivset mõju maardlatele ja maavaradele näha ei ole.

Kaevandamise kavandamisel tuleb tähelepanu pöörata ka kaevandamisega seotud transpordi ning masinate ja seadmete tööga kaasnevatele keskkonnahäiringutele (õhusaaste, müra) ning tagada, et tegevusega ei põhjustata olulisi häiringuid naaberaladele. Mõju inimese tervisele on käsitletud täpsemalt ptk-is 7.14.

Meetmed maardlate ja maavarade kaitse tagamiseks ning seejuures tekkivate keskkonnahäiringute vähendamiseks on toodud ka ptk-is 9.7.

7.9. Mõju väärtuslikule põllumajandusmaale

Väärtuslik põllumajandusmaa (VPM) võib olla haritav maa, püsirohumaa ja püsikultuuride all olev maa, kus tulenevalt viljakusest peaks jätkuma põllumajanduslik maakasutus. VPM kui piiratud ja taastumatu ressurss on väärtus, mida tuleb kasutada eelkõige toidu tootmise eesmärgil.

Raplamaal loetakse väärtuslikuks põllumajandusmaaks 44 ja enama boniteedipunktiga põllumaid. Mullaviljakuselt kuulub Raplamaa Eesti keskmiste ja paremate hulka (Eesti keskmiseks mullaviljakuse/boniteedi arvuks loetakse 39 hindepunkti).[59]

ÜP seletuskirja kohaselt käsitletakse Kohila vallas väärtusliku põllumajandusmaana massiivi, mille miinimumsuurus on 1 ha, kaalutud keskmine reaalboniteet 44 või enam ning mis ei asu alevis, alevikus või ÜP-ga määratud tiheasustusalal. ÜP koostamisel on täpsustatud Rapla maakonnaplaneeringus 2030+ toodud VPM-i informatiivset kaardikihti Kohila valla territooriumil. VPM on välja lõigatud Kohila alevi, alevike ja tiheasutusalade aladelt, ÜP-ga reserveeritud elamu-, äri-, tootmis- ning segafunktsiooniga aladelt ja ÜP-ga reserveeritud raudtee ning sõiduteede trassikoridorist. Täpsustamise tulemusel vähenes VPM-i kogupindala alla 3% (kogupindalalt ca 2254 ha kogupindalale ca 2188,3 ha). Vähenemine jääb ebaolulisele tasemele.

VPM-i puhul ei ole ÜP-s seatud konkreetset juhtotstarvet või reserveeritud alasid. Tegemist on üldise väärtusega, millega tuleb tegevuste kavandamisel arvestada. ÜP lahenduse kohaselt ei ole VPM-le lubatud elamualade arendamine ja taastuvenergia rajatiste rajamine ning üldjuhul peab seal jätkuma põllumajanduslik maakasutus. Muude tegevuste kavandamine VPM-le ei ole välistatud, kuid see peab olema põhjendatud ja hoolikalt läbi kaalutud, vajadusel tuleb hinnata kaasnevaid mõjusid. ÜP lahendus ning maakasutus- ja ehitustingimused tagavad väärtusliku põllumajandusmaa säilimise võimalikult suures ulatuses. Muude tegevuste kavandamisel väärtuslikule põllumajandusmaale tuleb eelistada tuleb tegevusi, mis ei põhjusta VPM-i kogupindala olulist vähenemist, massiivide põhjendamatut killustamist ega kahjusta sihtotstarbelist kasutamist tulevikus.

VPM-i puhul on oluline nende liigendatus ja paigutus selliselt, et see moodustab koos muu maakasutusega koherentse terviku. VPM on soovitav säilitada avatud maastikuna ning suurtes põllumajanduspiirkondades on soovitav säilitada põldude läheduses olev looduslik taimkate, samuti

[58] MaaPS § 45. eRT: https://www.riigiteataja.ee/akt/121122019011
[59] Kohila valla ÜP isa „Ülevaade Kohila vallast"

üksikud puud ja puude grupid põldudel, hekid, metsaribad. Sellised loodusliku taimestikuga kaetud alad võimaldavad suurendada põllumajanduspiirkondade bioloogilist mitmekesisust. Maastiku avatust kaotav tegevus või VPM-i metsastamine peab olema põhjendatud ja läbi kaalutud.

Põllumajandustootmise jätkusuutlikkuse tagamiseks tuleb tegevuste kavandamisel arvestada ka olemasolevate maaparandussüsteemidega ning tagada nende toimimine (vt täpsemalt ptk 7.7 „Mõju pinnaveekogudele ja maaparandussüsteemidele").

Meetmed väärtuslike põllumajandusmaade kaitseks on toodud ka ptk-is 9.8.

7.10. Mõju kultuuripärandile

Kultuuripärandi all mõistetakse:

- mälestisi: arhitektuuri-, monumentaalskulptuuri ja maalikunsti teoseid, arheoloogilist laadi elemente või struktuure, raidkirju, koobaselamuid ja elementide gruppe, millel on väljapaistev üldine väärtus ajaloo, kunsti või teaduse seisukohast;
- ansambleid: isoleeritud või ühendatud ehitiste gruppe, mille arhitektuur, terviklikkus või seos maastikuga omab väljapaistvat üldist väärtust ajaloo, kunsti või teaduse seisukohast;
- vaatamisväärseid paikkondi: inimkäte loomingut või inimese ja looduse ühisloomingut, samuti alasid, kaasa arvatud arheoloogilised vaatamisväärsused, millel on väljapaistev üldine väärtus ajaloo, esteetika, etnoloogia või antropoloogia seisukohast.[60]

Mõju hindamisel kultuuripärandile võeti käesolevas KSH-s aluseks teadaolev info planeeringuala piirides varasemate uuringute, õigusaktide, planeeringute jms-ga määratletud kultuuripärandi kohta. Mälestistena käsitleti riigi poolt kaitse alla võetud kultuurimälestisi ning kultuuriväärtusega leide ja arheoloogilist kultuurkihti. Ansamblitena käsitleti miljööväärtuslikke alasid ning visuaalselt, ajalooliselt ja arhitektuuriliselt silmapaistvaid hoonegruppe (nt mõisasüdamed). Vaatamisväärsete paikkondadena käsitleti ÜP-ga määratletud väärtuslikke maastikke, ilusaid teelõike ja silmapaistvaid vaatekohti.

Planeeringu elluviimisega kaasneda võivaid mõjusid hinnati lähtudes ÜP täpsusastmest. Täiendavate uuringute tegemine kultuuripärandi määratlemiseks või täpsustamiseks ei ole KSH ülesanne.

Ruumilise planeerimise seisukohalt on valla kultuuripärandi hulka arvestatud:

- kultuurimälestised[61];
- XX sajandi väärtusliku arhitektuuripärandi objektid;
- maaehituspärand;
- militaarpärand;
- väärtuslikud maastikud, sh traditsiooniline elulaad ja seda võimaldav ehitatud keskkond;
- miljööväärtuslikud alad;
- pärandkultuuri objektid;
- täiendavad väärtuslikud objektid.

Kultuuripärandiks loetakse teatud väärtuskriteeriumidele vastavad objektid või nähtused, mida peetakse vajalikuks säilitada tulevastele põlvkondadele. Mõju hindamisel võeti arvesse ka asjaolu, et kultuuripärandi mõiste on viimastel aastakümnetel märkimisväärselt avardunud – väärtuste süsteem on liikunud kitsalt aineliselt pärandilt ja üksikobjektilt kultuuriväärtusliku keskkonna suunas, hõlmates nt ka kultuurmaastikke. Kultuuripärand näitab piirkonna ja kultuurmaastiku ajaloolist

[60] Ülemaailmse kultuuri- ja looduspärandi kaitse konventsioon, Artikkel 1; eRT: https://www.riigiteataja.ee/akt/13118943
[61] ÜP täpsusastmes ei käsitleta kunstimälestisi ja vallasmälestisi

mitmekihilisust. Seetõttu on ÜP koostamisel lähtutud pärandi kaitsmise ja hoidmise vajadusest ning arvestatud avalike huvidega.

Kõigil teistel kultuurimälestiste riiklikus registris olevatel objektidel peale alaliselt ja ajutiselt riikliku kaitse all olevate kultuurimälestiste (vt ptk 7.10.1) puudub õiguslik staatus. Seega nende objektide puhul puudub riigil, kohalikul omavalitsusel ja omanikul kohustus neid kuidagi kaitsta või nendega erinevate tasandite planeeringutes arvestada. Küll aga võimaldab see neid objekte planeeringutes määratleda ja väärtustada kui kohalikku arhitektuuripärandit ja pärandkultuuri, mida koostatavas ÜP-s on ka tehtud.

7.10.1. Kultuurimälestised

Kultuurimälestis on riigi kaitse all olev kinnis- või vallasasi või selle osa või asjade kogum või terviklik ehitiste rühm, millel on ajalooline, arheoloogiline, etnograafiline, linnaehituslik, arhitektuuriline, kunstiline, teaduslik, usundilooline või muu kultuuriväärtus. ÜP koostamisel on asjakohases täpsusastmes arvestatud riiklikus registris olevate kinnismälestistega. ÜP koostamise käigus ei tehtud ettepanekuid uute objektide määramiseks kultuurimälestiste hulka. Kultuurimälestiste kaitset reguleerib muinsuskaitseseadus[62].

Kohila valla territooriumil on kinnismälestistena registreeritud kuus ajaloomälestist (sh kalmistud, ühishauad, mälestussambad jt), 89 arheoloogiamälestist (asulakohad, kalmed, kultusekivid jt), 33 ehitismälestist (sh pastoraadi- ja mõisahooned, pargid jt) ja üheksa kunstimälestist (skulptuurid, hauamonument, ratasristid jm)[63].

Tööde tegemist kinnismälestisel ja selle kaitsevööndis reguleerib muinsuskaitseseaduse[64] 4. peatüki 3. jagu. Kinnismälestist võib konserveerida, restaureerida, ehitada ja teisaldada ehitusprojekti järgi, mis peab vastama ehitusprojektile kehtestatud nõuetele ja olema kooskõlas muinsuskaitse eritingimustega. Kinnismälestise ehitusprojekti või tegevuskava alusel konserveerimiseks, restaureerimiseks ja ehitamiseks ning mälestise ilme muutmiseks on nõutav tööde tegemise luba (väljastab taotluse alusel Muinsuskaitseamet).

Kinnismälestise kaitseks võib kehtestada kaitsevööndi, kaaludes selle vajalikkust ja ulatust kaitsevööndi eesmärkidest lähtudes. Kinnismälestise kaitsevööndi eesmärk on tagada:

1) kinnismälestise säilimine sobivas ja toetavas keskkonnas ning seda ümbritsevate mälestisega seotud kultuuriväärtuslike objektide ja elementide säilimine;

2) kinnismälestise vaadeldavus ja mälestiselt avanevate algupäraste vaadete säilimine;

3) kinnismälestist ümbritseva arheoloogilise kultuurkihi säilimine.[65]

Mälestise kaitsevööndis tööde tegemisel on muinsuskaitseseaduses sätestatud juhtudel vaja kas taotleda tööde tegemise luba või esitada tööde tegemise teatis.

Kui kinnismälestisel või selle kaitsevööndis töid tehes avastatakse rajatis, tarind, hooneosa, viimistluskiht, arheoloogiline kultuurkiht või muu leid või asjaolu, mida seni tehtud uuringute käigus ei ole dokumenteeritud või millega projekteerimisel või tööde tegemise loa andmisel ei ole arvestatud, on tööde teostaja kohustatud säilitama leitu muutmata kujul ning teavitama sellest viivitamata Muinsuskaitseametit.[66]

Kui planeeritaval maa-alal asub kinnismälestis või selle kaitsevöönd, koostatakse detailplaneeringu muinsuskaitse eritingimused. Kui ehitise püstitamiseks ja rajamiseks puudub detailplaneeringu koostamise kohustus ja ehitis püstitatakse või rajatakse projekteerimistingimuste alusel, koostatakse

[62] eRT: https://www.riigiteataja.ee/akt/119032019013
[63] Kultuurimälestiste riiklik register, seisuga 14.07.2020
[64] eRT: https://www.riigiteataja.ee/akt/119032019013
[65] Muinsuskaitseseaduse § 14 lg 1 ja 2; eRT: https://www.riigiteataja.ee/akt/119032019013
[66] Muinsuskaitseseaduse § 60; eRT: https://www.riigiteataja.ee/akt/119032019013

muinsuskaitse eritingimused, lähtudes detailplaneeringu muinsuskaitse eritingimuste kohta sätestatust. Detailplaneeringu olemasolul seda täpsustavate projekteerimistingimuste andmisel arvestatakse detailplaneeringu muinsuskaitse eritingimustega.[67]

Kohila valla **ajaloo- ja ehitismälestised** on koondunud peamiselt endistesse mõisasüdametesse (Kohila, Sutlema, Lohu, Rabivere). Üksikuid ajaloo- ja ehitismälestisi esineb ka valla teistes paikades. Lähtudes ÜP lahendusest ja seatud tingimustest, on ajaloo- ja ehitismälestiste säilimine ning kaitse tagatud.

Arheoloogiamälestisi (kivikalmed, asulakohad, kultusekivid jms) asub arvukalt kogu valla piires kõikides valla asulates. Avastatud arheoloogiliste leiukohtade läheduses võib tõenäoliselt paikneda võimalikke veel avastamata muistiseid. Sellest võib kaudselt järeldada, et valla asulate aladel võib ka uute arheoloogiliste leidude ilmsikstuleku tõenäosus olla suurem, kui teistes valla piirkondades. Aladel, kuhu ei ulatu mälestis või selle kaitsevöönd, tuleb ehitus- ja kaevetöödel arvestada kultuuriväärtusega leidude ja arheoloogilise kultuurkihi ilmsikstuleku võimalusega. Seetõttu tuleb ehitustööde, aga ka põlluharimise, käigus olla tavalisest tähelepanelikum, et võimalikke leide mitte kahjustada.

Arheoloogilise leiu tunnustega asja[68] leidja on kohustatud säilitama leiu ja leiukoha muutmata kujul. Leiust tuleb viivitamata teatada Muinsuskaitseametile. Leitud asi jäetakse kuni ametile üleandmiseni leiukohta. Leidja võib leitud asja leiukohast eemaldada ainult ameti nõusolekul või juhul, kui asja säilimine satub ohtu. Arheoloogilist leidu ei tohi puhastamise, haljastamise, murdmise, väljakaevamise või muul teel rikkuda ega selle üksikuid osi üksteisest eemaldada.[69]

Kohila valla **kunstimälestised** asuvad peamiselt Hageri alevikus Hageri kalmistul. Lähtudes ÜP lahendusest ja seatud tingimustest, on kunstimälestiste säilimine ning kaitse tagatud.

Meetmed kultuuripärandi kaitseks on toodud ka ptk-is 9.9.

7.10.2. XX sajandi arhitektuuripärandi objektid

Kohila vallas asuvad XX sajandi arhitektuuripärandi objektid (üheksa objekti[70], vt ÜP lisast „ Ülevaade Kohila vallast") pärinevad XX sajandi erinevatest perioodidest, andes omamoodi läbilõike kohaliku arhitektuuri muutumisest.

XX sajandi arhitektuuri eripära seisneb selle mitmepalgelisuses ning arhitektuuris kajastuvates tehnoloogilistes ja ühiskondlikes protsessides, mis on XX sajandi elukeskkonda radikaalselt muutnud. Esineb arvukalt uusi hoonetüüpe, lisandusid uued ehitusmaterjalid ja muutusid ehitustavad. Eriti mastaapselt avalduvad need muutused linnaplaneerimises ja maa-asulate ilme teisenemises.[71]

XX sajandi arhitektuuripärandi objektide riikliku kaitse alla võtmine saab käia ainult paralleelselt olemasolevate mälestiste nimekirja analüüsiga, et oleks tagatud erinevate mälestiste liikide, tüüpide ja ajastute esindatus kultuurimälestiste nimekirjas. Mitte kõik XX sajandi arhitektuuripärandi objektide nimekirjast kaitse alla võtmiseks esitatud objektid ei pruugi kultuurimälestisteks saada. Hinnata tuleb konkreetse kultuuriväärtuse olulisust ja avalikku huvi selle säilimiseks, aga teiselt poolt ka kitsenduste/piirangute/kohustuste ulatust, mida mälestiseks tunnistamine selle omanikule või mõnele teisele avalikule huvile (nt maakasutuse planeerimine) kaasa toob. Kui riik soovib mõnda

[67] Muinsuskaitseseaduse § 61; eRT: https://www.riigiteataja.ee/akt/119032019013

[68] Muinsuskaitseseaduse § 24 lg 1: Arheoloogiline leid on maasse, maapinnale, ehitisse, veekogusse või selle põhjasetetesse ladestunud või peidetud arheoloogiline, sealhulgas ajaloolise, kunstilise, teadusliku või muu kultuuriväärtusega inimtekkeline ese või esemete kogum, millel ei ole omanikku või mille omanikku ei ole võimalik kindlaks teha.

[69] Muinsuskaitseseaduse § 27 lg 1–3, eRT: https://www.riigiteataja.ee/akt/119032019013

[70] Kultuurimälestiste riiklik register, seisuga 14.07.2020

[71] Vt täpsemalt: Eesti XX sajandi väärtusliku arhitektuuri kaardistamine ja analüüs. Lõpparuanne. Eesti Kunstiakadeemia, 2012
https://register.muinas.ee/ftp/XX_saj._arhitektuur/projekti%20dokumendid/lopparuanne.pdf (vaadatud 07.01.2020)

objekti mälestiseks tunnistada, peab ta tuvastama objektil mälestise tunnused ning kaaluma, kas avalik huvi kaalub üles eraomaniku huvi asja vabalt vallata, kasutada ja käsutada. Mälestiseks tunnistamisel peab ka selgitama, miks võetakse kaitse alla just see objekt ja mitte mõni teine samalaadne.

Kõigil teistel objektidel, mis on kultuurimälestiste riiklikus registris peale alaliselt ja ajutiselt riikliku kaitse all olevate kultuurimälestiste, puudub õiguslik staatus. Seega nende objektide puhul puudub riigil, kohalikul omavalitsusel ja omanikul kohustus neid kuidagi kaitsta või nendega erinevate tasandite planeeringutes arvestada. Küll aga võimaldab see neid objekte planeeringutes määratleda ja väärtustada kui kohalikku arhitektuuripärandit, mida koostatavas ÜP-s on ka tehtud.

XX sajandi arhitektuuri puhul väärtustatakse enamasti seda, et hooned on säilinud valmimisjärgsel kujul ja neid on hiljem vähe muudetud. Valdav osa Kohila valla XX sajandi arhitektuuripärandi objektidest on kasutusel. Valdav osa nendest objektidest on kas rahuldavas või heas seisukorras. Kui nende ehitiste hea või rahuldav seisukord tagatakse, siis olulist negatiivset mõju kultuuripärandile ei avaldu. Leida tuleks korrastamise vahendid ja rakendus halvas seisukorras olevatele XX sajandi arhitektuuri seisukohast väärtustatud objektidele, et parandada nende seisukorda.

ÜP-ga tehakse ettepanek arvata XX sajandi arhitektuuripärandi objektide nimekirjast välja Kohila raudteejaam (ei ole enam säilinud) ja Tööstuse tn 2 asuv Kohila paberivabriku direktori elamu Kohila alevis (võetud 2020. aasta alguses kinnismälestisena kaitse alla). Samuti tehakse ÜP-ga ettepanek arvata XX sajandi arhitektuuripärandi objektide nimekirja Jõesaare tn 1 korterelamu ja Viljandi mnt 8 ärihoone Kohila alevis ning Hageri rahvamaja Hageri alevikus.

7.10.3. Maaehituspärandi objektid

Kohila valla territooriumil on maaehituspärandi objektidena registreeritud 11 rehemaja, üks vallamaja ja neli kooli[72] (vt täpsemalt ÜP lisast „Ülevaade Kohila vallast").

Rehemaja oma 1000-aastase arenguga on hoonetüübilt unikaalne. Seda leidub vaid Eestis ja Põhja-Lätimaal. Viimane sada aastat on toonud väga palju muudatusi elulaadi ja hoonestusse, mistõttu väga suur hulk rehemajadest on kas lammutatud ja asendatud kaasaegsemate hoonetega või jäänud omanikuta ning hävinud. Muinsuskaitseameti andmebaasi on koondatud andmeid Eesti Vabaõhumuuseumi või selle kaastöötajate poolt inventeeritud tänaseni kasutuses olevate rehemajade kohta. Andmekogu sisaldab (üksikute eranditega) hooneid, mida on määratletud jätkusuutlikena ehk säilinud on põhiline konstruktsiooniline element, mis teeb rehemajast rehemaja – rehetoa karp[73]. Valdav osa vallas inventeeritud rehemajadest on heas kuni rahuldavas seisukorras. Mõne hoone seisukord on hinnatud ka halvaks või rahuldavaks kuni halvaks (sõltuvalt hoone konstruktsiooni osast).[74]

Kasutuses oleva endise Kohila vallamaja seisukord on üldjoontes hea ning see on kasutusel konstaablipunkti ja Kohila turvakeskusena. Kasutuses olevate koolihoonete seisund on üldjoontes vähemalt rahuldav. Heas seisundis on endine Pahkla valla- ja algkooli hoone (kasutusel külakeskusena), Angerja õigeusu kihelkonnakooli hoone (kasutusel 8 korteriga elamuna), Lohu vallakooli hoone (kasutusel elamuna). Tohisoo vallakooli hoone (kasutusel elamuna) on heas kuni rahuldavas seisukorras.[75]

Eeltoodud analüüs näitab selgelt, kui oluline on kultuuriväärtusega hoonete hoidmine kasutuses, et tagada nende säilimine. Maaehituspärandi kaitse ja säilimise tagab eelkõige nende hoonete hoidmine

[72] Kultuurimälestiste riiklik register (Maaehituspärandi andmekogu), seisuga 14.07.2020
[73] https://register.muinas.ee/public.php?menuID=rehemaja&action=view&id=961
[74] info rehemajade seisukorra ja kasutuse kohta pärineb inventuuri tegemise ajast (valdavalt 2012. ja 2014. aastast). Allikas: Muinsuskaitseamet, maaehituspärandi andmekogu (rehemajad); vaadatud 14.07.2020
[75] info endiste koolihoonete seisukorra ja kasutuse kohta pärineb inventuuri tegemise ajast (2015.a). Allikas: Muinsuskaitseamet, maaehituspärandi andmekogu (koolid); vaadatud 14.07.2020

sobivas kasutuses, näiteks elamutena, külakeskustena, ühiskondlike hoonetena vms ning vajadusel ressursside leidmine nende korrashoiuks (vähemalt lagunemise peatamiseks ja konserveerimiseks).

ÜPga tehakse ettepanek arvata maaehituspärandi objektide nimekirja Villa-Allika Vana-Aespa külas ning Väike-Kirikutee ja Mikuri taluhäärber Pihali külas. Nimetatud objektid on kõik kantud pärandkultuuriobjektide registrisse.

7.10.4. Militaarpärandi objektid

Kohila vallas on üks nõukogude perioodist pärineva militaarpärandi objekt - Pahkla seniitraketibaas. Objekt on halvas seisukorras.[76]

Külma sõja perioodi militaarrajatised on maailma mastaabis piisavalt haruldased ja Eesti on üks väheseid kohti, kus need on huvilisele külastuseks enamasti kättesaadavad. Valdavalt on militaarpärand vaadeldav ja kasutatav oma algset funktsiooni meenutava objektina. Järgnevate soovituste/võimaluste kohta on toodud põhjalikumad kirjeldused uuringu „Eesti sõjaajaloolise arhitektuuripärandi kaardistamine ja kasutusvõimaluste analüüs. 19. ja 20. sajand" lõpparuandes[77]:

- soovitused militaarpärandi nähtavuse parandamiseks: elementaarne heakord (sh ohutuse tagamine), mainekujundus, dokumenteerimine ja digieksponeerimine;
- soovitused militaarpärandi kasutuse suurendamiseks: militaarturism, objektide tähistamine, matkarajad ja vaatlustornid, ümberehitamine ja hoonete kasutuselevõtt, maastikuarhitektuursed lahendused, sündmuste abil väärtustamine, spordivõistlused jm rekreatiivsed tegevused ja kunstiprojektid.

7.10.5. Mõju maastikele

Väärtuslikud maastikud

Kohila valla väärtuslikud maastikud on määratud 2003. a kehtestatud Rapla maakonna teemaplaneeringuga "Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused"[78], mis kanti üle Rapla maakonnaplaneeringusse 2030+. Teemaplaneeringust on maakonnaplaneeringusse üle kantud kõik väärtuslikud kultuur- ja loodusmaastikud, mis väärivad endiselt säilitamist ja esile toomist. Maakonnaplaneeringuga täpsustati väärtuslike maastike säilimiseks ja kasutamiseks määratud maakasutuse ja ehitamise põhimõtteid.

Kohila valla territooriumil on kokku kolm väärtuslikku maastikku:

- kaks maakondliku (II klassi) tähtsusega väärtuslikku maastikku: Hageri, Keila jõgi;
- üks kohaliku (III klassi) tähtsusega väärtuslik maastik: Pahkla–Seli.

Väärtuslikuks maastikuks määratud alade näol on tegemist nii traditsiooniliste kultuurmaastikega, kus on säilinud ajalooline asustusstruktuur ja maastikumuster ehk traditsiooniline külamaastik (põllumajandusmaastik). Nende maastike kaitsmine aitab säilitada kohalikku eripära. Väärtuslikud maastikud toetavad piirkonna identiteeti ja traditsioonilist elulaadi. Väärtuslike maastike säilimise tagab nende sihipärane hooldamine. Väärtuslike maastike hoidmine, säilitamine ja kestlik kasutamine teenivad osaliselt ka rohevõrgustiku toimimise eesmärke (vt ptk 7.5.), sest need sisaldavad muuhulgas ka loodusmaastikke, poollooduslikke kooslusi jms.

ÜP-s on arvestatud maakonnaplaneeringus kavandatud väärtuslike maastike piiridega. Maakonnaplaneeringuga määratletud Keila jõe väärtusliku maastiku osas teeb ÜP ettepaneku jätta Kohila alevi territooriumi osas väärtuslik maastik määratlemata, kuna Kohila alevis asendub kaitstav

[76] Muinsuskaitseameti militaarpärandi register: https://register.muinas.ee/public.php?menuID=militaryheritage; vaadatud 15.07.2020
[77] https://register.muinas.ee/file/militaryheritagegeneral/47.pdf
[78] kehtestatud 05.02.2003

maastik miljööalade, parkide ja haljasaladega ning väärtuslik maastik tekitaks alevis dubleerivaid ja vastuolulisi tingimusi, mis on vasturääkivad nii Kohila alevi kui kogu omavalitsusüksuse keskuse arendamise põhimõtetega.

Koostatav ÜP ei sea takistusi piirkonna identiteedi hoidmiseks ja arendamiseks, samuti traditsioonilise elulaadi viljelemiseks. ÜP-ga seatud tingimused (vt ÜP seletuskirjast) loovad eeldused traditsioonilise asustusstruktuuri ja maastikumustri säilitamiseks.

Maastik kui elu- ja töökeskkond

Euroopa maastikukonventsioon (*European Landscape Convention*) on 20.10.2000 Firenzes vastu võetud ja 01.03.2004 jõustunud üleeuroopaline kokkulepe kaitsta kõiki maastikke ja edendada koostööd maastike hindamisel ja väärtustamisel. Eesti allkirjastas konventsiooni 20. detsembril 2017. aastal ning konventsioon jõustus Eesti suhtes 1. juunil 2018. Vastupidi UNESCO maailmapärandi kaitse konventsioonile, mis keskendub erilisele loodus- ja kultuuripärandile, rõhutatakse maastikukonventsioonis, et **igasugune maastik kui inimeste elukeskkond vajab kaitset, hoolt ja kokkuleppeid.** Maastik mõjutab olulisel määral inimeste elukvaliteeti ja identiteeti. Sel on suur tähtsus ka ühiskonna kultuuri, sotsiaalse heaolu, ökoloogia ja majanduse seisukohalt.[79] Konventsiooni põhimõtted puudutavad ka planeeringute koostamist.

Konventsioon selgitab ja põhjendab maastike tähtsust järgmiselt:[80]

- maastikud aitavad kaasa sotsiaalsete vajaduste, majandustegevuse ja keskkonna vahelisele tasakaalustatud ja harmoonilisel suhtel põhineva säästliku arengu saavutamisele;
- maastik pälvib kultuurilises, ökoloogilises, keskkonnaalases ja ühiskondlikus valdkonnas suurt avalikkuse huvi ning on kasulik majandusressurss, mille õige kaitse, korraldus ja planeerimine võib kaasa aidata töökohtade loomisele;
- maastikel on tähtsus kohalike kultuuride kujunemisel ning roll loodus- ja kultuuripärandi ühe põhiosana, mis edendab inimeste heaolu ning aitab kindlustada piirkonna identiteeti;
- maastik on inimeste elukvaliteedi osana ühtviisi tähtis kõikjal: linnalistes ja maapiirkondades, degradeerunud ja rikkumata ning nii märkimisväärselt kaunitel kui ka harilikel aladel;
- põllumajanduse, metsanduse, tööstuse ja maavarade kaevandamise tehnoloogiate ning regionaal- ja linnaplaneerimise, transpordi, infrastruktuuride, turismi ning puhkemajanduse areng ehk üldisemalt muutused maailma majanduses kiirendavad sageli maastike ümberkujunemist;
- üldsus soovib näha heatasemelisi maastikke ja maastike kujunemises aktiivselt osaleda;
- maastikud mängivad võtmerolli isikliku ja sotsiaalse heaolu tagamisel ning maastike kaitsmisel, korraldamisel ja planeerimisel on kõigil nii õigusi kui ka kohustusi;
- maastikukonventsioonil on seosed loodus- ja kultuuripärandi kaitset ja korraldust, regionaal- ja ruumiplaneerimist ning kohalikke omavalitsusi ja piiriülest koostööd puudutavate rahvusvaheliste õigusaktidega;[81]

[79] Keskkonnaministeeriumi veebileht: https://www.envir.ee/et/euroopa-maastikukonventsioon

[80] eRT: https://www.riigiteataja.ee/akt/228022018001

[81] eriti Euroopa looduskeskkonna ja looduslike elupaikade kaitse konventsioon (sõlmitud 19. septembril 1979 Bernis), Euroopa arhitektuuripärandi kaitse konventsiooni (sõlmitud 3. oktoobril 1985 Granadas), Euroopa arhitektuuripärandi kaitse konventsiooni redaktsioon (sõlmitud 16. jaanuaril 1992 Vallettas), territoriaalsete kogukondade ja võimuorganite vahelise piiriülese koostöö Euroopa raamkonventsioon (sõlmitud 21. mail 1980 Madridis) ja selle lisaprotokollid, Euroopa kohaliku omavalitsuse harta (sõlmitud 15. oktoobril 1985 Strasbourgis), bioloogilise mitmekesisuse konventsioon (sõlmitud 5. juunil 1992 Rio de Janeiros), maailma kultuuri- ja looduspärandi kaitse konventsioon (sõlmitud 16. novembril 1972 Pariisis) ning konventsioon üldsuse juurdepääsust infole, osalemisest otsuste tegemisel ja juurdepääsust õigusemõistmisele keskkonna alal (sõlmitud 25. juunil 1998 Århusis)

- maastike kvaliteet ja mitmekesisus on ühiskondlik ressurss, mille kaitseks, korralduseks ja planeerimiseks on oluline teha koostööd.

Maastikul on tähtis roll piirkondliku ja kohaliku kultuuri kujunemises. Maastik on mängulava mitmele majandussektorile. Maastik on oma olemuselt kergesti mõjutatav ja haavatav ning majanduses toimuvad arengud kiirendavad maastike ümberkujunemist. Samas on maastik ka majandusressurss, mis õige majandamise korral aitab kaasa töökohtade loomisele. Maastikku peetakse üheks indiviidi ja ühiskonna heaolu võtmeks ning maastikel on kultuurilises, ökoloogilises ja sotsiaalses sfääris tähtis avalikkust ühendav roll.

Eesti maastikukorraldus on seni olnud peamiselt kaitsealadepõhine, väärtustades esteetilisi maastikupilte, mis toovad meieni (kunagise) traditsiooni ja ajaloo. Erinevus maastikukonventsiooni lähenemisest seisnebki selles, et Eestis klassifitseeritakse väärtuslikuks küll tüüpilised, esinduslikud ja haruldased maastikud, ent harilik igapäevamaastik jääb tähelepanuta, kohalik elanik justnagu lahutatakse maastikust. Kahtlemata omavad kaunid pildid hingelist väärtust, ent **maastikus elavate ja seda loovate inimeste jaoks ei oma need oluliseks peetud maastikud erilist tähtsust.** Kohalik ei suhtu maastikku kui kultuurisündmusse ja museaali, tema jaoks on maastik igapäevane töö- ja elukeskkond.[82]

Ka Eesti looduskaitse arengukava aastani 2020[83] (ptk 2.3) käsitleb maastikku eelkõige kui loodusliku mitmekesisuse elupaigaülest tasandit. Arengukavaga ette nähtud tegevussuunad ja peamised tegevused (meede: maastike mitmekesisuse tagamine) puudutavad maastikuväärtusi (rõhuasetusega loodus- ja kultuuriväärtustele), kaitstavaid maastikke (sh pargid), risustatud alade korrastamist ja risustavate üksikelementide likvideerimist ning rohevõrgustiku toimimise analüüsi koostamist ja vajadusel täiendavate tegevuste kavandamist. Maastikuhoolduskavade koostamine on kavandatud rohevõrgustiku toimimise tagamiseks.

Vajalik on tugevdada maastike kaitse sotsiaalset poolt, st leida viisid ja vahendid maastiku käsitlemiseks kohaliku elaniku igapäevase elu- ja töökeskkonnana. Selle teema alla kuuluvad peale traditsiooniliste külamaastike mitmekesisuse ja mosaiiksuse (vt allpool) muuhulgas ka linnalised asulad ning suuremad ja väiksemad külakeskused, nende visuaalne ja funktsionaalne atraktiivsus/identiteet ja heakord, korrastatud teed ja teeääred jne – see keskkond, kus kohalik elanik liigub ja toimetab. Inimene tunneb ennast paremini läbimõeldud ja korrastatud ning meeldivas keskkonnas. See võib saada mõnelgi puhul argumendiks ka elukoha valikul ja tuua piirkonda juurde uusi elanikke.

<u>Kaalutlusi Eesti maapiirkondade maastike planeerimisel</u>[84]

Maastik on kompleksne ja keeruline mõiste. Maastiku üks kõige tähtsamaid omadusi on muutumine. Eesti maastike peamised ohud on rahvastiku vähenemine ja põllumajandusmaade hülgamine koos kõigi sellega kaasnevate muutustega visuaalses kvaliteedis ja maastike toimimises.

Üks peamisi probleeme, millega planeerijad, eksperdid ja maastikuteadlased peavad arvestama, on inimeste erinev arusaam maastiku mõistest. Kohalikul tasandil maastiku mõistet igapäevakõnes ei kasutata, vaid räägitakse pigem kohtadest. Seepärast tuleb planeerijatel ja uurijatel teha palju eeltööd, et leida kohalike elanikega ühine keel ning saada mõistetest ühtmoodi aru. Vastasel korral võivad planeeringud, strateegiad, poliitikad või muud eesmärgiks seatud meetmed luhtuda.

Kohalike elanike maastikueelistuste uurimine näitas, et positiivselt mõjutasid eelistusi eeskätt maastikul nähtavad looduslikud tunnusjooned ning piirkonnale iseloomulik ajaloolis-kultuuriline

[82] Diana Rimm. Euroopa maastikukonventsiooni rakendamise vajadus ja võimalused Eestis. Magistritöö, Eesti Maaülikool, 2007

[83] Keskkonnaministeeriumi veebileht: https://www.envir.ee/sites/default/files/lak_lop_0.pdf (vaadatud 15.07.2020)

[84] Helen Alumäe. *Landscape Preferences of Local People: Considerations for Landscape Planning* (Kohalike elanike maastikueelistused: kaalutlusi Eesti maapiirkondade maastike planeerimisel). *Institute of Geography, University of Tartu, 2006. Dissertationes Geographicae Universistatis Tartuensis 26:* http://hdl.handle.net/10062/984 (http://dspace.utlib.ee/dspace/bitstream/10062/984/5/alumaehelen.pdf)

pärand (nt mõisad, kirikud). Kohalikul tasandil võib ilmneda veel arvukalt mõjutusi, nt kirjandusteoste mõju, aktiivsete koduloouurijate või piirkonnast pärit tuntud inimeste mõju. Loomulikult mõjutab inimeste maastikueelistusi ka nende päritolu, tegevusala, hariduslik taust ja palju muid individuaalseid tegureid, kuid üldjoontes, sh valla tasandil on võimalik inimeste maastikueelistusi ja nende suhtumist maastikusse analüüsida ja nendega arvestada ka individuaalsetesse eripäradesse laskumata. Valdav osa avalikkusest hindab moodsat tööstuslikku põllumajandusmaastikku madalalt ja eelistab „vanamoodsat" maastikku ja/või maastikke paljude „looduslike elementidega". Eesti maaelanikud eelistavad selgelt avatud vaadete ja enamasti väiksemastaabiliste maastikuelementidega mitmekesist külamaastikku. Küsitluse kohaselt sisaldab ideaalne Eesti külamaastik põlde, lehmakarju ja talumajapidamisi koos taustal oleva metsaga.

Oluline on tõdemus, et enamike kohalike elanike arvates ohustab Eestimaa külamaastikke eelkõige põllumajanduse allakäik ning sellega kaasnevad protsessid nagu külade tühjenemine ja lagunemine, põllumaade sööti jätmine ja võsastumine. Samas hindavad inimesed kõige kõrgemalt just selliseid külamaastikke, kus vaateväljas on haritud põllud, kariloomad ja toimivad talukohad. See annab selge signaali vajadusest maapiirkondade maastike arengule ja tulevikule enam tähelepanu pöörata, arvestades ka seal elavate inimeste eelistuste ja väärtushinnangutega. Juba praegu on traditsiooniline põllumajandusmaastik asendumas nn post-produktiivse külamaastikuga, milles sageli annavad tooni turismirajatised ja põllumajanduses mittehõivatud elanikud. Muutumas on ka kohalike elanike väärtushinnangud maastiku osas: kui keerulisemal, majanduslikult raskel ajal hinnati enam maastiku majanduslikku väärtust, siis nüüd peetakse oluliseks ka maastiku identiteediväärtust, samuti ajaloolis-kultuurilist pärandit ja maastiku esteetilist aspekti.

Kuigi me võime teada kohalike elanike maastikulisi eelistusi ja maastikega seotud väärtusi ning teeme plaane, mis peavad kaasa aitama soovitud tuleviku täitumisele, ei ole maastike arengu tulevik siiski täielikult ennustatav ega planeeritav. Veel enam, tuleviku maastikel on mitmeid alternatiive, mis sõltuvad nii üksikisikute otsustest kui ka poliitikatest, strateegiatest ja muudest elluviidavatest meetmetest. Üks viis maastike tuleviku käsitlemiseks on kasutada erinevaid stsenaariume. Visualiseeritud stsenaariumide väljatöötamine ja kohalike elanike eelistuste väljaselgitamine annab tagasisidet poliitikutele ja otsustajatele, kusjuures lõpptulemus võib sisaldada elemente erinevatest stsenaariumidest.

Kohalikke elanikke kaasav planeerimine või maastiku-uurimine aitab inimesi ja neid ümbritsevaid maastikke lähendada ning innustada inimesi maastiku ja selles peituva pärandi eest hoolt kandma. Praegu jääb kohalikul tasandil sageli puudu enesekindlusest, huvist ja teadmistest, mis suunavad inimesi maastikule rohkem kavandatud tähelepanu pöörama. Kaasav planeerimine saab aidata tekkida sisemisel huvil ja vajadusel omi maastikke austada, harida ja hoida, mis omakorda tugevdab kohaliku kogukonna identiteeti ja elujõudu, luues aluse külamaastike säilimisele.

7.10.6. Miljööväärtuslikud alad

Kohila valla territooriumil on määratletud kuus miljööväärtuslikku ala: Vabaduse tänava ajalooline hoonestus, Viljandi maantee äärsed korterelamud, Tohisoo mõisasüda, Pahkla mõisasüda, paberivabriku ajaloolise töölisasula säilinud hoonestus ja Hageri aleviku kesktänav. ÜP seletuskirjas on toodud kõikide miljööalade väärtused, mida soovitakse kaitsta ning antud olemasoleva hoonestuse ja kavandatavate uusehitiste ehitustingimused. ÜP põhikaardil on määratletud kõigi nende alade täpsed piirid.

Miljööväärtuslike alade väärtustamine on oluline, sest need annavad ettekujutuse asumi/piirkonna ajaloolisest keskkonnast. Seetõttu on oluline ka ruumilise planeerimise käigus arvestada selle pärandi säilimisega. Miljööväärtuslikud alad aitavad väärtustada ka piirkonna aja- ja kultuurilugu, luua eeldusi nt turismi arendamiseks ning piirkonna aja- ja kultuuriloo (koduloo) uurimise ergutamiseks.

Koostatav ÜP loob võimalused miljööväärtuslike alade hoidmiseks ja väärtustamiseks, sest planeeritav maakasutus arvestab olemasoleva miljööväärtusega ja tagab nende alade säilimise. ÜP-

ga seatud maakasutus- ja ehitustingimused loovad eeldused nende väärtuslike alade miljöö säilitamiseks.

7.10.7. Pärandkultuuriobjektid

Kohila vallas on 17.12.2019 seisuga registreeritud 353 pärandkultuuri objekti[85].

Pärandkultuuri objekte kaardistatakse seetõttu, et hoida elus teadmist sellest, millist kultuurilist väärtust põlised talukohad, veskid, puud ja kivid, kõrtsid, keldrid, punkrid, vanad kohanimed ja muud pärandkultuuri objektid kunagi on kandnud. Pärandkultuuri inventeerimise eesmärk on seni varjul olnu uuesti esile tuua ning seeläbi tõsta maaomanike ja maastikul tegutsejate teadlikkust pärandkultuurist. Kaardistatud pärandkultuuri objektid kajastuvad Maa-ameti andmebaasis (pärandkultuuri kaardirakenduses), mis on töövahendiks kinnisvaraarendajatele ja planeerimisotsuste tegijatele, et võimalusel vältida pärandkultuuri objektide hävimist.

Pärandkultuuriobjektide registri nimekiri ei ole suletud. Igaüks võib teha ettepanekuid kohaliku tasandi kultuurilooliste objektide lisamiseks registrisse. Kui maaomanikud, kohalik kogukond ja KOV peavad neid objekte kohaliku ajaloo ja kultuuri väärtustamise seisukohast olulisteks, siis aitab nende määratlemine pärandkultuuriobjektidena nende säilimisele ja tutvustamisele tõenäoliselt kaasa.

ÜP ei tee ettepanekuid täiendavate objektide lisamiseks pärandkultuuriobjektide nimistusse. Nende asukoha ning säilimise vajadusega tuleb arvestada teiste tegevuste kavandamisel.

Pärandkultuuri objektide registri täiendamiseks ja täpsustamiseks tuleb pöörduda pärandkultuuriobjektide registri haldaja Riigimetsa Majandamise Keskuse (RMK) poole[86] või teha seda läbi Maa-ameti kaardirakenduse.[87]

Pärandkultuuriobjektid ei ole riikliku kaitse all. Nende säilimine ja kaitse sõltub eelkõige maaomaniku teadlikkusest, väärikusest ja soovist. Kohalik omavalitsus on pärandkultuuriobjektide säilitamise ja kaitse vajadust teadvustanud ka ÜP koostamise käigus ning see on ÜP-s kogukondliku kokkuleppena fikseeritud. Planeeringute lähtetingimuste koostamisel ning projekteerimistingimuste väljastamisel on asjakohastel juhtudel soovitav juhtida tähelepanu ka pärandkultuuriobjekti (sh selle elementide ja jälgede) hoidmise vajadusele.

Pärandkultuuriobjektid aitavad väärtustada piirkonna aja- ja kultuurilugu ning luua eeldused nt matka- ja õpperadade mitmekesistamiseks, turismi arendamiseks ning piirkonna aja- ja kultuuriloo (koduloo) uurimise ergutamiseks.

7.10.8. Kalmistud ja matmispaigad

Kalmistukultuur, st kuidas kalmistud on kujundatud ja hooldatud, näitab suhtumist esivanematesse. See kehtib nii tegutsevate kui ka ajalooliste (suletud) kalmistute kohta.

Kalmistuseadusega[88] on reguleeritud kalmistu rajamist, haldamist, kasutamist ja matmiseks sulgemist ning kehtestatud surnu kalmistule matmise ja tuhastamise nõuded. Kultuurimälestiseks tunnistatud kalmistute laiendamisel, haldamisel ja matmiseks sulgemisel tuleb arvestada muinsuskaitseseadusest tulenevaid erisusi.

Kalmistukultuur on ajas muutuv. Järjest enam kasutatakse urnimatust, mis seab ka kalmistute matmisalade planeerimisele uusi nõudeid, nt vajadus määrata eraldi urnimatuste ala, rajada kolumbaarium[89] jms. Urnimatuste osakaalu suurendamine üldiselt vähendab kalmistute

[85] EELIS, seisuga 17.12.2019
[86] https://www.rmk.ee/metsa-majandamine/parandkultuur/milleks-mulle-parandkultuur/anna-teada-objektist; vaadatud 15.07.2020
[87] http://media.rmk.ee/files/Kuidas_saata_teave_parandkultuuri_objekti_asukohast.pdf; vaadatud 15.07.2020
[88] eRT: https://www.riigiteataja.ee/akt/101022019009?leiaKehtiv
[89] Ehitis või selle osa tuhaurnide ja tuha hoidmiseks (kalmistuseaduse § 7 lg 3 p 9)

maavajadust, samuti ei ole urnimatuse jaoks piiranguid kalmistuala põhjaveetasemele, sest puudub oht põhjaveele (vt allpool).

Tegutsevad kalmistud

Kohila valla territooriumil on kaks tegutsevat kalmistut (vt Tabel 12).

Tabel 12. Kohila vallas tegutsevad kalmistud[90]

Kalmistu nimi	Asukoht	Kirjeldus
Kohila kalmistu	Kohila alev	Kalmistu asetseb kirikutagusel maa-alal ja oli algselt rajatud kohaliku õigeusukoguduse matusepaigana, kandes varasemalt samuti nime Angerja. Esimene matusetalitus sinna toimus 1920. aasta 13. augustil.
Hageri kalmistu	Hageri alevik	Kalmistu on olnud ümbritsetud maakivilaotisega ning kalmistul on väga palju sepisriste. Kalmistu on pärit 19. sajandist.

Hageri kalmistu on ajaloomälestistena riikliku kaitse all (vt ptk 7.10.1). Mõlemad kalmistud tegutsevad vastavalt kalmistuseadusele ning kohaliku omavalitsuse määrustele ja otsustele.

ÜP-ga on kavandatud laiendamine Kohila kalmistul, kuid antud ka tingimus, et see on võimalik juhul, kui kalmistuseaduse tingimused on täidetud. Kui tulevikus peaks veel mõne kalmistu laiendamiseks või uue rajamiseks vajadus tekkima, siis määratakse maa-ala kalmistu rajamiseks või laiendamiseks detailplaneeringuga planeerimisseaduses sätestatud korras[91].

Kalmistuseaduse § 4[92] sätestab nõuded uue kalmistu rajamiseks ja olemasoleva laiendamiseks. Muuhulgas tuleb arvestada järgmisega:

- kalmistut ei või rajada ega laiendada veehaarde sanitaarkaitsealale või veevõtukohale lähemale kui 50 meetrit;
- kalmistut ei või rajada ega laiendada maa-alale, mis on lähemal kui 200 meetri kaugusel asuva veehaarde suunas kaldu;
- planeeringuga näha ette vähemalt 50 meetri laiune vöönd kalmistu välispiirist. Sinna on keelatud rajada ehitisi ja planeerida maakasutust, mis võib põhjustada kalmistul müra, välja arvatud kalmistut teenindav rajatis;
- haua põhi peab jääma põhjavee kõrgeimast tasemest vähemalt 0,5 meetrit kõrgemale;
- kalmistule rajatava puurkaevu jaoks nähakse ette 10 meetri laiune puurkaevu ümbritsev hooldusala, kuhu on keelatud rajada ehitisi ja planeerida maakasutust.

Kalmistu laiendamine ÜP-ga määratud kalmistu maa-ala juhtotstarbega alal on võimalik üksnes kalmistuseaduses kalmistu rajamisele esitatud nõuete täitmisel. Olemasoleval Kohila kalmistu ala võib teadaolevalt kevadeti esineda liigniiskust. Oluline on enne kalmistu laiendamise planeerimist veenduda, et haua põhi jääb põhjavee kõrgeimast tasemest vähemalt 0,5 meetrit kõrgemale.

Meetmed kalmistute kaitseks on toodud ka ptk-is 9.10.

7.10.1. Kultuuriteenuste osutamisega seotud taristu

Kultuuriteenuste osutamisega seotud taristu olulisus seisneb eelkõige vaimse kultuuripärandi järjepidevuse hoidmise ja edasiandmise võimaldamises. Kuna need objektid (rahvamajad,

[90] Allikad: Kohila valla veebileht: https://kohila.kovtp.ee/kalmistud; Kultuurimälestiste riiklik register; Wikipedia; vaadatud 15.07.2020
[91] Kalmistuseaduse § 4 lg 7
[92] eRT: https://www.riigiteataja.ee/akt/101022019009?leiaKehtiv

laululavad, külaplatsid jms) asuvad või kavandatakse enamasti keskustesse, siis on oluline tagada nendes pakutavate kultuuriteenuste mitmekesisus ning kättesaadavus ka kaugemal maapiirkondades elavatele inimestele. See aspekt vajab muuhulgas analüüsimist ka seoses valla ühistranspordi korraldamisega. Kuna taristu rajamine ja käigushoidmine on reeglina suures osas projektipõhine, siis on oluline tagada taristu ülalpidamise järjepidevus KOV-i ja riigi toel, et inimestel, sh ürituste/ringide/õpitubade jms korraldajatel ning kogukonnal tekiks kindlustunne tuleviku suhtes.

Seoses kultuuripärandi kaitsega vajab riiklikul, maakondlikul ja kohalikul tasandil kokkuleppeid väärtuslike hoonete ja rajatiste korrashoidmise finantseerimine. Ajalooliste väärikate hoonete maha jätmine põhjendusega, et nende ülalpidamine on kulukas, on lühinägelik, sest ei nähta laiemat pilti. Enne otsuste tegemist tasuks mõelda ka sellele, millise suhtumise me anname sellega edasi järeltulevatele põlvedele.

Kultuuripärandi säilimise üheks oluliseks aluseks on näha kultuuripärandit kui piirkondlikku konkurentsieelist ja majanduse edendajat. Hästi hoitud kultuuripärand on üheks eeliseks nt (kultuuri)turismi arendamisel. Kultuuriväärtusega objektide (mälestiseks olevad hooned, vaatamisväärsused, XX sajandi arhitektuuripärand, maaehituspärand jms) kasutuses hoidmine ja kasutuseta kultuuriväärtuslikele hoonetele uue funktsiooni leidmine aitab kaasa valla kultuuriväärtuste säilimisele ning atraktiivse ja mitmekesise elu- ja töökeskkonna loomisele. Korrastatud ja hoitud kultuuriväärtused loovad parema ja atraktiivsema keskkonna, mis aitab kaasa elukvaliteedi tõusule, loob töökohti, elavdab majandust ja kasvatab piirkonna konkurentsivõimet.

Ajaloolistele hoonetele ja rajatistele on vaja leida väärikas sisu, et areng selles osas oleks säästev ja samas jätkusuutlik. Ekstensiivset poliitikat, kus vana ja ajalooline hoone jäetakse maha, et ehitada kõrvale uus ja odav, ei saa nimetada säästvaks ja jätkusuutlikuks. Sellega kaob ära motivatsioon ajalooliste hoonete säilitamiseks ja ülalpidamiseks või veeretatakse need kulud kellegi teise kanda.

Ajaloolised hooned (sh vallamajad, maakoolimajad, erinevate ajastute arhitektuuripärand) ning kalmistud, rajatised, paigad, kohanimed jms on üks osa komponentidest, mis kujundavad piirkonnale iseloomuliku keskkonna. Tänaseks on suur osa neist inventeeritud ja uuritud ning arvele võetud kas Muinsuskaitseameti eestvedamisel (vt uuringud[93]) või RMK poolt pärandkultuuri inventeerimise käigus (vt pärandkultuuri kaardirakendus[94]).

KOV-il, kultuurimälestiste valdajatel ja Muinsuskaitseametil on soovitav teha omavahel koostööd, et saada asjakohast teavet ning leida sobivad lahendused kultuurimälestiste ja teiste väärtuslike objektide säilitamiseks, kaitseks ning jätkuva kasutuse tagamiseks.

Meetmed kultuuripärandi kaitseks on toodud ka ptk-is 9.9.

7.11. Mõju asustusele ja rahvastikule

Asustuse ja rahvastiku trende on analüüsitud ÜP alusanalüüsis ning arengusuunad on esitatud ÜP seletuskirjas.

Kohila valla rahvastik on mõõdukas kasvus. Suureneb ennekõike tööealiste arv sisserände tõttu, peamiselt noorte perede arvelt. Valla arengukava on seadnud eesmärgiks saavutada Kohila valla elanike kasv 8000 inimeseni aastaks 2025. ÜP koostamise ajal elab vallas ligikaudu 7400 inimest ning rahvaarv näitab viimastel aastatel väikest kasvu. Sellest tulenevalt on ka ÜP väljakutseks kasvuga kohanemine – piisavalt elamuarenduseks ruumi jätmine, kuid samas asulate kompaktsuse säilitamine nagu see on ülesandeks seatud maakonnaplaneeringuga.

ÜP-ga on soositud arendusalade kasutuselevõttu ennekõike asulate siseselt, kasvu kavandamisel on arvestatud transporditaristu arengute, tehnovõrkude kättesaadavuse ning looduskeskkonna üldise

[93] Muinsuskaitseameti veebileht: https://www.muinsuskaitseamet.ee/et/uuringud, vaadatud 15.06.2020
[94] Maa-ameti X-GIS kaardirakendus: https://xgis.maaamet.ee/xgis2/page/app/parandkultuur, vaadatud 15.06.2020

taluvusvõimega. Seega järgib ÜP-ga kavandatud lahendus ka valla arengukavas seatud eesmärke ning arvestab rahvastiku mõõduka kasvuga, püüdes samal ajal asustusüksuste struktuuri säilitada võimalikult olemasoleva ning kompaktsena. Juba ÜP koostamisel väga tihedad asulad – Aespa, Vilivere ja teised endised aiandusühistud – on ehitustingimuste kaudu suunatud pigem säilima olemasolevatena ning välditud on nende alade edasist tihendamist, et ära hoida kaasuvaid ja täna juba olemasolevaid probleeme tehnovõrkude paiknemises, jalg- ja jalgrattateede kavandamises jms.

Hajaasustuses toetab ÜP hajusalt elamise põhimõtte säilimist, vältides kompaktsete hoonestusalade teket ning säilitades olemasolevaid kultuuri- ja loodusväärtusi. Seega on ÜP-s seatud maakasutus- ja ehitustingimused positiivse mõjuga hajaasustuse struktuuri säilimisele. Põhimõte, mis on soositud ka kõrgema taseme arengudokumentides.

Uute elamualade kavandamise tingimused on piisavalt paindlikud, et soodustada uute elamute kavandamist. Kuid see seab KOV-ile ka suurema kaalutluskohustuse kui konkreetsed arenguplaanid perspektiivis lauale jõuavad. Seega tuleb ÜP rakendamisel igakordselt asukohapõhiselt ja erinevaid asjaolusid kaaludes arengute sobivust hinnata. Uute elamualade kavandamisel tuleb olulist rõhku panna kavandatava elukeskkonna kõrgele kvaliteedile ja jätkusuutlikkusele, seda nii hoonete ja lähiümbruse kontekstis kui ka piirkonnas laiemalt. ÜP seletuskirjas on need põhimõtted ka välja toodud.

ÜP mõju asustusele ja rahvastikule on eeldatavasti positiivne. Maakasutuse korrastamine ja perspektiivse maakasutuse määramine annab nii maaomanikele kui elanikele teatud kindlustunde ning signaali valla soositud arengusuundade osas. Elukeskkonna atraktiivsuse tõstmine läbi looduskeskkonna ja/või asutusstruktuuri väärtustamise, aga ka sotsiaalse taristu arendamise kaudu avaldab kaudset mõju ka varale.

7.12. Mõju sotsiaalsele taristule

Rapla maakonnaplaneering toob asustuse suunamisel välja keskused ja toimepiirkonnad, linnalise asustusega alad ning maalise piirkonna. Kohila valla territooriumil on linnalise asustusega alaks märgitud Kohila alev ja selle ümbrus (aleviga piirnevad külad), Aespa ja Prillimäe alevikud ning Salutaguse küla keskuse ümbrus.

Maakonnaplaneering suunab asustust ka keskuste võrgustiku määramisega, kus igale keskuse tasandile vastavad soovituslikud teenused, mida keskus võiks elanike heaolu arvestades pakkuda. Isetoimiv polüfunktsionaalne keskus eeldab, et teenuste ja töökohtade kättesaadavus kohapeal on piisav selleks, et valdav osa elanikest ei peaks igapäevaselt pendeldama suurematesse keskustesse.

Kohila vallas on teenused koondunud valla keskusesse – Kohila alevisse. Teenuste tarbimine, sh sotsiaalsete teenuste, toimub kindlasti ka Tallinna suunal, kuna nii raudtee kui ka maantee kaudu on Kohila alevil kiire ühendus Tallinna linna ja selle tagamaaga. ÜP lahendus toetab teenuste tarbimist Kohila alevis läbi alevi ühendamise teiste piirkondadega.

Teenuste ja ühiskondlike otstarvete kavandamisel on oluline arvestada erinevate sihtrühmade mugavate juurdepääsuvõimalustega, pidades silmas erinevat liiki transpordivahendeid, sh jalgsi liikujaid. Teenuste kättesaadavus on otseses sõltuvuses ühistranspordist ja eratranspordist nii valla sees kui ka teiste omavalitsuste lähimatesse keskustesse. Samuti aitab teenuste kättesaadavust parandada sidus jalg- ja jalgrattateede võrgustik, mis mh suunab inimesi tervislikele eluviisidele. Seetõttu on ÜP koostamisel olulist tähelepanu pööratud jalg- ja jalgrattateede kavandamisele, asustusüksuste paremale (sh sisemisele) sidustamisele, et luua kvaliteetsemat avalikku ruumi ning soodustada keskkonnasäästlikke liikumisviise. Jalg- ja jalgrattateed suurendavad märkimisväärselt ka noorte ja eakate liikumisvõimalusi, sest need on vähem paindlikud vanusegrupid, kelle liikumisvõimalused on sageli piiratud.

Kohila valla arengu suunamisel toetab ÜP arengut austuste sisemiste ressursside arvelt – asustatakse seni asustamata alad, arengud nähakse ette pigem keskuste lähedal. Seetõttu avaldab ÜP vähem

survet sotsiaalsele taristule, kuna täna kättesaadavad teenused Kohila vallas (haridusteenused, sotisaalhoolekanne jmt) on endiselt kättesaadav inimeste peamises elukohas.

Eelnevast lähtuvalt on ÜP mõju sotsiaalsele taristule eeldatavasti positiivne.

7.13. Mõju ettevõtlusele

ÜP otseselt ettevõtlust ei loo ega majandust elavda, kuna see sõltub pigem üldisest majanduse arengust, erasektori initsiatiivist, poliitilistest otsustest jm. ÜP ülesanne on luua ruumilised eeldused ettevõtluse arenguks omavalitsuses läbi ettevõtluseks (sh äri- ja tootmistegevuseks) sobivate maa-alade reserveerimise, taristu (transport ja tehniline taristu) kavandamise ja ka elamualade ning puhkealade kavandamise, kuna see loob eeldused ettevõtluse jaoks vajalikule tööjõule kvaliteetse elukeskkonna loomiseks.

Peamine ettevõtluse tegevusvaldkond Kohila vallas on töötlev tööstus, lisaks hulgi- ja jaekaubandus, ehitustegevus. Valdav osa ettevõtteid paikneb elanikkonna olemasolu lähistel Kohila alevis, Salutaguse-Prillimäe piirkonnas. Põllumajanduslikud ettevõtted paiknevad valdavalt hajaasustuses.

Äri- ja tootmisalade kavandamise eesmärk on luua võimalused ettevõtluse arendamiseks, luues töökohti ning tuues piirkondadesse elanikke juurde. ÜP loob selleks head eeldused, andes ette tingimused seal kus vaja, kuid olles piisavalt paindlik ka uutele võimalustele. ÜP-s toodud äri- ja tootmisalade paiknemine lähtub tänasest olukorrast ja ette on nähtud pigem olemasolevate alade täiendav kasutuselevõtt ning laiendamine, mitte uute tootmisalade hõivamine (nt maakonnaplaneeringuga kavandatud, kuid ellu viimata Urge tööstusala on ÜP-st välja jäetud). Need on kooskõlas valla asutuse arengu ja infrastruktuuri kavandamise põhimõtetega. ÜP-ga kavandatud Kohila alevi ümbersõit, mis ühendab Kohila alevi põhjaosas paiknevad tootmisalad Kernu-Kohila teega ning seekaudu Pärnu maanteega, loovad täiendava arengumootori piirkonna ettevõtluse arengule.

Uued maa-alad ettevõtluse arendamiseks on kavandatud peamiselt suurte taristuobjektide sõlmpunktidesse – Kohila alevi sissesõit Tallinn-Rapla-Türi maanteelt ning Kohila alevi ja kavandatava Rail Baltic raudtee vaheline maa-ala. Ka elamu maa-aladel on ÜP-ga toetatud erinevate teenuste kavandamist, et mitmekesistada elamupiirkondi ning tuua teenuseid nö kodule lähemale. Need ÜP tingimused loovad positiivse efekti ettevõtluse arengusse teiste ettevõtluse arendamiseks vajalike eelduste täitmisel.

Negatiivsete mõjudena võib ettevõtlusala põhjustada tootmise, logistika või kaubanduse lisandumisel liikluskoormuse tõusu (sh raskeliikluse osakaalus), müra (tootmisel, liiklusest tulenevalt, laadimisel jm) vibratsiooni (kaevandamistegevuste lõhkamised) ning lõhna- ja visuaalseid häiringuid. ÜP-s on antud põhimõtted, kuidas keskkonnahäiringuid põhjustavaid äri- ja ettevõtlusalasid kavandada (rohepuhvrid, raskeliikluse ümbersuunamine jms) ning milliseid leevendusmeetmeid vajadusel kasutada tuleb.

Kohila vallas on tootmisalad ajalooliselt (Kohila alevi paberivabriku territoorium) läbipõimunud elamute, ühiskondlike hoonete jm otstarvetega. Seetõttu on vajalik tootmistegevuse negatiivsete mõjude leevendamisel lähtuda konkreetsest asukohast ja mõistlikkuse printsiibist, samuti arvesse võttes lähiala elanike arvamusi jm vajalikke nüansse. Seda, mis tegevused ja millistel tingimustel omavahel sobivad, peab KOV igal konkreetsel juhul eraldi kaaluma, võttes arvesse piirkonna eripärasid.

7.14. Mõju inimese tervisele ja heaolule

Inimese tervise kaitsmiseks tuleb keskkonnahäiringuid[95] vähendada võimalikult suures ulatuses. Vältida tuleb keskkonnaohtu[96] ning olulisi keskkonnahäiringuid. Keskkonnaohtu või olulist keskkonnahäiringut tuleb taluda, kui tegevus on vajalik ülekaaluka huvi tõttu, puudub mõistlik alternatiiv ja keskkonnaohu või olulise keskkonnahäiringu vähendamiseks on kasutusele võetud vajalikud meetmed[97].

7.14.1. Joogivee kvaliteet

Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooniga on täielikult kaetud Kohila alev, Prillimäe alevik ning osaliselt Masti, Pukamäe, Salutaguse ja Sutlema külad ja Hageri alevik. Ühisveevärgi piirkondadest väljaspool asuvad veetarbijad kasutavad isiklike puur- ja salvkaevude vett. Ühisveevarustus on rajamisel (aastatel 2018-2021) Aespa alevikus ja Vilivere külas, kus praegu saavad elanikud joogivee erapuurkaevudest või salvkaevudest. [98]

Veevarustuse toiteks on puurkaevud, mis saavad oma vee Ordoviitsium-Kambriumi (O-C) ning Kesk-Ordoviitsium (O) põhjaveekogumitest. Ordoviitsium-Kambriumi põhjaveekogumi keemiline seisund on *hea*. Ordoviitsium-Kambriumi kogumis esineb üksikuid kloriidide sisalduse kasvusuundumusi (lõunapoolsetes seirekaevudes).[99]

Kohila valla ÜP-ga kavandatud tegevus ei avalda negatiivset mõju elanike joogivee kvaliteedile, kui tegevuste käigus järgitakse veekaitsenõudeid, sh välditakse pinnase- ja põhjaveereostuse tekkimist ning reostuse tekkimisel likvideeritakse see operatiivselt ja asjatundlikult. Põllumajandusaladel on oluline väetamise ja sõnnikulaotamise nõuetest kinnipidamine, et nitraatide ja fosfaatide sattumine ümbritsevasse keskkonda oleks minimaalne ja kontrolli all.

Valla ühisveevärgi süsteemis on puurkaeve, mille sanitaarkaitseala ei ole tagatud. See suurendab riske joogivee kvaliteedile. Nende puurkaevude puhul on ÜVK arendamise kava ülevaatamise käigus vajalik kaaluda, kas on võimalust sanitaarkaitseala vähendamiseks (kui see tagab joogivee kvaliteedi) või on otstarbekas olemasolev puurkaev-pumpla likvideerida ja rajada uus veehaare kohta, kus puurkaevule on tagatud vajalik sanitaarkaitseala.

Hoonestusalade laiendamisel on soovitav kõigepealt analüüsida, kas veevarustust on võimalik tagada mõne olemasoleva puurkaevu baasil. Alles siis, kui on kindlaks tehtud, et see pole võimalik, teha otsus uue puurkaevu rajamiseks. Hajaasustuses, kus ei ole perspektiivis ühisveevärgiga liitumist ette nähtud, tuleb soodustada ühiskasutatavate veehaarete rajamist, et vältida olukorda, kus igale kinnistule rajatakse oma puurkaev.

Joogiveeallikana kasutatavad salvkaevud peavad olema nõuetekohaselt rajatud ja hooldatud. Sellekohased nõuded on esitatud keskkonnaministri 09.07.2015 määruses nr 43 (vt määruse ptk 4 „Salvkaevu rajamise, ümberehitamise ja lammutamise kord ning nõuded salvkaevu konstruktsiooni kohta"). Määruse eesmärk on vältida põhjavee seisundi halvenemist, kaitsta salvkaevu konstruktsiooni ning tagada soovitud koguses inimese tervisele ohutu vee kasutamine. Salvkaevu omanik peab regulaarselt kontrollima kaevu (sh kaevukaane) seisukorda, et vältida sademevee, kõrvaliste esemete ja elusolendite sattumist kaevu. Salvkaevude reostustundlikkuse tõttu ei ole siiski soovitav rajada uusi salvkaeve joogiveeallikana. Ka võivad pikaajalised põuad jätta salvkaevud

[95] Keskkonnahäiring on inimtegevusega kaasnev vahetu või kaudne ebasoodne mõju keskkonnale, sealhulgas keskkonna kaudu toimiv mõju inimese tervisele, heaolule või varale või kultuuripärandile. Keskkonnahäiring on ka selline ebasoodne mõju keskkonnale, mis ei ületa arvulist normi või mis on arvulise normiga reguleerimata. Allikas: keskkonnaseadustiku üldosa seadus, eRT: https://www.riigiteataja.ee/akt/126062018012?leiaKehtiv

[96] Keskkonnaoht on olulise keskkonnahäiringu tekkimise piisav tõenäosus. Keskkonnaseadustiku üldosa seadus, eRT: https://www.riigiteataja.ee/akt/126062018012?leiaKehtiv

[97] Keskkonnaseadustiku üldosa seadus, eRT: https://www.riigiteataja.ee/akt/126062018012?leiaKehtiv

[98] Kohila valla ÜP lisa „Ülevaade Kohila vallast"

[99] 2018. aasta põhjaveevaru bilanss

joogiveeta. Kui veehaarete rajamine, samuti konserveerimine ja lammutamine toimub õigusaktides sätestatud korras ning tegevuste kavandamisel ja läbiviimisel juhindutakse vajalikest keskkonnanõuetest, siis olulist negatiivset mõju joogivee kvaliteedile eeldada ei ole. Salvkaevude reostustundlikkuse tõttu ei ole siiski soovitav rajada uusi salvkaeve joogiveeallikana.

Vt ka ptk 7.6.1 „Põhjavee kaitstus".

Meetmed joogivee kvaliteedi tagamiseks on toodud ka ptk-is 9.11.1.

7.14.2. Välisõhu kvaliteet

Välisõhk on inimese tervise seisukohalt üks olulisemaid keskkonnaelemente. Välisõhu saaste võib ärritada nahka, silmi ja kopse, põhjustada väsimust, töövõime langust ning kopsu-, südame- ja veresoonkonna haigusi. Tundlikkus õhusaasteaine suhtes on erinev, sõltudes muuhulgas inimese tervislikust seisundist. Välisõhu saaste suhtes on üldiselt tundlikumad lapsed, vanurid ja teatud krooniliste haiguste põdejad (astmaatikud). Arvestades, kus need elanikkonna grupid tavapäraselt rohkem viibivad, siis maakasutuse mõttes võib kõige tundlikemateks aladeks pidada elamualasid, teatud otstarbega ühiskondlikke hoonete (lasteasutused, koolid, tervishoiu- ja sotsiaalhoolekandeasutused) alasid ning puhke- ja virgestusalasid.

Välisõhu kvaliteeti reguleerib peaasjalikult atmosfääriõhu kaitse seadus (AÕKS), mis seab välisõhu mõjutamise kohta esitatavad nõuded ning meetmed välisõhu kvaliteedi säilitamiseks ja parandamiseks. AÕKS alusel piiratakse kolme liiki välisõhu mõjutusi: saasteainete heiteid, lõhnaained ning välisõhus levivat müra.[100]

7.14.2.1. Saasteainete heited ja lõhnaained

AÕKS alusel on kehtestatud saasteainete õhukvaliteedi piirväärtused, mille eesmärk on vältida, ennetada või vähendada saasteaine ebasoodsat mõju inimese tervisele ja keskkonnale[101]. Piirväärtuse ületamisel eeldatakse olulise keskkonnahäiringu tekkimist. Lõhnaaine esinemine loetakse oluliseks keskkonnahäiringuks, kui lõhnaaine esinemine ületab aasta lõhnatundide osakaalu kogu aasta tundidest (lõhnaaine häiringutase vastuvõtja juures on 15% ja enam aasta lõhnatundidest)[102]. Mõju hindamisel võetakse aluseks, et piirväärtusest madalam saasteaine kogus ning lubatud lõhnatundide piiridesse jääv lõhnahäiring ei sea ohtu inimese tervist.

Saasteainete ja lõhnaainete välisõhku paiskamine ja levik on seotud eeskätt tootmistegevuse ning transpordiga.

<u>Tootmistegevuse mõju</u>

Olemasolevaid paikseid heiteallikaid on Kohila valla territooriumil 11.08.2020 seisuga 62 tk[103] (Joonis 3). Enamuses on need koondunud valla keskosasse. Kõige enam paikseid heiteallikaid on Salutaguse külas ja Kohila alevis (vastavalt 25 tk ja 23 tk), järgnevad Prillimäe alevik (8 tk) ja Sutlema küla (6 tk). Kohila alevis paiknevatest heiteallikatest valdav osa jääb omakorda alevi põhjaosale, kus asub ka valla suurim olemasolev tööstusala.

[100] eRT: https://www.riigiteataja.ee/akt/121122019003?leiaKehtiv
[101] Keskkonnaministri 27.12.2016 määrus nr 75 „Õhukvaliteedi piir- ja sihtväärtused, õhukvaliteedi muud piirnormid ning õhukvaliteedi hindamispiirid", eRT: https://www.riigiteataja.ee/akt/129122016044?leiaKehtiv
[102] Keskkonnaministri 27.12.2016 määrus nr 81 „Lõhnaaine esinemise hindamise kord, hindamisele esitatavad nõuded ja lõhnaaine esinemise häiringutasemed", eRT: https://www.riigiteataja.ee/akt/129122016051
[103] KOTKAS heiteallikate register, seisuga 11.08.2020. Mõjuhindamisel on kasutatud KOTKAS registrit, kuna Keskkonnaregistris olemasolevate heiteallikate arv ei vasta tegelikule olukorrale

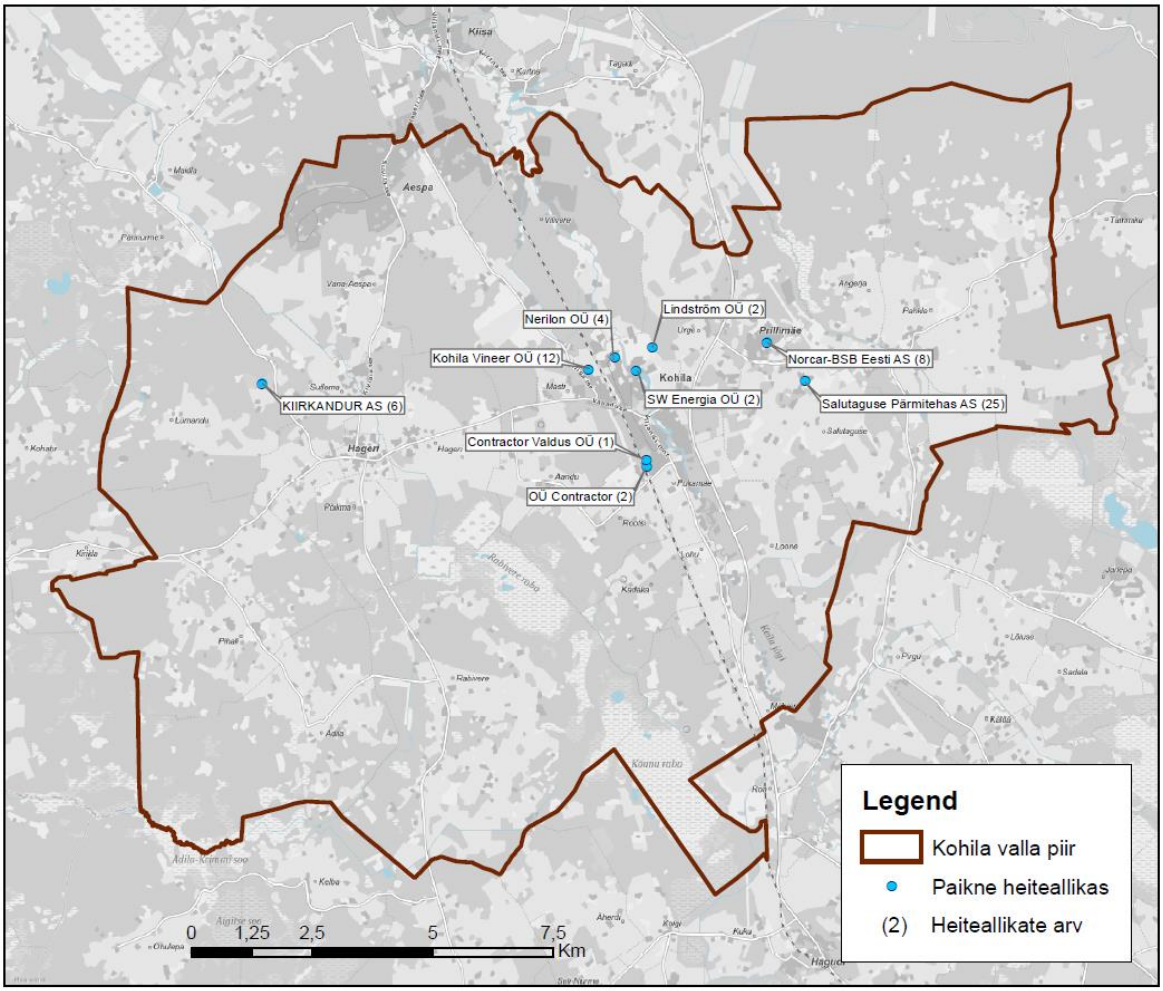

Joonis 3. Paiksed heiteallikad Kohila valla territooriumil. Allikas: KOTKAS heiteallikate register, seisuga 08.09.2020

Kõik olemasolevad paiksed heiteallikad on seotud töötleva tööstusega. Põllumajandusega seotud paikseid heiteallikaid Kohila vallas KSH aruande koostamise seisuga registreeritud ei ole. Suuremat mõju välisõhu kvaliteedile omavad Kohila alevi põhjaosas tegutsev Kohila Vineerivabrik ja Salutaguse Pärmitehas Salutaguse külas. Need on ka valla suuremad tööstusettevõtted.

Paikse heiteallika käitaja peab tagama, et heiteallikast saasteainete väljutamisel (eraldiseisvalt või koosmõjus teiste piirkonna heiteallikatega) ei ületata saasteainete õhukvaliteedi piirväärtusi väljaspool käitise tootmisterritooriumi ega tekitata lõhnaaine esinemise häiringutaseme ületamist. Olemasolevate paiksete heiteallikate keskkonnalubade kohaselt[104] välisõhku väljutavate saasteainete osas väljaspool ettevõtete tootmisterritooriume valdavalt heite piirväärtuste ületamist ei esine. Sutlema külas asuva Kiirkanduri (lubjakivi kaevandamine) loast küll nähtub, et purustamistel võib ette tulla piirnormi ületamist peentolmu osas, kuid lähimate elamualade juures jääb see siiski normi piiresse[105]. Ka ei põhjusta enamus paiksed heiteallikaid keskkonnalubadele tuginedes olulisi lõhnahäiringuid[106]. Erandiks on Salutaguse pärmitehas, kus seda võib siiski ette

[104] KOTKAS keskkonnalubade infosüsteem; keskkonnalubade infosüsteem KLIS, seisuga 18.05.2020

[105] Kiirkandur AS Sutlema lubjakivikarjääri välisõhku eralduvate saasteainete lubatud heitkoguste (LHK) projekt, Adepte Ekspert OÜ, 2013

[106] Atmosfääriõhu kaitse seaduse (AÕKS) alusel on kehtestatud saasteainete õhukvaliteedi piirväärtused ning lõhnaaine esinemise häiringutasemed (seaduse § 47 ja § 68). Kui ületatakse saasteainetele kehtestatud piirväärtusi või lõhnaaineid esineb kogu aasta tundidest üle aasta lõhnatundide osakaalu (lõhnaaine häiringutase vastuvõtja juures on 15% ja enam aasta lõhnatundidest), siis on tegemist olulise keskkonnahäiringuga. eRT: https://www.riigiteataja.ee/akt/121122019003?leiaKehtiv

tulla. Ettevõttel on olemas ka kehtiv lõhnainete vähendamise tegevuskava[107]. Salutaguse Pärmitehase osas on ajas esitatud ka lõhnakaebusi, samuti on kaebusi esitatud Kohila Vineerivabriku kohta, kaebajateks peamiselt käitistele lähemate elamualade elanikud. Viimased kaebused jäävad 2018. aastasse. Pärmitehas ja vineerivabrik põhjustavad ka täna lõhnahäiringuid, kuid tegemist on pigem harvade juhtudega ning häiringutaseme ületamist teada ei ole. Põllumajandusest lähtuva ebameeldiva lõhna osas kaebusi teadaolevalt esitatud ei ole.

ÜP kohane tootmisalade paiknemine lähtub suuresti tänasest olukorrast. Kuna olemasolevatel tootmisaladel (eeskätt Kohila alevi põhjaosas ja Salutaguse-Prillimäe piirkonnas) on ruumi ettevõtluse lisandumiseks, siis ÜP-ga soodustatakse nende edasiarendamist, neid tihedades ja paiguti laiendades. Täiendavaid tootmisalasid uutesse asukohtadesse ei planeerita. ÜP-ga planeeritakse ka mõned jäätmekäitluse maa-alad, kuhu perspektiivis on võimalik rajada nt jäätmete kogumiskohta või kompostimisväljakut, kuid konkreetseid käitisi ei kavandata. Uusi mäetööstuse maa-alasid ei määrata.

Uute tundlikumate alade kavandamisel on lähtutud ettevaatuspõhimõttest ja planeeritud need eemale tootmisaladest. Sutlema külas planeeriti algselt uued elamualad vahetult tootmismaa kõrvale, kuid lähtuvalt KSH käigus tehtud ettepanekust maakasutust korrigeeriti ning kavandati elamu- ja tootmismaa vahele loodusliku haljasmaa ja parkmetsa maa-ala juhtotstarve puhvri tekitamiseks.

Praeguste teadmiste põhjal ei ole ÜP kohase maakasutusega eeldada olulist negatiivset mõju välisõhu kvaliteedile. Mis võivad välisõhu kvaliteeti mõjutada, on tulevikus kavandatavad uued tootmised ning olemasolevate arendused. Kuna ÜP-ga ei planeerita konkreetseid ettevõtteid ning ettevõtete tegevused, kasutatavad tehnoloogiad ning mõju välisõhu kvaliteedile on erinev, siis ei ole KSH koostamise etapis teada, milline võib olla tulevaste tegevuste mõju välisõhu kvaliteedile.

Kuna valla tootmispiirkonnad, mille arendamist ÜP-ga soodustatakse, piirnevad paiguti olemasolevate elamualadega, kus ajas on ka esinenud probleeme välisõhu kvaliteediga, siis tegemist on konfliktsete piirkondadega. Edasiste tegevuste kavandamisel tuleb lähtuda eelkõige inimese tervise ja heaolu kaitse põhimõttest. Üldpõhimõttena tuleb silmas pidada, et olemasolevate tundlikumate alade ja objektide lähedusse lubataks vaid selliseid tegevusi, millega kaasnevad häiringud inimese tervisele ja heaolule on väheolulised. Olemasolevate tootmisalade kõrvale ei ole jällegi soovitav lubada uusi tundlikumaid alasid ja objekte, kui tootmisala ei suuda tagada neile nõuetekohast välisõhu kvaliteeti. Seega on tootmistegevuse lubamise üle otsustamisel vajalik lähtuda konkreetsest asukohast ja mõistlikkuse printisiibist, võttes sealjuures arvesse lähiala elanike arvamusi jm asjakohaseid nüansse. Keskkonnahäiringuid põhjustava tegevuse lubamise osas otsuse tegemisel on oluline roll kohaliku omavalitsuse kaalutlusotsusel, et tagada tasakaal erinevate huvide ja õiguste vahel.

Iga uue tootmise või olemasoleva arendamise kavandamisel, kui tegevusega kaasneb saasteainete välisõhku paiskamine ja/või lõhnaaine teke ja levik, tuleb enne tegevuse lubamise üle otsustamist juhtumipõhiselt anda hinnang mõju olulisusele, vajadusel viia läbi keskkonnamõju hindamine. Hindamisel tuleb arvesse võtta teisi piirkonnas olemasolevaid ning teadaolevaid kavandatavaid tegevusi ja võimalikku koosmõju nendega. Tegevuste kavandamisel, mille jaoks on vajalik õhusaasteluba, tuleb hinnata lõhnahäiringu võimalikku esinemist, välisõhku väljutavate saasteainete koguseid ning teostada hajumisarvutused[108].

Sellise tegevuse kavandamisel, mis võib tõenäoliselt põhjustada saasteaine õhukvaliteedi piir- või sihtväärtuse ületamist väljaspool käitise territooriumi, tuleb heiteallikate asukoha valikul vältida alasid, kus ebasoodsate ilmastikutingimuste korral on välisõhku väljutatud saasteaine hajumine loodus- või tehisoludest tingitud põhjustel takistatud. Saasteallikad tuleb projekteerida selliselt, et

---

107 https://www.keskkonnaamet.ee/sites/default/files/as_salutaguse_parmitehas_l6hnaaine_vahendamise_kava_21.08.2019_severitas.pdf, heaks kiidetud Keskkonnaameti 02. oktoobri 2019 korraldusega nr 1-3/19/2029"

108 AÕKS § 91, eRT: https://www.riigiteataja.ee/akt/121122019003?leiaKehtiv

saasteainete väljumiskõrgus tagab saasteainete nõutava hajumise maapinnalähedases õhukihis, et vältida välisõhu saastatuse taseme piirväärtuse ületamist.

Tegevuse korral, mis võib tõenäoliselt põhjustada saasteaine kohta kehtestatud õhukvaliteedi piir- või sihtväärtuse ületamist maapinnalähedases õhukihis, on heiteallika valdaja kohustatud rakendama täiendavaid meetmeid saasteaine välisõhku väljutamise vähendamiseks (AÕKS § 28). Eelistada tuleb meetmeid, millega saab ennetavalt vähendada välisõhku väljutavaid saasteaineid ja lõhnaained, olulisel kohal on parima võimaliku tehnika kasutamine (PVT). Täiendavalt võib saasteainete leviku piiramiseks jätta või rajada kõrghaljastusega rohelise puhvertsooni. Tsooni vajalikkus ning vajalikud parameetrid (sh laius) sõltuvad kavandatavast tegevusest ning tuleb paika panna konkreetse tegevuse kavandamisel. Kõrghaljastusega puhvertsoon tuleb üldjuhul rajada/jätta häiringut põhjustava objekti piiridesse.

Uue loomafarmi kavandamisel tuleb lõhnahäiringute leevendamiseks arvestada valitsevate tuulesuundadega. Laut tuleb võimalusel planeerida reljeefilt madalamale ja valitsevate tuulte suhtes allatuult ning sõnnikuhoidlad ümbritseda õhu liikumist suunavate barjääridega (hekid, puud, varjed). Laut ei tohi piirata naabrite väljavaadet ning takistada juurdepääsuteid. Olulisel kohal lõhnahäiringute vähendamise osas on ka ilmastikuoludega arvestamine tegevuste läbiviimisel (sõnniku veol, laotamisel).

Oluline on silmas pidada, et kõiki keskkonnahäiringuid siiski täielikult välistada ei saa, näiteks on lõhnahäiringute esinemine teatud tegevuste läbiviimisel (eeskätt sõnniku veol ja laotamisel) paratamatu.

Liikluse mõju

Liikluse osas kujutavad endast terviseohtu eeskätt teelt pärinevad tahked osakesed (PMsum, PM10, PM2,5). Liiklusest lähtuva saaste levikule on iseloomulik, et maksimaalsed kontsentratsioonid tekivad teepinna kohal ja hajuvad teest kaugemale liikudes kiiresti. Teelt lähtuva õhusaaste mõju on seotud liikluskoormuse, liikluse iseloomu ja sõidukite tehnilise seisukorraga.

Välisõhu saastamise seisukohalt on olulised suurema liiklusintensiivsusega teed. Kohila vallas on tihedama liiklusega Tallinna-Rapla-Türi, Kernu-Kohila ja Vaida-Urge riigimaanteed (liiklussagedused vastavalt 5800 kuni 7594 sõidukit/ööp, 1343 kuni 3255 sõidukit/ööp ning 1816 sõidukit/ööp[109]). Nende äärde on koondunud ka suur osa valla asustusest, seda eelkõige mugava ja kiire ühenduse tõttu Tallinna ja selle lähiümbruse ning maakonnakeskuse Raplaga. Tallinna suunal toimub täna ka tihe igapäevane pendelliikumine kodu ja töökoha vahel.

Avalikult kasutatavatelt teedelt lähtuvate keskkonnakahjulike ja inimesele ohtlike mõjude vähendamiseks on ehitusseadustikuga sätestatud tee kaitsevööndi nõue ja selle ulatus erinevate tee klasside puhul[110]. Teelt lähtuva õhusaaste osas ei ole kaitsevööndist kaugemal üldjuhul tegemist olulise probleemiga.

Tallinn-Rapla-Türi ja Kernu-Kohila maanteede ääres ÜP-ga paiguti tihendatakse olemasolevaid elamualasid ning Vaide-Urge maantee äärde Salutaguse külasse nähakse ette mõned uued elamualad, mis ulatuvad ka tee kaitsevööndisse. Ulatuslikke muudatusi siinkohal siiski ei kavandata. Ühiskondlike hoonete alad suunatakse intensiivse liiklusega teedest eemale ning valdavalt on nende äärde ette nähtud segafunktsiooniga alad ning äri- ja tootmismaad, mis ei ole liiklusest lähtuvate häiringute osas niivõrd tundlikud. Seega võib öelda, et maakasutuse planeerimisel on arvestatud liiklusest lähtuva saastega ning tundlikumad alad suunatud neist eemale.

Kui sõiduautode arv on perspektiivis jätkuvalt kasvutrendis[111], jätkub pendelliikumine Tallinna suunal ning kasvab raskeliikluse osakaal valla sõiduteedel (mida võib eeldada seoses tootmisalade arendamisega), on tulevikus võimalik mõningane õhusaaste taseme tõus sõiduteega vahetult piirnevatel aladel. Otsest seost ei pruugi siinkohal siiski olla, kuna eeldatavalt paranevad tulevikus

[109] 2019 loenduse andmetel. Maa-ameti Maanteeameti kaardirakendus, seisuga 14.08.2020
[110] Ehitusseadustiku § 71, eRT: https://www.riigiteataja.ee/akt/105032015001?leiaKehtiv
[111] Perioodil 2000-2019 registreeritud sõidukid ja erasõidukid. Statistika andmebaas, seisuga 14.08.2020

jällegi transpordivahendite tehnilised omadused ja seisund tervikuna, mis omakorda vähendab liiklusest lähtuvat saastet. Üldjuhul tuleb lähtuda printsiibist, et vältida tundlikumate alade ja objektide kavandamist tee kaitsevööndisse. Alternatiivina on see lubatud juhul, kui tegevuse arendaja ise näeb ette meetmed teelt lähtuvate kahjulike mõjude leevendamiseks (arvestab haljastuse või piirde kavandamisel selle õhureostuse levikut tõkestava mõjuga vms). Kohtades, kus maantee ja elamualade vahel on roheala või kõrghaljastusega roheline tsoon, tuleb võimalusel tagada selle säilimine. Teelt lähtuva õhusaaste vähendamise seisukohalt tuleb tähelepanu pöörata ka rahuliku ja sujuva liikluse tagamisele, vajadusel (kus võimalik) rakendada tundlikemate alade läheduses kiirusepiiranguid ning teostada tee regulaarset puhastamist selle äärde kogunevast tolmust.

Mõned uued elamualad planeeritakse ka olemasoleva Tallinn-Rapla-Viljandi raudtee lähedusse Pukamäe külas ning lisanduva Rail Balticu trassi lähedusse Mälivere külas. Raudteeliiklusest tingitud õhusaaste on seotud valdavalt diiselvedurite liiklemisega (kütuse põlemisel tekkivate heitgaasidega). Analoogid Eestis ja mujal riikides näitavad, et õhusaaste on raudtee puhul pigem väheoluline probleem - väljaspool raudtee kaitsevööndit (*ca* 30 m raudteest) ei ole raudteeliiklusest lähtuva välisõhu kvaliteedi normide ületamine tõenäoline, valdavalt ei ole mõju oluline ka vahetult trassi läheduses (5-10 m raudteest)[112]. Perspektiivis valda lisanduva Rail Balticu osas on kogu reisirongiliiklus ning prognooside kohaselt ka enamik kaubarongidest (ca 90%) elektrifitseeritud[113]. Seega olulist negatiivset mõju õhusaaste osas raudteeliiklusest eeldada ei ole. Tulevikuperspektiivis ei ole ettevaatuspõhimõttest lähtuvalt siiski soovitav kavandada tundlikke alasid raudtee kaitsevööndisse. Rail Balticu osas tuleb tegevuste kavandamisel arvestada selle projekteerimise käigus teostatava keskkonnamõju hindamise tulemuste ja ehitusprojektis sätestatud tingimustega.

Välisõhu kvaliteeti mõjutavad ka kruusateed, mis kuival perioodil võivad osutuda oluliseks tolmuallikaks. Enamik Kohila valla kohalikest teedest (va Kohila alevis) on kruusakattega[114]. Kruusakattega teede osas on üheks võimaluseks tolmust vabanemiseks nende viimine tolmuvaba katte alla. Eelisjärjekorras tuleks rekonstrueerida suurema liikluskoormusega teelõigud, arvestades majapidamiste ja ettevõtete ning jalg- ja jalgrattateede paiknemist ja ühistranspordi marsruute. Kui selleks puuduvad võimalused, siis tuleb eeskätt elamute ja ühiskondlike hoonete läheduses olevatel kruusa- ja pinnasteede lõikudel teostada perioodiliselt (eelkõige kuival perioodil) tolmutõrjet.

Välisõhu kvaliteeti mõjutab ka ettevõtlustegevuse intensiivistumisega kaasnev liikluse kasv valla teedel. Iga uue arenduse korral (eeskätt tootmise ja äritegevuse ning kaevandamise kavandamisel) tuleb juhtumipõhiselt anda hinnang ka liiklussageduse muutustele ning sellest tulenevale mõjule piirkonna välisõhu kvaliteedile. Raskeveokite regulaarne liikumine tuleb üldjuhul suunata mööda elamu-, ühiskondlike hoonete aladest ja puhkealadest neid läbimata.

Meetmed nõuetekohase välisõhu kvaliteedi tagamiseks on toodud ka ptk-is 9.11.2.

7.14.2.2. Müra mõju

Välisõhus leviva müra osas eristatakse tööstusmüra ning liiklusmüra. Välisõhus leviva müra hulka ei kuulu olmemüra, meelelahutusürituste müra, töökeskkonna müra ning riigikaitselise tegevusega tekitatud müra. Tööstusmüra on müra, mida põhjustavad paiksed müraallikad. Liiklusmüra on müra, mida põhjustavad regulaarne auto -, raudtee- ja lennuliiklus ning veesõidukite liiklus.

[112] AS Eesti Raudtee Riisipere -Turba raudtee keskkonnamõjude hindamise aruanne. ELLE OÜ, 2018; Tapa – Tartu raudtee lõigu 417,3 – 421,6 km olemasoleva silla asendamise ja väikese raadiusega kõverate ümberehitamise keskkonnamõju hindamise aruanne. ELLE OÜ, 2019; *Environmental and Social Impact Assessment Railway Corridor VIII - Eastern section*. Eptisa, DB International, 2012; Rail Baltic maakonnaplaneeringute KSH aruanne. Hendrikson&Ko OÜ, 2017

[113] Rail Baltic maakonnaplaneeringute KSH aruanne. Hendrikson&Ko OÜ 2017

[114] Maa-ameti Maanteeameti kaardirakendus, seisuga 14.08.2020

Inimestele võib välisõhus leviv müra avaldada mõju nii füsioloogiliselt kui psühholoogiliselt, häirida põhitegevusi nagu magamine, puhkamine, õppimine ja suhtlemine. Tundlikumad on teatud rühmade esindajad - lapsed, haiged, vanurid ja rasedad.

AÕKS-ga on välisõhus levivale mürale seatud normtasemed[115], mis jagunevad müra piirväärtuseks (suurim lubatud müratase, mille ületamine põhjustab olulist keskkonnahäiringut ja mille ületamisel tuleb rakendada müra vähendamise abinõusid) ja sihtväärtuseks (suurim lubatud müratase uute planeeringutega aladel). Uus planeeritav ala on väljaspool tiheasustusala või kompaktse hoonestusega piirkonda kavandatav seni hoonestamata uus müratundlik ala[116]. Müra normtasemed ei kehti alal, kuhu avalikkusel puudub juurdepääs ja kus ei ole püsivat asustust ning töökeskkonnas, kus kehtivad töötervishoidu ja tööohutust käsitlevad nõuded.

Müra normtasemete kehtestamisel lähtutakse päevasest (7.00–23.00) ja öisest (23.00–7.00) ajavahemikust ja mürakategooriast, mis määratakse vastavalt ÜP maakasutuse juhtotstarbele. Kohila valla ÜP-ga määratakse (ÜP seletuskirja kohaselt) järgmised mürakategooriad:

- I kategooria – puhke- ja virgestuse maa-ala
- II kategooria – elamu maa-ala, korterelamu maa-ala, loodusliku haljasmaa ja parkmetsa maa-ala, aianduse maa-ala
- III kategooria – segafunktsiooniga maa-ala
- IV kategooria – ühiskondliku hoone maa-ala, spordi- ja puhkerajatiste maa-ala
- V kategooria - äri- ja tootmise maa-ala

Tööstus- ja liiklusmürale kehtivad erinevad normtasemed (vt Tabel 13).

Tabel 13. Müra normtasemed. Allikas: Keskkonnaministri 16.12.2016 määrus nr 71 „Välisõhus leviva müra normtasemed ja müritaseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid", seisuga 06.01.2020

Müra kategooria	Müra piirväärtus, dB		Müra sihtväärtus, dB	
	Liiklusmüra	*Tööstusmüra*	*Liiklusmüra*	*Tööstusmüra*
I kategooria - virgestusrajatiste maa-alad ehk vaiksed alad	55 päeval 50 öösel	55 päeval 40 öösel	50 päeval 40 öösel	45 päeval 35 öösel
II kategooria - haridusasutuste, tervishoiu- ja sotsiaalhoolekande-asutuste ning elamu maa-alad ja maatulundusmaade õuealad, rohealad	60 ja 65[1] päeval 55 ja 60[1] öösel	60 päeval 45 öösel	55 päeval 50 öösel	50 päeval 40 öösel
III kategooria - keskuse maa-alad **IV kategooria** - ühiskondlike hoonete maa-alad	65 ja 70[1] päeval 55 ja 60[1] öösel	65 päeval 50 öösel	60 päeval 50 öösel	55 päeval 45 öösel

[1] müratundliku hoone teepoolsel küljel

Üldplaneeringu juhtotstarbega määratud ala, millele on kehtestatud müra normtasemed, käsitletakse müratundliku alana[117].

Uute planeeringute koostamisel tuleb tagada, et planeeringu elluviimisel ei ületataks piirkonna jaoks kehtestatud müra normtaset (AÕKS § 58). Müraallika valdaja peab tagama, et tema müraallika territooriumilt ei levi müra, mis põhjustaks mingile alale kuuluvat müra normtaseme ületamist (AÕKS § 59).

[115] Keskkonnaministri 16.detsembri 2016. a määrus nr 71 „Välisõhus leviva müra normtasemed ja müritaseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid", eRT: https://www.riigiteataja.ee/akt/121122016027
[116] Müratundlik ala on üldplaneeringu juhtotstarbega määratud ala, millele on kehtestatud müra normtasemed, Keskkonnaministri 16.detsembri 2016. a määrus nr 71 „Välisõhus leviva müra normtasemed ja müritaseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid", eRT: https://www.riigiteataja.ee/akt/127052020001
[117] Keskkonnaministri 16.detsembri 2016.a määrus nr 71 „Välisõhus leviva müra normtasemed ja müritaseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid"

Kohila valla ÜP koostamise raames teostati mürauuring[118], mille käigus hinnati nii valla olemasolevat kui perspektiivset müraolukorda. Käsitleti tööstus- ja liiklusmüra ning perspektiivse olukorra osas arvestati ka valda lisanduva Rail Balticuga. Liiklusmüra kohta koostati ka kogu valda hõlmavad mürakaardid. Käesolevas aruandes tuginetakse müra mõju hindamisel eeskätt mürauuringu tulemustele ja selles antud soovitustele. Mürauuringu aruanne ja mürakaardid sisalduvad ÜP lisades.

Tööstuse mõju

Peamised olemasolevad tööstusmüra allikad vallas on Kohila alevi põhjaosas asuv Kohila vineerivabrik ja Salutaguse pärmitehas Salutagusel. Nende suhtes on esitatud ka kaebusi, kaebajateks peamiselt lähemate elamualade elanikud. Mürauuringu raames teostati müratasemе mõõtmised nii vineerivabrikule kui pärmitehasele lähematel elamualadel, ülenormatiivset müra ei tuvastanud (vt täpsemalt mürauuringu ptk 4).

Mürauuringu kohaselt on tootmisalade kavandamisel oluline tähelepanu pöörata tsoneerimisele (mürarikaste tegevuste koondamine ühte piirkonda, nt tööstuspargid) ning vältida lahendust, kus uued planeeritavad tootmis-tööstusalad (st müraallikad) paiknevad laiali kohaliku omavalitsuse territooriumil ja nende mürast (sh liiklusmürast) mõjutatud tsoonis on rohkem müratundlikke alasid. Seda põhimõtet on ÜP-s rakendatud läbi olemasolevate tootmispiirkondade arendamise soodustamise ning uute, hajali paiknevate alade kavandamise vältimise. Perspektiivis näeb kohalik omavalitsus tootmist ette eeskätt olemasolevates tootmispiirkondades Kohila alevi põhjaosas ja Salutagusel (vt täpsemalt eespool, ptk 7.14.2.1).

Mürauuringu kohaselt on kõige kriitilisemaks olukorraks olemasolevate või uute tootmisalade piirnemine elamu maa-aladega, mis suure tõenäosusega võib põhjustada hilisema konfliktolukorra. Seetõttu on soovitav nende vahetult kõrvuti paiknemist vältida. ÜP koostamisel on seda üldjuhul silmas peetud ja välditud uute elamualade ning teiste müratundlike (eeskätt II mürakategooriasse kuuluvate) alade kavandamist vahetult tootmisalade kõrvale ning ka vastupidi. Samas tuleb arvestada, et tootmispiirkonnad, mille arendamist ÜP-ga soodustatakse, piirnevad paiguti olemasolevate elamutega. Kuna tööstusmüra tase sõltub aga konkreetse tootmistegevuse iseloomust, kasutatavast tehnoloogiast, masinatest ja seadmetest, tegevusega kaasnevast liiklussagedust ning muudest aspektidest (nt varjestavat efekti omavate objektide olemasolust), kuid ÜP-ga konkreetseid ettevõtteid ei planeerita, siis ei ole KSH koostamise etapis teada, milline on kavandatava maakasutusega seonduv müratase ja seetõttu mõju ümberkaudsetele aladele. Sarnaselt saasteainetele ja lõhnahäiringutele, tuleb ka müra seisukohast edasiste tegevuste kavandamisel lähtuda eelkõige inimese tervise ja heaolu kaitse põhimõttest (vt täpsemalt ptk 7.14.2.1). Uute tööstusettevõtete rajamisel või olemasoleva tööstustegevuse laiendamisel ei tohi põhjustada ülenormatiivset müratasemet elamualadel ja muudel müratundlikele aladel.

Perspektiivsete tootmishoonete ja elamualade vahele tuleb võimalusel ette näha piisava laiusega puhvertsoon, kuhu võimaluse korral rajada (kõrg)haljastus (näha ette äri- ja tootmisala detailplaneeringutega), mis aitab leevendada müra mõju. Kus võimalik, on ÜP koostamisel seda põhimõtet ka järgitud (nt Kohila alevi põhjaosas). Haljastust, sealhulgas kõrghaljastust on soovitav säilitada ja rajada nii palju kui võimalik, sh ka äri- ja tootmishoonete kruntidele. Asulas asuva haljastuse positiivne mõju avaldub eelkõige psühholoogiliselt – kui müraallikas ei ole visuaalselt nähtav või tajutav, võib ka mürahäiring väiksemaks osutuda. Müratasemete reaalselt tuntavaks vähendamiseks nii tööstus- aga ka liiklusmüra suhtes peab tiheda kõrghaljastuse laius olema vähemalt 20-30 m, soovitatavalt veelgi enam. Haljastuse efekt elukeskkonna parandamisel on samas reeglina suurem kui reaalne müratasemе vähenemine (mis on väiksem kui müratõkkeseina puhul), avaldudes koos avaliku ruumi kvaliteedi üldise paranemisega. Seetõttu ei saa alahinnata ka kitsamate (paarirealiste) haljastusribade positiivset mõju elanike elukvaliteedi parandamisel, kuid ainult müra vähendamise aspekti rõhutamine ühe-kahe realiste hõredate haljastusribade puhul ei ole korrektne. Kui tegemist ei ole juba olemasoleva haljastusega, siis võtab puude kasvamine aega ja seda ei saa arvestada olemasoleva müraolukorda parandava meetmena. Esmajärjekorras tuleb rakendada meetmeid, mis vähendavad müra levikut välisõhku (ehituslikud, tehnoloogilised),

[118] Kohila valla üldplaneering. Keskkonnamüra hinnang. Kajaja Acoustics OÜ, 2020

seadmete ja müra tekitavate tegevuste paigutus, seejärel müratõke (mürakaitseekraan müra põhjustava objekti juures, müratõkkesein) ning siis kaitsehaljastus. Müratõke tuleks rajada häiringut põhjustava objekti piiridesse.

Nende tootmis- ja ärimaade puhul, mis piirnevad elamualadega, tuleb müratekitavad tegevused teostada elamute suhtes teisel pool tootmishoonet, et suunata müra pigem tootmisala sisse. Seejuures toimivad tootmis- ja ärihooned ise samuti müratõkestavate objektidena elamuala ja tootmisala vahel.

Tootmisalade arendamisel tuleb tähelepanu pöörata:

- nii tööstusmürale kui ka liiklusmürale (liiklusskeem);
- puhveralade loomisele: piisava suurusega maa-ala müraallika ja müratundliku otstarbega kinnistu vahel, kus müra saab sumbuda (soovitavalt olemasoleva või perspektiivse kõrghaljastusega); teiste hoonete paiknemine müraallikate ja müratundlike hoonete või maa-alade vahel. Täpsed parameetrid tuleb määrata konkreetse tegevuse kavandamisel.

Tihti on kaebuste ja häiringute põhjuseks tööstus- ja tootmistegevustega seotud transporditegevused, ajutine parkimine (kauba- ja materjaliveod, kinnistusisene materjali transport, helisignaalid, mootorimüra jne) ja häiring võib avalduda kaugemal kui piirneval kinnistul. Seetõttu on oluline kriitilistes asukohtades vajadusel kehtestada nõuded liiklusskeemile ja parkimislahendustele.

Müratekitavad tehnoseadmed, ventilatsiooniavad jms süsteemid tootmis- ja ärihoonetel, mille krundid piirnevad elamualadega või teiste müratundlike otstarbega kinnistutega, tuleb paigutada suunaga elamualadest eemale, tootmisala sisse.

Iga uue tegevuse või olemasoleva arendamise kavandamisel, millega võib kaasneda müra teke ja levik välisõhus, tuleb anda juhtumipõhiselt hinnang mõju olulisusele, vajadusel viia läbi keskkonnamõju hindamine. Planeeringu koostamisel, kus kavandatav tegevus võib kaasa tuua müra normtaseme ületamise, kuid mille puhul ei viida läbi keskkonnamõju strateegilist hindamist, peab planeeringudokumentatsioon sisaldama mürahinnangut[119]. Hindamisel tuleb arvesse võtta ka teisi lähipiirkonnas teadaolevaid olemasolevaid ning kavandatavaid müraallikaid ja võimalikku koosmõju nendega.

Olemasolevate tööstusalade osas kaebuste menetlemisel on oluline selgitada välja häiringut põhjustav müratekitaja/allikas: objekti ülevaatus ja kontroll, helirõhutasemete mõõtmised, vajadusel suuremahuline keskkonnamüra uuring, leevendusmeetmed vastavalt müra vähendamise tegevuskava nõuetele.

Liikluse mõju

Liiklusmüra mõju sõltub liikluse olemusest ja liiklussagedusest. Liiklusest lähtuvate häiringute osas on olulisemad intensiivsema liiklussagedusega teed ning raudteed (vt täpsemalt ptk 7.14.2.1).

Mürauuringu raames teostatud liiklusmüra modelleerimise tulemuste kohaselt on tänases olukorras sõiduteelt lähtuv mürahäiring ulatuslikum Tallinn-Rapla-Türi maantee puhul, kus (II mürakategooria piirnormi arvestades) ülenormatiivne müra levib kohati kaugemale teekaitsevööndist. Ülejäänud valla sõiduteede ning olemasoleva Tallinn-Rapla-Viljandi raudtee puhul jäävad häiringud üldjuhul tee vahetusse lähedusse, kaitsevööndi piiridesse. Täpsemalt mõjuvad olemasolevas olukorras (päevasel ajal) järgmised liiklusmüra tasemed:

- kõige suurema liikluskoormusega maantee ääres:
  - müratsoon L_d = 60-64 dB Tallinn-Rapla-Türi maanteest (90 km/h) kuni 55 m kaugusel;

[119] Hinnangu koostamisel tuleb juhinduda keskkonnaministri 16.detsembri 2016. a määrusest nr 71, eRT: https://www.riigiteataja.ee/akt/121122016027

  - müratsoon L_d = 55-59 dB Tallinn-Rapla-Türi maanteest (90 km/h) kuni 140 m kaugusel;
  - müratsoon L_d = 50-54 dB Tallinn-Rapla-Türi maanteest (90 km/h) kuni 310 m kaugusel.

  II kategooria piirväärtus 60 dB on tagatud maantee äärest 60 m kaugusel.

- raudtee ääres:
  - müratsoon L_d = 55-59 dB raudteest kuni 12 m kaugusel;
  - müratsoon L_d = 50-54 dB raudteest kuni 27 m kaugusel;
  - müratsoon L_d = 45-49 dB raudteest kuni 55 m kaugusel.

  II kategooria piirväärtus 60 dB on tagatud raudtee äärest 5 m kaugusel.

Kuna eeldatavalt kasvab ajas isiklike sõiduautode arv ning valda lisandub Rail Baltic, siis perspektiivis on oodata liiklusest lähtuva mürahäiringu suurenemist. Mürauuringu raames modelleeriti perspektiivset olukorda aastal 2040+. Maanteede osas arvestati, et liiklussagedus on kasvanud hinnanguliselt 1,5 korda ning lisandunud Rail Balticu osas, et trassil sõidab ööpäevas 25 reisirongi ja 16 kaubarongi[120]. Olemasoleva raudtee puhul eeldati, et rongide liiklussagedus võrreldes tänasega ei ole muutunud. Modelleeriti halvimat võimalikku olukorda, st ei arvestatud Rail Balticu leevendusmeetmetega (selguvad raudteetrassi projekteerimise ja keskkonnamõjude hindamise tulemusena), mistõttu on tegemist mõningase ülehindamisega. Modelleerimise metoodika ja tulemuste kohta vt täpsemalt mürauuringu ptk 5.3 ja mürataseme kaartidelt uuringu lisades.

Müramodelleerimise tulemused osutavad, et Tallinn-Rapla-Türi maantee osas perspektiivis tõusevad nii maanteeäärsed müratasemed kui ülenormatiivne müra levib senisest kaugematele aladele. Olemasoleva olukorraga võrreldes muutub olukord enam aga aladel, mis perspektiivis jäävad Rail Balticu trassi lähedusse. Täpsemalt on hinnangulised liiklusmüra tasemed (päevasel ajal) perspektiivses olukorras järgmised:

- kõige suurema liikluskoormusega maantee ääres (lähtudes auto- ja raudteeliiklusest, sh Rail Balticust):
  - müratsoon *L*d = 60-64 dB Tallinn-Rapla-Türi maanteest (piirkiirus 90 km/h) kuni 90 m kaugusel;
  - müratsoon *L*d = 55-59 dB Tallinn-Rapla-Türi maanteest (90 km/h) kuni 180 m kaugusel;
  - müratsoon *L*d = 50-54 dB Tallinn-Rapla-Türi maanteest (90 km/h) kuni 420 m kaugusel.

  II kategooria piirväärtus 60 dB on agatud maantee äärest 100 m kaugusel (täna 60 m kaugusel).

- kõige suurema liiklussagedusega raudtee ääres:
  - müratsoon L_d = 60-64 dB dB Rail Balticu raudteest kuni 70 m kaugusel;
  - müratsoon L_d = 55-59 dB Rail Balticu raudteest kuni 160 m kaugusel;
  - müratsoon L_d = 50-54 dB Rail Balticu raudteest kuni 350 m kaugusel;

  II kategooria piirväärtus 60 dB on tagatud raudtee äärest 75 m kaugusel ja sihtväärtuse nõue 165 m kaugusel raudteest.

Olemasoleva raudtee osas on muudatused pea olematud, kuna tänases ja perspektiivses liiklussageduses erinevusi ei ole.

[120] 2046 a prognoos vastavalt Rail Balticu dokumentatsioonile „Rail Baltica liiklusgraafikust: ülevaade rahvusvaheliste, siseriiklike ning kaubarongide projektsõiduplaanist perioodil 2026-2056"[120] ja „Rail Baltica: Preparation of the Operational Plan of the Railway – Final Study Report" (15 November 2018)

ÜP koostamisel on arvestatud liiklusest lähtuvate häiringutega ning uued tundlikumad (eeskätt I ja II mürakategooriasse kuuluvad) alad kavandatud üldjuhul peamistest liiklusmüraallikatest eemale. Tallinn-Rapla-Türi maantee ääres paiguti tihendatakse olemasolevaid elamualasid, kuid ulatuslikke muudatusi siinkohal ei kavandata. Mõned uued elamualad nähakse ette ka olemasoleva Tallinn-Rapla-Viljandi raudtee lähedusse Pukamäe külas ning lisanduva Rail Balticu trassi lähedusse Urge ja Mälivere külades. Paiguti, kuid pigem üksikutes kohtades, ulatuvad elamualad tsooni, kus müraauringu kohaselt võib perspektiivses olukorras ette tulla ülenormatiivset müritaset. Ühiskondlike hoonete alad suunatakse intensiivse liiklusega sõiduteedest ja raudteedest üldjuhul eemale. Valdavalt on intensiivse liiklussagedusega sõiduteede ning Rail Balticu trassi äärde ette nähtud segafunktsiooniga alad ning äri- ja tootmismaad, mis ei ole liiklusest lähtuvate häiringute osas niivõrd tundlikud.

Edasiste tegevuste kavandamisel tuleb juhinduda müraauringus teostatud müramodelleerimise tulemustest ning soovitavalt võimalusel vältida müratundlike alade ja hoonete (eeskätt II mürakategooriasse kuuluvate) kavandamist tsooni, kus müraauringu tulemuste kohaselt esineb ülenormatiivset müritaset. Alternatiivina tuleb kavandamisel hinnata liiklusmüra tasemeid ning analüüsida erinevaid müra vähendamise võimalusi.

Tiheasustuses on konkreetse välisõhu normväärtuse järgimisest tähtsam tagada alade ja hoonete reaalsele kasutamise iseloomule vastavad head akustilised tingimused. Uute (detail)planeeringute (kui planeering näeb ette müratundlikke elu-, või büroruume, haridusasutusi) koostamisel tuleb eelkõige lähtuda heade tingimuste tagamisest hoonete siseruumides päevasel (äriruumide reaalsel tööajal) ja öisel ajavahemikul (puhkehetkel eluruumides) ning tagada nõuetele vastavad tingimused aktiivselt kasutatavatel aladel: mänguväljakud, puhkealad, aktiivsed puhkuse ja vabaaja veetmise rajatised, vaiksed sisehoovid, haridusasutuste territooriumid jne. See eeldab planeerimis- ja projekteerimisprotsessis vastavate alade paigutamist kinnistu vaiksematesse osadesse, vajadusel mürakaitseekraanide rajamist jms. Uute hoonete projekteerimisel tuleb lähtuda EVS 842:2003[121] nõuetest sõltuvalt välispiirdele mõjuvatest helirõhutasemetest ja lubatud liiklusmüratasemetest siseruumides. Vastav meede on asjakohane ka tööstusmüra puhul.

Olemasoleva asula keskkonnas liiklusmüra negatiivse mõju vältimine ja vähendamine ei ole reeglina lihtne ülesanne, kuna teedevõrk on suures osas välja kujunenud ja tihti asuvad müratundlikud hooned vahetult teede ja tänavate ääres. Müratõkkeseinte rajamine ei ole igal pool võimalik (nii vaba ruumi puudusel kui ka avaliku ruumi esteetilistel kaalutlustel) ning tihti on ainsaks võimaluseks hoonete teepoolse välispiirde helipidavuse parandamine (akende vahetus) või projekteerimisel vastavate nõuete kehtestamine. Müratõkkeseina rajamine on efektiivne meede kui tahetakse suure liikluskoormusega maantee/tänava äärde rajada nt puhkeala, lastemänguväljakut – selliselt on võimalik müratasemeid vähendada ca 8-10 dB võrra.

Liiklusmüra tasemeid tuleb hinnata juhul, kui müratundlikke alasid ja hooneid kavandatakse Tallinn-Rapla-Türi maanteele ja Vaida-Urge ning Kehtna-Kohila kõrvalmaanteedele lähemale kui 100 m tiheasutuses ja 200 m hajaasustuses, olemasolevale Tallinn-Rapla-Viljandi raudteele lähemale kui 50 m ning Rail Balticu raudteetrassile lähemale kui 100 m. Sealjuures tuleb lähtuda Kohila valla üldplaneeringu ja Rail Balticu raudteetrassi keskkonnamõjude hindamise käigus koostatud mürahinnangute tulemustest.

Madalate eramute piirkonnas võib muu hulgas kaaluda ka müratõkkeseinte rajamist maanteede ja tänavate ning raudtee äärde tõkestamaks liiklusmüra levikut kinnistule. Korruselamute puhul on reeglina otstarbekam hoonete välispiirded projekteerida nõuetele vastava heliisolatsiooniga (müratõkkeseinaga ei ole võimalik vähendada ülemistele korrustele mõjuvaid müratasemeid) ja hoonete paiknemisega kinnistul tagada liiklusmüra eest kaitstud alad. Muu maakasutuse kavandamisel Rail Balticu trassi lähistele tuleb juhinduda teostatud müramodelleerimise tulemustest ja projektis antud tingimustest.

[121] EVS 842:2003 „Ehitiste heliisolatsiooninõuded. Kaitse müra eest"

Rail Balticu kontekstis vajalikud leevendusmeetmed (tüüp, ulatus, asukoht) selguvad Rail Baltic raudteetrassi projekteerimise ja keskkonnamõjude hindamise tulemusena. Peamiseks leevendusmeetmeks on müratõkete kasutamine müratundlike hoonete ja aladega piirnemisel.

Võimalikud liiklusmüra vähendamise meetmed on kiirusepiirangud, raskeveokite liikumise piiramine, ajaline piirang või ümbersuunamine. Reaalsetes oludes mõjutab müritaset ka teede-tänavate tehniline seisukord, mille mõjutamine on otseselt omavalitsuse võimuses. Linnalises keskkonnas saab kasutada ka teisi leevendusmeetmeid - liikluse rahustamine, ühtlase liiklusvoo tekitamine jms.

Muud müraallikad

Kohila vallas Pahkla külas asub **Kaitseliidu lasketiir**. Lisaks kasutavad Kaitsevägi ja Kaitseliit taktikaaladena metsaalasid riigikaitselise väljaõppe läbiviimiseks, juhindudes metsaseaduses sätestatud tingimustest.

Väliskeskkonnas põhjustatud militaarmüra (tulistamine, lõhkepakettide kasutamine jms) võib levida välitingimustes müra leviku suhtes soodsate ilmastikutingimuste korral isegi kuni 2-3 km kaugusele müraallikast, mis selliselt võib põhjustada häiringuid ka selliste vahemaade korral (üldiselt on 1 km piisav vahemaa väike- ja kergrelvade kasutamisel, kust kaugemal müratasemeid on juba piisavalt sumbunud).

Riigikaitselisele tegevusele keskkonnamüra nõuded puuduvad, kuid mürarikaste tegevuste plaanimisel Kaitsevägi (ja Kaitseliit) juhindub enda sisestest müraalastest juhenditest. Erinevad militaartegevused võivad põhjustada häiringuid – peamisteks leevendusmeetmeteks on teavitamine, tegevuste planeerimine, avatud lasketiirude korral on võimalik rajada müra levikut tõkestavaid rajatisi (mürakaitseekraanid, vallid). Kohalik omavalitsus peab planeerimisprotsessis jälgima, et ei plaanita uute virgestusrajatiste maad, ühiskondlike ehitiste maad, kus nt tervishoiuasutused, lasteaiad vms müratundlikumad tegevused, elamu maa-alade rajamist riigikaitselise ehitise piiranguvööndisse.

Kohila vallas, Kohila alevis asub ka **Männimäe krossirada**. Tegevus Männimäe krossirajal võib häirida lähiümbruse elanikke müra tõttu.

Atmosfääriõhu kaitse seaduse reguleerimisalasse ning Keskkonnaministeeriumi töövaldkonda ei kuulu spordi- ja meelelahutusürituste tekitavad mürahäiringud. Küll aga on sotsiaalministri 4. märtsi 2002.a määruse nr 42 „Müra normtasemed elu- ja puhkealal, elamutes ning ühiskasutusega hoonetes ja müritaseme mõõtmise meetodid"[122] kohaselt kaubandus- ja teenindusettevõtete, spordiväljakute ja meelelahutuspaikade tegevusest põhjustatud müra taotlustase samane tööstusmüra taotlustaseme arvsuurusega uutel planeeritavatel aladel.

Kaebuste korral on asjakohane teostada lähimate elamute juures müritaseme mõõtmist treeningute ja võistluste ajal. Sellest lähtuvalt võib vajadusel teha müra modelleerimise ning leida asjakohased leevendusmeetmed mürahäiringu vähendamiseks, näiteks müratõkete kavandamine, raja kasutusaegade ja -korra määramine vms. Üheks kaalumist väärivaks meetmeks võib olla ka piirangute seadmine rajal kasutatavate krossirataste müratasemele või võimsusele. Müra paremale talumisele aitab kindlasti kaasa mõjualas asuvate elanike eelnev teavitamine treeningute ja võistluste toimumise aegadest ning koostöö kohaliku kogukonnaga.

Meetmed nõuetekohase müra tagamiseks on toodud ka ptk-is 9.11.2.

7.14.3. Vibratsioon

Pinnase kaudu levivat vibratsiooni põhjustavad teatud (tööstus)ettevõtted ja liikus. Ülemäärane ja kontrollimatu vibratsioon võib põhjustada ehitiste, masinate jt tarindite kahjustusi ning purunemist. Inimene tunneb pinnase kaudu levivat vibratsiooni valdavalt ruumides viibides ja kogu kehaga.

[122] Sotsiaalministri 4. märtsi 2002.a määrus nr 42 „Müra normtasemed elu- ja puhkealal, elamutes ning ühiskasutusega hoonetes ja müritaseme mõõtmise meetodid"

Vibratsioon mõjub peamiselt närvisüsteemile ja veresoonkonnale, toime sõltub vibratsiooni tugevusest.

Pidades silmas eelkõige inimeste, elu- ja ühiskondlike hoonete kaitset, on sotsiaalministri 17. mai 2002. a määrusega nr 78 „Vibratsiooni piirväärtused elamutes ja ühiskasutusega hoonetes ning vibratsiooni mõõtmise meetodid" kehtestatud üldvibratsiooni piirväärtused. Uute projekteeritavate elamute, ühiselamute ja hoolekandeasutuste, koolieelsete lasteasutuste elu-, rühma- ja magamistubadele kehtestatud üldvibratsiooni piirväärtused on 79 dB päeval ja 76 dB öösel.[123]

Tööstus

Tavapärasel töörežiimil töötavatest tootmisettevõtetest lähtuv vibratsioon ei ole reeglina norme ületav, ohtlik inimestele või naabruses asuvatele hoonetele. Vibratsiooni levik tootmishoonest väljapoole on üldjuhul juba takistatud põhjusel, et vältida vibratsiooni võimalikku kahjulikku toimet nii hoonele endale kui selles paiknevatele seadmetele ja masinatele. Uue tegevuse kavandamisel tuleb ehitusprojekti koostamisel arvestada sotsiaalministri määruse nr 78 nõudeid. Tähelepanu tuleb pöörata seadmete, masinate ja muude vibratsiooniallikate paiknemisele, hooldamisele ja kasutamisele.

Märkimisväärset maapinna kaudu levivat vibratsiooni võib põhjustada kaevandamine juhul, kui teostatakse lõhkamisi. Mõju on seotud eeskätt võimalike kahjustustega hoonetele (nt praod). Lõhketöö vibratsioon sõltub erinevatest teguritest - korraga plahvatava lõhkeaine kogusest, kaugusest, kivimi omadustest, lõhketöö meetodist vms. Korrektse lõhketööde projekti ning tööde teostamise korral kahjustusi hoonetele eeldatavalt ei kaasne. Sellise kaevandamise kavandamisel, kus plaanitakse lõhkamistöid, tuleb analüüsida ja anda hinnang pinnases leviva vibratsiooni mõjule, soovitavalt läbi pinnases levivate lainete modelleerimise. Maapinna kaudu leviv hoonetele ohutu vibratsioonitase ning ohualad tuleb määrata lõhketööde projektis ning tööde läbiviimisel tagada tegevuse vastavus projektis sätestatule.

Liiklus

Autoliiklusega kaasnev vibratsioon võib olla tajutav suurema liiklussagedusega teede ääres juhul, kui elamu või muu vibratsiooni osas tundlik hoone asub vahetult tee ääres. Liiklusest tulenev vibratsioon sõltub suuresti teede olukorrast. Valla suuremate teede seisukord on hea. Heas seisukorras teede korral ei ole põhjust eeldada liiklusest tingitud vibratsiooni tasemeid, mis küündivad piirväärtuste lähedale või põhjustavad kahjustusi olemasolevatele hoonetele.

Raudteeliikluse puhul tekitab rongi rataste veeremine rööpal vibratsioonienergiat, mis antakse rööpa aluse kaudu edasi pinnasesse. Energiakogus, mis antakse pinnasesse edasi, on otseselt sõltuv rongi ratta ning rööpa siledusest ja rongi vedrustussüsteemi ning rööpa tugistruktuuri vahel tekkida võivatest resonantssagedustest. Samuti mõjutavad vibratsioonienergia edasikandumist keskkonnatingimused (mulle, maapind) ning erinevate materjalide omadused (hoone vundament, konstruktsioonid). Pehme pinnase puhul levib vibratsioon üldjuhul kaugemale kui tugeva pinnase puhul, ka mõjutab vibratsiooni hajumist pinnase niiskus ja aluspõhjakivimite sügavus (mõjutavad võngete sumbumist keskkonnas).

Rongiliiklusest tuleneva vibratsiooniga seotud häiringuid põhjustavad eeskätt kaubarongid, kuna need tekitavad madalsageduslikke vibratsioonilaineid, mille vähenemine on maapinnast tingituna raskendatud. Lühike ja kiiremini liikuv reisirong tekitab kõrgsageduslikke vibratsioonilained, mis sumbuvad kiiremini.[124] Valda läbival olemasoleval Tallinn-Rapla-Viljandi raudteel liiklevad reisirongid, kaubavedu teadaolevalt ei toimu. Perspektiivis lisanduvale Rail Balticu trassile on kavandatud nii reisi- kui kaubarongiliiklus[125].

[123] eRT: https://www.riigiteataja.ee/akt/110061

[124] Riisipere-Haapsalu-Rohuküla raudteetrassi asukoha määramine. Mürauuring ja vibratsiooni eksperthinnang. Ramboll Eesti AS, 2015

[125] Rapla maakonnaplaneering "Rail Balticu raudtee trassi koridori asukoha määramiseks"

Vibratsiooni tugevused on suuremad raudtee vahetus läheduses, kauguse suurenedes toimub vibratsiooni hajumine ning üldjuhul sumbuvad vibratsioonilained miinimumini paarikümne meetri kaugusel. Tallinn-Rapla-Viljandi trassi osas võib varasematele vibratsiooni hinnangutele[126] tuginedes ning trassil toimuvat liiklust ja selle sagedust (kuni 34 reisirongi möödumist ööpäevas[127]) ning rongide liikumiskiirust (maksimaalselt 120 km/h) arvestades vibratsiooni mõjuala ulatuseks pidada kuni 18 m ulatust tsooni raudteest. Praktika kohaselt tuleb hea vibratsiooni levimise tingimustes ohutu vahemaa pikkus kahekordistada[128] ning ohutuks vahemaaks võib seega lugeda *ca* 40 m. Häid levimise tingimusi on aga pigem harva, mistõttu üldjuhul on mõju ulatus siiski väiksem. Lisanduval Rail Balticu trassil toimuva rongiliikluse põhjustatava vibratsiooni mõju on hinnatud Rail Balticu maakonnaplaneeringute KSH aruandes, mille kohaselt võib Rail Balticu mõjuala laiuseks kujuneda *ca* 30-70 m laiune tsoon raudteest[129], võimalikuks teoreetiliseks mõjualaks on hinnatud maksimaalselt *ca* 100 m. Tõenäoliselt jääb ka siin mõjuala siiski väiksemaks. Kuna vibratsiooni ulatus ja tugevus ning seetõttu ka meetmete vajalikkus oleneb suuresti lokaalsetest oludest, tuleb seda siiski iga konkreetse ehitise kavandamisel eraldi hinnata.

Tallinn-Rapla-Viljandi raudtee äärde kavandatakse ÜP-ga mõningaid uusi elamualasid ning määratakse segafunktsiooniga maa-ala juhtotstarve, samuti planeeritakse maakasutuse muudatusi (segafunktsiooniga alasid ning ärimaid) Rail Balticu trassi vahetusse lähedusse, mis kõik ulatuvad vibratsiooni mõjualasse. Soovitav on uusi hooneid ja rajatisi Tallinn-Rapla-Viljandi raudteele lähemale kui 40 m ning Rail Balticu trassile lähemale kui 100 m[130] mitte ehitada. Kui seda siiski kavandatakse, tuleb koostada vibratsioonihinnang ja vajadusel kavandada vibratsiooni vähendavad meetmed.

Meetmed pinnase kaudu leviva vibratsiooniga arvestamiseks on toodud ka ptk-is 9.11.3.

7.14.4. Pinnaste radoonisisaldus

Radoon on radioaktiivne looduslik, värvitu ja lõhnatu inertgaas, mis ei osale keemilistes reaktsioonides ja eraldab lagunemisel ioniseerivat alfa-kiirgust (α-kiirgust). Radoon on üks vahelüli loodusliku uraani (U^{238}) lagunemisel stabiilseks pliiks.

Radooni radioaktiivse lagunemise tulemusena tekivad radioaktiivsed metalliioonid (tütarisotoobid), mis kinnituvad õhus lenduvate tolmuosakeste külge või mitmesugustele pindadele (seintele, kardinatele jne) ning emiteerivad α- või β-kiirgust. Tolmuses ja suitsuses õhus on radooni ja selle tütarprodukte rohkem kui puhtas õhus. Radoon pole väliselt ohtlik ega põhjusta probleeme seni, kuni ei ole sattunud organismi. Õhuga sisse hingatud radoonist ja selle tütarproduktidest vabanev α-kiirgus suurendab kopsuvähki haigestumise riski. Mida suurem on radoonist põhjustatav kiirgusdoos, seda suurem on risk haigestuda kopsuvähki. Kopsuvähki haigestumise riski mõjutavad lisaks mitmed faktorid: näiteks suurendavad riski rohke viibimine siseruumides ning seal suitsetamine. Suitsuse õhu sissehingamisel satub kopsu rohkem α-kiirgust emiteerivaid aatomeid, põhjustades täiendava kiirgusdoosi ka limaskestadele.[131]

Maksimaalne radooni sisaldus Kohila valla pinnastes varieerub madalast (kuni 10 kBq/m^3) normaalseni (10-50 kBq/m^3). Madala radoonisisaldusega on valla lääneserv, ülejäänud territooriumil on radoonisisaldus normaalne (Joonis 4).

[126] Riisipere-Haapsalu-Rohuküla raudteetrassi asukoha määramine. Mürauuring ja vibratsiooni eksperthinnang. Ramboll Eesti AS, 2015; Tapa – Tartu raudtee lõigu 417,3 – 421,6 km olemasoleva silla asendamise ja väikese raadiusega kõverate ümberehitamise keskkonnamõju hindamise aruanne. ELLE OÜ, 2019

[127] Elroni koduleheküg, seisuga 03.09.2020

[128] Riisipere-Haapsalu-Rohuküla raudteetrassi asukoha määramine. Mürauuring ja vibratsiooni eksperthinnang. Ramboll Eesti AS, 2015

[129] Rail Baltic maakonnaplaneeringute KSH aruanne: Lisa V – Müra ja vibratsiooni hindamine

[130] Rail Balticu projekteerimisel on teostamisel vibratsioonihinnang, mille tulemustest lähtuvalt võib mõjuala ulatus täpsustuda

[131] Keskkonnaministeeriumi veebileht: https://www.envir.ee/sites/default/files/radooniohu_arvestamine.pdf

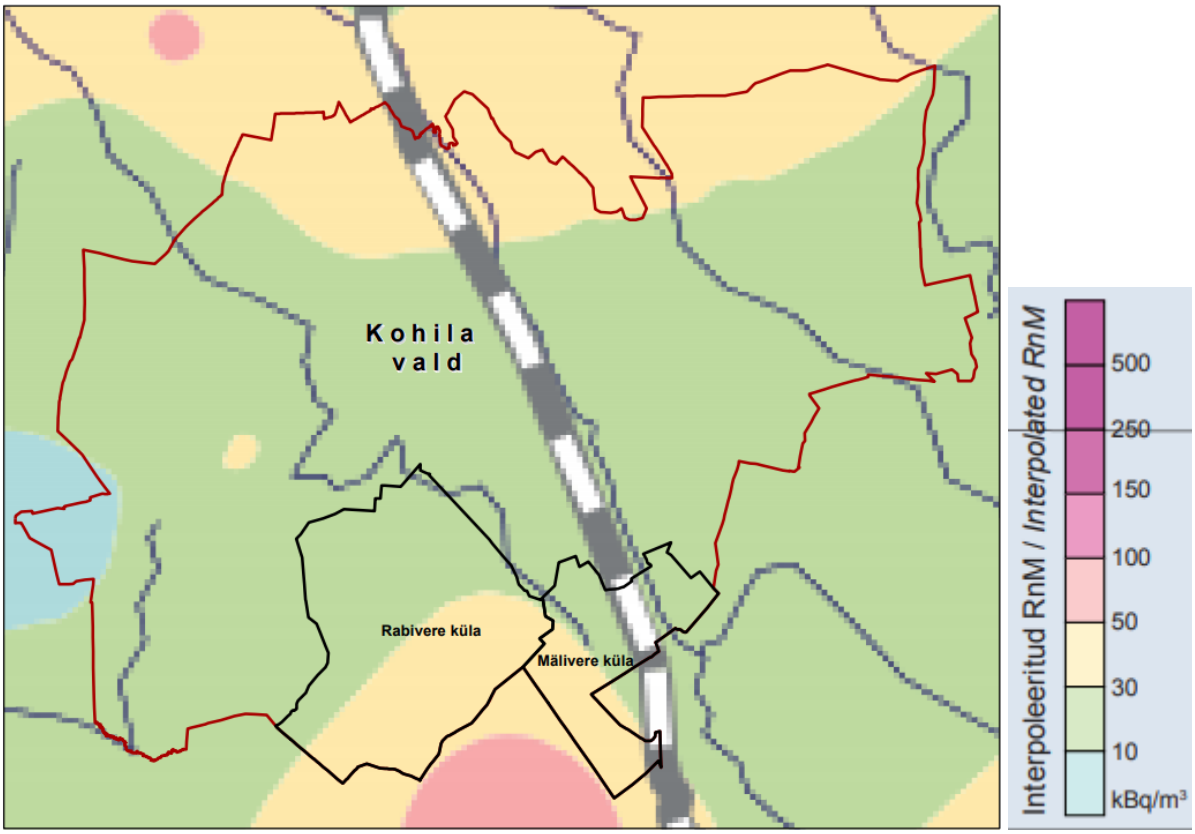

Joonis 4. Maksimaalne radooni sisaldus pinnaseõhus Kohila valla territooriumil. Allikas: Eesti pinnase radooniriski kaart. Eesti geoloogiateenistus, seisuga 24.07.2020

Lähtudes Eesti Vabariigi standardist EVS 840:2017 „Juhised radoonikaitse meetmete kasutamiseks uutes ja olemasolevates hoonetes"[132] tuleb lisaks kõrge radoonisisaldusega aladele tähelepanu pöörata ka normaalse radoonisisaldusega aladele, sest võib esineda erandlik olukord, kus radoonitase on tegelikult lokaalselt kõrge (probleem võib tekkida normaalse ja kõrge taseme äärealadel). Standard ütleb ka, et elamutele ja avalikele hoonetele, kus inimesed viibivad pikemat aega järjest (nt lasteaiad ja koolid), tuleb pinnase mõõtmised teha alati.

Seega tuleb normaalse radoonisisaldusega (30-50 kBq/m^3) aladel, mis asuvad kõrge radooniriskiga ala naabruses, teha detailsemad radooniriski uuringud enne elamute, olme- ja teiste samaotstarbeliste hoonete projekteerimist ning vajadusel rakendada radoonikaitse meetmeid. Kohila vallas on uuringud asjakohased valla lõunaosas asuvate Rabivere ja Mälivere külade Rapla vallaga piirnevatel aladel (kollasega tähistatud piirkonnad Joonis 4). Samuti on nendel aladel soovitav kontrollida radoonitaset olemasolevates hoonetes, kus inimesed viibivad pikemaajaliselt ja vajadusel rakendada asjakohaseid radoonikaitse meetmeid. Üldjuhul võib kõrgenenud radoonitaset siseruumides esineda eelkõige keldrites ja esimese korruse tasandil.

Rohkem teavet radooni esinemise, mõju ja radoonisisalduse vähendamise meetmete kohta leiab Keskkonnaministeeriumi veebilehelt https://www.envir.ee/et/radoon.

Meetmed nõuetekohase radoonitaseme tagamiseks on toodud ka ptk-is 9.11.4.

7.14.5. Valgusreostuse vältimine

Valgusreostus ehk valgussaaste on üleliigne, tarbetu või soovimatu (häiriv, pealetükkiv) tehisvalgus. Valgusreostus on lai mõiste, mis hõlmab mitmeid kunstliku valguse ebaefektiivsest ja tarbetust kasutamisest tingitud probleeme. Valgusreostust tekitavad tänavavalgustid, aiavalgustid ning

[132] Eesti Standardikeskus: https://www.evs.ee/tooted/evs-840-2017

reklaamplakatite ja fassaadide valgustus, mis on halvasti projekteeritud, varjestamata ja/või suunatud taevasse. Valgusreostus on ka see, kui tänavalaternatelt tulev valgus paistab elamu akendesse või eredad tuled ettevõtete ja tööstuste valgustitelt valgustavad ümbruskonda[133]. Valgusreostuse võimalik kahjulik mõju inimese tervisele on seotud eeskätt öise une häirimise ning võimalike avariide põhjustamisega pimestamise tulemusena. Suuremaks valgusreostuse põhjustajaks on tänavate, teede, parklate ja tööstuste valgustid. Tootmisobjektide valgustus sõltub konkreetse ettevõtte töörežiimist ning on olulisel määral seotud ohutuse ja turvalisuse tagamise nõuetega.

Valgusreostus tekib valgusallikate valest kasutamisest, mis on seotud inimese harjumuste, teadmatuse, aegunud standarditele vastavate valgustite kasutamise ja valgusreostusest tingitud ohtude mittemõistmisega. Väga oluline on seejuures asjaolu, et välisvalgustus töötab tavaliselt ka siis, kui seda ei vajata või kohtades, kus see häirib inimesi. Kohalikul omavalitsusel on tegevuste kavandamisel võimalik vältida valgusreostuse tekkimist.

Tänavate, teede (sh jalg- ja jalgrattateede), parklate ning tööstusobjektide välisvalgustus tuleb lahendada nende kavandamise käigus. Mõnevõrra aitab valgusreostuse mõju leevendada tööstusobjektide ja elamukruntide vahelised kõrghaljastusega haljasribad. Siiski tuleb arvestada, et lehtpuud, mis on suure osa aastast raagus, ei varja häirivaid valgusvihke elamualadel. Seetõttu tuleb välisvalgustuse kavandamisel ja paigaldamisel jälgida, et valgusvihud ei ole suunatud elamute poole. Soovitav on haljasribale lisada ka okaspuid, kuid jälgida tuleb, et need ei hakkaks varjama päikesevalgust elamukruntidel.

Valgustatavate jalg- ja jalgrattateede puhul on soovitav kaaluda valgustuse öise režiimi kehtestamist. Sel ajal on soovitav vähendada välisvalgustuse taset vähemalt 50%. Kui valgustitel puuduvad vastavad juhtimisseadmed, siis välja võib lülitada pooled valgustid.

Liiklusohutuse seisukohalt tuleb jälgida, et ettevõtete (reklaam)valgustus ei häiriks teedel liiklejaid.

Välisvalgustus tuleb kavandada selliselt, et see täidab oma eesmärke ning võimalikult vähe reostab keskkonda. Valgustuslahenduste väljatöötamisel tuleb rakendada vastavat kaasaegset oskusteavet, et vältida ülevalgustamist ja vähesäästlike süsteemide rakendamist.

Valgustuse projekteerimisel tuleb muuhulgas lähtuda töökohtade valgustust käsitlevatest standarditest ja normidest.

Meetmed valgusreostuse vähendamiseks on toodud ka ptk-is 9.11.5.

7.15. Mõju taristule

7.15.1. Teedevõrk

Transpordivõrgustiku arendamise eesmärk on tõsta liiklusohutust, kujundada säästvat arengut ning vähendada liiklusest tulenevaid negatiivseid mõjusid (õhusaaste, müra, vibratsioon). Läbimõeldud, piisava tihedusega ning heas korras transpordivõrgustik loob tingimused heaks elukeskkonnaks, teenuste kättesaamiseks ning ettevõtluse ja turismi arendamiseks.

Sõiduteed

Kohila valla sõiduteede võrk on üldiselt välja kujunenud. Probleemne on raskeliikluse ligipääs Kohila alevi põhjaosas asuvale tootmispiirkonnale, kuhu läänest tulles puudub otsepääs ning kus raskeveokite liiklemine kulgeb täna läbi alevi, sh läbi elamupiirkondade. Teede toimivuse osas on

[133] Marek Vilipuu, Tallinna Tehnoloogiaülikooli Füüsikainstituut. Valgusreostuse taustauuringud. Valgusreostuse mõjudest ja hetkeseisust Eestis, 2012

probleeme endiste suvilapiirkondade (Aespa, Vilivere) teedega, mis on kitsad ning kus seoses tupikteedega puuduvad ümberpööramise võimalused.

ÜP-ga näidatakse põhimõttelise asukohana ümbersõit Kohila alevi põhjaosast (Kernu-Kohila tee ümbersõit), kuid täpse koridori paikapanek toimub detailsemat planeeringu ning mõjuhindamise raames. Kuna ümbersõiduga suunatakse perspektiivis alevi põhjaosa tootmispiirkonda suunduva raskeliiklus mööda elamualadest, siis vähenevad nii liiklusest tulenevad häiringud kui eeldatavalt paraneb ka kohalike teede seisukord. Ümbersõidu rajamisel on ka positiivne mõju ettevõtlussektorile, kuna juurdepääs tootmisalale muutub logistiliselt mugavamaks ja kiiremaks, mis omakorda tõstab piirkonna atraktiivsust ettevõtlusalana.

ÜP-s arvestatakse, vastavalt Maanteeameti projektile, ka riigitee nr 15 Tallinna-Rapla-Türi Luige-Rapla lõigu perspektiivne rekonstrueerimisega osaliselt 2-1 ja osaliselt 2+2 lahendusega sõiduteeks. Maantee rekonstrueerimisel on positiivne mõju eeskätt liiklemise ohutuse ja mugavuse seisukohast, kuna täna on tegemist suhteliselt suure ja üha kasvava liiklussagedusega sõiduteega. Tee rekonstrueerimine toimub ÜP-st eraldiseisvalt, ehitusprojekti alusel.

Seoses Rail Balticu lisandumisega kaasnevad mitmed muudatused olemasolevas teedevõrgus, sh muutub Tallinn-Rapla-Türi maanteelt maha- ja pealesõitude lahendus, mis enam mõjutab Kohila alevit, sest muutuvad harjumuspäraste sisse- ja väljasõitude asukohad. Elanikele võib see kaasa tuua mõningasi ebamugavusi - teekonna pikenemist ja ümberharjumist, kuid olulisi häiringuid heaolule sellega ei kaasne. Mõned üksikud väiksemad teed (juurdepääsud üksikutele majapidamistele või metsateed) lõigatakse Rail Balticu tõttu läbi, kuid antakse ka uue (juurdepääsu)tee lahendus ja rajatakse see Rail Balticu ehitustööde mahus. Samuti on tagatud juurdepääs kõikidele Rail Balticuga piirnevatele kinnistutele. Ohutuse seisukohast rajatakse kõik RB-ga seotud maanteeristed kahetasandilistena. Rail Balticuga kaasnev taristu kavandatakse eraldiseisvalt, käesoleva KSH aruande koostamisega paralleelselt toimuva raudtee projekteerimise käigus.

ÜP-ga kavandavad mitmed uued teelõigud (läbimurded) endistesse suvilapiirkondadesse ning perspektiivsed autosillad parandavad nii teede toimivust, manööverdamise võimalusi kui aitavad tagada sujuvama ja ohutuma liiklemise.

Kohtades, kus ÜP-ga kavandatakse maakasutuse muudatusi ka sõiduteede äärde on tähtis tagada turvalised, mugavad ja loogilised teeületusvõimalused ning ristumised teedega, et ei tekiks nende tugevat katkestavat mõju eri sihtkohtadele ligipääsus ning tagatud oleks ohutus. Suurte äri- ja tootmishoonete, logistikakeskuste ning suure liikumisvajaduse ja/või kaubavooga ehitiste kavandamisele peab kaasnema liikuvus- ja liiklusanalüüs (nt liikuvuskava koostamine), kuna need võivad oluliselt suurendada liikluskoormust piirkonnast, mõjutada olemasolevate teede seisukorda kui elanike transpordinõudlust.

Uue arenduse (eeskätt tootmise) kavandamisel on soovitav võimalusel eelistada kasutusest väljas alade taasväärtustamist, kus on juba olemas tegevuseks vajalik teedevõrk. Samas peab nende kasutusele võtmise kaalumisel silmas pidama ka muid võimalikke mõjusid (nt mõju välisõhu kvaliteedile, müra – vt täpsemalt KSH aruande ptk 7.14), kuna suur osa sellistest aladest asub tihedama asutusega asutusüksuste äärealadel.

Tähelepanu tuleb pöörata ka kohalike teede olukorra parandamisele (kruusateede viimine tolmuvaba katte alla või perioodilise tolmutõrje teostamine, kruusateede remont, kraavide puhastamine, teepeenarde profileerimine). Eelisjärjekorras on soovitav rekonstrueerida suurema liikluskoormusega teelõigud, arvestades majapidamiste ja ettevõtete ning jalg- ja jalgrattateede paiknemist ja ühistranspordi marsruute.

Kohalikul omavalitsusel tuleb teede rekonstrueerimise ja ehitamise kavandamisel, sh valla teehoiukava ülevaatamisel või uue koostamisel, analüüsida toimunud ja ÜP-ga kavandatavast maakasutusest tulenevaid prognoositavaid muutusi teede liiklustiheduses.

Uue tee rajamise kui ka olemasolevate rekonstrueerimise kavandamisel tuleb arvestada olemasoleva keskkonna väärtuste ja piirangutega (kaitstavad loodusobjektid, roheline võrgustik, väärtuslik põllumajandusmaa vms), kõikide õigusaktidest tulenevate tingimuste ning vajalike kooskõlastustega. Tegevuste kavandamisel riigitee kaitsevööndisse ning riigiteega külgneval alal, millega kaasneb liikluskoormuse märkimisväärne suurenemine või visuaalsed häiringud teel liiklejatele, on vaja teha koostööd Maanteeametiga.

Vt ka ptk 7.14.1. „Mõju välisõhu kvaliteedile".

Jalg- ja jalgrattateed

Jalg- ja jalgrattateed on peamised asulate sisestruktuuri ja lähialade sidustajad. Need tagavad liikumisvõimalused elamualade ja töökohtade, haridusasutuse ja muude teenuste osutamise ja vaba aja veetmise kohtade ning tähtsamate transpordisõlmedega. Teede kasutajapotentsiaal on enamasti suurem väiksemates kohtades, kus on väiksem liiklussagedus ning inimesed valmis läbima ka pikemaid vahemaid.

Kohila vallas on jalg- ja jalgrattatee olemas Kernu-Kohila teel Kohila alevist läbi Hageri Sutlemani ning osaliselt olemas Aespas Kiisa-Hageri ja Kiisa-Kohila teel, Kohilas Viljandi maantee ääres, Vetuka tee ja Urge tee ääres ning Kohila-Lohu lõigul. Samas puudub terviklik, valla erinevaid piirkondi (eeskätt tihedama asutusega asutusüksusi) ühendav võrgustik ning kuna jalakäijad ja ratturid liiklevad seetõttu paiguti sõiduteel, on mureks ka liiklusohutus.

ÜP-ga kavandatakse olulises mahus perspektiivseid jalg- ja jalgrattateid (ÜP kavandab teede põhimõttelised asukohad, mis tuleb täpsustada detailplaneeringus ja/või ehitusprojektis). Jalg- ja jalgrattateede asukohtade planeerimisel on lähtutud nii Rapla maakonnaplaneeringus 2030+ määratud asukohtadest ja kohalikest vajadustest kui arvestatud KSH aruande koostamisel paralleelselt projekteeritava Rail Balticuga.

Teede kavandamisel on tähelepanu pööratud tee loogilisele algusele ja lõpule ning erinevate kasutajagruppide jaoks oluliste sihtpunktide (töökohad, koolid, vaba-aja veetmise kohad, puhkealad jms) kättesaadavuse tagamisele. Arvestatud on ka valda lisanduva Rail Balticu trassi Kohila

peatusega (ühendatakse jalg- ja jalgrattatee kaudu Kohila alevi keskosaga). Raudtee ülekäikude osas vt täpsemalt ptk 7.15.2.

Jalg- ja jalgrattateede võrgustiku arendamisel on otsene positiivne mõju hea elukeskkonna loomisele. Lahendatakse ära täna täielikult puuduvad ühendused valla põhiliste tõmbekeskuste ja nende lähialade vahel, paranevad asulasiseseid liikumisvõimalused ning tekib mitmelaadne (multimodaalne) ehk eri transpordiliike ja liikumisviise koos toimivaks süsteemiks ühendav võrgustik. Eeldatavasti väheneb ka isiklike sõiduautode kasutamine, millega omakorda õhusaaste ja müratase ning kahjulik mõju inimese tervisele.

ÜP seletuskirjas toodud tingimused jalg- ja jalgrattateede rajamiseks tagavavad kergliiklejatele nende kasutusmugavuse ja ohutuse. Täiendavalt on soovitav asulasisesed ning suurema kasutusintensiivsusega asulaid nende lähialadega ühendatavad jalg- ja jalgrattateed mugavama ja ohutuma liikumise tagamiseks valgustada. Arvestada tuleb võimaliku valgusreostusega ning vajadusel kavandada leevendusmeetmed (vt täpsemalt ptk 7.14.5 „Valgusreostuse vältimisest"). Jalg- ja jalgrattateede kavandamisel tuleb arvestada ka võimalike liiklusest lähtuvate häiringutega (õhusaaste, müra, vt täpsemalt ptk 7.14.2 „Mõju välisõhu kvaliteedile"), olemasoleva keskkonna väärtuste ja piirangutega (kaitstavad loodusobjektid, roheline võrgustik, väärtuslik põllumajandusmaa vms). Piirkondades, kus maastiku iseloom ning asustuse ja taristuobjektide paiknemine seda võimaldavad, tuleb teelt lähtuvaid häiringuid ja teede kasutusmugavust silmas pidades eelistada jalgratta- ja jalgteede rajamist eemale mootorsõidukiliiklusest.

Meetmed teedevõrgu arendamiseks on toodud ka ptk-is 9.12.1.

7.15.2. Raudteed

Raudteel on Kohila valla arengu mõjutajana oluline roll. Valla territooriumi läbib olemasolev raudtee (haldaja Edelaraudtee AS) ning projekteerimisel on Rail Balticu kiirraudtee (arendaja RB Rail AS).

Olemasolev raudtee

Kohila valla territooriumi läbib loode-kagusuunaline 1520 mm rööpmelaiusega Tallinn-Rapla-Pärnu (Viljandi) raudtee. Raudteeliinil on Kohila valla piirides kolm peatust: Vilivere, Kohila, Lohu (Mäliveres). Valla territooriumil asuvad Kohila raudteejaam ning Vilivere ja Lohu raudteepeatused. Kohila jaamas osutatakse ka kaubaveoteenust. Perspektiivis on kavas tõsta raudtee projektkiirust kuni 120 km/h, Tallinn–Rapla lõik elektrifitseerida ning suurendada läbilaskevõimet.

Vilivere külas on olemasolevast raudteest edela poole, raudteega külgnevalt, kavandatud ulatuslik elamuala. Samas piirkonnas teisel pool raudteed on olemasolevad elamu- ja suvilapiirkonnad. Ühtegi olemasolevat ega planeeritud teed või ülekäiku neid kahte elamuala ei ühenda. Olemasolev ülekäik Vilivere teel (Vilivere rongipeatuse juures) jääb mõlema elamuala servast ca 300 meetri kaugusele. See tähendab, et jalgsi või jalgrattaga liikumiseks kahe asumi vahel tuleb teha enam kui 600 m pikkune ring, kuigi asumid paiknevad teineteisest linnulennult vähem kui 100 m kaugusel. On tõenäoline, et sellises olukorras tekib kiusatus teekonda lühendada ja ületada raudteed selleks mitte ette nähtud kohas. Sarnane potentsiaalselt ohtlik ala on ka valla põhjapiiri lähedal, kus ühel pool raudteed on Aespa alevik ja teisel pool Vilivere küla elamu- ja suvilapiirkond. Aespa alevikku planeeritud segahoonestusala võib samuti kujuneda kohalikuks tõmbekeskuseks, kuhu võidakse hakata käima ka teiselt poolt raudteed. Isetekkelised raudteeületuskohad kujutavad endast ohtu selle ületajale ega vasta ületuskoha nõuetele. ÜP-ga ei ole selles lõigus kavandatud jalgratta- ja jalgteid üle raudtee. Üldjuhul ei ole ÜP-ga kavandatud olemasoleva raudtee tarastamist. Kirjeldatud piirkondade planeeringulahenduses on soovitav täiendavalt analüüsida, kas inimeste (eelkõige kergliiklejate) liikumisteed on ohutud ja optimaalsed, ning vajadusel kaaluda, kas näha ette raudtee tarastamine ohutuse eesmärgil või rajada ametlik ülekäigukoht (või vähemalt olla selleks valmis, eriti kui Vilivere uusarenduse ala on välja ehitatud ja inimeste liikumisteed hakkavad selguma).

Raudteeületuse probleeme ei tohiks tekkida Kohila raudteejaama ja raudteepeatuste juures, sest seal on raudteeületuskohad olemas. Vilivere tee ja raudtee ristmiku piirkonda Vilivere peatuse juurde planeeritav segahoonestusala muutub tõenäoliselt lokaalseks tõmbekeskuseks, kui sinna tekivad

töökohad ja äriettevõtted. See tähendab, et järgmises kavandamise staadiumis tuleb liikluskorraldus selle raudteeülesõidu piirkonnas põhjalikult läbi mõelda, et see oleks kõikide liiklejate seisukohast võimalikult ohutu.

Hinnang raudteemüraga kaasnevale mõjule vt ptk 7.14.2.2.

Kavandatav Rail Balticu raudtee

Kohila vallas on oluliseks maakasutust ja liiklust mõjutavaks ning maastikku muutvaks teguriks valda tulevikus loodest kagusse läbiv Rail Balticu kiirraudtee (rööpmelaiusega 1435 mm) koos kohaliku peatusega Kohilas.[134] Olemasolev raudtee ja RB kiirraudtee kulgevad valla territooriumil kogu ulatuses enam-vähem paralleelselt (RB jääb olemasolevast raudteest kirde poole). Raudteede vahekaugus Kohila alevi kohal on ca 1,8 km. Mälivere küla lõunatipus on kaks raudteed lähestikku, kuid nad on oma kohad vahetanud. Põhjus on selles, et vahepeale jääva Rapla valla Röa küla territooriumile kavandatakse nende raudteede eritasandiline ristumine.

RB raudteekoridori laiuseks Kohila valla territooriumil kujuneb keskmiselt 65-70 meetrit. See ala hõlmab raudtee ja selle toimimiseks vajalikud rajatised (hooldusteed, külgkraavid, piirdeaiad jms).

Kiirraudtee trass kavandatakse valla territooriumil kogu ulatuses tarastatuna, et oleks välistatud inimeste ja loomade sattumine raudteele. Sõiduteede risted lahendatakse eritasandilistena (see põhimõte oli määratud ka RB Rapla maakonnaplaneeringus), valdavalt viaduktidena ja olemasolevate teede asukohas (vt Joonis 5).

Kohila kohalik peatus on kavandatud Kohila alevi idaküljele Urge teega ristumise piirkonda, teest põhja poole. Raudteepeatuse lahendus antakse eraldi projektiga, mis hõlmab jaamahoonet, juurdepääsuteid, parkimist, välisvalgustust jm vajalikke rajatisi. Arvestatakse erivajadustega inimeste liikumisvõimalustega. Kohaliku peatuse olemasolu loob võimalused Kohila-Prillimäe piirkonna arendamiseks ja Kohila keskusala tihendamiseks ning loob kiire ühendusvõimaluse suuremate keskustega.

RB trassi näol on tegemist mastaapse objektiga, mis muudab olemasolevat, valdavalt põllumajandus- ja metsamaastikku märgatavalt ja pöördumatult. Seega on tegemist olulise mõjuga maastikule. Mõju maastikule ja vaadetele on suurem trassi läheduses ja väiksem sellest kaugemal. Samuti on maastikumuutus märgatavam avatud maastikus ja trassi lähedal olevatelt elamualadelt. Teedel liiklejad näevad maastikumuutust teede ristete piirkonnas, kus raudtee tuleb ületada viadukti kaudu või läbida raudtee alla rajatud tunnel. Maastikupildi muutus võib häirida kohalikke elanikke.

Olulisemates rohevõrgustikuga lõikumise kohtades nähakse ette ökoduktid, mis võimaldavad suurulukitel, aga ka teistel loomadel liikuda üle raudtee. Kohila valla territooriumile on ette nähtud neli ökodukti: Urge, Kohila, Loone ja Röa (valla lõunaosas Mälivere ja Röa külade piiril); vt Joonis 5. Keila jõe raudteesilla projekteerimisel on arvestatud loomade, sh suurulukite läbipääsuvajadusega piki jõe kaldaid ning kaitsealuste nahkhiirte elupaigaga. Silla all jõe kummalgi kaldal on avad, mis toimivad loomapääsudena; avade kõrgus on 5 m ning laius on 15 m. Väikese ja keskmise suurusega loomade tarbeks kavandatakse raudteelõigule läbipääsud (truubid) läbi raudtee mulde.

[134] Rail Balticu raudteekoridori asukoht on määratud Rapla maakonnaplaneeringuga 2030+ ja Rapla maakonnaplaneeringuga „Rail Baltic raudtee trassi koridori asukoha määramine"; vt: https://maakonnaplaneering.ee/kehtiv-maakonnaplaneering8

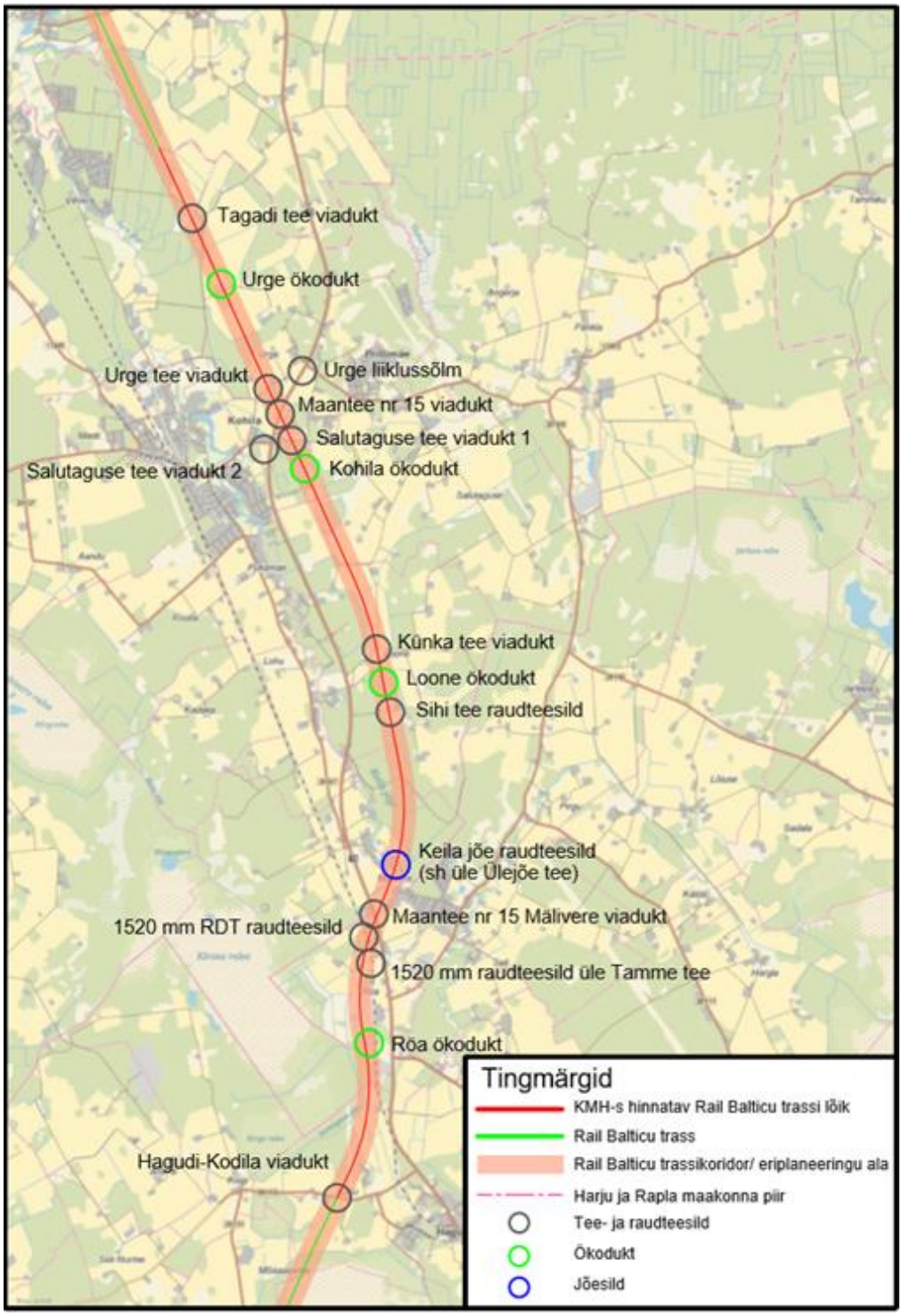

Joonis 5. Rail Balticu trassilõigule projekteeritud rajatised. Allikas: RB trassilõigu KMH aruande töömaterjalid

Hinnang raudteemüraga kaasnevale mõjule vt ptk 7.14.2.2. RB raudtee projekteerimise ja KMH käigus teostatakse täpsem müra modelleerimine ning koostatakse mürakaardid. Müra modelleerimisel arvestatakse Rail Balticu raudtee muldkeha ja raudteega ristuvate eritasandiliste ristete kõrgustega ning sealt lähtuvate häiringutega. Selle põhjal määratakse leevendusmeetmete (müratõkete) vajadus, lähtudes RB Rapla maakonnaplaneeringus[135] määratud leevendusvajadusega

[135] https://maakonnaplaneering.ee/120

aladest (võttes aluseks RB eelprojekti täpsusastmes läbi viidud modelleerimise tulemused). RB Rapla maakonnaplaneeringuga (ptk 3.2.6) on müra leevendusvajadusega alad määratud piirkonnas, kus elu- ja puhkealade ning elamute ja ühiskasutusega hoonete juures võib raudteel toimuvast liiklusest tulenev müratase ületada lubatud piirnorme (hinnanguliselt 200–250 m kaugusel raudteest), arvestades kumulatiivset liiklusmüra. Modelleerimisel on lähtutud olemasolevate müratundlike objektide (elamud ja ühiskasutusega hooned, elu- ja puhkealad) ning kehtestatud detailplaneeringutega kavandatud perspektiivsete elamualade ja projekteerimistingimuste alusel rajatavate hoonete paiknemisest raudtee lähipiirkonnas. Vastavalt RB Rapla maakonnaplaneeringule võtab uute müratundlike objektide rajamisel pärast planeeringu kehtestamist, kui need asuvad väljaspool planeeringuga määratud müra leevendusvajadusega alasid, normatiivset mürasaastet tagavad meetmed kasutusele müratundliku objekti rajaja.

Rail Balticu raudtee põhiprojekt on koostamisel ja keskkonnamõju hindamine (KMH) käimas. Sellest lähtuvalt tuleb edaspidi RB kiirraudteed puudutavas osas ÜP elluviimisel arvesse võtta RB projektlahendust ja selle KMH tulemusi.

Mõlema raudteega on ÜP koostamisel, sh maakasutus- ja ehitustingimuste seadmisel, arvestatud. Samuti on arvestatud raudtee toimimiseks vajaliku taristu – kohalike peatuste, parklate ning ülekäikude – asukohtadega. Täiendavalt vajab analüüsimist tarastamise ja raudteeülekäikude vajadus Vilivere piirkonnas, kus asustus on raudtee lähedal. ÜP seletuskirjas on toodud asjakohased tingimused müratundlike hoonete kavandamiseks raudteest lähtuva müra mõju piirkonda (kehtivad mõlema raudtee korral). Rongiliiklus võimaldab elanikele keskkonnasäästliku eluviisi praktiseerimist. Selleks on eelkõige vaja tõhustada jalgratta- ja jalgteede ühendusi rongijaamadega/-peatustega, samuti tagada rongijaamades ja -peatustes turvalised parkimisvõimalused nii autodele kui ka kergliiklusvahenditele.

Meetmed raudteedega seotud mõjude vältimiseks ja vähendamiseks on toodud ptk-is 9.12.2.

7.15.3. Sademevee ärajuhtimine

Sademeveena käsitletakse sademetena langenud ning ehitiste, sealhulgas kraavide kaudu kogutavat ja ärajuhitavat vett. Suublasse juhitavale sademeveele on kehtestatud saasteainesisalduse piirväärtused ja suublasse juhtimise nõuded (keskkonnaministri 08.11.2019 määrus nr 61).

Sademeveekanalisatsiooniga on osaliselt kaetud ainult Kohila alev. Sademeveekanalisatsiooni- ja drenaaztorustikke on kokku 5,7 km. Sademeveepumplaid vallas ei ole. Sademevetega on probleeme põhiliselt Kohila alevis, Aespa alevikus ja Vilivere külas. Kohilas on kaks piirkonda (Männiku tn ja Õhtu tn piirkond), kus liigvete äravool on takistatud või tekitab üleujutust. Prillimäel, Salutagusel, Hageris ja Sutlemas sademeveega probleeme ei esine, eraldiseisvat sademevee süsteemi rajatud ei ole. Kohila alevi arenemise käigus on elanikud ja ettevõtted rajanud erinevaid sademevete ärajuhtimise süsteeme: torustikke ja lahtisi kraave, millele on rajatud truupe ning hiljem ka torustikke käepärastest materjalidest. Nendes rajatud süsteemides põhjustab häireid pidev hooldustööde puudumine. Vilivere ja Aespa on kitsaste teemaadega endised suvilapiirkonnad. Neid rajades ehitati omal ajal välja ka korralik kraavidest koosnev sademeveesüsteem, nüüdseks on aga kraavid täis settinud. Osa kraave on omavoliliselt suletud ja pandud torustikesse, mistõttu ei juhi vana süsteem sademevett enam piisavalt ära ja vajab korrastamist.

Säästvate sademevee ärajuhtimissüsteemide eesmärgiks on jäljendada looduslikke protsesse ning eemaldada võimalikud saasteained juba nende tekkekohas. Säästlik sademeveekäitlus jäljendab loodust ja selle peamine eesmärk on vähendada sademevee kiiret jõudmist kanalisatsiooni, eelnevalt hajutada ning immutada sademevett niipalju kui võimalik selle tekkekohas või selle lähedal. Sademevee säästlikul majandamisel on üheks esmaseks põhimõtteks sademevee tekkimiskohas selle moodustumise (suurte vooluhulkade) ja reostumise vältimine. Sisuliselt tähendab see sademevee kogumist, immutamist, kasutamist, äravoolu ühtlustamist, puhta sademevee eraldi kogumist, teede/platside puhtana hoidmist jne. Immutamisele võib mõelda, kui on tegu näiteks katuselt koguneva veega. Selleks tuleb rajada immutusribasid, nõlvasid, vett läbilaskvaid kõnniteid, parklaid, rohekatuseid ja -seinu ja sademevee kogumissüsteeme. Need erinevad lahendused

kasutavad looduslikke taimedel baseeruvaid süsteeme, mistõttu tähendab säästlik sademevee käitlus kogu ala tervikplaneerimist ja rohealade kujundamist laiemalt.

Lähtuvalt piirkonna heakorrast ja vette sattuvast reostuskoormusest tuleb tagada ärajuhitava sademevee saasteainete sisalduse vastavus piirväärtustele. Kui sademevett juhitakse ära aladelt, kus sademevette võib sattuda ka ohtlikke aineid (Kohila valla kontekstis nt suuremad maanteed, tootmisalade territooriumid, bensiinijaamad, suured kõvakattega parklad), sisaldab see lisaks orgaanilisele reostusele ka raskemetalle ja palju muud, mille lagundamisega loodus suurtes kogustes hakkama ei saa. Ohtlikud saasteained tuleb keskkonnareostuse vältimiseks kokku koguda. Tehnilise lahenduse valik sõltub konkreetsest keskkonnast ja piirkonna reostatuse tasemest . Reostusohtlikelt aladelt on puhastatud sademevee suublasse juhtimiseks veeseaduse § 187 p 6 kohaselt vajalik taotleda keskkonnaluba ning puhastamise tingimused ja nõuded seatakse loaga.

Olukorras, kus kliimamuutuste tõttu on sademete hulk kasvutrendis, on esmatähtis kokku kogutava sademevee hulga piiramine. Selleks tuleb hoiduda kõvakattega, vett mitte läbilaskvate pindade, rajamisest. Hinnang kliimamuutustega arvestamisele on toodud KSH aruande peatükis 7.20.

Sademeveest vabanemiseks kasutatavaid looduslähedasi lahendusi, nagu rohealasid, viibetiike, vihmaaedasid, imbkraave ja muid lahendusi, mis võimaldavad sademeveest vabaneda eelkõige maastikukujundamise kaudu, vältides sademevee reostumist, ei käsitleta sademevee suublasse juhtimisena veeseaduse tähenduses. Seda tuleb DP-de koostamisel, projekteerimisel jms järgnevate tegevuste kavandamisel arvesse võtta.

Meetmed sademeveekanalisatsiooni arendamiseks on toodud ka ptk-is 9.12.3.

7.15.4. Soojavarustus

Kohila alevis on toimiv hiljuti renoveeritud kaugküttevõrk ja puiduhakkel töötav katlamaja ning gaasiküttel toimiv reservkatlamaja. Kohila valda läbib maagaasitrass. Gaasihinna märgatavast hinnatõusust hoolimata on maagaas endiselt elujõuline alternatiiv muude kütuste kõrval. Hulk potentsiaalseid tarbijaid ei ole aga trassiga liitunud ning trass katab üksnes väikest osa vallast[136]. Muudes valla piirkondades on levinud kohtküttelahendused.

Kohila valla ÜP lahendus arvestab olemasolevate kaugküttealadega, uusi alasid ei planeerita. Kaugküttealade laienemine toimub valdkondliku arengukava vm strateegilise dokumendiga. Väljapool kaugküttealasid lahendatakse soojavarustus üldjuhul lokaalsete lahendustega.

Lokaalsete soojavarustuse puhul on soovitav kasutada energiasäästlikke ning keskkonda minimaalselt saastavaid süsteeme. Mõistlik on arendada kohtküttelahendusi, mis põhinevad biokütustel (näiteks puit) ja taastuvenergial (näiteks päikeseenergia).

Soojavarustust (energiavajadust) mõjutab märkimisväärselt ka hoonete soojapidavus. Seetõttu tuleb tegevuste kavandamisel tähelepanu pöörata ka hoonete energiatõhususe parandamisele, lähtudes hoone energiatõhususe miinimumnõuetest.[137]

Meetmed tõhusa soojavarustuse tagamiseks on toodud ka ptk-is 9.12.4.

7.15.5. Elektrivõrk

Elektriga varustab Kohila valda Eesti Energia tütarettevõte Jaotusvõrk OÜ. Elektrivõrk on vallas rahuldavas seisukorras, üksikutes kohtades (nt Rabiveres) esineb pingeprobleeme[138].

[136] Kohila valla soojamajanduse arengukava 2016-2026, eRT: https://www.riigiteataja.ee/akt/429092016019
[137] Majandus- ja taristuministri 03.06.2015 määrus nr 55 „Hoone energiatõhususe miinimumnõuded". eRT: https://www.riigiteataja.ee/akt/113122018014?leiaKehtiv
[138] Kohila valla arengukava 2018-2025

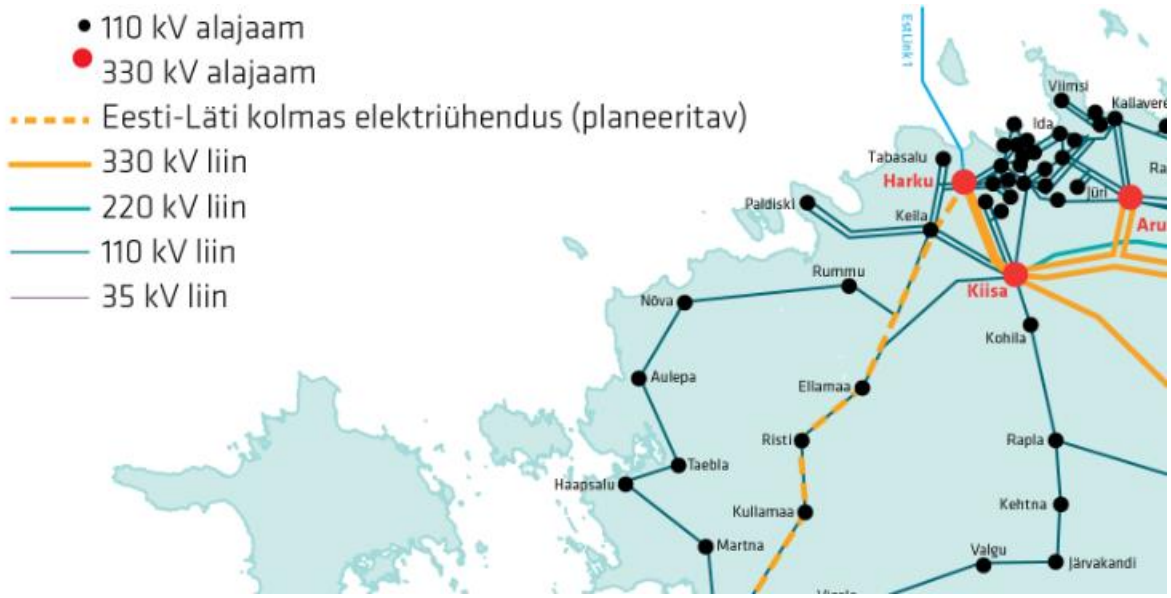

Joonis 6. Elektri põhivõrk Kohila vallas. Allikas: AS Elering, seisuga 10.08.2020

Osa ühendusi on rajatud õhuliinidena. Nende rekonstrueerimise kavandamisel on soovitav kaaluda võimalust rajada need maakaabelliinidena. Samuti tuleb mõelda suuremate alajaamade rekonstrueerimisele ja selle käigus avariivõimsuse tagamisele. Alajaamade ja põhivõrgu rekonstrueerimine toimub vastavalt Elektrilevi põhivõrgu arendamise kavale.

Perspektiivne Rail Baltic elektriraudtee liitumine on planeeritud Raplamaal Kehtna 110 kV alajaamaga. Liitumise võimaldamiseks on eelnevalt vajalik teostada võrguarenduskohustuse raames järgmised võrgutugevdused järgnevatele olemasolevatele liinidele: 110 kV õhuliinide L185 Kiisa – Kohila; L186 Kohila – Rapla; L187 Paide – Rapla; L025 Rapla – Kehtna; L026 Kehtna – Järvakandi; L027 Järvakandi – Valgu; L188 Valgu – Vigala; L189 Lihula – Vigala. Vajalikud on võrgutugevdused Rail Balticu liitumiseks Kehtna alajaamas[139]. Rail Balticu elektrifitseerimine lahendatakse eraldi elektrifitseerimise projektiga. Liinide nimipinge suurendamisel on soovitav tagada olemasolevate trassikoridoride kasutamine. Juhul, kui esineb vajadus trassikoridorist välja minna, tuleb uus koridor valida kohases planeerimismenetluses ja keskkonnamõjude hindamisel lähtuda KeHJS-ses sätestatust.

Elektripaigaldiste ja elektriliinide läheduses tegevuse kavandamisel tuleb silmas pidada ehitisele kehtestatud kaitsevööndit ja selle ulatust ning kaitsevööndist tulenevaid keelde ja piiranguid (ehitusseadustik[140]). Tegevus kaitsevööndis tuleb kooskõlastada ehitise omanikuga.

Uue energiamahuka tootmisettevõtte asukohavalikul tasub elektrivõrguga liitumise kulude optimeerimise eesmärgil eelistada olemasoleva piirkonnaalajaama lähedust.

Meetmed elektrivõrgu arendamiseks ning olemasolevate elektripaigaldiste ja -liinidega arvestamiseks on toodud ka ptk-is 9.12.5.

7.15.6. Sidevõrk

Kohila vald on kolme suurima mobiilioperaatori (Telia, Elisa ja Tele2) võrguga kogu ulatuses kaetud. Olemas on 4G mobiilside ühendus. Valla mitmesse piirkonda on rajatud lairiba- (valguskaabliga) internetiühendus, mis tagab tulevikus teenuse kättesaadavuse eelduse ja tippkvaliteedi enamikele majapidamistele[141].

[139] Kohila valla ÜP lisa „Ülevaade Kohila vallast"
[140] eRT: https://www.riigiteataja.ee/akt/105032015001?leiaKehtiv
[141] Kohila valla arengukava 2018-2025, eRT: https://www.riigiteataja.ee/akt/412102018038?leiaKehtiv

Uue põlvkonna lairibavõrgu väljaarendamine maapiirkondades teeb võimalikuks kasutada uusi infoühiskonna teenuseid (e-pangandus, e-riik, e-õpe, e-meditsiin, e-kaubandus, meelelahutus jms) ning seeläbi tekib inimestel taas võimalus saada teenuseid kodukohas. Ka ettevõtetele muudab juurdepääs lairibavõrgule maapiirkonnad nende jaoks oluliselt atraktiivsemateks tegevuskohtadeks. Ligipääsu puudumine lairibavõrgule vähendab arvestatavalt ka põllumajandustootjate konkurentsivõimet, piirab nende võimalusi parema ja innovatiivsema juhtimise kasutuselevõtmiseks, tootmismustrite kohandamiseks majanduslike arengute järgi, toodangu koguse ja kvaliteedi kontrollimiseks ning kärbib nende teadmisi põllumajanduslikest uuringutest ja arengutest. Seega on põllumajandussektorile oluline omada häid võimalusi olla ühenduses infoühiskonna poolt pakutavate teenustega ning selle eelduseks on juurdepääs uue põlvkonna lairibaühendus võrgule[142].

ÜP-ga ei kavandata perspektiivseid sidemaste, valguskaableid vms. Ühendused sidevõrguga lahendatakse ÜP-le järgnevate tegevustega (detailplaneeringute, projekteerimistingimustega).

Sidevõrgu paiknemine on soovitav näha ette mõne muu taristu koridoris. Sidevõrgu arendamisel tuleb silmas pidada ehitise kaitsevööndit ja selle ulatust ning kaitsevööndist tulenevaid keelde ja piiranguid (ehitusseadustik[143]). Tegevus kaitsevööndis tuleb kooskõlastada ehitise omanikuga.

Meetmed sidevõrgu arendamiseks on toodud ka ptk-is 9.12.5.

7.15.7. Tuletõrje veevarustus

ÜP kajastab tuletõrje veevõtukohti vastavalt ÜVK-le ja Maa-ameti vesivarustuse kaardirakendusele, uusi veevõtukohti ÜP-ga ei kavandata.

Tuletõrje veevõtukohale kehtivad nõuded (sh selle projekteerimisele ja korrashoiule) on sätestatud tuleohutuse seaduses[144]. Tagada tuleb, et tuletõrje veevarustuseks määratud kohtas on olemas piisav veekogus või vooluhulk tulekahju kustutamiseks, see on nõuetekohaselt tähistatud ning tehniliselt korras. Kui tuletõrje veevarustuseks määratud veevõtukohtade seisund ei ole teada, tuleb see üle vaadata, et anda hinnang nende kasutatavusele. Muuhulgas on soovitav vaadata üle, et igas külas oleks olemas vähemalt üks ligipääsetav koht vee võtmiseks. Tuletõrje veevõtukohtade asukohtade ülevaatamisel tuleb tähelepanu pöörata ka suvilapiirkondadele, et ka seal oleks tõhusa päästevõimekuse tagamiseks olemas võimalus tuletõrjevee saamiseks.

Kõikidele tuletõrje veevõtukohtadele tuleb tagada juurdepääsud, mis on aastaringselt kasutatavad. See tähendab muuhulgas seda, et veevõtukohta saab kasutada ka talvistes ja äärmuslikes oludes (teepind kannab päästeautot aastaringselt, juurdepääsuteed on lumest lahti lükatud, tuletõrjehüdrant ei ole lumehunniku all või kevadise suurvee ajal üleujutatud, loodusliku veevõtukoha puhul on vajadusel tehtud jäässe auk, vajalikud seadmed ja vahendid on kaitstud külma eest). Kohtades, kus tuletõrje veevõtukohana kasutatakse pinnaveekogu, peab lisaks juurdepääsule olema sõidukile tagatud võimalus ümberpööramiseks.

Meetmed tuletõrje veevarustuse tagamiseks on toodud ka ptk-is 7.15.7.

7.16. Mõjudega arvestamisest taastuvenergeetika kavandamisel

Taastuvenergeetika aitab vähendada fossiilsete kütuste tarbimist, soodustab liikumist süsinikuneutraalse energiatootmise poole, vähendab kasvuhooneefekti ja pidurdab seeläbi kliima soojenemist.

Kuna ÜP-ga ei nähta ette konkreetseid taastuvenergeetika arendusalasid ega tegevusi, siis käesolevas KSH-s võimalikke mõjusid täpsemalt hinnata ei saa, seda tuleb vajadusel teha iga

[142] https://www.elasa.ee/wp-content/uploads/Eesti-lairiba-arendusvisioon.pdf
[143] eRT: https://www.riigiteataja.ee/akt/105032015001?leiaKehtiv
[144] eRT: https://www.riigiteataja.ee/akt/13314859?leiaKehtiv

arendusprojekti korral eraldi. Alljärgnevalt tuuakse välja põhimõtted, mida tuleb taastuvenergeetika objektide kavandamisel arvesse võtta.

7.16.1. Tuuleenergeetika

Kohila vallas ei ole suurt potentsiaali tuuleenergeetika arendamiseks, tuuleparkideks on vald ebasobilik riigikaitselistest eesmärkidest lähtuvalt[145]. Seega ei näe ÜP lahendus Kohila vallas ette tuuleparke, kuid võimalik on kavandada väiketuulikuid majapidamiste või väiksemate ettevõtete tarbeks, millega tegeletakse projekti tasandil.

Väiketuulikud[146] on üks vähestest tarbijale kättesaadavatest viisidest koduseks elektritootmiseks. Väiketuulikud (nn ühemajapidamise tuulikud) on seadmed, mis muundavad tuuleenergia elektrienergiaks tarbijate vahetus läheduses. Väiketuulikuid paigaldatakse tihti asukohtadesse, kuhu suurte tuulikute püstitamine ei ole erinevate piirangute tõttu võimalik. Samuti on need tuulikud oma mõõtmetelt erinevad. Eestis defineeritakse väiketuulikuid kogukõrgusega kuni 30 m (kõrgus maapinnast kuni tuuliku laba tipuni). Rahvusvahelise Elektrotehnika Komitee standard annab väiketuuliku piiriks rootori pindala 200 m^2. Tuuliku kõrgus ja rootori pindala omavad visuaalse poole pealt rohkem mõju tuuliku suuruse määratlemiseks kui tuuliku nominaalvõimsus.

Väiketuuliku sobivuse hindamiseks võimalikku asukohta tuleb arvestada keskkonnast tulenevate piirangute ja väärtustega, sh riigikaitseliste piirangutega. Toimima peab jääma rohevõrgustik, loodus- ja muinsuskaitselised väärtused, säilima vaated väärtuslikel maastikel ning väärtuslik põllumajandusmaa olema üldjuhul sihtotstarbeliselt kasutatav. Tuuliku kavandamisel tuleb juba asukohavaliku staadiumist alates teha koostööd Kaitseministeeriumiga, kes hindab, kas kavandatav tuulik (tuulegeneraator) võib mõjutada mõne riigikaitselise ehitise töövõimet[147]. Tuuliku projekteerimistingimused või nende andmise kohustuse puudumisel ehitusloa eelnõu või ehitamise teatis tuleb kooskõlastada Kaitseministeeriumiga.

Väiketuulikute kavandamisel tuleb hinnata ka elektrituulikust tuleneva müra ja varjutuse mõju. ÜP seletuskirjas on toodud, et elektrituuliku masti ja pöörlevate labade varjud ei tohi langeda elamu õuemaale ega puhkealale. Juhul, kui kavandatava elektrituuliku varjud langevad õuemaale või hoonete ehituseks sobivale alale, peab olema kinnistuomaniku nõusolek. Arvestada tuleb välisõhus leviva müra normtasemete ning infraheli piirväärtustega.

Tuuliku ümbrusesse selle kõrguse raadiuses ei tohi jääda naaberkinnistu. Kui tuuliku projektsiooni ala ulatub naaberkinnistule, siis tuleb tuuliku paigaldamine kooskõlastada naaberkinnistu(te) omanikuga/omanikega.

Väiketuuliku paigaldamise üle otsustamiseks on põhikriteeriumiteks tuuleressursi ja vajaliku ruumi olemasolu. Ühtset reeglit vajalikule minimaalsele aasta keskmisele tuulekiirusele on raske anda, kuna see sõltub konkreetsest rakendusest. Autonoomse süsteemiga tuuliku paigaldamiseks võib aktsepteerida väiksemat tuuleressurssi, sest alternatiivsed energiaallikad on kallimad ja tihti suuremate keskkonnamõjudega. Autonoomse süsteemi puhul võiks tuuliku paigaldamisele mõelda alates tuulekiirusest 3,5 m/s ja võrguühendusega kohas alates 4,5 m/s. Väga oluline on tuuliku paigutamine eemale läheduses olevatest objektidest, sest kõik looduslikud ja tehisobjektid takistavad tuule sujuvat voolamist, vähendades tuule kiirust ja tekitades õhukeeriseid ehk turbulentse. Sellistes oludes väheneb tuuliku toodang oluliselt ja turbulentsi poolt põhjustatud vahelduva mehaanilise koormuse tõttu ka tuuliku komponentide eluiga. Seetõttu tuleb tuulik paigutada eemale puudest, majadest ja muudest tuult segavatest objektidest.

Arvestama peab ka sellega, et tuuliku hooldamiseks on tuuliku mehhanismide juurde vaja ohutult pääseda, mis võib piirata planeeritava masti kõrgust.

---

[145] Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi 07.01.2020 kiri nr 17-7/2019/112 kohalikele omavalitsusele taastuvenergia kajastamise kohta üldplaneeringutes

[146] Eesti Tuuleenergia Assotsiatsiooni koduleheküIje andmetel

[147] Ehitusseadustiku § 120 lg 1 p 3. eRT: https://www.riigiteataja.ee/akt/107042016009?leiaKehtiv

Väiketuuliku paigaldamiseks on vaja taotleda kohalikust omavalitsusest projekteerimistingimused. Tuuliku püstitamiseks vajaliku ehitusprojekti võib koostada üksnes majandustegevuse registris projekteerimiseks vajalikku registreeringut omav füüsiline isik või juriidiline isik, kes omab füüsilisest isikust vastavat spetsialisti. Ehitusloa annab kohalik omavalitsus. Paigaldatud väiketuuliku võtab vastu ja annab kasutusloa kohalik omavalitsus, kaasates vajalike ametkondade esindajad.

7.16.2. Päikeseenergeetika

ÜP-ga konkreetseid päikeseparkide alasid ette ei nähta, kuid antakse tingimused, millest nende kavandamisel lähtuda.

Päikesepargi rajamiseks tuleb eelistada väheväärtuslikku ning kasutusest välja langenud ala (parkimisala, väheviljakas põllumajandusmaa, väheväärtuslik karjamaa, kasutusest välja jäänud tootmisala vms) ning arvestada elektrivõrku liitumisega. ÜP seletuskirja kohaselt ei ole ulatusliku päikesepargi rajamine üldjuhul lubatud väärtuslikul maastikul, rohevõrgustikul, väärtuslikul põllumajandusmaal ja ilusa vaatega kohas. Eesti on liitunud Bonni konventsiooni (*Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals*[148]) ja selle alamlepetega, mille kohaselt tuleb vältida päikesepargi rajamist ka kaitsealal ning kohtades, kus see võib ohustada kaitsealuseid liike läbi temperatuuri tõusu, paisumise või päikesepaneelide jahutamisest tingitud elupaiga veerežiimi muutuse.

Päikesepargi kavandamisel tuleb arvestada ka selle sobivusega planeeritavasse asukohta visuaalsest aspektist, kuna pargil on visuaalne mõju maastikule ja vaadetele. Projekti osana tuleb koostada varjestuse ja visuaalse mõju analüüs.

Päikesepargi kavandamisel tuleb analüüsida, kas lähikonnas on olemas sobiv elektrivõrguga liitumise võimalus. Soovitav on mikrotootja päikesejaam kavandada vajadustele vastava elektrivõrgu lähedusse.

Päikeseelektrijaam peab vastama õigusaktidega kehtestatud elektromagnetilise ühilduvuse nõuetele ja asjakohastele standarditele.

Oma majapidamise või ühe tootmiskompleksi tarbeks tuleks päikesepaneelide lokaalne kasutuselevõtmine lahendada elamu õueala või tootmisterritooriumi piires. Tihedama asustusega aladel või maastikulise mõju vähendamiseks on soovitatav päikesepaneelid rajada hoone katusele või seintele. Paneelide katusele rajamine vähendab pikemas perspektiivis ka hoonete energiatarbimist. Olemasoleva hoone katusele ja seintele päikesepaneelide kavandamisel tuleb eelnevalt hinnata hoone konstruktsioonide vastuvõtuvõimet täiendavale koormusele.

7.16.3. Muud taastuvenergiaallikad

Kohilas on perspektiivi biokütusel või biogaasil põhineval energiatootmisel. Kütteks on võimalik kasutada puiduhaket, puidujäätmeid, energiavõsa, saepuru, põhku jms. Kaasaegsed biokütuste tootmis- ja põletustehnoloogiad võimaldavad efektiivselt ära kasutada praktiliselt kõiki metsa- ja puidutööstuse jäätmeid.

Hüdroenergeetika arendamiseks ei ole praeguseid tehnoloogilisi lahendusi arvestades Kohila vallas suurt potentsiaali.

Taastuvenergiaallikate rakendamine vajab eelnevat põhjalikku tehnilist ja majanduslikku analüüsi iga üksikobjekti puhul eraldi ning kavandamisel tuleb arvestada naabrite heaolu ja huvidega. Taastuvenergiaallikate kasutuselevõttu mõjutab ka nn tavakütuste hind, mis pikemas perspektiivis eeldatavalt tõuseb. ÜP tasandil ja keskkonnamõjust lähtuvalt võib ainult soovitada erinevate taastuvenergiaallikate rakendamist.

[148] Kättesaadav: https://www.cms.int/, seisuga 03.07.2020

Kui tulevikus peaks tekkima vajadus konkreetse taastuvenergeetika käitise planeerimiseks, siis ÜP kohaselt saab seda teha tootmise juhtotstarbega maal sobivas asukohas. Iga uue arenduse korral tuleb juhtumipõhiselt anda hinnang keskkonnamõju olulisusele KeHJS-es sätestatud korras. Arvesse tuleb võtta teisi lähipiirkonnas olemasolevaid ning teadaolevaid piirkonda kavandatavaid tegevusi ja võimalikku koosmõju nendega.

Meetmed oluliste negatiivsete keskkonnamõjude ennetamiseks ja leevendamiseks taastuvenergialahenduste kavandamisel on toodud ka peatükis 9.12.6.

7.17. Hinnang jäätmemajandusele

Jäätmemajanduse korraldamise aluseks Kohila valla territooriumil on Kohila ning Rapla valla jäätmekava aastateks 2018-2022. Kava eesmärk on suurendada korraldatud olmejäätmeveoga hõlmatud jäätmevaldajate arvu, koguda taaskasutatavaid jäätmeid liigiti ja sortida neid tekkekohal ning suurendada piirkonna jäätmetekitajate jäätmehooldusega seotud keskkonnateadlikkust, tehes põhjalikku teavitus- ja koolitustööd[149].

Kohila vallas on toimiv korraldatud olmejäätmevedu ning vallas asub üks jäätmejaam, asukohaga Kohila alevis. Hea koostöö on läbi MTÜ Raplamaa Jäätmekäitluskeskuse ka Rapla jäätmejaamaga, mis annab võimaluse Kohila valla elanikel valikkogutud jäätmeid ka seal ära anda. Täiendavalt kavandatakse ÜP-ga Aespa alevikku jäätmekäitluse maa-ala, kuhu perspektiivis rajada jäätmete kogumispunkt kodumajapidamistes tekkivate jäätmete liigiti kogumiseks. Sellega luuakse võimalus kodumajapidamises tekkivate jäätmete äraandmiseks ka valla põhjaosas. Kuna planeeritava jäätmekäitluse ala naabruses paiknevad elamualad, siis tuleb tegevuse kavandamisel arvestada, et jäätmekäitlustegevusega ei põhjustataks neile olulisi häiringuid õhusaaste, lõhna, müra vms näol.

Vallas on puudu komposteerimisväljakutest, kuid ÜP-ga neid konkreetsetesse asukohtadesse ei kavandata. Edaspidi on nende kavandamine võimalik tootmise juhtotstarbega maa-alal või juhtotstarbeta alal, lähtudes ÜP-s seatud tingimustest.

Jäätmekäitluskoha rajamise ja kasutamisega ei tohi kaasneda olulist negatiivset mõju pinnasele, põhja- ja pinnaveele (vt ka ptk 7.6 „Mõju põhjaveele" ja 7.7 „Mõju pinnaveekogudele ja maaparandussüsteemidele") ning ümberkaudsetele aladele müra, õhusaaste ning lõhnahäiringute näol (vt ka ptk 7.14 „Mõju inimese tervisele ja heaolule"). Iseäranis oluline on minimeerida ebameeldiva lõhna teket ja levikut elamualadele, ühiskondliku kasutusega aladele ja puhkealadele. Komposteerimisväljak tuleb kavandada piisavalt kaugele tiheasustusaladest. Jäätmekäitluskohta teenindav raskeveokite regulaarne liikumine tuleb võimalusel suunata mööda elamu-, ühiskondlike hoonete aladest ja puhkealadest neid läbimata.

Uue jäätmekäitluskoha kavandamisel tuleb lähtuda JäätS-ses ja KeHJS-ses toodud vastavatest sätetest ning koostada KeHJS § 6^1 kohane eelhindamine. Asukohavalikul tuleb arvestada ka võimaliku koosmõjuga teiste naabruses asuvate objektidega.

Meetmed jäätmekäitluse arendamiseks on toodud ka ptk-is 0.

7.18. Keskkonnaohtlike objektide ja ohtlike ettevõtetega arvestamine

Keskkonnaohtlikud objektid

Kohila valla territooriumil on keskkonnaohtlike objektidena registreeritud kolm tanklat ja üks likvideerimata jääkreostusobjekt (RAS KOIL masuudihoidla ja vastuvõtusõlm Kohila alevis, paberivabriku piirkonnas)[150]. Jääkreostuskoldel on oht reostada lokaalselt pinnast, põhja- ja

[149] Kohila valla jäätmekava 2018-2022, eRT: https://www.riigiteataja.ee/akt/412072018005
[150] Kohila valla ÜP lisa „Ülevaade Kohila vallast"

pinnavett. Jääkreostusobjekt asub tootmismaal. ÜP-ga nähakse jääkreostuskolde alal ette ärimaa, segafunktsiooniga maa-ala, loodusliku haljasmaa ja parkmetsa ning tootmismaa otstarve.

Jääkreostuse alal tegevuste planeerimisel tuleb arvestada, et uusi tegevusi ei ole lubatud arendada enne, kui reostus on nõuetekohaselt likvideeritud. Sõltuvalt kavandatava tegevuse iseloomust tuleb likvideerida jääkreostus nii, et saasteainete sisaldused vastavad kas elamu- või toomismaale kehtestatud piirväärtustele. Reostuse likvideerimisel tuleb juhinduda jäätmeseadusest, veeseadusest ning veeseaduse § 83 alusel kehtestatud Keskkonnaministri 28.06.2019 määrusest nr 26 „Ohtlike ainete sisalduse piirväärtused pinnases"[151], millega kehtestatakse ohtlike ainete sisalduse piirväärtused pinnases pinnase seisundi hindamiseks ning pinnase seisundi parandamise meetmete kavandamiseks ja rakendamiseks.

Ohtlikud ettevõtted

Kohila vallas asub üks ohtlik ettevõte - Salutaguse Pärmitehase AS, ohuallikaks on erinevad mürkkemikaalid[152]. Ülevaate ohtliku ettevõtte paiknemisest valla territooriumil annab Joonis 7.

[151] eRT: https://www.riigiteataja.ee/akt/104072019006
[152] Kohila valla ÜP lisa „Ülevaade Kohila vallast"

Joonis 7. Ohtlik ettevõte asukoht Kohila vallas. Allikas: Maa-ameti ohtlike ettevõtete kaardirakendus, seisuga 24.07.2020

Ohtlik ettevõte paikneb tootmise juhtotstarbega maa-alal. Lähimad elamualad jäävad selle ohuala piiridest ca 250 meetri kaugusele. Käitise ohualasse ÜP-ga maakasutuse muudatusi ei kavandata.

ÜP-ga ei kavandata Kohila valla territooriumile täiendavaid ohtlikke ettevõtteid.

Kemikaaliseadusega[153] on kehtestatud erinõuded maakasutuse planeerimisel ja ehitiste projekteerimisel ohtlike käitiste mõjualasse. Kemikaaliseaduse kohaselt tuleb planeerimise käigus säilitada ohutuse tagamiseks vajalik vahemaa käitise ning elamurajoonide, avalikus kasutuses olevate hoonete ja alade, puhkealade ning võimaluse korral peamiste transpordiliinide vahel. Uue ohtliku käitise kavandamisel või olemasoleva ohualasse muude tegevuste kavandamisel tuleb tähelepanu pöörata ka kaitstavate loodusobjektide ja muude looduskeskkonna väärtuste, samuti kultuuriväärtuse paiknemisele ning tagada selline vahemaa või võtta kasutusele muud asjakohased meetmed, mis välistavad neile olulise negatiivse mõju avaldumise.

Võimalusel tuleb vältida uue ohtliku ettevõtte kavandamist elutähtsa teenuse osutamiseks kasutatavate ehitiste kõrvale.

[153] Kemikaaliseaduse § 32. eRT: https://www.riigiteataja.ee/akt/110112015002?leiaKehtiv

Uue ohtliku käitise kavandamisel tuleb hinnata keskkonnamõju olulisust KeHJS-es sätestatud korras. Arvesse tuleb võtta teisi lähipiirkonnas olemasolevaid ning piirkonda kavandatavaid tegevusi ja võimalikku koosmõju nendega.

Igapäevaselt tuleb jälgida, et kõik olemasolevad ja tulevikus kavandatavad (potentsiaalselt) ohtlikud ja suurõnnetuse ohuga ettevõtted ei kujutaks endast reaalset ohtu ümbritsevale keskkonnale.

Kõikide ohtlike ettevõtete ohualasse kavandatavate arenduste detailplaneeringud ja ehitusprojektid tuleb kooskõlastada Päästeametiga[154].

Meetmed keskkonnaohtlike objektide ning ohtlike ettevõtetega arvestamiseks on toodud ka ptk-is 9.14.

7.19. Üleujutustega arvestamine

Üleujutusohu piirkondi ja üleujutusohuga seotud riskipiirkondi ning suure üleujutusalaga siseveekogusid Kohila vallas ei ole[155]. Kevadise suurvee ajal esineb ajutisi üleujutusi Kohila alevis endise paberivabriku piirkonnas Kohila paisjärve ääres. ÜP-ga on üleujutusprobleemidega piirkonda kavandatud puhke- ja virgestuse maa-ala ja perspektiivne jalg- ja jalgrattatee. ÜP seletuskirja kohaselt on puhke- ja virgestusalal lubatud puhkamise otstarvet teenindavad puhke- ja kultuurirajatised sh tervise- ja matkarajad, mänguväljak, discgolfi- ja suusarada jms ja neid teenindavad väikesemahulised hooned või piirkonda teenindavad tehnoehitised.

ÜP-ga kavandatav jääb Keila jõe ehituskeeluvööndisse, kuid kuna alal on olemasolevad ehitised, siis maismaa suunas olemasolevate ehitiste vahele uue ehitise püstitamisele ehituskeeluvöönd ei laiene, samuti ei laiene see ÜP-ga kavandatud avalikult kasutatavale teele[156]. Siiski tuleb alale, kus perioodiditi esineb üleujutusprobleeme, uute ehitiste kavandamist hoolikalt kaaluda. Kui kavandamine osutub vajalikuks, tuleb arvestada üleujutustega kaasnevate riskidega ning vajadusel rakendada meetmeid ehitiste kaitseks (kõrgem vundament, veekindel vundament, veekindlate materjalide kasutamine vms) ja üleujutusega kaasnevate negatiivsete mõjude leevendamiseks (reovee käitlemiseks sobiva meetodi valimine vms). Kohalik omavalitsus peab seda silmas pidama detailplaneeringute koostamise korraldamisel ja projekteerimistingimuste andmisel.

Üleujutusprobleemidega alale puhke- ja virgestusala, seda teenindavate ehitiste kavandamisel ning jalg- ja jalgrattatee rajamisel tuleb arvestada, et nende kasutamine võib perioodiditi olla häiritud.

Alal, kus esineb üleujutusprobleeme, tuleb vältida ehituskeeluvööndi vähendamist.

Vt ka ptk 7.20 „Hinnang kliimamuutustega arvestamisele".

Meetmed üleujutustega arvestamiseks on toodud ka ptk-is 9.15.

7.20. Hinnang kliimamuutustega arvestamisele

Prognoosid Eesti tuleviku kliima osas on toodud raportis „Eesti tuleviku kliimastsenaariumid aastani 2100"[157]. Kliimamuutuste mõjuga kohanemise valdkonda plaanitakse ja juhitakse terviklikult „Kliimamuutustega kohanemise arengukava aastani 2030" ja selle juurde kuuluva rakendusplaani kaudu[158]. Arengukava ja rakendusplaani eesmärgiks on suurendada Eesti riigi, regionaalse ja kohaliku tasandi valmidust ning võimet kliimamuutuste mõjuga kohanemiseks. Arengukava annab

[154] Kemikaaliseaduse § 32 lg 4, eRT: https://www.riigiteataja.ee/akt/110112015002?leiaKehtiv
[155] Kohila valla ÜP lisa „Ülevaade Kohila vallast"
[156] LKS § 38 lg 4 ja lg 5, eRT: https://www.riigiteataja.ee/akt/13118655?leiaKehtiv
[157] https://www.envir.ee/sites/default/files/kliimastsenaariumid_kaur_aruanne_ver190815.pdf, vaadatud 25.03.2020
[158] https://www.envir.ee/et/eesmargid-tegevused/kliima/eesti-tegevused/kliimamuutustega-kohanemise-arengukava, vaadatud 25.03.2020

kohanemismeetmed lühikeses ajavaates (aastani 2030), olles samas osaks pikaajalisest visioonist (aastani 2100). Planeeringute koostamisel ning projekteerimistingimuste väljastamisel tuleb arengukavaga arvestada.

Raporti ja arengukava kohaselt on Eestis 21. sajandi jooksul oodata järgmisi kliimamuutusi:

- **temperatuuritõus** ja sellest tulenev jää ja lumikatte vähenemine, kuuma- ja põuaperioodid, muutused taimekasvus, võõrliikide (sh uute taimekahjurite ja haigustekitajate) levik, külmumata ja liigniiske metsamaa, mis piirab raievõimalusi, sesoonsete energiatarbimistippude muutused, elanike terviseprobleemide sagenemine jms. Prognoositav temperatuuritõus on 2,0–4,3°C, kõige suuremat tõusu on oodata kevadel, järgnevad talvekuud;
- **sademete hulga suurenemine** ja sellest tulenevad üleujutused, kuivenduskraavide ja -süsteemide ning paisude hoolduse mahu suurenemine, jõgede kaldaerosioon ja sellest tuleneva kaldakindlustamise mahu suurenemine, surve hoonete ja rajatiste ümberpaigutamiseks, karjäärivete pumpamismahu suurenemine jms. Prognoositav kuu keskmise sademetehulga tõus on 10-19% ning oodata on ööpäevase sademete hulga tõusu (eeskätt suvekuudel);
- **tormide sagenemine** ning sellest tulenevad nõuded taristu ja ehitiste vastupidavusele ning tormitagajärgede likvideerimise võimele. Tuule kiiruse kasvuks prognoositakse 3-18%, kasv on suurem talve- ja kevadkuudel;
- **merepinna tõus** ja sellest tulenev kaldaerosioon, oht kaldarajatistele, surve ehitiste ümberpaigutamiseks jms. Merevee taseme tõustutrendi korral on 21. sajandi lõpuks oodata keskmise meretaseme tõusu Eesti rannikutel pessimistlikuma stsenaariumi järgi kuni *ca* 60 cm.

Maakasutuse ja planeerimise kontekstis on Kohila vallas kliimamuutustega seonduvalt tõenäoliselt olulisimateks ilminguteks kuuma- ja põuaperioodid, lokaalsed üleujutused, muutused veekogude veerežiimis ning vee- ja kanalisatsiooniteenuste toimimises, tormide sagenemine ja neist tulenev oht ehitiste ja taristu vastupidavusele ning võimalik negatiivne mõju inimese tervisele, varale ja heaolule.

Kuumalained on kliimamuutustega kohanemise arengukava kohaselt üks peamisi tulevikukliima riske. Need võimenduvad eeskätt linnalistes asulates (aga ka muudes tiheasulates) soojussaare efektina[159]. Soojussaare teke seostub eelkõige maakasutuse ja ehituslike iseärasustega - kas ja kuivõrd ehitised päikesekiirgust neelavad ja õhku kütavad. Kohila vald on suhteliselt hõreda asustusega (suurimaks asulaks on Kohila alev) ning asutusüksustes ei ole nii mahu kui paiknemise poolest hooneid ja rajatisi, mis ruumis õhku oluliselt kütavad. Soojussaare efekti saab leevendada, piirates planeeringu- ja ehituslahendustega soojuse akumuleerimist ja rakendades mikroklimaatilisi meetmeid. ÜP panustab sellesse läbi looduslike rohealade ja haljasalade säilitamise ja laiendamise, samuti veealade säilitamise ja väärtustamise.

Sagenevad kuuma- ja põuaperioodid ja üleujutused, aga ka lumi- ja jääkatte vähenemine, avaldavad vahetut mõju **vee- ja kanalisatsiooniteenuste toimimisele.** Sademevee ärajuhtimise lahenduste kavandamisel on oluline eelistada looduslähedasi lahendusi ning tähelepanu pöörata nende kliimakindlusele ja toimivusele ka valingvihmade korral (käsitletud täpsemalt ptk-is 7.15.3 „Sademevee ärajuhtimise võimalused").

Kliimamuutustega võivad kaasneda muutused **põhjavee kvaliteedis ja maapinnalähedase veekihi veerežiimis**, mis mõjutavad muldade veerežiimi ja kuivendatud maade kasutamist. Kuigi suurt põhjaveetaseme tõusu kliimamuutuste kontekstis ei prognoosita, võib madalatel tasastel aladel maapinnalähedase põhjaveekihi tase tõusta nii palju, et põhjustab soostumist. Kliimamuutused koosmõjus kuivendussüsteemide seisundi halvenemisega (amortiseerumisega) hakkavad omakorda põhjustama muutusi maakasutuses, liigniisked alad laienevad ja võivad jääda kasutusest välja. Tähelepanu tuleb pöörata väärtusliku põllumajandusmaa säilitamisele ja väärtustamisele ning

[159] Kliimamuutustega kohanemise arengukava aastani 2030

maaparandussüsteemide nõuetekohase toimimise tagamisele. ÜP kohane maakasutus ning seatud maakasutus- ja ehitustingimused loovad selleks vajalikud eeldused (vt täpsemalt ptk 7.9 „Mõju väärtuslikule põllumajandusmaale" ning ptk 7.7 „Mõju pinnaveekogudele ja maaparandussüsteemidele").

Kliima soojenemisel on positiivne mõju vegetatsiooniperioodile (pikenemine Eesti laiuskraadil), mis **toetab põllumajandussaaduste tootmist,** põllukultuuride kasv läheb paremaks, kasvab saagikus ning võimalik on uute põllukultuuride kasvatamine. Oluline roll on siinkohal väärtusliku põllumajandusmaa kui põllumajanduslikuks tootmiseks ja toidujulgeoleku tagamiseks olulise ressurssi olemasolul ja võimalikult suures ulatuses sihtotstarbelises kasutuses hoidmisel.

Tormikahjud avalduvad suuresti üsna juhuslikult, sõltudes juhuste kokkusattumisest, puudulikust ehituskvaliteedist või ohtude ignoreerimisest. Mõningal määral saab neid ennetada ÜP-ga seatud maakasutus- ja ehitustingimustega, kuid olulisel kohal on ka ehitusmaterjalid ja ehitustegevus ning selle kvaliteet, millest sõltub hoonete ja rajatiste vastupidavus.

Kokkuvõttes on ÜP koostamisel arvestatud võimalike kliimamuutustega läbi maakasutuse kavandamise ning maakasutus- ja ehitustingimuste seadmise, mis aitavad ennetada ja leevendada kliimamuutusi ning nendega kohaneda. Siiski tuleb silmas pidada, et planeerimise meetmed on vaid üks osa kliimamuutustega kohanemise meetmetest. Kliimamuutustega toimetulek sõltub muuhulgas sotsiaalmajanduslikest protsessidest, tehnilisest ja sotsiaalsest taristust, omavalitsusüksuse haldusvõimekusest, indiviidide teadlikkusest kliimamuutustest ning võimekusest ja võimalustest nendega arvestamisel.

Meetmed kliimamuutustega kohanemiseks on toodud ka ptk-is 9.16.

7.21. Hinnang riigikaitseliste ehitistega arvestamisele

Kohila vallas asub Kaitseliidu Rapla maleva allüksus Loone malevkond. Vallas ei asu ühtegi olemasolevat ning kavandatavat lasketiiru, taktikaala ning kaitsevööndiga ehitisi (Joonis 8).

Joonis 8. Riigikaitselised ehitised ja alad Kohila vallas. Allikas: Rapla valla maakonnaplaneering 2030+, seisuga 29.11.2019

Uusi riigikaitselisi ehitisi Kohila valla ÜP-ga ei kavandata.

Kohila vallas asub Pahkla harjutusväljak, mis kuulub Kaitseliidu Rapla malevale. Antud väljaõppealast linnulennult 500 meetri kaugusele planeeritakse ÜP-ga spordi ja puhkeala. Arvestades kahe objekti vahemaad, siis on ÜP selline elluviimine sobilik. Harjutusväljaku kasutamisest peab aga Rapla malev igakordselt kohalikku omavalitsust mõistliku aja ette informeerima, et vallavalitsus saaks tagada info

levitamise spordi- ja puhkeala kasutajatele. Samuti kohustub Rapla malev jälgima, et harjutusväljaku kasutamisel ei satu laskemoona või selle jääke väljaspoole väljaõppeala.

Kaitsevägi ja Kaitseliit kasutavad metsaseaduse § 36 alusel metsaalasid riigikaitselise väljaõppe korraldamiseks ka väljaspool harjutusvälju. Väljaõppe ajal tuleb ümbritsevate alade elanikel ja kasutajatel arvestada teatud müra leviku ning raskesõidukite ja inimeste liikumisega. Edasiste tegevuste kavandamisel tuleb silmas pidada, et harjutusväljaku läheduses asuvatel maaüksustel ei kavandataks müratundlikke tegevusi. Vt ka ptk 7.14.2.2 „Müra mõju".

Kõik riigikaitselise ehitise piiranguvööndisse jäävad või ulatuvad planeeringud ning projekteerimistingimused või nende andmise kohustuse puudumisel ehitusloa eelnõud või ehitamise teatised tuleb kooskõlastada Kaitseministeeriumiga.

Meetmed riigikaitseliste ehitistega arvestamiseks on toodud ka peatükis 9.17.

7.22. Mõjude omavahelised seosed ja piiriülese mõju võimalikkus

Kohila valla ÜP on pikaajaline arengudokument, mistõttu avalduvad ka planeeringulahenduse rakendamisega kaasnevad mõjud üldjuhul kaudselt, pikaajaliselt ning omavahel seotult. Mõjude omavahelisi seoseid on käesoleva KSH aruandes arvestatud ja käsitletud läbivalt, erinevate teemavaldkondade analüüsi käigus.

Erinevate mõjude omavahelise seoses pikaajaliseks ja positiivseks mõjuks võib pidada hea ja jätkusuutliku elukeskkonna tekkimist. Selle mõõtmeteks on hästi läbimõeldud multifunktsionaalne ruumilahendus, piisav elamualade ja kaasaegsete elamispindade olemasolu, puhas ja esteetiline väliskeskkond, töökohtade, teenuste, sh kultuuriteenuste olemasolu ning kättesaadavus elanikkonna erinevatele gruppidele võimalikult kodukoha lähedal, mitmekesised ja mugava ligipääsetavusega vaba aja veetmise võimalused. Head elukeskkonda toetavad ka heas korras sõiduteed ning sidus ja piisava tihedusega jalg- ja jalgrattateede võrgustik, mis muuhulgas parandavad nii liiklemise ohutust kui ka liikumisvõimalusi erinevate sihtkohtade vahel. Elukeskkonna atraktiivsuse tõstmine läbi olemasoleva loodus- ja kultuurikeskkonna, aga ka valla olemasoleva asutusstruktuuri ning kultuuriväärtuste säilitamise ja väärtustamise ning sotsiaalse taristu arendamise avaldab kaudselt positiivset mõju ka varale.

Erinevate mõjude omavahelises seoses avaldub positiivne mõju ka läbi ettevõtluse. Nii ruumilised võimalused ettevõtlus- ja tootmistegevuse arendamiseks, piisavalt paindlikud arendamise tingimused kui teedevõrgu arendamine loovad eeldused uue äri- ja tootmistegevuse lisandumiseks. Perspektiivne Kohila alevi ümbersõit, mis ühendab Kohila alevi põhjaosas paiknevad tootmisalad Kernu-Kohila teega ning seekaudu Pärnu maanteega ning ettevõtluse arendamiseks kavandatud uued maa-alad suurte taristuobjektide sõlmpunktides loovad täiendava arengumootori piirkonna ettevõtluse arengule. Uued ettevõtted tähendavad uusi kohapealseid ja mitmekülgseid töökohti, mis omakorda aitab eeldatavalt vähendada igapäevast pendelliikumist nii Tallinna ja selle lähialade kui ka maakonnakeskuse Rapla suunas. Ettevõtlusel on oluline roll ka valla üldises majanduslikus heaolus ning seeläbi kvaliteetse elu- ja puhkekeskkonna kujundamises ning kultuuriteenuste arendamises.

Ettevõtlustegevuse lisandumisel ja infrastruktuuri arendamisel on jällegi kumulatiivne negatiivne mõju, mis avaldub looduskeskkonnale näiteks läbi taimestiku kao ning loomastikule põhjustatavate häiringute kui inimese tervisele ja heaolule läbi õhusaaste, lõhnahäiringute, müra, vibratsiooni, aga ka võimaliku joogivee kvaliteedi halvenemise. Tegevustega kaasnevate negatiivsete mõjude vältimiseks ja leevendamiseks on KSH raames kavandatud vajalikud meetmed. Nende rakendamisel ei kaasne planeeringulahenduse elluviimisega erinevate mõjude omavahelises seoses eeldavalt olulist negatiivset mõju.

ÜP kohase maakasutuse alusel edasiste tegevuste kavandamisel tuleb kohalikul omavalitsusel nende lubamise osas kaalutlusotsuste tegemisel arvestada ka erinevate mõjude omavahelise seosega.

Piiriülest keskkonnamõju ehk mõju mõne naaberriigi keskkonnaseisundile Kohila valla ÜP kohase maakasutuse rakendamisega näha ei ole.

8. Ülevaade alternatiivsetest arengustsenaariumidest

Kohila valla ÜP koostamise käigus ei tekkinud põhimõttelisi terviklikke alternatiivseid arengustsenaariume. ÜP koostamisel kaaluti erinevaid lahendusi maakasutuse ja ehitustingimuste osas, sh asukohapõhiseid alternatiivseid võimalusi, kuid nende näol ei ole tegemist alternatiivsete arengustsenaariumidega KeHJS § 40 mõistes. Erinevate lahenduste kaalumine toimus planeerimisprotsessi aruteludel ja töökoosolekutel, mille tulemusena leiti ka sobivamad lahendused. Kus asjakohane, on lahenduse kujunemist kirjeldatud ka KSH aruande vastavas peatükis.

Käesolevas peatükis on käsitletud neid alternatiivseid lahendusi, kus vajadus selleks tulenes tuvastatud konfliktist kaitstava loodusobjektiga ning parima lahenduse leidmise vajadusest looduskeskkonna seisukohast.

8.1. Alternatiivsed lahendused raskeliikluse ümbersuunamiseks Kohila alevist

ÜP koostamisel kaaluti erinevaid lahendusi perspektiivis raskeliikluse ümbersuunamiseks Kohila alevist (Kernu-Kohila tee ümbersõit Kohila alevi põhjaosas). Perspektiivne Kernu-Kohila tee ümbersõit on kavandatud Rapla maakonnaplaneeringuga, kuid sellega määratud asukohas kulgemisel tuvastati KSH läbiviimisel konflikt II kaitsekategooriasse kuuluva liigiga ning võimalik olulise negatiivse mõju esinemine. Olulise negatiivse mõju vältimiseks tekkis vajadus alternatiivsete lahenduste kaalumiseks trassi kulgemise osas. Kokku kaaluti ÜP koostamisel kolme võimalikku lahendust:

- **alternatiiv 1** – ümbersõidukoridor Rapla maakonnaplaneeringus määratud asukohas;
- **alternatiiv 2** – ümbersõidukoridor maakonnaplaneeringus määratud koridorist ida pool;
- **alternatiiv 3** – ümbersõidukoridor maakonnaplaneeringus määratud koridorist lääne pool.

Alternatiivide asukohtadest annab ülevaate Joonis 9.

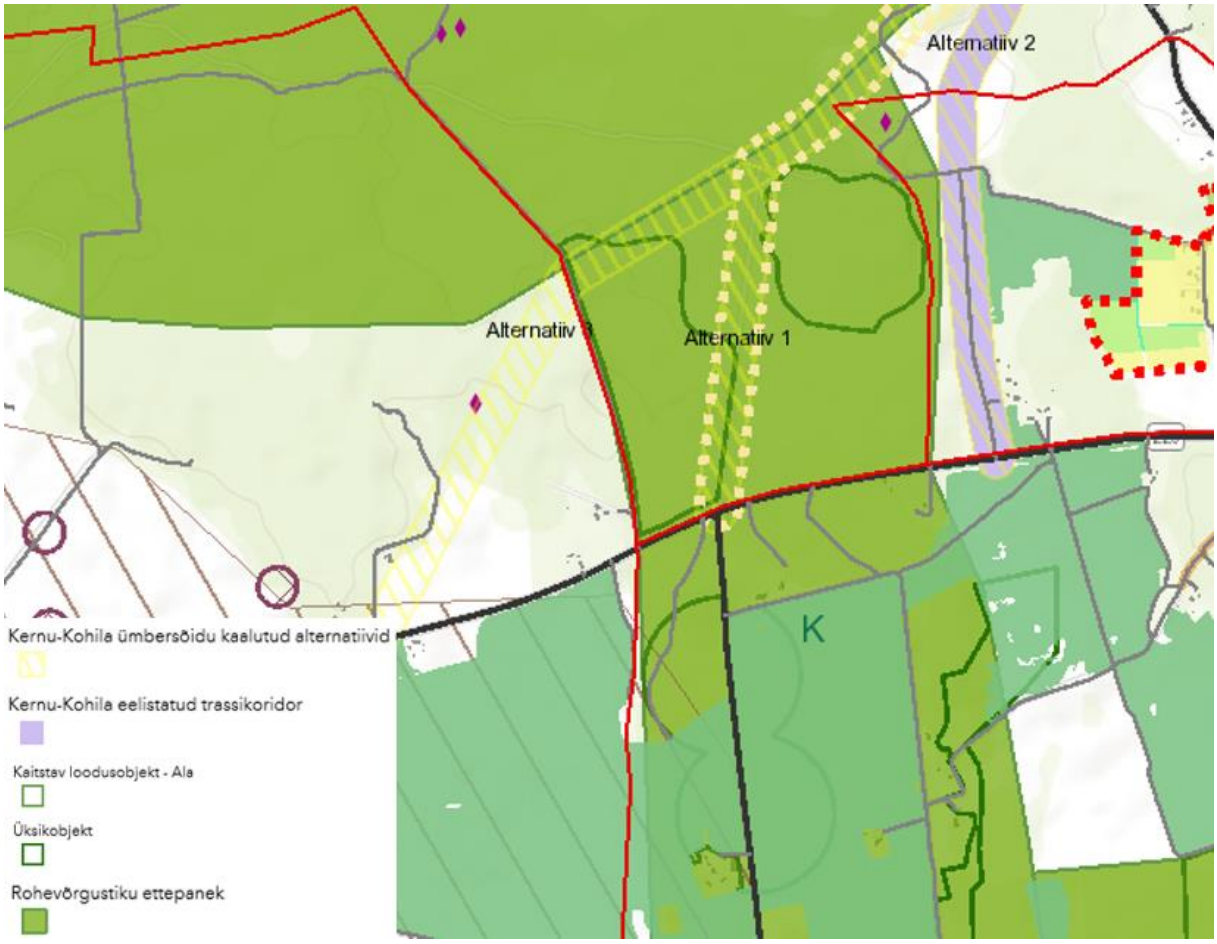

Joonis 9. ÜP koostamisel kaalutud Kernu-Kohila tee ümbersõidu asukoha alternatiivid

Kuna lisaks kaitsealuse liigiga esineb konflikt rohevõrgustikuga (trass läbib rohekoridori), siis võrreldi alternatiive ka rohevõrgustiku osas. Alternatiivide kaalumise eesmärk oli vältida konfliktset lahendust ja leida parim tulemus looduskeskkonna seisukohast.

Alternatiiv 1 (Rapla maakonnaplaneeringu kohane lahendus) korral kulgeb ümbersõit II kaitsekategooriasse kuuluva liigi kahe elupaiga vahelt, asub nende piiril ning kohati lõikab elupaiga serva. Lisaks poolitab trass antud asukohas liigile olulise metsamassiivi. Ehitus- ja kasutusaegsete häiringute tõttu muutuksid elupaigad liigile tõenäoliselt ebasobivaks ning ilmselt tingiks liigi lahkumise (võimalik oluline negatiivne mõju). Kaitsealuse liigi aspektist on tegemist kõige halvema alternatiiviga.

Lisaks lõikab alternatiiv ¾ ulatuses rohekoridori, põhjustab sellega häiringuid loomastikule ja vähendab koridori sidusust tervikuna. Arvestades, et teed ei ole ilmselt vajalik tarastada ja liiklussagedus antud teel ei saa olema väga suur, siis otsest rohevõrgustikku tõkestavat või katkestavat mõju tee rajamine ei omaks. Küll väheneks mõningal määral rohevõrgustiku sidusus ja funktsionaalsus. Rohevõrgustikule avalduvaid mõjusid efektiivselt leevendada pole ilmselt võimalik või nõuaks see väga kulukaid lahendusi.

Alternatiiv 2 korral asuks trass alternatiiviga 1 võrreldes ida pool. See ei kulgeks kahe elupaiga vahelt, kuid jääks neist ühest (idapoolsest) kaugusele, kust võivad avalduda liigile häiringud. Elupaiga hülgamist see tõenäoliselt ei põhjustaks. Liigi teine (läänepoolne) elupaik jääb trassist kaugusele, kust olulised mõjud liigile on välistatud. Kaitstava liigi aspektist on tegu parima alternatiiviga.

Alternatiiv asub rohekoridorist ida pool, kus see ei poolita Kohilast läände ja loodesse jäävat rohekoridori. Rohevõrgustiku aspektist on tegemist parima alternatiiviga.

Alternatiiv 3 korral kulgeks ümbersõit alternatiiviga 1 võrreldes lääne pool, kus lõikaks väikeses ulatuses kaitsealuse liigi läänepoolset elupaika ning kulgeks ka idapoolse elupaiga piiril. Seega avalduksid nii ehitus- kui kasutusetapis häiringud mõlemale elupaigale. Elupaikade hülgamist toimuda ei pruugi, kuid seda ei saa ka välistada. Kaitsealuse liigi aspektist on tegu keskmise mõjuga alternatiiviga.

Antud alternatiivi korral lõikab ümbersõit kogu laiuselt rohekoridori, mis põhjustaks häiringuid rohekoridori alale ning halvendaks elustiku liikumisvõimalusi. Kuna teed pole ilmselt vajalik tarastada ja liiklussagedus antud teel ei saa olema väga suur, siis otsest rohevõrgustikku tõkestavat või katkestavat mõju tee rajamine ei omaks. Küll aga väheneks mõningal määral rohevõrgustiku sidusus ja funktsionaalsus. Rohevõrgustikule avalduvaid mõjusid efektiivselt leevendada pole ilmselt võimalik või nõuaks see väga kulukaid lahendusi.

Alternatiivse teelõigu alguses edelaosas lõikab see suhteliselt lühikesel lõigul ka Natura niiduelupaigatüüpi *Kuivad niidud lubjarikkal mullal* (6210*). Elupaik ei paikne kaitstaval alal, kuid siiski on tegu väärtusliku taimekooslusega.

Kokkuvõttes on looduskeskkonnale avalduvate mõjude aspektist parim alternatiiv 2 ning kõige halvem alternatiiv 1. Alternatiiv 3 on veidi parem kui alternatiiv 1, kuid nii kaitstava loodusobjekti kui ka rohevõrgustiku aspektist siiski halvem kui alternatiiv 2.

8.2. Tõenäoline areng juhul, kui üldplaneeringut ellu ei viida või tehakse seda osaliselt

Kui kehtestatud ÜP-ga kavandav maakasutus jääb kas osaliselt või täielikult realiseerimata, siis on oht, et edasine areng toimub kaasaja vajadustele mittevastavalt, on paiguti juhuslik ja mitteterviklik ning saavutamata jäävad läbimõeldud, kompaktse arengu positiivsed mõjud. Tähelepanuta võivad jääda erinevate elanikkonna gruppide vajadused ning ohtu sattuda säästev ja jätkusuutlik areng.

ÜP realiseerimine võib takerduda ka erinevate objektiivsete ja subjektiivsete asjaolude taha, näiteks ressursipuudus või KOV-i, maaomanike ja arendajate teadmatus ning ükskõiksus, KOV-i poolse järjekindluse ja järelevalve puudumine vms. **Ruumiline planeerimine loob eeldused Kohila valla arendamiseks kokkulepitud raamides ja tingimustel, kuid ressursid tegevuse elluviimiseks tuleb leida tuginedes ÜP-le, asjakohastele arengudokumentidele ning poliitilistele kokkulepetele.**

Maakasutuse juhtotstarbe ja maakasutustingimuste määratlemise kaudu on ÜP arengukavade, tegevusplaanide jt dokumentide kõrval üks alusdokumente valla arengu soodustamiseks ja suunamiseks.

9. Olulise ebasoodsa keskkonnamõju vältimiseks ja leevendamiseks kavandatud meetmed

Esitatud meetmed on valdavas osas pigem suunised edasise tegevuse kavandamiseks, et ära hoida olulise ebasoodsa keskkonnamõju tekkimist ja vähendada negatiivset keskkonnamõju ÜP rakendamisel.

9.1. Natura 2000 võrgustiku aladega arvestamine

- ÜP alusel tegevuste kavandamisel tuleb silmas pidada ettevaatusprintsiipi, mille kohaselt tuleb Natura mõjusid hinnata igal juhul kui arendusega on väikseimgi võimalus negatiivsete mõjude avaldamiseks Natura alale. Silmas tuleb pidada, et veerežiimi mõjutamise kaudu või müra ja muude häiringute tõttu võivad mõjud avalduda ka tegevuste puhul, mis ei toimu Natura alal ega vahetult selle piiril.

9.2. Meetmed kaitstavate loodusobjektide kaitseks

- Tegevuse kavandamisel tuleb igakordselt täpsustada kaitstavate loodusobjektide (kaitsealad, hoiualad, kaitstavad liigid, püsielupaigad, kaitstavad looduse üksikobjektid) esinemist tegevuse alal ja selle mõjualal, sest EELIS-e ja keskkonnaregistri andmeid täiendatakse pidevalt. Samuti võidakse muuta kaitstavate loodusobjektide kaitse-eeskirju ja kaitsekorda.
- Tegevuse kavandamisel tuleb arvestada, et kaitstava loodusobjekti kaitse on tagatud selle kaitsekorraga, mis piirab arendusi ja tegevusi kaitstaval alal või nõuab selle kooskõlastamist Keskkonnaameti kui kaitstava loodusobjekti valitsejaga.
- Sellise tegevuste kavandamisel, millel on puutumus kaitstava loodusobjektiga, tuleb täpsustada olulise keskkonnamõju esinemise võimalikkust ja vajadusel teostada keskkonnamõju hindamine. Silmas tuleb pidada, et veerežiimi mõjutamise kaudu, müra või muude häiringute tõttu võivad mõjud avalduda ka tegevuste puhul, mis ei toimu kaitstava loodusobjekti alal ega vahetult selle piiril.
- Loodusobjektide kohaliku omavalitsuse tasandil kaitse alla võtmise üle otsustamiseks tuleb eelnevalt koostada looduskaitseseaduse § 8 kohane analüüs.
- Kernu-Kohila tee ümbersõidu (ümbersõit Kohila alevist) asukoha osas tuleks eelistada alternatiivi 2 (ümbersõit maakonnaplaneeringuga kavandatud asukohast ida pool).

Meetmed on tõhusad, sest need võimaldavad arvestada kaitstavate loodusobjektide ja nende kaitse-eesmärkidega ning vältida nende kahjustamist.

9.3. Meetmed vääriselupaikade kaitseks

- Tegevuse kavandamisel tuleb igakordselt täpsustada vääriselupaikade esinemist kavandatava tegevuse alal ja selle mõjualal, sest keskkonnaregistri andmeid täiendatakse pidevalt.
- Keskkonnaregistrisse kantud avalik-õigusliku isiku omandis olevas metsas ja riigimetsas asuva vääriselupaiga alal on keelatud raie, va erandkorras tehtav raie ja kujundusraie Keskkonnaameti nõusolekul.
- Vääriselupaiga alal on soovitatav vältida maakasutuse muudatusi ning uute arenduste kavandamist. Samuti on soovitav vältida arendusi ja raadamist vääriselupaiga piiril, kuna servaefekti tõttu avaldaksid ka piirile kavandatud arendused vääriselupaigale negatiivseid mõjusid.

Meetmed on eeldatavalt tõhusad, kuna võimaldavad arvestada vääriselupaikadega ning vältida nende kahjustamist.

9.4. Meetmed taimestiku ja loomastiku kaitseks

- Tegevuste kavandamisel tuleb võimalusel vältida suuremaid raadamisi nõudvaid arendusi.
- Valda läbivate raudteede ja suuremate maanteede arendamisel tuleb arvestada ulukite läbipääsu tagamise vajadusega, jätted teed kas tarastamata või tagada läbipääsud ökoduktide või loomapääsude abil.
- Kernu-Kohila tee ümbersõidu kavandamisel tuleb vältida selle tarastamist või kui see on vältimatu, tuleb tagada loomade liikumisvõimalused loomapääsude/ökoduktide abil.
- Kernu-Kohila tee ümbersõidu (ümbersõit Kohila alevist) asukoha osas tuleks eelistada alternatiivi 2 (ümbersõit maakonnaplaneeringuga kavandatud asukohast ida pool).

Meetmed on eeldatavalt tõhusad, kuna aitavad säilitada taimestikku ning kaitsta loomastikku populatsioonide killustamise, häirimise ja isendite ülemäärase hukkumise eest.

9.5. Meetmed põhjavee kaitseks

- Põhjavee kasutamisel ja kaitse korraldamisel tuleb lähtuda veeseadusest ja Lääne-Eesti vesikonna veemajanduskavast.
- Tegevuse kavandamisel tuleb arvestada põhjavee kaitstuse ning põhjaveevaruga. Tegevuse kavandamisel ja läbiviimisel tuleb jälgida, et pinnasesse ja põhjavette ei satu saasteained koguses, mis võib ohustada põhjavee kvaliteeti. Vältida tuleb põhjaveevaru liigvähendamist.
- ÜVK arendamise kava ülevaatamisel tuleb hinnata, kas planeerimis- ja ehitustegevuse tulemusena toimunu vastab reoveekogumisalade määramiseks kehtestatud tingimustele ja kriteeriumitele. Seejuures tuleb arvestada piirkonna põhjavee kaitstust ja sotsiaalmajanduslikke tingimusi. Vajadusel tuleb reoveekogumisaladega kaetavate alade ulatust korrigeerida.
- Reoveekogumisalal tuleb tagada ühiskanalisatsiooni olemasolu reovee reoveepuhastisse juhtimiseks, välja arvatud reoveekogumisalal koormusega alla 2000 inimekvivalendi ning kui reoveekogumisalal ühiskanalisatsiooni rajamine toob kaasa põhjendamatult suuri kulutusi. Sellisel juhul võib reovee kogumiseks kasutada lekkekindlaid kogumismahuteid. Ühiskanalisatsiooni ja reoveepuhasti olemasolu korral tuleb need hoida tehniliselt heas korras, et tagada reovee nõuetekohane kogumine ja puhastamine. Sellisel juhul võib suublasse juhtida bioloogiliselt või süvapuhastatud reovett.
- Heit- ja sademevee suublasse juhtimisel tuleb järgida veeseadusega seatud nõudeid.
- Kohaliku omavalitsuse üksus on kohustatud korraldama asulareovee kogumise ja selle puhastamise enne heitveena suublasse juhtimist veeseaduse alusel kehtestatud heitvee saasteainesisalduse piirväärtusteni või veeseaduses nimetatud reovee puhastusastmeteni.
- Omapuhasti asukoha valikul tuleb lähtuda veeseaduses toodud tingimustest.
- Reoveepuhasti kavandamisel on soovitav küsida ekspertarvamust keskkonnatingimuste osas, millega tuleb reoveepuhasti projekteerimisel ja ehitamisel arvestada.
- Ettevõtte riskianalüüsi koostamisel tuleb arvestada põhjavee reostamise ohuga.
- Ühisveevärgi kavandamisel uues asukohas tuleb teha põhjavee kvaliteedi uuring.
- Uue suure tootlikkusega kaevu või kontsentreeritud veehaarde tööle rakendumisel tuleb arvestada, et veetase ümbruskonna seni kasutatavates kaevudes (eriti salvkaevudes) võib langeda.

- Kalmistu(te) laiendamisel või uue kalmistu rajamisel tuleb lähtuda kalmistuseaduses sätestatud põhjavee ja veehaarete kaitse meetmetest.

Hajukoormuse vähendamise meetmed

- Tähelepanu tuleb pöörata mürkkemikaalide, sõnniku ja väetiste kasutamise keskkonnanõuetest kinnipidamisele ning loomapidamisrajatiste rekonstrueerimise või uute rajamise vajadusele (sh sõnniku- ja silohoidlad) tootmisest tuleneva põhjavee saastuse riskide vältimiseks.
- Tähelepanu tuleb pöörata reovee kohtkäitlussüsteemide nõuetekohasusele, süsteemide rekonstrueerimisele ning järelevalve tõhustamisele kohtkäitluse üle.
- Tähelepanu tuleb pöörata süsteemide rajamisele ja seadmete paigaldamisele reoveesette töötlemiseks nõuetele vastavaks ning kasutatavaks põllumajanduses, haljastuses, karjääride korrastamisel.
- Taristuobjekti (maantee, raudtee) jaoks tuleb kaaluda sademevee kogumissüsteemi ehitamist ja olemasoleva süsteemi ajakohastamist, puhastussüsteemide ehitamist ja ajakohastamist sademeveega veekogusse juhitavate saasteainete sisalduse määramiseks.
- Tähelepanu tuleb pöörata pinnasereostuse tuvastamisele ja likvideerimisele, sh kasutuses mitteolevatel tööstusaladel.

Punktkoormuse vähendamise meetmed

- Tegevuse kavandamisel ja ajakohastamisel tuleb arvestada põhjaveeveekogumi vajadustega (vajadusel põhjaveekogumi seisundit ohustatavate saasteainete heidete limiteerimine ning seirekohustuse nõude esitamine).
- Reostuse vältimise üheks abinõuks on ehitise kontroll. Saastust aitab tuvastada seirekaevude rajamine ehitise vahetusse lähedusse ja/või olemasolevate puurkaevude kasutamine veeseisundi muutuste seireks. Seisundi muutusel saab rakendada operatiivselt saaste leviku takistamise meetmeid. Punktreostusallika nõuetele vastavusse viimisel on oluline reovee puhastusseadmete ja lautade sõnniku- ning silohoidlate korrastamine.
- Reoveekogumisala teenindava reoveepuhasti vastavust tuleb muuhulgas analüüsida ÜVK arendamise kava ülevaatamise ning uue koostamise käigus ja vajadusel näha ette ressursid puhasti rekonstrueerimiseks või laiendamiseks.
- Kaitsmata ja nõrgalt kaitstud põhjavee ala olemasoluga tuleb arvestada kanalisatsioonirajatise kavandamisel ning muude pinnast ja põhjavett ohustada võivate objektide või tegevuste kavandamisel, samuti nende seisukorra tagamisel.

Veevõtust tuleneva koormuse vähendamise meetmed

- Uue tööstusobjekti kavandamise varases staadiumis tuleb analüüsida konkreetse tehnoloogilise lahenduse veevajadust arvestades Kohila valla (põhja)veevarusid. Üldpõhimõtte kohaselt peavad tööstusettevõtted tehnoloogilise vee allikana kasutama pinnavett.
- Põhjaveevõtul rohkem kui 500 m^3 ööpäevas tuleb hinnata põhjavee tarbevaru.
- Uue, mitut elamumaad hõlmava detailplaneeringu koostamisel tuleb eelistada ühtse veevarustussüsteemi rajamist.
- Maavara kaevandamisloa taotluste menetlemise käigus tuleb täpsustada tingimused, mida järgida väljapumbatava vee veekogusse juhtimisel ning väljapumbatava veekoguse vähendamiseks. Veevõtust tulenevat koormust vähendavad veetõkked, settebasseinid ja infiltratsioonibasseinid.

- Asustuspiirkonna planeerimisel tuleb arvestada joogivee ressursi olemasolu ja joogivee kvaliteedi nõuetega. Salvkaevude reostustundlikkuse ja võimaliku kuivaksjäämise tõttu põuaperioodidel ei ole soovitav plaanida uute salvkaevude rajamist joogiveeallikatena.
- Vältida tuleb ehitise planeerimist veehaarde sanitaarkaitsealale.
- Puurkaevude, puuraukude ja salvkaevude projekteerimine, rajamine, kasutusele võtmine, konserveerimine ja lammutamine peab toimuma õigusaktides sätestatud korras.

Vt ka ptk 9.6 „Meetmed pinnaveekogude ja maaparandussüsteemide kaitseks", ptk 9.11.1 „Nõuetekohase joogivee tagamine" ja ptk 9.14 „Meetmed keskkonnaohtlike ettevõtetega arvestamiseks".

Meetmed on eeldatavalt tõhusad, eriti nende komplekssel rakendamisel, kuna aitavad tagada põhjavee kaitse ja varud.

9.6. Meetmed pinnaveekogude ja maaparandussüsteemide kaitseks

- Tegevuse kavandamisel ja teostamisel tuleb täita kõiki asjakohaseid keskkonnanõudeid.
- Arendustegevus veekogu lähistel ei tohi halvendada selle mõjupiirkonda jääva veekogu olemasolevat seisundit. Uue tegevuse kavandamisel tuleb arvestada nii veekogumi olemasoleva seisundiga kui pidada silmas veekogumi seisundi seatud eesmärki, et mitte ohustada selle saavutamist.
- Oluline on sellise tegevuse keskkonnamõju (eel)hindamine, mille puhul on kahtlus, et see võib veekogumi seisundit halvendada.
- Keila, Kasari, Vasalemma ja Maidla jõgede valgaladele arenduse planeerimisel ja ehitusloa väljastamisel tuleb jälgida, et kavandav tegevus ei avalda lisakoormust.
- Veekogu avalikku kasutust ei või kaldaomanik takistada, sealhulgas ei ole lubatud sulgeda vooluveekogu veeliikluseks suuremas ulatuses kui üks kolmandik selle laiusest.
- Kaldaomanik või valdaja peab tagama kallasrajale juurdepääsu planeeringuga kehtestatud tingimustel.
- Tegevusega ei tohi kahjustada drenaaži või maaparandussüsteemi nõuetekohast toimimist. Maaparandussüsteemi alal tegevuse kavandamisel tuleb lähtuda maaparandusseaduses sätestatud korrast.
- Maaparandussüsteemi ja selle eesvoolu muutmist põhjustav tegevus, sh lisavee juhtimine maaparandussüsteemi eesvoolu või kuivenduskraavi, on vajalik kooskõlastada Põllumajandusametiga.
- Karjääri rekonstrueerimisel uue tehisveekogu tekkimisel tuleb eelistada selle määramist avalikult kasutatavaks, et kohalikel elanikel oleks takistusteta võimalik seda puhkeotstarbel kasutada.
- Kalade rändetingimuste tagamiseks tuleb teha koostööd riigiasutuste ja kohaliku omavalitsusega kohapõhiste lahenduste leidmiseks. Vooluveekogu tõkestusrajatise likvideerimine või kalade rändetingimuste parandamine muul viisil (kalapääsud) tuleb lahendada juhtumipõhiselt, lähtudes vastavatest uuringutest, tehnilistest alternatiividest ning mõju igakülgsest, tasakaalustatud ja objektiivsest hindamisest (sh sotsiaalmajanduslik ja kultuuriline mõju).
- Silla, paadisilla ja lautri püstitamisel avalikult kasutatavale veekogule peab olema tagatud avalik juurdepääs kallasrajale ning kallasrajal vaba liikumine.
- Kaitsealal, hoiualal, püsielupaigas ja kaitstava looduse üksikobjekti kaitsevööndis ei tohi ilma kaitstava loodusobjekti valitseja nõusolekuta püstitada või laiendada lautrit või paadisilda.
- Silla ja paadisilla kavandamisel tuleb lähtetingimuste väljastamisel kaaluda keskkonnamõju hindamise vajalikkust vastavalt KeHJS-ses sätestatule.

- Silla ja paadisilla kavandamisel tuleb arvestada, et vajalik võib olla koostada ehitusgeoloogilised uuringud ja rakendada geotehnilisi erimeetmeid pinnase stabiilsuse tagamiseks.

Vt ka ptk 9.5. „Meetmed põhjavee kaitseks", ptk 9.15 „Meetmed üleujutustega arvestamiseks" ning ptk 9.16 „Meetmed kliimamuutustega arvestamiseks".

Meetmed on eeldatavalt tõhusad, eriti nende komplekssel rakendamisel, kuna aitavad tagada pinnavee kaitse.

9.7. Meetmed maardlate ja maavarade kaitseks

- Maardla kasutuselevõtmine kaevandamise eesmärgil toimub juhtumipõhiselt ja õigusaktides sätestatud korras.
- Turba kaevandamiseks on lubatud kaevandamisluba taotleda üksnes kaevandamisega rikutud ja mahajäetud turbaalade nimekirja või kaevandamiseks sobivate turbaalade nimekirja kantud alal või maardlal.
- Kaevandamisloaga hõlmatud mäeeraldisel tuleb kaevandamine tagada kuni kaevandamisloa kehtivuse lõpuni.
- Maardla kasutuselevõtul või maardlas uue karjääri rajamisel tuleb enne maavara kaevandamise lubamist selgitada välja keskkonnamõju võimalik ulatus (vastavalt vajadusele keskkonnamõju hindamise läbiviimine, müra, tolmu ja vibratsiooni mõõtmine või modelleerimine, hüdrogeoloogilised uuringud jne) ning rakendada asjakohaseid meetmeid kaasnevate keskkonnamõjude vältimiseks või leevendamiseks.
- Maardla kasutuselevõtul kaevandamise eesmärgil tuleb vältida võimalusel ala, mis asub väärtuslikul maastikul, rohevõrgustikus ja väärtuslikul põllumajandusmaal. Juhul, kui mõnel nimetatud alal on kaevandamine majanduslikult otstarbekas, tuleb eelnevalt analüüsida kaevandamise mõju maastikukomponentidele. Rohevõrgustiku alal tuleb tagada võrgustiku toimimine.
- Eelistada tuleb maavara kaevandamist eemal asustatud aladest. Tiheasustatud aladel peab säilima kvaliteetne elukeskkond.
- Kaevandamise plaanimisel tuleb hinnata juurdepääsuteede kandevõime vastavust kavandavale liikluskoormusele ja vajadusel plaanida meetmed avalikult kasutatavate teede kandevõime tõstmiseks.
- Kaevandamisel tuleb arvestada kaevandatud maavarade transpordiga kaasnevate negatiivsete mõjude ja vastavate leevendusmeetmetega (nt mustkatte rajamine).
- Pärast kaevandamist tuleb kasutatud ala korrastada kas loodusliku keskkonna taastumiseks, majandustegevuseks või rekreatsiooniks sobiliku alana. Kaevandatud maa korrastamisel tuleb tagada, et maa sobib ümbritsevasse maastikku ega kujuta oma iseärasuste tõttu ohtu seal liikuvatele inimestele või loomadele.
- Karjääri ammendumisel tuleb koostada korrastamisprojekt ning see kooskõlastada kohaliku omavalitsuse ja Keskkonnametiga ning projekt ette nähtud aja jooksul ellu viia.
- Muu maakasutuse kavandamisel maardla piirkonnas tuleb lähtuda maavara kaevandamisväärsena ja maavarale olemasoleva juurdepääsu säilitamise põhimõttest.

Vt ka KSH aruande ptk 9.5 „Meetmed põhjavee kaitseks" ja ptk 9.6 „Meetmed pinnaveekogude ja maaparandussüsteemide kaitseks".

Meetmed on eeldatavalt tõhusad, kuna aitavad säilitada maavarade kaevandamisväärsena säilimist ja maavaradele olemasoleva juurdepääsu olukorra, ennetada olulisi negatiivseid mõjusid looduskeskkonnale ja selle väärtustele ning inimeste tervisele.

9.8. Meetmed väärtusliku põllumajandusmaa kaitseks

- Väärtuslikul põllumajandusmaal peab üldjuhul jätkuma põllumajanduslik maakasutus. Väärtuslikule põllumajandusmaale muu tegevuse kavandamine peab olema põhjendatud ja hoolikalt läbi kaalutud, vajadusel tuleb hinnata kaasnevaid mõjusid. Muu maakasutuse osas tuleb eelistada tegevust, mis ei põhjusta väärtusliku põllumajandusmaa olulist vähenemist, massiivide põhjendamatut killustamist ega kahjusta selle sihtotstarbelist kasutamist tulevikus.
- Väärtusliku põllumajandusmaa toimivuse tagamiseks tuleb selle alal tagada maaparandussüsteemi toimimine.
- Soovitav on säilitada põldude läheduses olev looduslik taimkate, üksikud puud ja puude grupid põldudel, hekid, metsaribad. Maastiku avatust kaotav tegevus või väärtusliku põllumajandusmaa metsastamine peab olema põhjendatud ja läbi kaalutud.

Vt ka KSH aruande ptk 9.6 „Meetmed pinnaveekogude ja maaparandussüsteemide kaitseks" ning 9.7 „Meetmed maardlate ja maavarade kaitseks".

Meetmed on eeldatavalt tõhusad, kuna aitavad säilitada väärtuslikke põllumajandusmaid ning tagada põllumajanduse jätkusuutlikkuse.

9.9. Meetmed kultuuripärandi kaitseks

- Aladel, kus uute arheoloogiliste leidude ilmsikstuleku tõenäosus on suurem (Kohila vallas kõikides asulates) ning aladel, kuhu ei ulatu mälestis või selle kaitsevöönd, tuleb ehitus- ja kaevetöödel arvestada kultuuriväärtusega leidude ja arheoloogilise kultuurkihi ilmsikstuleku võimalusega. Ehitustööde ja põlluharimise käigus tuleb olla tavalisest tähelepanelikum, et võimalikke leide mitte kahjustada.
- Tagada tuleb XX sajandi arhitektuuripärandi objektide hulka arvatud hoone hea seisukord ning väärtustada seda kohaliku arhitektuuripärandina.
- Tagada tuleb maaehituspärandi hulka arvatud hoone parim võimalik seisukord ning väärtustada seda kohaliku arhitektuuripärandina.
- Tagada tuleb militaarpärandi objekti hea seisukord ning leida võimalused selle nähtavuse parandamiseks ja kasutuse suurendamiseks.
- Maakondliku ja kohaliku tähtsusega väärtuslikul maastikul tuleb tagada ajalooline asustusstruktuur ja maastikumuster ehk traditsiooniline külamaastik. Väärtusliku maastiku säilimise tagab selle sihipärane hooldamine.
- Väärtustada tuleb maastikku kui inimeste elu- ja töökeskkonda ka väljaspool väärtusliku maastiku piire, sest maastikul on tähtis roll piirkondliku ja kohaliku kultuuri kujunemises.
- Tagada tuleb miljööväärtusliku ala säilimine ja terviklikkus ning seda tuleb väärtustada kui kohalikku arhitektuuri- ja kultuuripärandit.
- Pärandkultuuriobjekti kaitse seisukohast on tõhus viis maaomanike teavitamine väärtusliku objekti olemasolust ja selle tähtsusest piirkonna identiteedile ja ajaloole. Pärandkultuuriobjektid aitavad väärtustada piirkonna aja- ja kultuurilugu ning luua eeldused nt matka- ja õpperadade mitmekesistamiseks, turismi arendamiseks ning piirkonna aja- ja kultuuriloo (koduloo) uurimise ergutamiseks. Sellele aitavad kaasa suunavate viitade ja teabetahvlite paigaldamine ning vajadusel objektide ümbruse ja juurdepääsude korrastamine.
- Kuna kultuuriteenuseid pakkuvad objektid (rahvamajad, laululavad, külaplatsid jms) asuvad või on kavandatud enamasti keskustesse, siis on oluline tagada nendes pakutavate kultuuriteenuste mitmekesisus ja kättesaadavus ka keskustest kaugemal elavatele inimestele.

- Kuna kultuuriteenustega seotud taristu rajamine ja käigushoidmine on reeglina suures osas projektipõhine, siis on oluline tagada taristu ülalpidamise järjepidevus KOV-i ja riigi toel, et inimestel, sh ürituste/ringide/õpitubade jms korraldajatel, ning kogukonnal tekiks kindlustunne tuleviku suhtes.
- Ajaloolistele hoonetele ja rajatistele tuleb leida väärikas sisu (kasutus), et areng selles osas oleks säästev ja jätkusuutlik. Vajalik on tagada väärtusliku hoone ja rajatise korrashoidmiseks vajalikud ressursid.

KOV-il, kultuurimälestiste valdajatel ja Muinsuskaitseametil on soovitav teha omavahel koostööd, et saada asjakohast teavet ning leida sobivad lahendused kultuurimälestiste ja teiste väärtuslike objektide säilitamiseks, kaitseks ning jätkuva kasutuse tagamiseks.

Meetmed on nende rakendamise korral tõhusad, sest võimaldavad säilitada ja väärtustada valla territooriumil olevat kultuuripärandit.

9.10. Meetmed kalmistu arendamiseks ja kaitseks

- Kalmistu laiendamise või uue kalmistu kavandamisel tuleb arvestada kalmistuseaduse §-s 4 esitatud nõuetega, sh tuleb kalmistule ette näha vähemalt 50 meetri laiune vöönd kalmistu välispiirist. Sinna on keelatud rajada ehitisi ja planeerida maakasutust, mis võib põhjustada kalmistul müra, välja arvatud kalmistut teenindav rajatis.

Meede on eeldatavalt tõhus, kuna aitab ennetada olulisi negatiivseid mõjusid kalmistutele.

Põhjavee kaitse meede seoses kalmistutega vt ptk 9.5.

9.11. Meetmed inimese tervise ja heaolu kaitseks

9.11.1. Joogivee kvaliteet

- Valla ühisveevärgi süsteemis on puurkaeve, mille sanitaarkaitseala ei ole tagatud. Nende puurkaevude puhul on ÜVK arendamise kava ülevaatamise käigus vajalik kaaluda, kas on võimalust sanitaarkaitseala vähendamiseks (kui see tagab joogivee kvaliteedi) või on otstarbekas olemasolev puurkaev-pumpla likvideerida ja rajada uus veehaare kohta, kus puurkaevule on tagatud vajalik sanitaarkaitseala.
- Hoonestusala laiendamisel on soovitav kõigepealt analüüsida, kas veevarustust on võimalik tagada mõne olemasoleva puurkaevu baasilt. Alles siis, kui on kindlaks tehtud, et see pole võimalik, teha otsus uue puurkaevu rajamiseks.
- Hajaasustuses, kus ei ole perspektiivis ühisveevärgiga liitumist ette nähtud, tuleb soodustada ühiskasutatavate veehaarete rajamist, et vältida olukorda, kus igale kinnistule rajatakse oma puurkaev.
- Puurkaevu projekteerimisel tuleb arvestada, et Kohila valla territooriumil on maapinnalt esimene aluspõhjaline põhjaveekiht reostuse eest kaitsmata või nõrgalt kaitstud.
- Joogiveeallikana kasutatavad salvkaevud peavad olema nõuetekohaselt rajatud ja hooldatud. Sellekohased nõuded on esitatud keskkonnaministri 09.07.2015 määruses nr 43 (vt määruse ptk 4 „Salvkaevu rajamise, ümberehitamise ja lammutamise kord ning nõuded salvkaevu konstruktsiooni kohta“). Salvkaevude reostustundlikkuse tõttu ei ole siiski soovitav rajada uusi salvkaeve joogiveeallikana.

Vt ka ptk 9.5 „Meetmed põhjavee kaitseks“.

Meetmed on eeldatavalt tõhusad, kuna aitavad hoida ära põhjavee reostumist ning tagada nõuetekohase joogivee kvaliteedi.

9.11.2. Välisõhu kvaliteet

Meetmed tootmistegevusest lähtuvate negatiivsete mõjude ennetamiseks/leevendamiseks

- Tootmistegevusega (eraldiseisvalt või koosmõjus teiste ettevõtetega) ei tohi kaasneda olulisi negatiivseid keskkonnahäiringuid (saasteainete piirväärtuste ületamist väljaspool käitise territooriumi, lõhnaaine häiringutaseme ületamist, müra normtaseme ületamist müratundlikel aladel[160]).
- Iga uue arenduse kavandamisel tuleb lähtuda eelkõige inimese tervise ja heaolu kaitse põhimõttest. Tundlike alade/objektide[161] läheduses on lubatud kavandada vaid sellist tootmistegevust, millega kaasnevad häiringud inimese tervisele ja heaolule on väheolulised. Keskkonnahäiringuid põhjustava tegevuse lubamise üle otsustamine peab toimuma kaalutlusotsuse alusel, et tagada tasakaal erinevate huvide ja õiguste vahel.
- Olemasoleva tootmisala kõrvale ei tohi lubada tundliku ala/objekti rajamist, kui ilmneb, et tootmistegevus ei suuda tagada neil nõuetekohast välisõhu kvaliteeti. Alternatiivina on see lubatud vaid juhul, kui arenduse kavandaja rakendab ise meetmeid häiringute leevendamiseks.
- Iga uue arenduse korral või olemasoleva tegevuse muutmisel, millega võib kaasneda välisõhu saastamine, lõhnahäiringud või müra, tuleb enne tegevuse lubamist juhtumipõhiselt anda hinnang mõju olulisusele. Arvesse tuleb võtta teisi piirkonnas olemasolevaid ning teadaolevaid kavandatavaid tegevusi ja võimalikku koosmõju.

<u>Nõuetekohase välisõhu koostise tagamine (saasteained, lõhnahäiringud)</u>

- Tegevuse kavandamisel, mille jaoks on vajalik keskkonnaluba saasteainete välisõhku väljutamiseks, tuleb hinnata lõhnahäiringu võimalikku esinemist, välisõhku väljutavate saasteainete koguseid ning teostada hajumisarvutused.
- Tootmistegevuse kavandaja peab vajadusel rakendama meetmeid inimese kaitseks õhusaaste eest. Esmajärjekorras tuleb rakendada meetmeid, millega saab vähendada välisõhku väljutavaid saasteained ja lõhnaained (ehituslikud, tehnoloogilised). Täiendavalt võib jätta või rajada kõrghaljastusega rohelise puhvertsooni (laius sõltub kavandatavast tegevusest). Puhvertsoon peab efekti omamiseks olema vähemalt 30 m laiune. Puhvertsoon tuleb üldjuhul rajada häiringut põhjustava objekti piiridesse.
- Tootmistegevuse kavandamisel, mis võib tõenäoliselt põhjustada saasteaine õhukvaliteedi piir- või sihtväärtuse ületamist, tuleb heiteallika asukoha valikul vältida alasid, kus ebasoodsate ilmastikutingimuste korral on välisõhku väljutatud saasteaine hajumine loodus- või tehisoludest tingitud põhjustel takistatud. Saasteallikas tuleb projekteerida selliselt, et saasteainete väljumiskõrgus tagab saasteainete nõutava hajumise maapinnalähedases õhukihis, et vältida välisõhu saastatuse taseme piirväärtuse ületamist.
- Loomafarmi kavandamisel tuleb arvestada valitsevate tuulesuundadega. Laut tuleb võimalusel planeerida reljeefilt madalamale ja valitsevate tuulte suhtes allatuult ning sõnnikuhoidla ümbritseda õhu liikumist suunavate barjääridega (hekid, puud, varjed). Laut ei tohi piirata naabrite väljavaadet ning takistada juurdepääsuteid.

<u>Nõuetekohase mürataseme tagamine</u>

- Soovitav on vältida II mürakategooriasse kuuluvate alade kavandamist vahetult mürarikaste tootmisalade lähedusse.
- Tootmisalade kavandamisel on soovitav eelistada tsoneerimist (mürarikaste tootmis-tööstustegevuste koondamine ühte piirkonda, nt tööstuspargid) ning vältida lahendust, kus uued planeeritavad tootmis-tööstusalad (st müraallikad) paiknevad laiali kohaliku omavalitsuse

[160] Müratundlik ala on ÜP juhtotstarbega määratud ala, millele on kehtestatud müra normtasemed
[161] Puhke- ja virgestustegevuste alad, elamualad, ühiskondlike hoonete alad

territooriumil ja nende mürast (sh liiklusmürast) mõjutatud tsoonis on rohkem müratundlikke alasid.

- Perspektiivsete tootmishoonete ja elamualade vahele tuleb võimalusel ette näha piisava laiusega puhvertsoon, kuhu võimaluse korral rajada (kõrg)haljastus (näha ette äri- ja tootmisala detailplaneeringutega). Haljastust, sealhulgas kõrghaljastust on soovitav säilitada ja rajada nii palju kui võimalik, sh ka äri- ja tootmishoonete kruntidele.
- Arenduse korral, mis võib kaasa tuua müra normtaseme ületamise, kuid mille puhul ei viida läbi keskkonnamõju strateegilist hindamist, peab planeeringudokumentatsioon/projekt sisaldama mürahinnangut.
- Nende tootmis- ja ärimaade puhul, mis piirnevad elamualadega, tuleb müratekitavad tegevused teostada elamute suhtes teisel pool tootmishoonet, et suunata müra pigem tootmisala sisse.
- Tootmistegevuse kavandamisel tuleb tähelepanu puhveralade loomisele: piisava suurusega maa-ala müraallika ja müratundliku otstarbega kinnistu vahel, kus müra saab sumbuda (soovitavalt olemasoleva või perspektiivse kõrghaljastusega), teiste hoonete paiknemine müraallikate ja müratundlike hoonete või maa-alade vahel. Täpsed parameetrid tuleb määrata konkreetse tegevuse kavandamisel.
- Tootmistegevuse kavandaja peab vajadusel rakendama meetmeid inimese kaitseks välisõhus leviva müra eest. Esmajärjekorras tuleb rakendada meetmeid, mis vähendavad müra levikut välisõhku (ehituslikud, tehnoloogilised), seadmete ja müra tekitavate tegevuste paigutus, seejärel müratõke (mürakaitseekraan müra põhjustava objekti juures, müratõkkesein) ning siis kaitsehaljastus. Kaitsehaljastus peab efekti omamiseks olema vähemalt 20-30 m laiune, soovitavalt veelgi enam. Müratõke ja kaitsehaljastus tuleb üldjuhul rajada häiringut põhjustava objekti piiridesse.
- Kui tootmistegevusega kaasneb liiklusmüra, tuleb kriitilistes asukohtades vajadusel kehtestada nõuded liiklemisele (liiklusskeem) ja parkimislahendustele.
- Müratekitavad tehnoseadmed, ventilatsiooniavad jms süsteemid tootmis- ja ärihoonetel, mille krundid piirnevad elamualadega või teiste müratundlike otstarbega kinnistutega, tuleb paigutada suunaga elamualadest eemale, tootmisala sisse.

Meetmed liiklusest lähtuvate negatiivsete mõjude ennetamiseks/leevendamiseks

- Äri- või tootmistegevusega seotud regulaarsed transpordivood tuleb üldjuhul suunata mööda elamu-, puhke- ja ühiskondlike hoonete aladest neid läbimata.

<u>Nõuetekohase välisõhu koostise tagamine (saasteained, lõhnahäiringud)</u>

- Üldjuhul vältida tundlikumate alade ja objektide kavandamist tee kaitsevööndisse. Alternatiivina on see lubatud juhul, kui tegevuse arendaja ise näeb ette meetmed teelt lähtuvate kahjulike mõjude leevendamiseks (arvestab haljastuse või piirde kavandamisel selle õhureostuse levikut tõkestava mõjuga vms).
- Kohtades, kus maantee ja elamualade vahel on roheala või kõrghaljastusega roheline tsoon, tuleb võimalusel tagada selle säilimine.
- Teelt lähtuva õhusaaste vähendamise seisukohalt tuleb tähelepanu pöörata rahuliku ja sujuva liikluse tagamisele, vajadusel (kus võimalik) rakendada tundlikemate alade läheduses kiirusepiiranguid ning teostada tee regulaarset puhastamist selle äärde kogunevast tolmust.
- Kruusakattega tee osas on üheks võimaluseks tolmust vabanemiseks kruusateede viimine tolmuvaba katte alla. Kui puuduvad võimalused kohalike teede viimiseks tolmuvaba katte alla, siis tuleb eeskätt elamute ja ühiskondlike hoonete läheduses olevatel kruusa- ja pinnasteede lõikudel teostada perioodiliselt (eelkõige kuival perioodil) tolmutõrjet.

<u>Nõuetekohase mürataseme tagamine</u>

- Edasiste tegevuste kavandamisel tuleb juhinduda mürauuringus teostatud müramodelleerimise tulemustest ning soovitavalt võimalusel vältida müratundlike alade ja hoonete (eeskätt II mürakategooriasse kuuluvate) kavandamist tsooni, kus mürauuringu tulemuste kohaselt esineb ülenormatiivset müritaset. Alternatiivina tuleb kavandamisel hinnata liiklusmüra tasemeid ning analüüsida erinevaid müra vähendamise võimalusi.
- Müratundlike alade ja hoonetega planeeringute algatamisel tuleb hinnata liiklusmüra tasemeid juhul, kui neid kavandatakse Tallinn-Rapla-Türi maanteele ja Vaida-Urge ning Kehtna-Kohila kõrvalmaanteedele lähemale kui 100 m tiheasutuses ja 200 m hajaasustuses, olemasolevale Tallinn-Rapla-Viljandi raudteele lähemale kui 50 m ning Rail Balticu raudteetrassile lähemale kui 100 m. Sealjuures tuleb lähtuda Kohila valla üldplaneeringu ja Rail Balticu raudteetrassi keskkonnamõjude hindamise käigus koostatud mürahinnangute tulemustest.
- Muu maakasutuse kavandamisel Rail Balticu trassi lähistele tuleb juhinduda selle ehitusprojektis antud tingimustest.
- Uute sõidu- ja raudteede projekteerimisel ning olemasolevate vahetusse lähedusse elamute ning II mürakategooriasse kuuluvate ühiskondlike hoonete planeerimisel tuleb vajadusel kasutada müra leevendavaid meetmeid (müratõkkesein, hoonete teepoolse välispiirde helipidavuse parandamine (akende vahetus) ja hoonete paiknemisega kinnistul tagada liiklusmüra eest kaitstud alad.
- Uute (detail)planeeringute (kui planeering näeb ette müratundlikke elu-, või büroruume, haridusasutusi) koostamisel tuleb eelkõige lähtuda heade tingimuste tagamisest hoonete siseruumides päevasel (äriruumide reaalsel tööajal) ja öisel ajavahemikul (puhkehetkel eluruumides) ning tagada nõuetele vastavad tingimused aktiivselt kasutatavatel aladel: mänguväljakud, puhkealad, aktiivsed puhkuse ja vabaaja veetmise rajatised, vaiksed sisehoovid, haridusasutuste territooriumid jne. Vastavad alad tuleb paigutada kinnistu vaiksematesse osadesse, vajadusel rajada mürakaitseekraanid jms. Uute hoonete projekteerimisel tuleb lähtuda EVS 842:2003 nõuetest sõltuvalt välispiirdele mõjuvatest helirõhutasemetest ja lubatud liiklusmüratasemetest siseruumides.
- Liiklusmüra vähendamiseks tuleb vajadusel rakendada kiirusepiirangud, piirata raskeveokite liikumist (ajaline piirang või ümbersuunamine), kasutada liiklust ühtlustavaid ja rahustavaid meetmeid (linnalises keskkonnas).
- Parkimine tuleb lahendada omal maaüksusel ja moel, et parkimisega seotud müra ei häiri ümberkaudseid elanikke.

Vt ka ptk 9.12 „Meetmed taristu arendamiseks".

Meetmed on eeldatavalt tõhusad, kuna aitavad tagada nõuetekohase välisõhu kvaliteedi.

9.11.3. Vibratsioon

- Hoone tuleb projekteerida ning seadmed, masinad ja muud vibratsiooniallikad paigaldada ning neid hooldada ja kasutada viisil, et nende tekitatud vibratsioon elamutes ja ühiskasutusega hoonetes ei ületa sotsiaalministri 17. mai 2002. a määrusega nr 78 „Vibratsiooni piirväärtused elamutes ja ühiskasutusega hoonetes ning vibratsiooni mõõtmise meetodid" kehtestatud vibratsiooni piirväärtusi.
- Ehitiste kavandamisel Tallinn-Rapla-Viljandi raudteele lähemale kui 40 m ning Rail Balticu trassile lähemale kui 100 m[162] tuleb hinnata pinnase kaudu leviva vibratsiooni esinemist ning vajadusel kavandada vibratsiooni mõju leevendavad meetmed.

[162] Rail Balticu projekteerimisel on teostamisel vibratsioonihinnang, mille tulemustest lähtuvalt võib mõjuala ulatus täpsustuda

- Uue mäeeraldise kavandamisel, kus plaanitakse lõhkamistöid, tuleb analüüsida ja anda hinnang pinnases leviva vibratsiooni mõjule, soovitavalt läbi pinnases levivate lainete modelleerimise. Maapinna kaudu leviv hoonetele ohutu vibratsioonitase ning ohualad tuleb määrata lõhketööde projektis ning tööde läbiviimisel tagada tegevuse vastavus projektis sätestatule.
- Autoliiklusest tuleneva vibratsiooni mõjude vältimiseks/vähendamiseks tuleb vajadusel piirata raskeveokite liiklemise kiirust, määrata kindlad liikumiskoridorid ning liiklemiskellaajad.

Meetmed on eeldatavalt tõhusad, kuna aitavad vältida vibratsioonist tulenevat kahjulikku mõju inimese tervisele ja varale.

9.11.4. Radoonirisk

- Normaalse radoonisisaldusega (30-50 kBq/m^3) aladel, mis asuvad kõrge radooniriskiga ala naabruses (Rabivere ja Mälivere külades) tuleb teha detailsemad radooniriski uuringud enne elamu, olme- ja teise samaotstarbelise hoone projekteerimist ning vajadusel rakendada radoonikaitse meetmeid. Samuti on nendel aladel soovitav kontrollida radoonitaset olemasolevas hoones ja vajadusel rakendada asjakohaseid radoonikaitse meetmeid.

Meede on eeldatavalt tõhus, kuna aitab ennetada/leevendada radoonist tulenevat olulist negatiivset mõju inimeste tervisele.

9.11.5. Valgusreostus

- Välisvalgustus tuleb kavandada selliselt, et see täidab oma eesmärke ning võimalikult vähe reostab keskkonda. Valgustuslahenduste väljatöötamisel tuleb rakendada kaasaegset oskusteavet, et vältida ülevalgustamist ja vähesäästlike süsteemide rakendamist.
- Välisvalgustuse kavandamisel tuleb jälgida, et valgus oleks suunatud valgustamist vajavale objektile, mitte sellest eemale.
- Tänavavalgusti puhul on oluline, et valgus ei kiirguks ülespoole ja ka külgedele kiirguks valgust suhteliselt vähem.
- (Reklaam)valgustus ei tohi häirida teedel liiklejaid.
- Jalg- ja jalgrattatee valgustamisel on soovitav kaaluda valgustuse öise režiimi kehtestamist, vähendades välisvalgustuse taset vähemalt 50%.

Meetmed on eeldatavalt tõhusad, kuna aitavad hoida ära/vähendada valgusreostust ning sellest tulenevat võimalikku olulist negatiivset mõju inimeste tervisele ja heaolule.

9.12. Meetmed taristu arendamiseks

9.12.1. Teedevõrk

- Uue tee kavandamisel tuleb arvestada kõikide keskkonna väärtuste ja piirangutega ja teelt lähtuvate häiringutega (müra, õhusaaste, vibratsioon) ning vajadusel kavandada meetmed negatiivsete mõjude leevendamiseks.
- Sõidutee äärde arenduse kavandamisel tuleb tagada turvalised, mugavad ja loogilised teeületusvõimalused ning ristumised maantee ning raudteega, et ei tekiks nende tugevat katkestavat mõju eri sihtkohtadele ligipääsus ning tagatud oleks liikumise ohutus.

- Suure äri- ja tootmishoone, logistikakeskuse, suure liikumisvajaduse ja/või kaubavooga ehitise planeerimisele peab kaasnema liikuvus- ja liiklusanalüüs (nt liikuvuskava koostamine).
- Tee rekonstrueerimise kavandamisel on soovitav eelisarendada neid, kus vajadus (tulenevalt elamualade, ettevõtete vms oluliste sihtkohtade paiknemisest) selleks on kõige suurem.
- Uue tootmistegevuse kavandamisel on soovitav eelistada olemasolevat tootmisala või kasutusest väljas ala taasväärtustamist, kus on olemas tootmistegevuseks vajalik teedevõrk. Kasutusest väljas ala kasutuselevõtu kaalumisel tuleb silmas pidada ka muid võimalikke mõjusid (nt müra, lõhnahäiringud), kuna enamus neist asub külade või alevike äärealadel.
- Asulasised ning suurema kasutusintensiivsusega asulaid nende lähialadega ühendatavad jalg- ja jalgrattateed on soovitav sohutuse ja mugavuse tagamiseks valgustada.
- Piirkondades, kus maastiku iseloom ning asustuse ja taristuobjektide paiknemine seda võimaldavad, tuleb eelistada jalgratta- ja jalgteede rajamist eemale mootorsõidukiliiklusest.

Vt ka ptk 9.2 „Meetmed kaitstavate loodusobjektide kaitseks", ptk 9.12.2 „Meetmed raudtee arendamiseks" ja ptk 9.11 „Meetmed inimese tervise ja heaolu kaitseks".

Meetmed on eeldatavalt tõhusad, kuna aitavad parandada erinevate liiklemise võimalusi ja liiklemise ohutust ning mitmekesistada liikumisviise.

9.12.2. Raudteed

- RB kiirraudtee ja sellega seotud rajatiste osas lähtuda koostatavas RB põhiprojekti KMH aruandes esitatavatest leevendusmeetmetest.
- Raudteemüraga seoses lähtuda raudtee lähedusse hoonestuse kavandamisel ÜP seletuskirjas toodud tingimustest müraga arvestamise kohta.
- Täiendavalt vajab analüüsimist tarastamise ja raudteeülekäikude vajadus Vilivere piirkonnas, kus asustus on raudtee lähedal.
- Kuna rongiliiklus võimaldab elanikele keskkonnasäästliku eluviisi praktiseerimist, siis on eelkõige vaja rajada jalgratta- ja jalgteede ühendusi rongijaamadega/-peatustega, samuti tagada rongijaamades ja -peatustes turvalised parkimisvõimalused nii autodele kui ka kergliiklusvahenditele.

Meetmed on eeldatavalt tõhusad, sest need aitavad ennetada raudteest lähtuvaid häiringuid ja ohte ning soodustada keskkonnasäästlikke liikumisviise.

9.12.3. Sademevee ärajuhtimine

- Tiheasustusalal on esmatähtis kokku kogutava sademevee hulga piiramine ja võimalusel vähendamine. Selleks tuleb hoiduda kõvakattega, vett mitte läbilaskvate pindade rajamisest.
- Vertikaalplaneerimise üldine nõue peaks olema, et sademevett ei juhita naaberkinnistutele. Selleks tuleb vajadusel planeerida ja projekteerida olusid arvestavad immutusribad või -peenrad.
- Kokku kogutud sademevee säästlikul majandamisel on oluline keskkonnasäästlike lahenduste juurutamine: immutamine, kasutamine, äravoolu ühtlustamine. Immutamisele võib mõelda, kui tegu on reostumata veega. Selleks tuleb rajada immutusribasid, nõvasid, vett läbilaskvaid kõnniteid, parklaid, rohekatuseid ja- seinu ja sademevee kogumissüsteeme.
- Lähtuvalt vette sattuvast reostuskoormusest tuleb tagada ärajuhitava sademevee saasteainete sisalduse vastavus piirväärtustele. Kui sademevett juhitakse ära reostunud aladelt (nt maanteed, tootmisalade territooriumid, bensiinijaamad, suured kõvakattega parklad), tuleb raskemetallid ja muud ohtlikud osakesed keskkonnareostuse vältimiseks kokku koguda. Tehnilise lahenduse valik sõltub konkreetsest keskkonnast ja piirkonna reostatuse tasemest. Reostusohtlikelt aladelt

on puhastatud sademevee suublasse juhtimiseks veeseaduse § 187 p 6 kohaselt vajalik taotleda keskkonnaluba ning puhastamise tingimused ja nõuded seatakse loaga.

Eesti Standardis EVS 848:2013 „Väliskanalisatsioonivõrk" on toodud HELCOM'i soovitused, mille sisu koosneb põhimõtteliselt kahest eesmärgist: asulate reostuskoormuse vähendamine sademevee nõuetekohase ärajuhtimise teel ning õlisisalduse piiramine sademevees. Standardiga reguleeritakse hoonevälist, nii kinnistutel paiknevat kui ka ühiskanalisatsioonivõrku.

Standardis on toodud sademevee käitlemislahendused prioriteetsuse järjekorras:

- Kui pinnase iseloom, sademevee kvaliteet, õigusaktid ja muud asjaolud seda lubavad, immutatakse sademevesi või vähemalt osa sellest samal alal, kus see tekib.
- Kui sademevett ei saa immutada, tuleb võimalusel tekkekohas äravoolu aeglustada, viivitada (viibeaega pikendada) enne selle ära juhtimist.
- Kui sademevett ei saa immutada või selle viibeaega tekkekohas pikendada, tuleb sademevesi juhtida edasi tõkestava ja viivitava immutussüsteemiga, nt kraavide, lohkude jms kaudu, kus vesi saab imbuda pinnasesse, seda takistab taimestik ja vesi saab aurustuda.
- Kui kraavide abil ei saa vett edasi juhtida, siis juhitakse vesi edasi toruga, rakendades vajadusel enne suublasse juhtimist aeglustust (tiigid), puhastust.
- Kui ka viimast ei saa rakendada, siis viimase lahendusena suunatakse sademevesi lahkvoolsesse ühiskanalisatsioonivõrku.

Meetmed on eeldatavalt tõhusad, kuna aitavad ennetada saastunud sademevee looduskeskkonda sattumist ning vähendada kokku kogutava ja kanaliseeritava sademevee hulka.

9.12.4. Soojavarustus

- Soojavarustuse kavandamisel tuleb tagada ohutud kaugused kütusetorustike ja ühiskondlike alade, puhkealade ning peamiste transporditeede vahel.
- Kaugküttelahendust tuleb eelistada kaugküttevõrgu ja piisava hoonestustihedusega ala olemasolul ja selle kavandamisel.
- Lokaalse küttelahendustena tuleb eelistada taastuvaid energiaallikaid.
- Tähelepanu tuleb pöörata hoone energiatõhususele, lähtudes hoone energiatõhususe miinimumnõuetest.

Meetmed on eeldatavalt tõhusad, kuna aitavad parandada soojavarustust ning vähendada kütmisest tulenevaid negatiivseid keskkonnamõjusid.

9.12.5. Elektri- ja sidevõrk

- Uue energiamahuka tootmisettevõtte asukoha valikul on soovitav elektrivõrguga liitumise kulude optimeerimise eesmärgil eelistada olemasoleva piirkonnaalajaama lähedust.
- Uue elektriliini kavandamisel tuleb lähtuda elektrienergia varustuskindluse piirkonna nõuetest võrgukooslusele, kus on arvestatud võimalikke riske varustuskindlusele ja mõjusid keskkonnale. Eelistatult tuleb elektriliin paigaldada avaliku kasutusega maale. Võimalusel tuleb paigaldada elektrikaabelliin sillale, viaduktile ja estakaadile.
- Uue jaotusvõrgu ehitamisel tuleb kaaluda selle rajamist maasisese liinina.
- Sidevõrgu paiknemine on soovitav ette näha mõne muu taristu (maantee) koridoris.
- Keskustest kaugemale jäävas maalises piirkonnas on vajalik kvaliteetse sideteenuse väljaarendamine, et võimaldada paindlikke lahendusi teenuste kättesaadavuse osas ja kaugtööd.

- Uue planeeringu koostamisel tuleb arvestada avalikes huvides oleva sidevõrgu rajamise võimalusega.
- Tegevuse kavandamisel tuleb silmas pidada ehitise kaitsevööndit ja selle ulatust ning kaitsevööndist tulenevaid keelde ja piiranguid (ehitusseadustik[163]). Tegevus kaitsevööndis tuleb kooskõlastada ehitise omanikuga.

Meetmed on eeldatavalt tõhusad, kuna aitavad parandada elektri- ja sideühendust ning ennetada/leevendada võrkude arendamisega kaasneda võivaid olulisi ebasoodsaid keskkonnamõjusid.

9.12.6. Taastuvenergeetika

- Iga uue arendusse kavandamisel tuleb arvestada keskkonnast tulenevate väärtuste ja piirangutega ning naabrite heaoluga.
- Iga uue arenduse korral tuleb juhtumipõhiselt anda hinnang keskkonnamõju olulisusele KeHJS-ses sätestatud korras. Arvesse tuleb võtta teisi lähipiirkonnas olemasolevaid ning teadaolevaid piirkonda kavandatavaid tegevusi ja võimalikku koosmõju nendega.

Meetmed väiketuulikute kavandamiseks

- Tuuliku paigaldamiseks tuleb eelistada vähem väärtuslikke alasid (väljaspool rohevõrgustikku, väärtuslikku maastikku, väärtuslikku põllumajandusmaad).
- Väiketuuliku sobivuse hindamiseks võimalikku asukohta tuleb arvestada riigikaitseliste piirangutega. Tuuliku kavandamisel tuleb juba asukohavaliku staadiumist alates teha koostööd Kaitseministeeriumiga, kes hindab, kas kavandatav tuulik (tuulegeneraator) võib mõjutada mõne riigikaitselise ehitise töövõimet. Tuuliku projekteerimistingimused või nende andmise kohustuse puudumisel ehitusloa eelnõu või ehitamise teatis tuleb kooskõlastada Kaitseministeeriumiga.
- Tuuliku ümbrusesse selle kõrguse raadiuses ei tohi jääda naaberkinnistu. Kui tuuliku projektsiooni ala ulatub naaberkinnistule, siis tuleb selle paigaldamine kooskõlastada naaberkinnistu(te) omanikuga/omanikega.
- Tuuliku kavandamisel tuleb arvestada piirkonna müra normtaseme ning infraheli piirväärtustega ning hinnata müra ja varjutuse mõju. Varjutuse osas tuleb hinnata tuuliku pöörlemisega tekkivate varjude liikumist, masti ja pöörlevate labade varjud ei tohi langeda eluhoonetele või puhkealale. Kui varjud langevad eluhoonetele või puhkealale, tuleb tuuliku paigaldamine kooskõlastada naabritega. Ehitusprojekti juurde tuleb lisada müra modelleerimise ja varjutuse hindamise tulemused (varjukaart).

Meetmed päikeseparkide ja päikesepaneelide kavandamiseks

- Ulatusliku päikesepargi rajamine ei ole üldjuhul lubatud väärtuslikul maastikul, rohevõrgustikul, väärtuslikul põllumajandusmaal, kaitsealal.
- Ulatusliku päiksepargi rajamisel tuleb anda hinnang pargi visuaalsele mõjule.
- Oma majapidamise või ühe tootmiskompleksi tarbeks tuleb päikesepaneelide lokaalne kasutuselevõtmine lahendada elamu õueala või tootmisterritooriumi piires.
- Tihedama asustusega aladel või maastikulise mõju vähendamiseks on soovitatav päikesepaneelid rajada hoonete katustele või seintele. Olemasolevate hoonete katustele ja seintele päikesepaneelide kavandamisel tuleb eelnevalt hinnata hoone konstruktsioonide vastuvõtuvõimet täiendavale koormusele.
- Soovitav on mikrotootja päikesejaamad kavandada vajadustele sobiva elektrivõrgu lähedusse.

[163] eRT: https://www.riigiteataja.ee/akt/105032015001?leiaKehtiv

- Päikeseelektrijaam peab vastama õigusaktidega kehtestatud elektromagnetilise ühilduvuse nõuetele ja asjakohastele standarditele.

Vt ka ptk 9.11 „Meetmed inimese tervise ja heaolu kaitseks".

Meetmed on eeldatavalt tõhusad, kuna aitavad ennetada/leevendada taastuvenergia arendamisega kaasneda võivaid olulisi negatiivseid keskkonnamõjusid, samuti vähendada CO2 emissioone ning leevendada kliimamuutusi.

9.12.7. Tuletõrje veevarustus

- Tuletõrje veevõtukohtadele tuleb tagada juurdepääsud ning need peavad olema aastaringselt kasutatavad. Kohtades, kus tuletõrje veevõtukohana kasutatakse pinnaveekogu, peab lisaks juurdepääsule olema sõidukile tagatud võimalus ümberpööramiseks.
- Tuletõrje veevõtukohas peab tagatud olema piisav veekogus või vooluhulk tulekahju kustutamiseks, see peab olema nõuetekohaselt tähistatud ning tehniliselt korras.
- Soovitav on tagada igas külas vähemalt üks ligipääsetav koht vee võtmiseks. Tähelepanu tuleb pöörata ka suvilapiirkondadele, et ka seal oleks tõhusa päästevõimekuse tagamiseks olemas võimalus tuletõrjevee saamiseks.
- Tuletõrje veevõtukoha kavandamisel ja kasutamisel tuleb juhinduda tuleohutuse seaduses. sätestatud korrast.

Meetmed on eeldatavalt tõhusad, kuna aitavad tagada tõhusa päästevõimekuse tulekahju juhtumise korral.

9.13. Meetmed jäätmekäitluse arendamiseks

- Uue jäätmekäitluskoha rajamisel tuleb lähtuda JäätS-ses ja KeHJS-es sätestatud korrast.
- Uue jäätmekäitluskoha rajamise ja kasutamisega ei tohi kaasneda olulist negatiivset mõju pinnasele, põhja- ja pinnaveele ning ümberkaudsetele aladele müra, õhusaaste ja lõhnahäiringute näol.
- Komposteerimisväljak tuleb kavandada piisavalt kaugele tiheasustusaladest.
- Jäätmekäitluskohta teenindav raskeveokite regulaarne liikumine tuleb võimalusel suunata mööda elamu-, ühiskondlike hoonete aladest ja puhkealadest neid läbimata.

Vt ka ptk 9.5 „Meetmed põhjavee kaitseks", ptk 9.6 „Meetmed pinnaveekogude ja maaparandussüsteemide kaitseks" ja ptk 9.11 „Meetmed inimese tervise ja heaolu kaitseks".

Meetmed on eeldatavalt tõhusad, kuna parandavad ja ühtlustavad jäätmete äraandmise võimalusi ning optimeerivad edasist käitlemist.

9.14. Meetmed keskkonnaohtlike objektide ja ohtlike ettevõtetega arvestamiseks

- Jääkreostuse alal ei tohi arendada uut tegevust enne, kui jääkreostus on nõuetekohaselt likvideeritud. Sõltuvalt kavandatava tegevuse iseloomust tuleb jääkreostus likvideerida nii, et saasteainete sisaldused vastavad kas elamu- või toomismaale kehtestatud piirväärtustele.
- Ohtliku ettevõtte ohualasse tegevuse kavandamisel tuleb juhinduda kemikaaliseaduses sätestatud nõuetest.
- Ohtliku ettevõtte ohualasse tegevuse kavandamisel tuleb säilitada ohutuse tagamiseks vajalik vahemaa käitise ning elamurajoonide, avalikus kasutuses olevate hoonete ja alade, puhkealade ning võimaluse korral peamiste transpordiliinide vahel.

- Ohtliku ettevõtte kavandamisel tuleb lähtuda kemikaaliseaduses sätestatud nõuetest.
- Ohtliku ettevõtte kavandamisel tuleb tähelepanu pöörata kaitstavate loodusobjektide ja muude looduskeskkonna väärtuste ning kultuuriväärtuse paiknemisele ja tagada selline vahemaa või võtta kasutusele muud asjakohased meetmed, mis välistavad neile olulise negatiivse mõju avaldumise.
- Igapäevaselt tuleb jälgida, et ohtlik ettevõte ei kujuta endast reaalset ohtu ümbritsevale keskkonnale.
- Ohtliku ettevõtte ohualasse kavandatavate arenduste detailplaneeringud ja ehitusprojektid tuleb kooskõlastada Päästeametiga[164].

Meetmed on eeldatavalt tõhusad, kuna aitavad ennetada/leevendada olulisi negatiivseid mõjusid, mis võivad kaasneda ohtlikust ettevõttest tulenevate ohtudega.

9.15. Meetmed üleujutustega arvestamiseks

- Üleujutusprobleemidega alale tuleb üldjuhul ehitamist vältida. Kui kavandamine osutub vajalikuks, tuleb arvestada üleujutustega kaasnevate riskidega ning vajadusel rakendada meetmeid ehitise kaitseks ja üleujutusega kaasnevate negatiivsete mõjude leevendamiseks (kõrgem vundament, veekindel vundament, veekindlate materjalide kasutamine, reovee käitlemiseks sobiva meetodi valimine vms). Meetmed tuleb ette näha detailplaneeringu/ehitusprojektiga.
- Alal, kus esineb üleujutusprobleeme, tuleb vältida ehituskeeluvööndi vähendamist.

Vt ka ptk ☐ „Meetmed sademevee ärajuhtimise arendamiseks".

Meetmed on eeldatavalt tõhusad, kuna aitavad ennetada/leevendada üleujutustest tuleneda võivad negatiivseid mõjusid.

9.16. Meetmed kliimamuutustega arvestamiseks

- Soojussaare efekti tekkimise ennetamiseks ja leevendamiseks tuleb tegevuse kavandamisel rakendada mikroklimaatilisi meetmeid (rohealad, haljastus, veekogude säilitamine) ning pöörata tähelepanu hoonete paiknemisele (optimaalses asendis päikese suhtes, vastastikuse varjutuse vältimine, õhu vaba liikumise tagamine).
- Uue ehitise kavandamisel tuleb tagada selle vastupidavuse äärmuslikele ilmastikuoludele (üleujutused, tormikahjud).

Vt ka ptk 9.57.6 „Meetmed põhjavee kaitseks", ptk 9.6 „Meetmed pinnaveekogude ja maaparandussüsteemide kaitseks", ptk 9.8 „Meetmed väärtuslike põllumajandusmaade kaitseks", ptk 7.15.3 „Meetmed sademevee ärajuhtimise arendamiseks", ptk 9.15 „Meetmed üleujutusaladega arvestamiseks".

Meetmed on eeldatavalt tõhusad, kuna aitavad ennetada/leevendada kliimamuutustest tuleneda võivad olulisi negatiivseid mõjusid ning teistalt omakorda leevendada kliimamuutusi.

9.17. Meetmed riigikaitseliste ehitistega arvestamiseks

- Riigikaitselise ehitise läheduses asuvatele maaüksustele mitte kavandada müratundlikke tegevusi.

[164] Kemikaaliseaduse § 32 lg 4, eRT: https://www.riigiteataja.ee/akt/110112015002?leiaKehtiv

- Kaitseministeeriumiga tuleb kooskõlastada kõik riigikaitselise ehitise piiranguvööndisse jäävad või ulatuvad planeeringud ning projekteerimistingimused või nende andmise kohustuse puudumisel ehitusloa eelnõud või ehitamise teatised.
- Väljaspool riigikaitselise ehitise piiranguvööndit tuleb Kaitseministeeriumiga kooskõlastada üle 28 m kogukõrgusega ehitiste planeeringud, projekteerimistingimused või nende andmise kohustuse puudumisel ehitusloa eelnõud või ehitamise teatised.

Meetmed on eeldatavalt tõhusad, kuna aitavad tagada riigikaitseliste ehitiste töövõime säilimise.

10. Olulise keskkonnamõju seireks kavandatud meetmed ja mõõdetavad indikaatorid

Keskkonnaseire on keskkonnaseisundi ja seda mõjutavate tegurite järjepidev jälgimine, mis hõlmab keskkonnavaatlusi, vaatlusandmete kogumist, töötlemist ja säilitamist, vaatlustulemuste analüüsimist ning muutuste prognoosimist.[165]

KeHJS-e § 42 lg 10 järgi on seiremeetmete eesmärk teha varakult kindlaks, kas strateegilise planeerimisdokumendi elluviimisega kaasneb oluline keskkonnamõju ning rakendada ebasoodsat keskkonnamõju vältivaid ja leevendavaid meetmeid. KeHJS-e § 42 lg 11 ja 12 järgi on strateegilise planeerimisdokumendiga kehtestatud seiremeetmed strateegilise planeerimisdokumendi elluviijale järgimiseks kohustuslikud.

Seirel võib kasutada olemasolevat keskkonnaseiresüsteemi või strateegilise planeerimisdokumendi elluviimisega kaasneva keskkonnamõju jälgimiseks kavandatud seiret. Seire võib toimuda ühe või mitme strateegilise planeerimisdokumendi alusel kavandatud tegevuse raames.

KSH rõhutab eelkõige neid elemente, mis on ebamäärased, et otsuste tegijad oleksid teadlikud riskidest, mis kaasnevad teatud poliitika edasiarendamise või mittearendamisega. Et riski vähendada, peaks toimuma pidev arengustrateegia ülevaatamine, mis hindaks tulemusi võrreldes varasemate eelduste ja eesmärkidega, et ebaõigeid otsuseid saaks ümber muuta nii ruttu kui võimalik.

Seiratavaid keskkonnanäitajaid määratakse ka õigusaktide alusel peamiselt keskkonnalubadega. Seiremeetmeid kavandatakse samuti mitmete tegevuste puhul, mis lähtuvad erinevatest strateegilise planeerimise dokumentidest (näiteks ÜVK arengukava, kaitsekorralduskava jms). Mõõdetavate indikaatorite loetelu sõltub konkreetsetest kavandatavatest seiremeetmetest (seirekavast).

Kohaliku omavalitsuse üksus korraldab keskkonnaseiret talle seadusega pandud ülesannete täitmiseks või oma töö korraldamiseks. Keskkonnaseire programmi täitmise ja selle alusel kogutavate keskkonnaseire andmete töötlemise ja säilitamise korra kehtestab kohaliku omavalitsuse üksus, arvestades riikliku keskkonnaseire kohta sätestatud nõudeid.

Arvestades planeeringuga kavandatava tegevuse mõju Kohila valla keskkonna kujundamisel, vajadusega tagada tervislik ja elanike ootustele vastav ümbritseva ja sotsiaalse keskkonna seisund ning omavalitsuse töö paremaks korraldamiseks on soovitav lülitada keskkonnaseire programmi ruumilise planeerimise seire indikaatorid ja nende analüüsi.

Kohila valla ÜP elluviimisega kaasnevate mõjude mõõtmiseks on soovitav rakendada järgmisi indikaatoreid:

1) naabrussuhetel ja avalikul huvil põhinevate vastuväidete arv DP-de menetlemisel, neist rahuldamata jäänud vastuväidete osakaal;
2) ÜP-d muutvate DP-de osakaal;
3) rohealade pindala muutumine absoluutsuuruses ja elaniku kohta;
4) ülenormatiivse müraga piirkonna suurus, seal elavate elanike arv ja osakaal;
5) keskmine elamukruntide suurus piirkonnas;
6) kortermajades elavate elanike osakaal;
7) valda läbivate ja vallast lähtuvate liiklusvoogude suhe;
8) kergliiklusteedega varustatus (meetrit elaniku kohta);
9) ühistranspordi kasutajate osakaal;
10) laste koolitee: jalgsi, jalgrattaga, ühistranspordiga, autoga, muu – osakaal;
11) eramootorsõidukitega tehtud sõitude osakaal.

[165] Keskkonnaseire seaduse § 2 lg 1; eRT: https://www.riigiteataja.ee/akt/105072017027?leiaKehtiv

Mõõtmise sagedus: üks kord aastas.

Oluline keskkonnaseire rakendus kohaliku omavalitsuse tasandil on kehtestatud planeeringute regulaarne ülevaatamine vastavalt PlanS-i § 4 lõike 2 punktile 6 ning ÜP puhul vastavalt §-le 92.

ÜP ülevaatamisega selgitatakse välja ja vaadatakse üle (PlanS § 92 lg 2):

1) planeeringukohase arengu tulemused ja planeeringu edasise elluviimise võimalused;
2) planeeringu vastavus käesoleva seaduse eesmärgile;
3) planeeringu elluviimisel ilmnenud olulised mõjud majanduslikule, sotsiaalsele, kultuurilisele ja looduskeskkonnale ning oluliste negatiivsete mõjude vähendamise tingimused;
4) planeeringutest ja õigusaktidest tulenevate muudatuste planeeringusse tegemise vajadus;
5) kehtivad DP-d, et tagada nende vastavus ÜP-le, ning vajaduse korral algatatakse nende muutmise või kehtetuks tunnistamise menetlus;
6) muud planeeringu elluviimisega seotud olulised küsimused.

Seda ülesannet/kohustust tuleb käsitleda võimalusena analüüsida planeeringute elluviimisega kaasnevaid mõjusid ja kavandada ilmnenud ebakõladele uute planeeringutega leevendavaid meetmeid.

Sagedus: KOV-i valimisperiood.

Kohila Vallavalitsusel tuleks jälgida, et ÜP-d muutvate DP-de menetlemisel ei halvendata DP ala lähiümbruse ehitus- ja keskkonnatingimusi. Vajaduse korral tuleb nõuda DP-s täiendavate leevendavate meetmete rakendamist.

Lisaks sellele on Kohila valla ÜP realiseerimise seisukohalt oluline tagada nende seiremeetmete rakendamine, mida kavandatakse:

- ettevõtetele keskkonnalubade väljastamisel;
- veekogude valgalade kaitseks;
- kaitsealade kaitsekorralduskavadega;
- teiste ÜP lahendusega kooskõlas olevate kavade, planeeringute ja projektide realiseerimiseks.

Kohila valla territooriumil on rida seirepunkte, kus teostatakse riiklikku seiret (maastike ning looduslike looma-, seene- ja taimeliikide seire, metsaseire, pinnavee ja veekogude seire, põhjavee seire) vastavalt kindlaksmääratud programmidele.[166]

Kõikide ülalnimetatud seireliikide tulemusi on võimalik keskkonnakaitselise olukorra parandamise eesmärgil tegevuste edasisel kavandamisel arvesse võtta. Kohila valla ÜP elluviimisega kaasneva keskkonnamõju seire tuleks ühitada naabervaldades rakendatava analoogse regionaalse seiresüsteemiga, et saada omavahel võrreldavaid andmeid. Oluline on ka Kohila valla erinevate strateegilise (sh ruumilise) planeerimise dokumentide KSH-des kavandatud seiremeetmete ja mõõdetavate indikaatorite omavaheline kooskõla.

[166] Keskkonnaregister, seisuga 08.09.2020

11. KSH aruande eelnõu menetlemise tulemused

ÜP ja KSH koostatakse koostöös valitsusasutustega, kelle valitsemisalas olevaid küsimusi ÜP käsitleb, ja planeeringualaga piirnevate kohaliku omavalitsuse üksustega. Lisaks kaasatakse isikud, kelle õigusi planeering võib puudutada, kes on avaldanud soovi olla selle koostamisse kaasatud, samuti asutused, kellel võib olla põhjendatud huvi eeldatavalt kaasneva olulise keskkonnamõju või planeeringuala ruumiliste arengusuundumuste vastu, sealhulgas valitsusvälised keskkonnaorganisatsioonid neid ühendava organisatsiooni kaudu ning planeeritava maa-ala elanikke esindavad mittetulundusühingud ja sihtasutused. ÜP koostamisse võib kaasata isiku, kelle huve planeering võib puudutada.[167]

Planeeringu elluviimisega seotud puudutatud või huvitatud asjaomaste asutuste[168] ja isikute, keda koostatava ÜP alusel kavandatav tegevus võib eeldatavalt mõjutada või kellel võib olla põhjendatud huvi selle ÜP vastu, loetelu on esitatud ÜP LS ja VTK dokumendis (ptk 8, vt ÜP lisadest). Loetelu on ÜP ja KSH seisukohast ühine ning hõlmab asjassepuutuvaid ametiasutusi (ministeeriumid, ametid jm), piirnevaid kohaliku omavalitsuse üksuseid, taristu valdajaid, planeeringuala elanikke, ettevõtjaid ja keskkonnaorganisatsioone ühendavaid MTÜ-sid ning laiemat avalikkust. Planeeringumenetluse käigus võib kaasatavate loetelu täpsustuda.

KSH koostamise ja menetlemise ajakava sõltub ÜP koostamise ajakavast.

11.1. Ülevaade KSH aruande eelnõu avalikustamise tulemustest

Vastavalt PlanS-i §-le 82 korraldab ÜP koostamise korraldaja ÜP ja KSH aruande eelnõu avaliku väljapaneku. Avaliku väljapaneku jooksul on igal isikul õigus avaldada arvamust ÜP ja KSH aruande eelnõu kohta. Avaliku väljapaneku ajal kirjalikult arvamusi esitanud isikutele teatab ÜP koostamise korraldaja oma põhjendatud seisukoha arvamuste kohta ning avaliku arutelu toimumise aja ja koha 30 päeva jooksul pärast avaliku väljapaneku lõppemist.

Loetelu KSH aruande eelnõu kohta arvamusi esitanud asutustest ja isikutest, laekunud arvamused, info nendega arvestamise kohta ning laekunud kirjad on esitatud ÜP menetlusdokumentides. Kuna KSH aruande eelnõu on ÜP lahutamatuks osaks, siis neid andmeid käesolevasse dokumenti ei dubleerita. Laekunud ettepanekute ja märkuse alusel täiendatakse KSH aruande eelnõud.

Vastavalt PlanS-i §-le 83 korraldab ÜP koostamise korraldaja ÜP ja KSH aruande eelnõu avaliku väljapaneku tulemuste avaliku arutelu. Avalikul arutelul tutvustab ÜP koostamise korraldaja avaliku väljapaneku kestel esitatud kirjalikke arvamusi ja oma seisukohti nende kohta, põhjendab ÜP koostamisel valitud lahendusi ning vastab muudele üldplaneeringut ja KSH aruande eelnõud käsitlevatele küsimustele.

Avalikul arutelul osalejad registreeritakse ja koostatakse protokoll, mis kajastub ÜP eelnõu menetlusdokumentides. Kuna ÜP KSH aruande eelnõu on ÜP lahutamatuks osaks, siis seda käesolevasse dokumenti ei dubleerita. Avaliku väljapaneku ja avaliku arutelu tulemuste alusel tehakse ÜP-s ja KSH aruande eelnõus vajalikud muudatused.

Peatükki täiendatakse pärast avalikustamist.

[167] PlanS § 76 lg 1-3

[168] KeHJS § 2^3 lg 1: Asjaomased asutused on asutused, keda strateegilise planeerimisdokumendi või kavandatava tegevuse rakendamisega eeldatavalt kaasnev keskkonnamõju tõenäoliselt puudutab või kellel võib olla põhjendatud huvi eeldatavalt kaasneva keskkonnamõju vastu.

11.2. Ülevaade KSH aruande eelnõu kooskõlastamise ja arvamuse andmise tulemustest

Pärast avalikustamist ja vajalike muudatuste sisseviimist esitab ÜP koostamise korraldaja, lähtudes PlanS-i §-st 85, ÜP ja KSH aruande eelnõu kooskõlastamiseks ja arvamuse andmiseks. KSH aruande eelnõu kooskõlastamisel hinnatakse aruande eelnõu õigusaktidele vastavust ning selles sisalduvate hinnangute piisavust ja objektiivsust.

Loetelu KSH aruande eelnõu kohta kooskõlastusi ja arvamusi esitanud asutustest ja isikutest, laekunud arvamused, info nendega arvestamise kohta ning laekunud kooskõlastused ja arvamused (kirjad) kajastuvad ÜP. ÜP KSH aruande eelnõu on ÜP lahutamatuks osaks, mistõttu neid andmeid käesolevasse dokumenti ei dubleerita.

Peatükki täiendatakse pärast kooskõlastamist.

12. KSH läbiviimisel kasutatud materjalid

- Kohila Vallavolikogu 27. märts 2018 otsusega nr 11üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise algatamise kohta
- Kohila valla üldplaneeringu lähteseisukohad ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsus (ÜP LS ja KSH VTK)
- Kohila valla arengukava 2018-2025 (kinnitatud Kohila Vallavolikogu 25.09.2018 määrusega nr 15, muudetud Kohila Vallavolikogu 24.09.2019 määrusega nr 11)
- Üleriigiline planeering „Eesti 2030+"
- Rapla maakonnaplaneering 2030+ ja selle keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) aruanne
- Kohila valla ühisveevärgi ja –kanalisatsiooni arendamise kava aastateks 2016-2027 (kinnitatud Kohila Vallavolikogu 26.06.2019 määrusega nr 93)
- Kohila valla soojamajanduse arengukava 2016-2026
- Kohila valla jäätmekava 2018-2022 (vastu võetud Kohila Vallavolikogu 26.06.2018 määrusega nr 8)
- Rapla maakonnaplaneering "Rail Balticu raudtee trassi koridori asukoha määramiseks"
- Rail Baltic maakonnaplaneeringute KSH aruanne (heaks kiidetud 10.08.2017)
- Riigiteede teehoiukava 2020-2030
- Koostatava Kohila valla üldplaneeringu töömaterjalid, uuringud ja alusanalüüsid
- Kohila valla koduleheküIg, www.kohila.ee
- Eesti Keskkonnastrateegia aastani 2030
- Eesti säästva arengu riiklik strateegia „Säästev Eesti 21"
- Kliimamuutustega kohanemise arengukava aastani 2030
- Asjakohased õigusaktid Elektroonilises Riigi Teatajas, www.riigiteataja.ee
- Keskkonnaregister, register.keskkonnainfo.ee
- Eesti Looduse Infosüsteemi (EELIS), www.eelis.ee
- Keskkonnalubade infosüsteem (KLIS), eteenus.keskkonnaamet.ee
- KOTKAS heiteallikate register, kotkas.envir.ee
- Kultuurimälestiste riiklik register, register.muinas.ee
- Maa-ameti kaardirakendused, geoportaal.maaamet.ee
- Keskkonnaministeeriumi koduleheküIg, www.envir.ee
- Keskkonnaameti koduleheküIg, www.keskkonnaamet.ee
- Keskkonnaagentuuri koduleheküIg, www.keskkonnagentuur.ee
- Muinsuskaitseameti koduleheküIg, www.muinsuskaitseamet.ee
- Eesti Standardikeskuse koduleheküIg, www.evs.ee
- Eesti pinnase radooniriski ja looduskiirguse atlas. Eesti Geoloogiakeskus, 2017
- Lääne-Eesti vesikonna veemajanduskava 2015-2021
- Lääne-Eesti vesikonna maaparandushoiukava

- AS Eesti Raudtee Riisipere -Turba raudtee keskkonnamõjude hindamise aruanne. ELLE OÜ, 2018
- Tapa – Tartu raudtee lõigu 417,3 – 421,6 km olemasoleva silla asendamise ja väikese raadiusega kõverate ümberehitamise keskkonnamõju hindamise aruanne. ELLE OÜ, 2019
- Environmental and Social Impact Assessment Railway Corridor VIII - Eastern section. Eptisa, DB International, 2012; Rail Baltic maakonnaplaneeringute KSH aruanne. Hendrikson & Ko OÜ, 2017
- Rapla maakonna põhjaveevarude kinnitamine. Keskkonnaministri 06.04.2006 käskkiri nr 402
- Eesti XX sajandi väärtusliku arhitektuuri kaardistamine ja analüüs. Lõpparuanne. Eesti Kunstiakadeemia, 2012
- Ülemaailmse kultuuri- ja looduspärandi kaitse konventsioon (sõlmitud 14. novembril 1970 Pariisis)
- Euroopa maastikukonventsioon (sõlmitud 20. oktoobril 2000 Florences)
- Euroopa looduskeskkonna ja looduslike elupaikade kaitse konventsioon (sõlmitud 19. septembril 1979 Bernis)
- Euroopa arhitektuuripärandi kaitse konventsiooni (sõlmitud 3. oktoobril 1985 Granadas)
- Euroopa arhitektuuripärandi kaitse konventsiooni redaktsioon (sõlmitud 16. jaanuaril 1992 Vallettas)
- Territoriaalsete kogukondade ja võimuorganite vahelise piiriülese koostöö Euroopa raamkonventsioon (sõlmitud 21. mail 1980 Madridis) ja selle lisaprotokollid
- Euroopa kohaliku omavalitsuse harta (sõlmitud 15. oktoobril 1985 Strasbourgis)
- Bioloogilise mitmekesisuse konventsioon (sõlmitud 5. juunil 1992 Rio de Janeiros)
- Maailma kultuuri- ja looduspärandi kaitse konventsioon (sõlmitud 16. novembril 1972 Pariisis)
- Konventsioon üldsuse juurdepääsust infole, osalemisest otsuste tegemisel ja juurdepääsust õigusemõistmisele keskkonna alal (sõlmitud 25. juunil 1998 Århusis)
- Rimm, D. (2007). Euroopa maastikukonventsiooni rakendamise vajadus ja võimalused Eestis. Magistritöö, Eesti Maaülikool
- Alumäe, H. (2006). *Landscape Preferences of Local People: Considerations for Landscape Planning* (Kohalike elanike maastikueelistused: kaalutlusi Eesti maapiirkondade maastike planeerimisel). *Institute of Geography, University of Tartu, 2006. Dissertationes Geographicae Universistatis Tartuensis 26:* http://dspace.utlib.ee/dspace/bitstream/10062/984/5/alumaehelen.pdf
- Kiirkandur AS Sutlema lubjakivikarjääri välisõhku eralduvate saasteainete lubatud heitkoguste (LHK) projekt, Adepte Ekspert OÜ, 2013
- Keskkonnaameti 02. oktoobri 2019 korraldus nr 1-3/19/2029 „AKTSIASELTSi SALUTAGUSE PÄRMITEHAS lõhnaaine esinemise vähendamise kava heakskiitmine"
- Lahti, T. (2010). Keskkonnamüra hindamine ja müra leviku tõkestamine (käsiraamat). http://www.okokratt.ee/myra2010/Keskkonnamyra_raamat.pdf
- Riisipere-Haapsalu-Rohuküla raudteetrassi asukoha määramine. Mürauuring ja vibratsiooni eksperthinnang. Ramboll Eesti AS, 2015
- Vilipuu, M. (2012). Valgusreostuse taustauuringud. Valgusreostuse mõjudest ja hetkeseisust Eestis Tallinna Tehnoloogiaülikooli Füüsikainstituut
- Elron/AS Eesti Liinirongid koduleheküg, www.elron.ee
- Eesti Tuuleenergia Assotsiatsiooni koduleheküg, www.tuuleenergia.ee

- Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi 07.01.2020 kiri nr 17-7/2019/112 kohalikele omavalitsusele taastuvenergia kajastamise kohta üldplaneeringutes
- Wikipedia, www.wikipedia.org
- KSH juhendmaterjalid
- Natura 2000 standardandmevormid
- KeMÜ. A. Aunapuu, R. Kutsar. K. Eschbaum (2019). Juhised Natura hindamise läbiviimiseks loodusdirektiivi artikli 6 lõike 3 rakendamisel Eestis (täiendatud 2020)

Viited allikatele on toodud ka joonealustena KSH aruande tekstis.